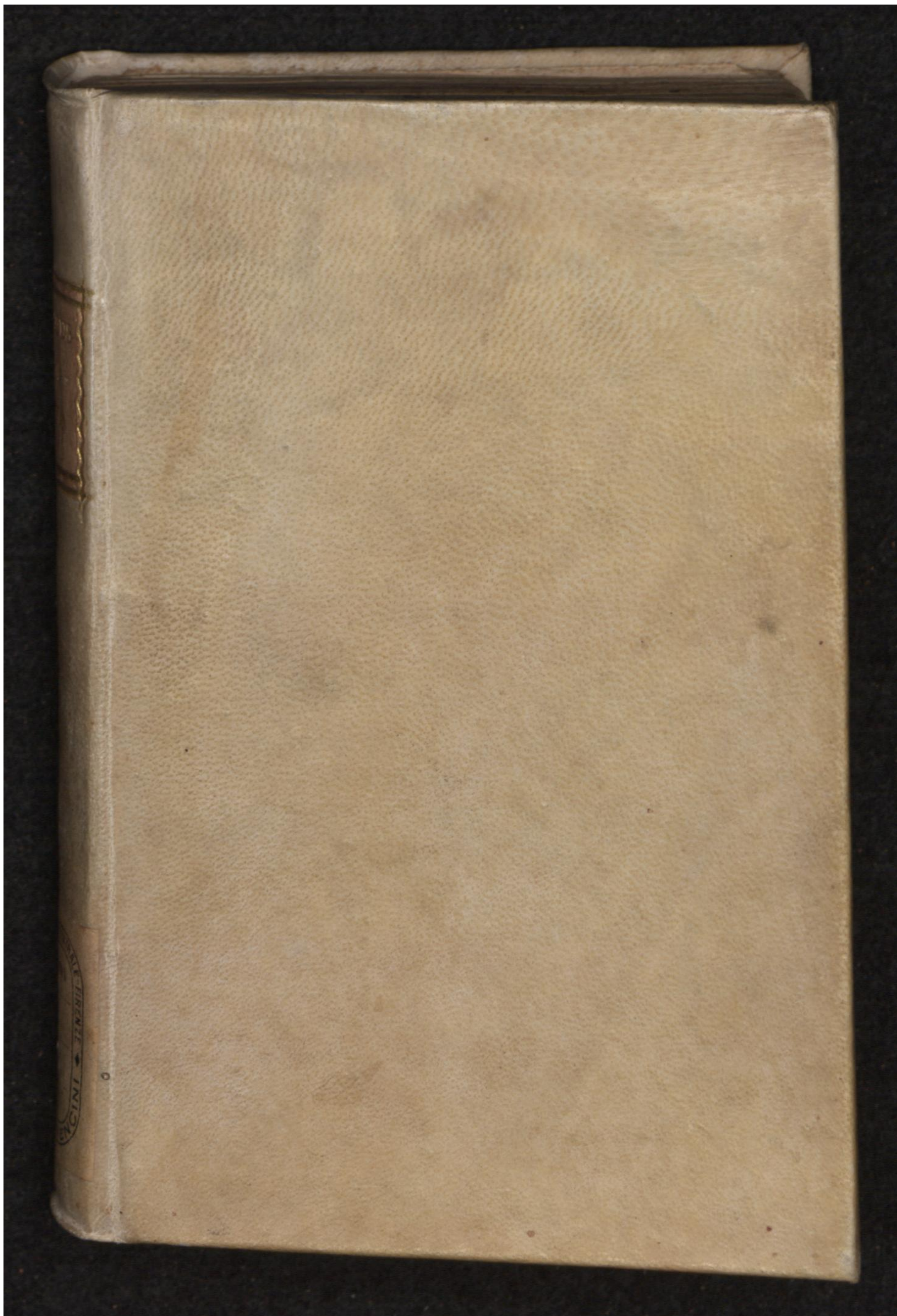
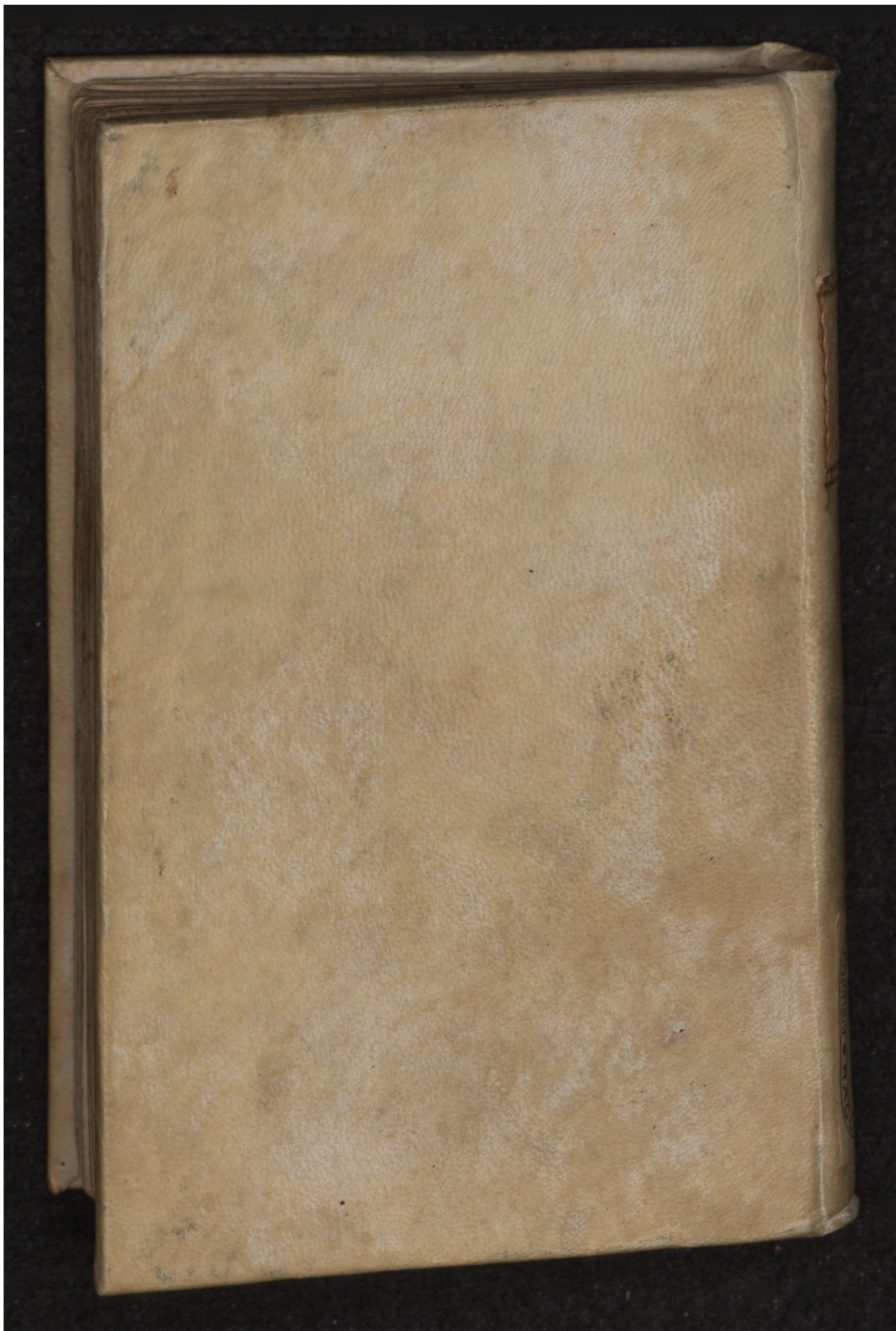

HORATIUS
CUM
NOTIS
BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE ◆ RACCOLTA NENCINI
ALDINI
II
2
13

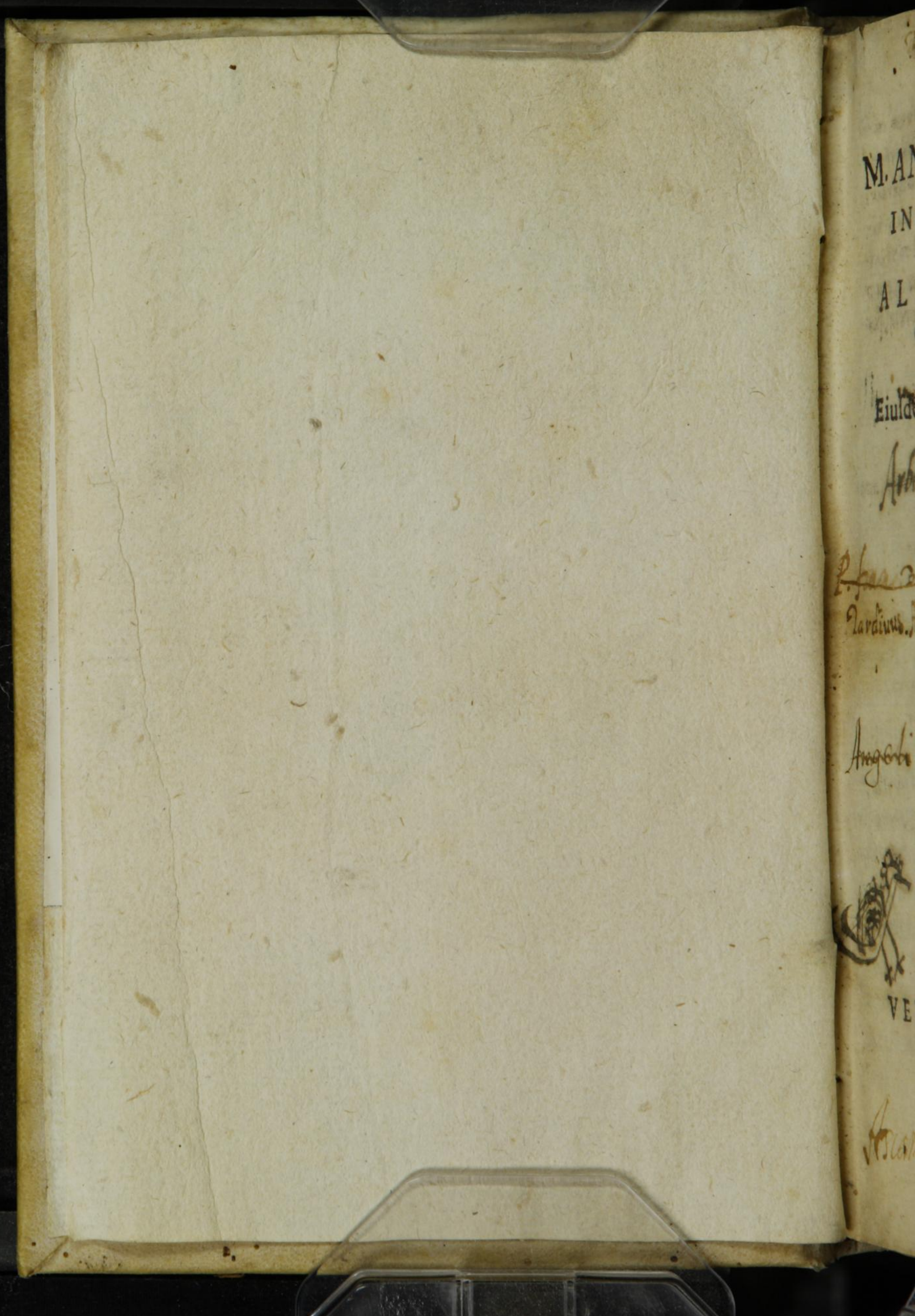

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE-FIRENZE
ALDINI
II
2
13
RACCOLTA NENCINI

OTIVM
SINE LITERIS
MORS EST
Seneca
Ex Libris Joannis Nencini
1874

L. Agrati

HORATIVS.

M. ANTONII MVRETI IN EVM SCHOLIA.

ALDI MANVTII de metris Horatianis.

Eiusdem annotationes in Horatium

VENETIIS, M. D. LXI.

M. AN

IOAN

RE

C

inuictissi

summi

a

gratos a

modo, c

referre st

rarum su

sed omne

aliquam

uertissen

lere, omn

que gene

efficere c

bonum,

Aristote

M. ANTONIVS MVRETVS IOANNI AVANSONIO, REGII AVGVSTIORIS CONSILII PRAESIDI,

inuictissimi Galliarum regis Henrici ad summum Pontificem legato, uiro amplissimo, S. P. D.

NGRATI animi uitio, Ioannes Auansoni, uir clarissime, nullum equidem unquam uitiũ tetrius, aut naturæ hominis alienius duxi. ingratos autem semper existimaui non eos modo, qui, prouocati beneficiis, gratiã referre studerent nullam, quod mihi ferarum superare immanitatem uidetur: sed omnes omnino, qui, quibus in uiris aliquam uirtutis exuperantiam animaduertissent, non eos omni obseruantia colere, omnibus modis ornare, omni denique genere prædicationis celeberrimos efficere contenderent. Diuinum enim bonum, ut a Platone, eiusque discipulo Aristotele accepimus, honor est: Deoq;

iccirco primum eum tribuere oportet ipſi, tum iis, in quibus aliqua diuinæ naturæ expreſſa elucet ſimilitudo. neque uero dubitandum eſt, quin Deus grauiter, ut ita dixerim, ferat, cum aut ſui diſſimiles honore affici, aut ſimilibus honorem meritum non deferri uidet: qua in re par culpa eſt adulatorum, & eorum, qui cognitam alienæ uirtutis præſtantiam ſilentio tegunt. cum autem omnis uirtus laudabiles, amabilesq; facit eos, in quibus eſt; tum ea præcipue, quæ foras patet, proiectaq; eſt, totamq; ſe ad alienas utilitates porrigit: quo in genere iuſtitiam in primis, liberalitatemq. ac beneficentiam ponimus. quibus tu cũ ſemper ita florueris, ut omnem gratiam atque auctoritatem tuam nunquam non libentiſſime contuleris ad iuuandos eos, quibus in ipſis cauſſa eſſet aliqua, cur iuuari deberent; mirum non eſt, ſi ita te litterarum ſtudiis exculti homines certatim ornant, ut in te laudando propriam ſibi quandam ipſi gloriam quærere uideantur. Equidem, de me ut dicam, cum in

Gallia

Gallia essem, cognoscceremq; multorum & litteris, & sermonibus, unum esse te in aula principis, qui præter ceteros inge niosissimorum, mihiq; coniunctissimo-rum hominum caussam susciperes, qui eos omni studio cōplecterere, qui eis ad Regis ipsius notitiam tua commendatio ne iter aperires, amabam te iam tum in-credibiliter: quiq; nullum a te unquam beneficium accepissem, eorum tamen quos amabam, & uirtutis tuæ caussa, uel plurimum tibi debere me arbitrabar. ita que cum Romam iens, in illam nobilis-simam legationem, qua nunc fungeris; per hanc urbem iter fecisses: ubi primū te hic esse audiui, nihil antiquius habui, quàm ut te uiderem, manumq́ue illam deosculare, quam in adiuuandis erudi-tis hominibus semper occupatam, nun-quam defatigatam fuisse intelligebam. ibi quàm tu me humaniter exceperis, quàm comiter allocutus fueris, quàm prolixe detuleris, quidquid a te mea caussa fieri posset, & memini Auansoni, decus, & præsidium litterarum, & eo ma

 gis

gis memini, quòd recordatio siue rusticitatis, siue superbiæ, quam in aliis quibusdam expertus eram, humanitatis illius tuæ memoriam mihi iucundiorem facit. Est uero ad cōciliandos hominum animos potentissima res, comitas affabilitasq; sermonis. nunquam, mihi crede, postea desii cogitare, quæ mihi potissimum esset ineunda ratio testificandi aliqua in parte scriptorum meorum, quàm magnifice sentirem de maximis tuis, præclarissimisq. uirtutibus. etsi satis exploratum habebam, minime omnium te aut meo, aut cuiusquam testimonio indigere. nam quæ, per Deum immortalem, pars ætatis tuæ non ea fuit claritate ac splendore, ut illustrare potius illa alios, quàm aliena luce illustrari debere uideatur? Qui primum natus es ea ex gente, qua nulla inter Allobrogas, ne quid amplius dicam, uel antiquior, uel omni genere ornamentorum cumulatior reperiri potest. Quis enim nescit e Sammarcellorum familia, tanquam e fertilissimo quodam præstantium hominum semi-

nario,

nario innumerabiles uiros belli paciſq́.
artibus clariſſimos extitiſſe? Teſtis Ra-
uenna, quæ memorabili illo prœlio du-
os e tuis fortiſſime pro patria dimicãtes
mirata, prius tandem ultimum edentes
ſpiritum uidit, quàm ullam dantes fra-
cti, aut defatigati periculis animi notã.
patre uero tuo quem unquam Allobro-
gum ſenatus habuit, aut iuſtitia & æqui
tate, aut conſilio & prudentia, aut diui-
narum humanarumq́; legũ cognitione
& ſcientia ſuperiorem? cuius tu per ueſti
gia ingreſſus, in itinere, quod ad ueram
gloriam ducit, ea celeritate properaſti,
ut altero & uiceſimo ætatis tuæ anno, Se
nis, qua tum in ciuitate iuris ciuilis ſtu-
dia præcipue uigebant, a Philippo De-
cio, longe clariſſimo per id tempus le-
gum antiſtite, dignus iudicatus ſis, cui
utriuſque iuris publice interpretandi fa-
cultas ampliſſima tribueretur. cuius rei
fama cum ad Franciſci Regis optimi ma
ximi aures perueniſſet; nullam ille mo-
ram interponendam putauit, quin eos
honores in te transferret, quibus antea

pater tuus, uir clarissimus, summa erat omnium approbatione perfunctus. at Henricus, ne qui omni genere laudis omnes superaturus erat omnium ætatum Principes, liberalitate superari a patre uideretur, collatos in te ab eo honores noua ipse dignitate cumulauit; libellorũq; te supplicum in aula magistrum esse uoluit sibi. Ex quo autem patris morte ad regium culmen euectus est, quem tandem ille finem fecit ornandi tui, aut quã rem maioris momenti, seu bello, seu pace, gessit, in qua te non in partem suorum consiliorum perpetuo admiserit? qui quanti te faciat, uel ex eo intelligi potest, quòd sanctioris consilii sui præsidem in primis esse te iussit: deinde ad summum Pontificem misit, qui suam in urbe totius orbis terrarum nobilissima personam sustineres. Hæc ego, Auansoni, pauca de multis laudis tuæ argumenta perstrinxi: de quibus, aliisq; innumerabilibus si uberiùs ac copiosius commemorare instituerem, librum, non epistolam, scribere necesse haberem. ac erit ali

quod

quod fortasse tempus, cum mihi plus otii sumere licebit ad res tuas maiore, ut ait Horatius, plectro concinendas. nunc autem eum ipsum, quem modo nominaui, Horatium ad te mitto, diligenter a me emendatum, auctumq́ue (non enim audeo dicere, illustratum) scholiis quibusdam meis. quæ si tibi tantopere placebunt, quanto te opere ipsius Horatii scriptis delectari scio, præclare mihi collocasse operam uidebor. sin, quod metuo, nihil admodum in eis inerit dignũ, quod ad te mitteretur: peto tamen a te, ut hoc exiguum obseruantiæ in te meæ pignus tantisper æquo animo accipias, dum ea perpolio diligentius, quæ præsenti tibi promissa, breui me in tuo nomine editurum esse confido. Vale.
Venetiis, Kal. Oct. M. D. LV.

IDEM

BERNARDINVS Lauredanus, adoleſcens clariſſimus, nullum neque finem, neque modum facit de nobis omnibus bene merendi. is cum accepiſſet, Horatium mihi eſſe in manibus, non tantum librum ſuum ueterem mihi perbenigne utendum dedit; uerumetiam hanc poetæ ipſius uitam, nunquam antea impreſſam, obtulit, miſſam ad ſe, ut aiebat, e Flandria uſque, ab Antonio Morillono, antiquorum monumentorũ homine ſtudioſiſſimo, qui eam deſcripſerat ex antiquiſſimo uolumine, quod Gandaui aſſeruatur. Eam ego lectam, dignam iudicaui, quæ ederetur: etſi Petro Crinito probatam non fuiſſe intelligebam. ſed de Crinito ipſo alius erit dicendi locus. fuit enim antiquarum rerum neque tam acer exiſtimator, neque tam diligens indagator, quàm à nonnullis creditur. Vos interim accipite Horatii uitam, eumq́ue, cuius eam munere habetis, ut par eſt, amate.

Q. HORATII FLACCI VITA, E VETVSTISSIMO CODICE DESCRIPTA.

ORATIVS Flaccus Venuſinus, patre, ut ipſe tradit, libertino, & exactionum coactore; ut uero creditum eſt, ſalſamentario, cum illi quidam in altercatione exprobraſſet, Quotiens ego uidi patrem tuum brachio ſe emũgentem? Bello Philippenſi excitus a M. Bruto imperatore tribunus militum meruit, uictisq́. partibus uenia impetrata, ſcriptum quæſtorium comparauit, ac primo Mæcenati, mox Auguſto inſinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Mæcenas quantopere eum dilexerit, ſatis monſtratur illo epigrãmate:

Ni te uiſceribus meis Horati
Plus iam diligo, tu tuum ſodalem
* *Nimio uideas ſtrigoſiorem.*

ſed multo magis extremis, tali ad Auguſtum elogio.

Horati Flacci, ut mei, eſto memor. Auguſtus epiſtolarum quoque ei officium obtulit. hoc ad Mæcenatem ſcripto ſignificat: Ante ipſe ſufficiebam ſcribendis epiſtolis amicorum:

amicorum: nunc occupatiſsimus & infir-
mus, Horatium noſtrum te cupio adduce-
re. ueniet igitur ab iſta paraſita menſa ad
hanc regiam, & nos in epiſtolis ſcribendis
adiuuabit. Ac ne recuſanti quidem, aut ſuc
cenſuit quidquam, aut amicitiam ſuam in-
gerere deſiit. Extant epiſtolæ, e quibus ar-
gumenti gratia pauca ſubieci: Sume tibi ali
quid iuris apud me, tanquam ſi conuictor
mihi fueris. recte enim, & non temere fe-
ceris: quoniam id uſus mihi tecum eſſe uo-
lui, ſi per ualetudinem tuam fieri poſsit, &
rurſus: Tui qualem habeam memoriam, po
teris ex Septimio quoque noſtro audire.
nam incidit, ut illo coram fieret a me tui
mentio. neque enim, ſi tu ſuperbus amici-
tiam noſtram ſpreuiſti, ideo nos quoque
ἀνθυπερφρονοῦμεν. Præterea ſæpe eum, inter a-
lios locos, puriſsimum penem, & homun-
cionē lepidiſsimum appellat, unaq́. & alte-
ra liberalitate locupletauit: ſcripta quidem
eius uſque adeo probauit, manſuraq́. per-
petuo credidit, ut non modo ſæculare car-
men componendum iniunxerit, ſed & Vin
delicam uictoriam Tiberii Druſiq́. priui-
gnorum ſuorum, eumq́. coegerit propter
hoc tribus carminum libris ex longo inter-
uallo quartum addere. Poſt ſermones uero
lectos, nullam ſui mentionem habitam ita
ſit

ſit queſtus : Iraſci me tibi ſcito, quòd in plerisque eiuſmodi ſcriptis mecum potiſsimũ loquaris. an uereris, ne apud poſteros infame tibi ſit, quòd uidearis familiaris nobis eſſe? Expreſsitque eclogam, cuius initium eſt:

Cum tot ſuſtineas, & tanta pericula ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes: in publica commoda peccem
Si longo ſermone morer tua tempora Cæſar.

Habitu corporis breuis fuit, atque obeſus, qualis & a ſemetipſo in ſatyris deſcribitur, & ab Auguſto hac epiſtola: Pertulit ad me Dionyſius libellum tuum: quem ego ut accuſantem, quantuluſcunque eſt, boni conſulo. uereri autem mihi uideris, ne maiores libelli tui ſint, quàm ipſe es: ſed ſi tibi ſtatura deeſt, corpuſculum non deeſt. itaque licebit in ſextariolo ſcribas, cum circuitus uoluminis tui ſit * οἰκωλήστατος, ſicut eſt uentriculi tui. Ad res Venereas intẽperantior traditur. nam, ſpeculato cubiculo, ſcorta dicitur habuiſſe diſpoſita, ut quocũque reſpexiſſet, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in ſeceſſu ruris ſui Sabini, aut Tiburtini, domusq́. eius oſtenditur circa Tiburni luculum. Venerunt in manus meas & elegi ſub eius titulo, & epiſtola proſa oratione, quaſi commendantis ſe Mæcenati.

Mæcenati. ſed utraque falſa puto. Nam elegi uulgares: epiſtola etiam obſcura: quo uitio minime tenebatur. Natus eſt VI. id. Decemb. L. Cotta & L. Torquato conſulibus. deceſsit V. KAL. Decemb. C. Mario Cẽſorino, & C. Aſinio Gallo conſulibus, poſt nonum & quinquageſimum annum, hærede Auguſto palam nuncupato, cum urgente ui ualetudinis, non ſufficeret ad obſignãdas teſtamenti tabulas. Humatus & conditus eſt extremis Eſquiliis, iuxta Mæcenatis tumulum.

LECTORI.

Notas illas, quibus ſyllabarum modus, uerſuumq́. ratio indicatur, ad ſingulas odas apponere neceſſe non fuit: quòd eo toto de genere, in extremo libro, ab Aldo Manutio ſubtiliter admodum atque eu di te explicatum eſt.

Q. HORATII FLACCI
CARMINVM
LIBER I.

AD MAECENATEM.

Alios aliis rebus duci; se lyricorum uersuum studio teneri.

M AECENAS *atauis edite regibus,*
O & præsidium, & dulce decus meum.
Sunt quos curriculo puluerem olympicum
Collegisse iuuat; metaq. feruidis ouid. eleg. 9. lib. 1. ex horat.
Euitata rotis, palmaq. nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos.
Hunc, si mobilium turba Quiritium
Certat tergeminis tollere honoribus;
Illum, si proprio condidit horreo,
Quidquid de Libycis uerritur areis,
Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis condicionibus
Nunquam dimoueas: ut trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icarijs fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates

Quassas indocilis pauperiem pati.
Est qui nec ueteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc uiridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaq. matribus
Detestata. manet sub Ioue frigido
Venator teneræ coniugis immemor:
Seu uisa est catulis cerua fidelibus:
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum ederæ præmia frontium
Dis miscent superis: me gelidum nemus
Nympharumq. leues cum satyris chori
Secernunt populo: si neque tibias
Euterpe cohibet: nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod si me lyricis uatibus inseris:
Sublimi feriam sidera uertice.

AD AVGVSTVM CAESAREM.

Deos omnes iratos esse Romanis, ob Cæsaris cædem: unam imperii spem in Augusto constitutam.

IAM *satis terris niuis, atque diræ*
Grandinis misit pater: & rubente
Dextera sacras iaculatus arceis,
Terruit urbem:
Terruit genteis: graue ne rediret

Sæculum Pyrrhæ noua monstra questæ:
Omne cum Proteus pecus egit altos
Visere monteis:
Piscium & summa genus hæsit ulmo:
Nota quæ sedes fuerat columbis:
Et superiecto pauidæ natarunt
Aequore damæ.
Vidimus flauum Tiberim retortis
Littore Etrusco uiolenter undis,
Ire deiectum monumenta regis,
Templaq. Vestæ:
Iliæ dum se nimium querenti
Iactat ultorem: uagus & sinistra
Labitur ripa, Ioue non probante
Vxorius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum,
Quo graues Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, uitio parentum
Rara iuuentus.
Quem uocet diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit parteis scelus expiandi
Iupiter? tandem uenias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.
Siue tu mauis Erycina ridens,
Quam Iocus circum uolat, & Cupido.

Siue neglectum genus, et nepotes
Respicis auctor.
Heu nimis longo satiate ludo:
Quem iuuat clamor, galeæq. leues,
Acer et Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
Siue mutata iuuenem figura,
Ales in terris imitaris, almæ
Filius Maiæ, patiens uocari
Cæsar ultor:
Serus in cælum redeas: diuq.
Lætus intersis populo Quirini:
Ne'ue te nostris uitijs iniquum
Ocyor aura
Tollat. hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater, atque princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos
Te duce Cæsar.

IN VIRGILIVM ATHENAS PROFICISCENTEM.

Precatur faustum iter: deinde occasione sumpta hominum audaciam detestatur.

3

SIC *te diua potens Cypri,*
Sic fratres Helenæ lucida sidera,
Ventorumq. regat pater,
Obstructis alijs, præter Iapyga:
Nauis, quæ tibi creditum

Debes Virgilium: finibus Atticis
Reddas incolumem precor:
Et serues animæ dimidium meæ. Ouid. ex Ponto. eleg. ix lib. 1
Illi robur, et æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit præcipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti:
Quo non arbiter Adriæ
Maior: tollere, seu ponere uult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui uidit mare turgidum, et
Infames scopulos Acroceraunia?
Nequidquam deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras: si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt uada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per uetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætheria domo
Subductum, macies, et noua febrium
Terris incubuit cohors:
Semotiq. prius tarda necessitas
Leti corripuit gradum.
Expertus uacuum Dædalus aera

Pennis non homini datis.
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Cælum ipsum petimus stultitia: neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

AD P. SEXTIVM.

Aduentu ueris, & communi moriendi condicione proposita, hortatur ad uoluptates.

SOLVITVR *acris hiems grata uice ueris, & Fauoni:* 4
Trahuntq. siccas machinæ carinas:
Ac neque iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni:
Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus imminente Luna:
Iunctæq. Nymphis Gratiæ decentes
Alterno terram quatiunt pede: dũ graueis Cyclopũ
Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut uiridi nitidũ caput impedire myrto,
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ.
Nunc & in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agna, siue malit hœdo.
Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumq. turres. o beate Sexti,
Vitæ summa breuis spem nos uetat inchoare longã.
Iam te premet nox, fabulæq. manes,
Et domus exilis Plutonia. quò simul mearis:
Nec regna uini sortiere talis:

Nec tenerum Lycidam mirabere: quo calet iuuẽtus
Nunc omnis: & mox uirgines tepebunt.

AD PYRRHAM.

Miſeros eſſe, qui illius amore teneantur. ſe ex eo, tanquam è naufragio, enataſſe.

5

QVIS *multa gracilis te puer in roſa*
Perfuſus liquidis urget odoribus
Grato Pyrrha ſub antro?
Cui flauam religas comam?
Simplex munditijs, heu quoties fidem,
Mutatosq́. deos flebit: & aſpera
Nigris æquora uentis
Emirabitur inſolens:
Qui nunc te fruitur credulus aurea:
Qui ſemper uacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis. miſeri quibus
Intentata nites. me tabula ſacer Ovid. trist. 1. eleg. 5.
Votiua paries indicat uuida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris deo.

AD AGRIPPAM.

Bella ab eo geſta, a Vario cantatum iri: ſe conuiuiis tantum, & amoribus deſcribendis aptum eſſe.

6

SCRIBERIS *Vario fortis, & hoſtium*

Victor, mæonij carminis alite,
Quam rem cunque ferox nauibus, aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos Agrippa, neque hæc dicere, nec grauem
Peleidæ stomachum cedere nescij,
Nec cursus duplicis per mare Vlyssei,
Nec sæuam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia: dum pudor
Imbellisq. lyræ musa potens uetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingeni.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem superis parem?
Nos conuiuia, nos prœlia uirginum
Sectis in iuuenes unguibus acrium
Cantamus, uacui, siue quid urimur;
Non præter solitum leues.

AD MVNATIVM PLANCVM.

Alias aliis, sibi Tiburtinam regionem placere. Cohortatio ad uoluptates.

7

LAVDABVNT *alij claram Rhodon, aut Mitylenen,*
Aut Ephesum, bimaris ue Corinthi
Mœnia, uel Baccho Thebas, uel Apolline Delphos
Insignes, aut Thessala Tempe.

Sunt

Sunt quibus unum opus est, intactæ Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare: &
Vndique decerptam fronti præponere oliuam.
Plurimus in Iunonis honorem
Aptum dicit equis Argos, ditesq. Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
Quàm domus Albuneæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tiburni lucus, & uda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus ut obscuro deterget nubila cælo
Sæpe notus, neque parturit imbres
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam, uitæq. labores
Molli Plance mero: seu te fulgentia signis
Castra tenent: seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patremq.
Cum fugeret: tamen uda Lyæo
Tempora populea fertur uinxisse corona,
Sic tristeis affatus amicos.
Quò nos cunque feret melior fortuna parente,
Ibimus o socij, comitesque.
Nil desperandum Teucro duce, & auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo,
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O fortes, peioraq. passi
Mecum sæpe uiri, nunc uino pellite curas:
Cras ingens iterabimus æquor.

AD

AD LYDIAM.

Oblique iuuenem quendam, quem Sybarin uocat, ut mollem, & uoluptatibus colliquefactum, notat.

8

Lydia dic per omneis
Te deos oro: Sybarin cur properes amando.
Perdere: cur apricum
Oderit campum patiens pulueris, atque Solis.
Cur neque militaris
Inter æqualeis equitet: gallica nec lupatis
Temperet ora frænis.
Cur timet flauum Tiberim tangere: cur oliuum
Sanguine uiperino
Cautius uitat: neque iam liuida gestat armis
Brachia, sæpe disco,
Sæpe trans finem iaculo nobilis expedito.
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Troiæ
Funera: ne uirilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet cateruas.

AD THALIARCHVM.

Hieme indulgendum uoluptati.

9

Vides, ut alta stet niue candidum
Soracte: nec iam sustineant onus
Siluæ laborantes; geluque
Flumina constiterint acuto?
Dissolue frigus, ligna super foco

Large

Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche merum dyota.
Permitte diuis cetera. qui ſimul
Strauere uentos æquore feruido
Deprœliantes: nec cupreſſi,
Nec ueteres agitantur orni.
Quid ſit futurum cras, fuge quærere: & A. Gell. lib. 14. cap. 1. in fine.
Quem ſors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec ~~dulceis amores~~ charos sodales
Sperne puer: neque tu choreas:
Donec uirenti canicies abeſt
Moroſa. nunc & campus, & areæ,
Leneſq. ſub noctem ſuſurri
Compoſita repetantur hora.
Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ riſus ab angulo:
Pignuſq. direptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

IN MERCVRIVM.

10

MERCVRI *facunde, nepos Atlantis,*
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formaſti catus, & decoræ
More palæſtræ:
Te canam magni Iouis, & deorum
Nuntium, curuæq. lyræ parentem,
Callidum quidquid placuit iocoſo
Condere furto.

Te boues olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret: uiduus pharetra
Risit Apollo.
Quin & Atreidas duce te superbos
Ilio diues Priamus relicto,
Thessalosq. igneis, & iniqua Troiæ
Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: uirgaq. leuem coerces
Aurea turbam, superis deorum
Gratus, & imis.

AD LEVCONOEN.

Indulgendum uoluptati, omissa futurorum cura. 11

TV NE quæsieris, (scire nefas) quē mihi, quē tibi
Finem Di dederint Leuconoe: nec Babylonios
Tentaris numeros: ut melius quidquid erit pati,
Seu plures hiemes, seu tribuit Iupiter ultimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum. sapias: uina liques: & spatio breui
Spem longam reseces. dum loquimur, fugerit inuida
Aetas. carpe diem, quamminimum credula postero.

AD AVGVSTVM.

Diis, heroibus, uirisq. aliquot illustribus laudatis, postremo commendat Augustum. 12

QVEM uirum, aut heroa, lyra, uel acri
Tibia

Tibia sumis celebrare Clio?
Quem deum? cuius recinet iocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelido'ue in Hæmo?
Vnde uocalem temere insecutæ
Orphea siluæ,
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celeresq. uentos,
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum, ac deorum,
Qui mare, & terras, uarijsq. mundum
Temperat horis?
Vnde nil maius generatur ipso:
Nec uiget quidquam simile, aut secundum.
Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.
Prœlijs audax neque te silebo
Liber: & sæuis inimica uirgo
Belluis: nec te metuende certa
Phœbe sagitta.
Dicam & Alciden, pverosq. Ledæ,
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem: quorum simul alba nautis
Stella refulsit:
Defluit saxis agitatus humor:
Concidunt uenti: fugiuntq. nubes:

Et minax (sic Di uoluere) ponto
Vnda recumbit.
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito, an Catonis
Nobile letum.
Regulum, & Scauros, animaeq. magnae
Prodigum Paullum superante Poeno,
Gratus insigni referam camoena,
Fabriciumque.
Hunc, & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Saeua paupertas, & auitus apto
Cum lare fundus.
Crescit occulto uelut arbor aeuo
Fama Marcelli. micat inter omneis
Iulium sidus, uelut inter igneis
Luna minores.
Gentis humanae pater, atque custos
Orte Saturno, tibi cura magni
Caesaris fatis data: tu secundo
Caesare regnes.
Ille seu Parthos latio imminenteis
Egerit iusto domitos triumpho:
Siue subiectos orientis oris
Seras, & Indos:
Te minor laetum reget aequus orbem:
Tu graui curru quaties olympum:
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

AD

AD LYDIAM.

Dolet ſibi Telephum anteponi.

13

*C*VM *tu Lydia Telephi*
Ceruicem roſeam, cerea Telephi
Laudas brachia: uæ, meum
Feruens difficili bile tumet iecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa ſede manet: humor & in genas
Furtim labitur, arguens,
Quàm lentis penitus macerer ignibus.
Vror, ſeu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ: ſiue puer furens
Impreſſit memorem dente labris notam. A Gell. lib. 20. cap. 8.
Non, ſi me ſatis audias,
Speres perpetuum, dulcia barbare
Lædentem oſcula, quæ Venus
Quincta parte ſui nectaris imbuit.
Felices ter & amplius,
Quos irrupta tenet copula: nec malis
Diuulſos querimonijs,
Suprema citius ſoluet amor die.

IN BRVTVM, BELLVM CIVILE REPARANTEM.

14

O NAVIS *referent in mare te noui*
Fluctus. o quid agis? fortiter occupa

Portum,

Portum, non ne uides, ut
Nudum remigio latus,
Et malus celeri saucius Africo,
Antennæq. gemant? ac sine funibus
Vix durare carinæ
Possint imperiosius
Aequor? non tibi sunt integra lintea:
Non Di: quos iterum pressa uoces malo.
Quamuis pontica pinus,
Siluæ filia nobilis,
Iactes & genus, & nomen inutile.
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit. tu nisi uentis
Debes ludibrium, caue.
Nuper solicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curaq. non leuis,
Interfusa nitentes
Vites æquora cycladas.

NEREI VATICINIVM DE RVINA TROIAE.

16

PASTOR cum traheret per freta nauibus
Idæis Helenen perfidus hospitam:
Ingrato celeres obruit otio
Ventos: ut caneret fera
Nereus fata. Mala ducis aui domum,
Quam multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias,

Et

Eque Nereus; male autem [redacted] Sarioli
eleg. Proteum inducit; non enim Proteus
nisi obligatus vaticinabat. - Nomenclat. - Virg. Georg.

Et regnum Priami uetus.
Eheu quantus equis, quantus adest uiris
Sudor: quanta moues funera Dardanæ
Genti. iam galeam Pallas, & ægida,
Currusque, & rabiem parat.
Nequidquam, Veneris præsidio ferox,
Pectes cæsariem: grataq. feminis
Imbelli cithara carmina diuides.
Nequidquam thalamo graues
Hastas, & calami spicula Gnosij
Vitabis, strepitumque, & celerem sequi
Aiacem. tamen heu serus adulteros
Crines puluere collines.
Non Laertiaden, exitium tuæ
Gentis, non Pylium Nestora respicis?
Vrgent impauidi te Salaminius
Teucerque, & Sthenelus sciens
Pugnæ, siue opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Nosces. ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre.
Quem tu, ceruus uti uallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ.
Iracunda diem proferet Ilio,
Matronisq. Phrygum classis Achillei.
Post certas hiemes uret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

Rabiem - Od. 3. lib. 3. = Ilion damnatum Minervæ ex quo destituit deos mercede pacta Laomedon - Rabbia antica Italice vertimus.

Ecquid classis? Nonne Patroclus ad pugnam Achillei classem duxit infaustus? - Hoc habet Hom. Iliad. - Ergo non classis iracunda, sed iracundus Achilles, sine quo Troja inexpugnabilis -
Deh ritardar può il fato
Di Troja [illegible], e delle madri frigie
Di Ettor il figlio irato - sic - vertimus

PALINODIA.

Veniam petit a puella, quam uersibus læserat.

O MATRE *pulchra filia pulchrior,*
Quem criminosis cunque uoles modum
Pones iambis: siue flamma,
Siue mari libet Hadriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non Liber æque: non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Tristes ut iræ: quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec sæuus ignis, nec tremendo
Iupiter ipse ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Desectam, & insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.
Iræ Thyesten exitio graui
Strauere: & altis urbibus ultimæ
Stetere caussæ, cur perirent
Funditus: imprimeretq. muris
Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem. me quoque pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor: & in celeres iambos
Misit furentem. nunc ego mitibus

Mutare

Mutare quæro tristia : dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobrijs : animumq́. reddas.

AD TYNDARIDEM.

Inuitat eam in Lucretilem.

17

VELOX amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus : & igneam
Defendit æstatem capellis
Vsque meis, pluuiosq́. uentos.
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes, & thyma deuiæ
Olentis uxores mariti :
Nec uirides metuunt colubros,
Nec martiales hœdilia lupos :
Vtcunque dulci Tyndari fistula
Valles, & Vsticæ cubantis
Leuia personuere saxa.
Di me tuentur : Dis pietas mea,
Et musa cordi est. hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic in reducta ualle, caniculæ
Vitabis æstus : & fide Teia
Dices laborantes in uno
Penelopen, uitreamq́. Circen.
Hic innocentis pocula Lesbij
Duces sub umbra : nec Semeleius

Cum Marte confundet Thyoneus
Prœlia: nec metues proteruum
Suspecta Cyrum: ne male dispari
Incontinentes inijciat manus:
Et scindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamq. uestem.

AD VARVM.

Vino moderate sumpto hilarari animum; immodico rixas excitari. 18

NVLLAM *Vare sacra uite prius seueris arborem*
Circa mite solum Tiburis, et mœnia Catili.
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt solicitudines.
Quis post uina grauē militiā, aut pauperiē crepat?
Quis nō te potius Bacche pater, teq. decēs Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithonijs non leuis Euius:
Cum fas, atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt auidi. non ego te candide Bassareu
Inuitum quatiam: nec uarijs obsita frondibus
Sub diuum rapiam. sæua tene cum Berecynthio
Cornu tympana: quæ subsequitur cæcus amor sui,
Et tollens uacuum plus nimio gloria uerticem,
Arcaniq. fides prodiga, pellucidior uitro.

DE GLYCERA.

Se illius amore uri.

non legantur quia profana sunt

MATER *sæua cupidinum,*
Thebanæq. iubet me Semeles puer,
Et lasciua licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Vrit grata proteruitas,
Et uultus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus,
Cyprum deseruit: nec patitur Scythas,
Et uersis animosum equis
Parthum dicere: nec quæ nihil attinent.
Hic uiuum mihi cespitem, hic
Verbenas pueri ponite, turaq.
Bimi cum patera meri.
Mactata ueniet lenior hostia.

AD MAECENATEM.

Inuitat eum ad tenue conuiuium. 20

VILE *potabis modicis Sabinum*
Cantharis: Græca quod ego ipse testa
Conditum leui: datus in theatro
Cum tibi plausus
Care Mæcenas eques: ut paterni

Fluminis ripæ, simul et iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, et prælo domitam Caleno
Tu bibes uuam. mea nec Falernæ
Temperant uites, neque Formiani
Pocula colles.

IN DIANAM, ET APOLLINEM.

Sæculare carmen.

DIANAM teneræ dicite uirgines:
Intonsum pueri dicite Cynthium,
Latonamq. supremo
Dilectam penitus Ioui.
Vos lætam fluuijs, et nemorum coma
Quæcunque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Siluis, aut uiridis Gragi.
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemq. mares Delon Apollinis,
Insignemq. pharetra,
Fraternaq. humerum lyra.
Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem,
Pestemque, a populo, et principe Cæsare in
Persas, atque Britannos
Vestra motus aget prece.

AD ARISTIVM.

Innocentiam ubique tutam. 22

INTEGER uitæ, scelerisq. purus
Non eget Mauris iaculis, nec arcu,
Nec uenenatis grauida sagittis
Fusce pharetra:
Siue per Syrtes iter æstuosas,
Siue facturus per inhospitalem
Caucasum: uel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Nanque me silua lupus in Sabina,
Dum meam canto Lalagen, & ultra
Terminum curis uagor expeditus:
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit æsculetis:
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris ubi nulla campis
Arbor æstiua recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ, malusque
Iupiter urget:
Pone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

AD CHLOEN.

Non esse cur uiriles complexus, iam uiro matura, refugiat.

23

VITAS hinnuleo me similis Chloe,
Quærenti pauidam montibus auijs
Matrem, non sine uano
Aurarum, & siluæ metu.
Nam seu mobilibus ueris inhorruit
Aduentus folijs: seu uirides rubum
Dimouere lacertæ:
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te, tigris ut aspera,
Getulus'ue leo, frangere persequor.
Tandem desine matrem
Tempestiua sequi uiro.

AD VIRGILIVM.

Deflet Quinctilii mortem.

24

QVIS desiderio sit pudor, aut modus
Tam cari capitis? præcipe lugubres
Cantus Melpomene: cui liquidam pater
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quinctilium perpetuus sopor
Vrget? cui pudor, & iustitiæ soror
Incorrupta fides, nudaq. ueritas,
Quando ullum inuenient parem?
Multis ille quidem flebilis occidit:

Nulli

Nulli flebilior, quàm tibi Virgili.
Tu frustra pius, heu non ita creditum,
Poscis Quinctilium deos.
Quod si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem:
Non uanæ redeat sanguis imagini,
Quam uirga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum, sed leuius fit patientia,
Quidquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM.

Insultat ei, quòd, iam uetula, uicissim a iuuenibus contemnatur.

25

PARCIVS *iunctas quatiunt fenestras* propert. lib. 2. [illegible] 92. 6.
Ictibus crebris iuuenes proterui:
Nec tibi somnos adimunt: amatque
Ianua limen:
Quæ prius multum faciles mouebat
Cardines. audis minus, & minus iam,
Me tuo longas pereunte noctes
Lydia dormis.
Inuicem mœchos anus arrogantes
Flebis, in solo leuis angiportu,
Thracio bacchante magis sub interlunia uento:
Cum tibi flagrans amor, & libido,

Quæ ſolet matres furiare equorum:
Sæuiet circa iecur ulceroſum,
Non ſine queſtu,
Læta quòd pubes hedera uirenti
Gaudeat, pulla magis atque myrto:
Aridas frondes hiemis ſodali
Dedicet Hebro.

DE AELIO LAMIA.

Se, ſoluto animo, uelle Lamiam laudare.

MVSIS amicus, triſtitiam, & metus 26
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare uentis, quis ſub arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
Quid Tyridaten terreat, unice
Securus. o quæ fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam
Pimplea dulcis. nil ſine te mei
Poſſunt honores. hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro,
Teque, tuasq. decet ſorores.

Sodales ſimul epulantes, a iurgio ad ſermonum hilaritatem reuocat.

NATIS in uſum lætitiæ ſcyphis 27
Pugnare, Thracum eſt. tollite barbarum
Morem: uerecundumq. Bacchum

Sanguineis

Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis medus Acinaces
Immane quantum discrepat. impium
Lenite clamorem sodales:
Et cubito remanete presso.
Vultis seueri me quoque sumere
Partem falerni? dicat Opuntiæ
Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat uoluntas? non alia bibam
Mercede. quæ te cunque domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus: ingenuoq́. semper
Amore peccas. quidquid habes, age
Depone tutis auribus. ah miser
Quanta laboras in Charybdi,
Digne puer meliore flamma.
Quæ saga, quis te soluere Thessalis
Magus uenenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet chimæra.

IN MORTEM ARCHITAE TARENTINI.

28

TE *maris & terræ, numeroq́. carentis arenæ*
Mensorem cohibent Archita
Pulueris exigui prope litus parua Matinum
Munera: nec quidquam tibi prodest

Aerias

Aerias tentaſſe domos, animoq. rotundum
Percurriſſe polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor conuiua deorum,
Tithonusq. remotus in auras,
Et Iouis arcanis Minos admiſſus: habentque
Tartara Panthoiden iterum Orco
Demiſſum: quamuis clypeo Troiana refixo
Tempora teſtatus nihil ultra
Neruos, atque cutem morti conceſſerat atræ,
Iudice te, non ſordidus auctor
Naturæ, ueriq́ue. Sed omnes una manet nox:
Et calcanda ſemel uia leti.
Dant alios Furiæ toruo ſpectacula Marti.
Exitio eſt auidis mare nautis.
Miſta ſenum, ac iuuenum denſantur funera. nullum
Sæua caput Proſerpina fugit.
Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.
At tu nauta uagæ ne parce malignus arenæ
Oſſibus, & capiti inhumato
Particulam dare. ſic quodcunque minabitur Eurus
Fluctibus Heſperijs: Venuſinæ
Plectantur ſiluæ te ſoſpite: mutaq. merces,
Vnde poteſt, tibi defluat æquo
Ab Ioue Neptunoq. ſacri cuſtode Tarenti.
Negligis, immeritis nocituram
Poſtmodo te natis fraudem committere? fors &
Debita iura, uicesq. ſuperbæ
Te maneant ipſum. precibus non linquar inultis:

Teq.

Teq. piacula nulla resoluent.
Quanquam festinas: non est mora longa, licebit
Iniecto ter puluere curras.

AD ICCIVM.

Miratur, eum a philosophiæ studio ad militiam transisse.

29

ICCI *beatis nunc Arabum inuides*
Gazis: & acrem militiam paras
Non ante deuictis Sabeæ
Regibus, horribiliq. Medo
Nectis cathenas. quæ tibi uirginum
Sponso necato barbara seruiet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis,
Doctus sagittas tendere sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus, & Tiberim reuerti:
Cum tu coemptos undique nobiles
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Iberis,
Pollicitus meliora, temnis?

AD VENEREM.

Vt in ædem Glyceræ ueniat.

30

O GENVS *regina Gnidi, Paphique*
Sperne dilectam Cypron: & uocantis

Ture

Ture te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Feruidus tecum puer, & solutis
Gratiæ zonis, properentq. Nymphæ,
Et parum comis sine te Iuuentas,
Mercuriusque.

Se non diuitias, sed tranquillam hilaremq. uitam ab Apolline poscere.

QVID *dedicatum poscit Apollinem*
Vates? quid orat, de patera nouum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ segetes feracis:
Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta: non aurum, aut ebur Indicum:
Non rura, quæ Lyris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, uitem: diues & aureis
Mercator exsiccet culullis
Vinaq Syra reparata merce,
Dis carus ipsis: quippe ter, & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum
Impune. me pascunt oliuæ:
Me cicorea, leuesq. maluæ.
Frui paratis & ualido mihi
Latoe dones, & precor integra
Cum mente, nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

Bar-

Barbiton, siue testudinem suam commendat. 32

P O S C I M V S *siquid uacui sub umbra*
Lusimus tecum: quod & hunc in annum
Viuat, et plures: age dic Latinum
Barbite carmen,
Lesbio primum modulate ciui:
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Siue iactatam religarat udo
Litore nauim:
Liberum, et Musas, Veneremque, et illi
Semper hærentem puerum canebat:
Et Lycum nigris oculis, nigroque
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus supremi
Grata testudo Iouis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cunque salue
Rite uocanti.

AD ALBIVM TIBVLLVM.

Ne doleat sibi riualem adolescentiorem, a Glycera anteponi. 33

A L B I *ne doleas plus nimio memor*
Immitis Glyceræ: neu miserabiles
Decantes elegos: cur tibi iunior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida,
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoen, sed prius Apulis

Iungentur

Iungentur capreæ lupis:
Quàm turpi Pholoe peccet adultero.
Sic uisum Veneri: cui placet impares
Formas, atque animos, sub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.
Ipsum me melior cum peteret Venus:
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curuantis calabros sinus.

Pœnitere se, quòd Epicureus fuerit.

34

P A R C V S *decorum cultor, & infrequens,*
Insanientis dum sapientiæ
Consultus erro: nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus
Cogor relictos. nanque Diespiter
Igni corusco nubila diuidens,
Plerunque per purum tonantes
Egit equos, uolucremq. currum:
Quo bruta tellus, & uaga flumina,
Quo Styx, & inuisi horrida Tænari
Sedes, Atlanteusq. finis
Concutitur. ualet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscura promens. hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit: hic posuisse gaudet.

AD FORTVNAM.

Vt seruet Cæsarem in Britannos ire meditantem. 35

O DIVA, *gratum quæ regis Antium:*
Præsens uel imo tollere de gradu
Mortale corpus, uel superbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit solicita prece
Ruris colonus: te dominam æquoris,
Quicunque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythæ,
Vrbesque, gentesque, et Latium ferox,
Regumq. matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni:
Iniurioso'ne pede proruas
Stantem columnam: neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet: imperiumq. frangat.
Te semper anteit sæua necessitas,
Clauos trabaleis, & cuneos manu
Gestans ahena: nec seuerus
Vncus abest, liquidumq. plumbum
Te spes, et albo rara fides colit
Velata panno: nec comitem abnegat:
Vtcunque mutata potenteis
Veste domos inimica linquis.
At uulgus infidum, & meretrix retro

Periura cedit. diffugiunt cadis
Cum fece ſiccatis amici,
Ferre iugum pariter doloſi.
Serues iturum Cæſarem in ultimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoq. rubro.
Eheu cicatricum, & ſceleris pudet,
Fratrumque. quid nos dura refugimus
Aetas? quid intactum nefaſti
Liquimus? unde manus iuuentus
Metu deorum continuit? quibus
Pepercit aris? o utinam noua
Incude diffingas retuſum in
Maſſagetas, Arabasq. ferrum.

Ob Numidæ reditum gaudio exſultat. 36

ET ture, & fidibus iuuat
Placare, & uituli ſanguine debito
Cuſtodes Numidæ deos:
Qui nunc Heſperia ſoſpes ab ultima
Caris multa ſodalibus,
Nulli plura tamen diuidit oſcula,
Quam dulci Lamiæ, memor
Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæq. ſimul togæ.
Creſſa ne careat pulchra dies nota;
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in ſalium ſit requies pedum:

Neu

Neu multi Damalis meri
Baſſum Threicia uincat Amyſtide:
Neu deſint epulis roſæ:
Neu uiuax apium, neu breue lilium.
Omnes in Damalim putres
Deponent oculos: nec Damalis nouo
Diuelletur adultero,
Laſciuis ederis ambitioſior.

Ob uictoriam Actiacam, genio indulgendum eſſe.

NVNC *eſt bibendum: nunc pede libero* 37
Pulſanda tellus: nunc ſaliaribus
Ornare puluinar Deorum
Tempus erat dapibus ſodales.
Antehac nefas depromere cæcubum
Cellis auitis: dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat,
Contaminato cum grege turpium
Morbo uirorum: quidlibet impotens
Sperare: fortunaq. dulci
Ebria. ſed minuit furorem
Vix una ſoſpes nauis ab ignibus:
Mentemq. lymphatam Mareotico
Redegit in ueros timores
Cæſar ab Italia uolantem
Remis adurgens: accipiter uelut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis

Aemoniæ : daret ut cathenis
Fatale monstrum . quæ generosius
Perire quærens , nec muliebriter
Expauit ensem : nec latenteis
Classe cita reparauit oras .
Ausa & iacentem uisere regiam
Vultu sereno fortis , et asperas
Tractare serpenteis : ut atrum
Corpore combiberet uenenum ;
Deliberata morte ferocior :
Sæuis Liburnis scilicet inuidens
Priuata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho .

AD PVERVM.

Se tenui apparatu gaudere .

38

PERSICOS *odi puer apparatus .*
Displicent nexæ philyra coronæ .
Mitte sectari , rosa quo locorum
Sera moretur .
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo . neque te ministrum
Dedecet myrtus , neque me sub arcta
Vite bibentem .

Q. HORATII FLACCI CARMINVM

LIBER II.

AD C. ASINIVM POLLIONEM.

Commendat scripta illius, quibus bella ciuilia complectebatur.

MOTVM ex Metello consule ciuicum,
Belliq. caussas, & uitia, & modos,
Ludumq. Fortunæ, graueisq.
Principũ amicitias, et arma
Non dum expiatis uncta cruoribus,
Periculosæ plenum opus aleæ,
Tractas: & incedis per ignes
Suppositos cineri doloso.
Paullum seueræ musa tragœdiæ
Desit theatris: mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Insigne mæstis præsidium reis,
Et consulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aureis: iam litui strepunt:
Iam fulgor armorum fugaces

Terret equos, equitumq. uultus.
Audire magnos iam uideor duces
Non indecoro puluere ſordidos:
Et cuncta terrarum ſubacta,
Præter atrocem animum Catonis.
Iuno, & deorum quiſquis amicior
Afris inulta ceſſerat impotens
Tellure: uictorum nepotes
Rettulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino ſanguine pinguior
Campus ſepulcris impia prœlia
Teſtatur? auditumq. Medis
Heſperiæ ſonitum ruinæ?
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decolorauere cædes?
Quæ caret ora cruore noſtro?
Sed ne relictis muſa procax iocis
Cææ retractes munera næniæ:
Mecum Dioneo ſub antro
Quære modos leuiore plectro.

AD C. SALLVSTIVM CRISPVM.

Contemptores opum, ſolos diuites, ſolos reges, ſolos beatos eſſe.

2

NVLLVS argento color eſt auaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Criſpe Salluſti: niſi temperato
Splendeat uſu.

Viuet

Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget penna metuente solui
Fama superstes.
Latius regnes auidum domando
Spiritum, quàm si Libyam remotis
Gadibus iungas: & uterque Pœnus
Seruiat uni.
Crescit indulgens sibi dirus hydrops:
Nec sitim pellit: nisi caussa morbi
Fugerit uenis, & aquosus albo
Corpore langor.
Redditum Cyri solio Phraaten
Dissidens plebi, numero beatorum
Eximit uirtus: populumq. falsis
Dedocet uti
Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens uni, propriamq. laurum:
Quisquis ingenteis oculo irretorto
Spectat aceruos.

AD DELIVM.

Neque deijciendum aduersis, neque efferendum prosperis rebus animum: sed hilarandam uitam: cum æqua sit omnibus moriendi condicio.

AEQVAM *memento rebus in arduis* 3
Seruare mentem: non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitia, moriture Deli,

Seu mæstus omni tempore uixeris:
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni:
Quà pinus ingens, albaq. populus
Vmbram hospitalem consociare amant
Ramis: & obliquo laborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Huc uina, & unguenta, & nimium breuis
Flores amœnæ fere iube rosæ:
Dum res, & ætas, & sororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemptis saltibus, & domo,
Villaque, flauus quam Tiberis lauit:
Cedes: & exstructis in altum
Diuitijs potietur heres.
Diues'ne, prisco natus ab Inacho,
Nil interest: an pauper, & infima
De gente sub dio moreris,
Victima nil miserantis Orci.
Omnes eodem cogimur. omnium
Versatur urna, serius, ocyus
Sors exitura: & nos in æternum
Exsilium impositura cymbæ.

Ovid. ad Liviam: Fata manent omnes, omnes expectat avarus portitor et quos re[illegible] quamvis [illegible] locum.

AD XANTHIAM PHOCEVM.

Quòd in ancilla laboret, non esse, cur ipsum pudeat. multis enim summis uiris idem contigisse.

NE *sit ancillæ tibi amor pudori*

Xanthia Phoceu. prius insolentem
Serua Briseis niueo colore
Mouit Achillem.
Mouit Aiacem Telamone natum
Forma captiuæ dominum Tecmessæ.
Arsit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta:
Barbaræ postquam cecidere turmæ
Thessalo uictore: & ademptus Hector,
Tradidit fessis leuiora tolli
Pergama Graijs.
Nescias, an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes
Regium certe genus, & penates
Mæret iniquos.
Crede non illam tibi de scelesta
Plebe delectam: neque sic fidelem,
Sic lucro aduersam, potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia, & uultum, teretesq. suras
Integer laudo. fuge suspicari,
Cuius octauum trepidauit ætas
Claudere lustrum

Reuocandam esse mentem a desiderio uirginis immaturæ.

NON DVM *subacta ferre iugum ualet*
Ceruice: non dum munia comparis
Aequare: nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Circa

Circa uirentes est animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuijs grauem
Solantis æstum, nunc in udo
Ludere cum uitulis salicto
Prægestientis. tolle cupidinem
Immitis uuæ: iam tibi liuidos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo uarius colore.
Iam te sequetur. currit enim ferox
Aetas: & illi, quos tibi dempserit,
Apponet annos. iam proterua
Fronte petet Lalage maritum,
Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris, albo sic humero nitens,
Vt pura nocturno renidet
Luna mari, Gnidius'ue Gyges:
Quem si puellarum insereres choro:
Mire sagaceis falleret hospites,
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguoq. uultu.

AD SEPTIMIVM.

Tiburtinæ & Tarentinæ regionis amœnitatem commendat. 6

SEPTIMI *Gades aditure mecum, &*
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra, &
Barbaras Syrteis, ubi Maura semper
Aestuat unda:
Tibur Argeo positum colono

Sit meæ ſedes utinam ſenectæ:
Sit modus laſſo maris, & uiarum,
Militiæque.
Vnde ſi parcæ prohibent iniquæ:
Dulce pellitis ouibus Galeſi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet: ubi non Hymetto
Mella decedunt, uiridiq. certat
Bacca Venafro:
Ver ubi longum, tepidasq. præbet
Iupiter brumas: & amicus Aulon,
Fertilis Baccho minimum Falernis
Inuidet uuis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Poſtulant arces: ibi tu calentem
Debita ſparges lacryma fauillam
Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM.

Ei reduci gratulatur.

O SAEPE *mecum tempus in ultimum* 7
Deducte Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit quiritem
Dis patrijs, Italoq. cælo,
Pompei meorum prime ſodalium?
Cum quo morantem ſæpe diem mero

Fregi,

Fregi, coronatus nitenteis
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Sensi relicta non bene parmula,
Cum fracta uirtus: & minaces
Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aere:
Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit æstuosis.
Ergo obligatam redde Ioui dapem:
Longaq. fessum militia latus
Depone sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi destinatis.
Obliuioso leuia Massico
Ciboria exple: funde capacibus
Vnguenta de conchis. quis udo
Deproperare apio coronas,
Curat'ue myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego sanius
Bacchabor Edonis. recepto
Dulce mihi furere est amico.

IN BARINEN.

Non esse, cur ei iuranti credatur: formosarum enim periuria a Diis negligi.

8

VLLA si iuris tibi peierati
Pœna Barine nocuisset unquam:

Dente si nigro fieres, uel uno
Turpior ungui:
Crederem. sed tu, simul obligasti
Perfidum uotis caput: enitescis
Pulchrior multo: iuuenumq́. prodis
Publica cura.
Expedit matris cineres opertos
Fallere, et toto taciturna noctis
Signa cum cælo, gelidaq́. diuos
Morte carenteis.
Ridet hoc inquam Venus ipsa: rident Ouid. de art. 1. pag. 28. Iuppiter ex alto periuria
Simplices nymphæ, ferus et Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde, quòd pubes tibi crescit omnis:
Seruitus crescit noua: nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt,
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt iuuencis:
Te senes parci: miseræq́. nuper
Virgines nuptæ, tua'ne retardet
Aura maritos.

AD. VALGIVM.

Vt mortuum puerum aliquando flere desinat.

9

Non *semper imbres nubibus hispidos*
Manant in agros: aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ

Vsque:

Vſque : nec Armenijs in oris
Amice Valgi ſtat glacies iners
Menſeis per omneis : aut aquilonibus
Querceta Gargani laborant :
Et folijs uiduantur orni .
Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademptum : nec tibi ueſpero
Surgente , decedunt amores ,
Nec rapidum fugiente Solem .
At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omneis Antilochum ſenex
Annos : nec impubem parentes
Troilon , aut Phrygiæ ſorores
Fleuere ſemper . deſine mollium
Tandem querelarum : & potius noua
Cantemus Auguſti trophæa
Cæſaris : & rigidum Niphaten ,
Medumq́. flumen gentibus additum
Victis minores uoluere uertices :
Intraq́. præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis .

AD LICINIVM.

Retinendam eſſe mediocritatem , & animi in utraque fortuna moderationem .

10

RECTIVS *uiues Licini , neque altum*
Semper urgendo : neque , dum procellas
Cautus horreſcis , nimium premendo
Litus iniquum .

Auream

Auream quiſquis mediocritatem in Epigramm. Graec. 67. 6. p.
Diligit, tutus caret obſoleti
Sordibus tecti; caret inuidenda
Sobrius aula.
Sæpius uentis agitatur ingens
Pinus & celſæ grauiore caſu
Decidunt turres: feriuntq. ſummos
Fulmina montes.
Sperat infeſtis, metuit ſecundis Terent. Phorm. act. 2 sce. 1
Alteram ſortem bene præparatum
Pectus. informeis hiemes reducit
Iupiter: idem
Summouet. non, ſi male nunc, & olim
Sic erit. quondam cithara tacentem
Suſcitat muſam, neque ſemper arcum
Tendit Apollo.
Rebus anguſtis animoſus, atque
Fortis appare: ſapienter idem
Contrahes uento nimium ſecundo
Turgida uela.

AD Q. HIRPINVM.

Omiſsis curis, hilariter uiuendum eſſe.

11

QVID *bellicoſus Cantaber, & Scythes*
Hirpine Quincti cogitet, Hadria
Diuiſus obiecto, remittas
Quærere: nec trepides in uſum
Poſcentis æui pauca. fugit retro

Leuis

Leuis iuuentas, & decor, arida
Pellente lasciuos amores
Canicie, facilemq. somnum.
Non semper idem floribus est honos
Vernis: neque uno Luna rubens nitet
Vultu. quid æternis minorem
Consilijs animum fatigas?
Cur non sub alta uel platano, uel hac
Pinu iacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaq. nardo
Potamus uncti? dissipat Euyus
Curas edaces. quis puer ocyus
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis deuium scortum eliciet domo
Lyden? eburna, dic age, cum lyra
Maturet, in comptum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MAECENATEM.

Res graues & atroces lyricis uersibus non conuenire. soluta autem oratione, res gestas Augusti, Mæcenatem ipsum perscripturum: se nihil posse, præter Liciniæ formam, canere. 12

NOLIS *longa feræ bella Numantiæ,*
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum sanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:
Nec sæuos Lapithas, et nimium mero

Hylæum,

Hylæum, domitosq. Herculea manu
Telluris iuuenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni ueteris: tuq. pedestribus
Dices historijs prœlia Cæsaris
Mœcenas melius, ductaq. per uias
Regum colla minantium.
Me dulcis dominæ musa Liciniæ
Cantus, me uoluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos, & bene mutuis
Fidum pectus amoribus:
Quam nec ferre pedem dedecuit choris
Nec certare ioco: nec dare brachia
Ludentem nitidis uirginibus, sacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes
Permutare uelis crine Liciniæ?
Plenas aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oscula
Ceruicem: aut facili sæuitia negat,
Quæ poscente magis gaudeat eripi:
Interdum rapere occupat?

IN ARBOREM, CVIVS CASV *in agro Sabino pæne oppressus est.*

Nunquam homini satis exploratum esse, quid uitare debeat. Sapphus, & Alcæi laudes.

13

ILLE *& nefasto te posuit die,*

Quicunque primum, & sacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumq. pagi.
Illum & parentis crediderim sui
Fregisse ceruicem: & penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille uenena Colchica,
Et quidquid usquam concipitur nefas
Tractauit: agro qui statuit meo
Te triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quisque uitet, nunquam homini satis inf. 26. a.
Cautum est in horas. nauita bosphorum
Pœnas perrhorrescit: neque ultra
Cæca timet aliunde fata.
Miles sagittas, & celerem fugam
Parthi: cathenas Parthus, & Italum
Robur. sed improuisa leti
Vis rapuit, rapietq. gentes.
Ouid. Metam. 3. 324. *Quàm pæne furuæ regna Proserpinæ,*
Et iudicantem uidimus Aeacum,
Sedesq. discretas piorum, &
Aeolijs fidibus querentem
Sappho puellis de popularibus,
Et te sonantem plenius aureo
Alcæe plectro dura nauis,
Dura fugæ mala, dura belli.
Vtrunque sacro digna silentio
Mirantur umbræ dicere: sed magis

Pugnas,

Pugnas, & exactos tyrannos
Densum humeris bibit aure uulgus.
Quid mirum? ubi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures: & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues.
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono:
Nec curat Orion leones,
Aut timidos agitare lyncas.

AD POSTVMVM.

Mortem ineuitabilem esse.

14

EHEV fugaces Postume Postume
Labuntur anni: nec pietas moram
Rugis, & instanti senectæ
Afferet, indomitæq. morti.
Non si tricenis, quotquot eunt dies,
Amice places illacrymabilem
Plutona tauris: qui ter amplum
Geryonen, Tityonq. tristi
Compescit unda, scilicet omnibus,
Quicunque terræ munere uescimur,
Enauiganda, siue reges,
Siue inopes erimus coloni.
Frustra cruento Marte carebimus, imp. 25. 6.
Fractisq. rauci fluctibus Hadriæ,
Frustra per autumnos nocentem

Corporibus metuemus austrum.
Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatusq. longi
Sisyphus Aeolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor: neque harum, quas colis, arborum
Te præter inuisas cupressos
Vlla breuem dominum sequetur.
Absumet heres cæcuba dignior
Seruata centum clauibus: & mero
Tinguet pauimentum superbo
Pontificum potiore cenis.

IN SVI SAECVLI
LVXVRIAM.

15

IAM pauca aratro iugera regiæ
Moles relinquent: undique latius
Extenta uisentur Lucrino
Stagna lacu: platanusq. cælebs
Euincet ulmos. tum uiolaria, &
Myrtus, & omnis copia narium
Spargent oliuetis odorem
Fertilibus domino priori.
Tum spissa ramis laurea feruidos
Excludet ictus. non ita Romuli
Præscriptum, & intonsi Catonis
Auspicijs, ueterumq. norma.

Sall. Cat. p. 23. 6. m.

Priuatus illis census erat breuis :
Commune magnum : nulla decempedis
Metata priuatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton :
Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumptu iubentes, & Deorum
Templa nouo decorare saxo.

AD GROSPHVM.

Tranquillitatem animi optari ab omnibus : eam uero non congerendis opibus, honoribus ue, sed coercendis cupiditatibus comparari.

16

O T I V M *diuos rogat in patenti*
Prensus Aegaeo : simul atra nubes
Condidit Lunam : neque certa fulgent
Sidera nautis.
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe non gemmis, neque purpura ue-
nale, nec auro.
Non enim gazae, neque consularis
Summouet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta uolantes.
Viuitur paruo bene : cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum :
Nec leueis somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.

Quid breui fortes iaculamur æuo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriæ quis exsul
Se quoque fugit?
Scandit æratas uitiosa naues
Cura, nec turmas equitum relinquit,
Ocyor ceruis, & agente nimbos
Ocyor euro.
Lætus in præsens animus, quod ultra est,
Oderit curare: & amara læto
Temperet risu. nihil est ab omni
parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem:
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæq. circum
Mugiunt uaccæ: tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa: te bis Afro
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ. mihi parua rura, &
Spiritum Graiæ tenuem camœnæ,
Parca non mendax dedit: & malignum
Spernere uulgus.

AD MAECENATEM AEGROTVM.

Negat se ei superstitem esse posse.

CVR me querelis exanimas tuis?

Nec

Nec dis amicum est, nec mihi, te prius
Obire Mæcenas, mearum
Grande decus columenq. rerum.
Ah te meæ si partem animæ rapit
Maturior uis: quid moror altera?
Nec carus æque, nec superstes
Integer. ille dies utranque
Ducet ruinam: non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,
Vtcunque præcedes, supremum
Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ spiritus igneæ,
Nec si resurgat centimanus Gyges,
Diuellet unquam. sic potenti
Iustitiæ, placitumq. Parcis.
Seu Libra, seu me Scorpius adspicit
Formidolosus, pars uiolentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ Capricornus undæ:
Vtrunque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. te Iouis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit: uolucrisq. fati
Tardauit alas: cum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit sonum.
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat: nisi Faunus ictum
Dextra leuasset, Mercurialium
Custos uirorum, reddere uictimas,

Aedemq. uotiuam memento.
Nos humilem feriemus agnam.

Se in re tenui, sua tamen sorte contentum uiuere. at alios, nullum ædificandi, nullum quærendi, nullum rapiendi modum facere, quasi nihil de morte cogitantes.

18

NON *ebur, neque aureum*
Mea renidet in domo lacunar:
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas ultima recisas
Africa: neque Attali
Ignotus heres regiam occupaui.
Nec laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides & ingeni
Benigna uena est: pauperemq. diues
Me petit. nihil supra
Deos lacesso: nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die.
Nouæq. pergunt interire Lunæ.
Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus: & sepulcri
Immemor, struis domos:
Marisq. Baijs obstrepentis urges
Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid quod usque proximos

Reuellis

Reuellis agri terminos? & ultra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur paternos
In sinu ferens deos
Et uxor, & uir, sordidosq. natos.
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine destinata
Aula diuitem manet
Herum. quid ultra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumq. pueris: nec satelles Orci
Callidum Promethea
Reuexit auro captus. hic superbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coercet. hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atque non uocatus audit.

Caronte guardiano del'infe
rno preso dal amore
del oro ricondusse nella
sua barca alla sua abitatione
in lastuto prometeo

IN BACCHVM.

19

BACCHVM in remotis carmina rupibus
Vidi docentem: credite posteri:
Nymphasq. discentes, & aures
Capripedum Satyrorum acutas.
Euœ recenti mens trepidat metu:
Plenoq. Bacchi pectore turbidum
Lætatur. euœ parce Liber,
Parce graui metuende thyrso.
Fas peruicaceis est mihi Thyadas,

Viniq.

Viniq. fontem, lactis & uberes
Cantare riuos: atque truncis
Lapsa cauis iterare mella.
Fas & beatæ coniugis additum
Stellis honorem, tectaq. Penthei
Disiecta non leui ruina,
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Tu separatis uuidus in iugis
Nodo coerces uiperino
Bistonidum sine fraude crines.
Tu cum parentis regna per arduum
Cohors gigantum scanderet impia:
Rhetum retorsisti leonis
Vnguibus, horribiliq. mala:
Quanquam choreis aptior, & iocis,
Ludoq. dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris: sed idem
Pacis eras, mediusq. belli.
Te uidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitq. crura.

AD MAECENATEM.

Famam suam æternam fore.

20

NON usitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera

Vates: neque in terris morabor
Longius: inuidiaq. maior
Vrbeis relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego quem uocas,
Dilecte Mæcenas obibo:
Nec Stygia cohibebor unda.
Iam iam residunt cruribus asperæ
Pelles: & album mutor in alitem
Superna; nascunturq. leues
Per digitos, humerosq. plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Visam gementis litora Bosphori,
Syrtesq. Getulas canorus
Ales, Hyperboreosq. campos.
Me Colchus, & qui dissimulat metum
Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
Noscent Geloni. me peritus
Discet Iber, Rhodaniq. potor.
Absint inani funere neniæ,
Luctusq. turpes, & querimoniæ.
Compesce clamorem: ac sepulcri
Mitte superuacuos honores.

Q. HORATII FLACCI
CARMINVM
LIBER III.

calpurn. ecloga. 2. 29. a. m.

Non opibus aut honoribus, sed quiete animi, uitam beatam effici.

Ouid. 1 Fast. prospera lux oritur linguis animisq. fauete.

Iuuenal. lib. xii. 54. 6.

Di profanum uulgus, & arceo.
Fauete linguis. carmina non prius
Audita, Musarum sacerdos,
Virginibus, puerisq. canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio mouentis.
Est, ut uiro uir latius ordinet
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat in campum petitor: Cic. pro Murena
Moribus hic, meliorq. fama
Contendat: illi turba clientium
Sit maior. æqua lege necessitas
Sortitur insigneis, & imos:
Omne capax mouet urna nomen.
Districtus ensis cui super impia
Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborarint saporem
Non auium, citharæq. cantus

Somnum

Somnum reducat. ſomnus agreſtium
Lenis uirorum non humileis domos
Faſtidit, umbroſamq́. ripam,
Non zephyris agitata Tempe.
Deſiderantem quod ſatis eſt, neque
Tumultuoſum ſollicitat mare,
Nec ſæuus arcturi cadentis,
Impetus, aut orientis hœdi,
Non uerberatæ grandine uineæ,
Fundusq́. mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta piſces æquora ſentiunt,
Iactis in altum molibus. huc frequens
Cementa demittit redemptor
Cum famulis, dominusq́. terræ
Faſtidioſus. ſed timor, & minæ
Scandunt eodem, quo dominus: neque
Decedit ærata triremi: &
Poſt equitem ſedet atra cura.
Quod ſi dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum ſidere clarior
Delinit uſus, nec Falernæ
Vitis, Achæmeniumq́. coſtum:
Cur inuidendis poſtibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?
Cur ualle permutem Sabina
Diuitias operoſiores?

Pueros

Pueros a teneris unguiculis ad fortitudinem, & tolerantiam assuefieri oportere.

ANGVSTAM, *amici, pauperiem pati*
Robustus acri militia puer
Condiscat: & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta:
Vitamq. sub dio, & trepidis agat
In rebus. illum ex mœnibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospiciens, & adulta uirgo
Suspiret: eheu ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem: quem cruenta
Per medias rapit ira cædes.
Hom. Il. λ. 15:133. a. m. εἰς οἰωνὸς etc. et Il. O. c. 1. 168 b. t. τεθνάτω etc.
Dulce, & decorum est pro patria mori.
Mors & fugacem persequitur uirum:
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidoq. tergo.
Virtus repulsæ nescia sordidæ
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit, aut ponit secures
Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cælum, negata tentat iter uia:
Cœtusq. uulgareis, & udam
Spernit humum fugiente penna.
Est & fideli tuta silentio
Merces. uetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ: sub ijsdem

Sit

Sit trabibus: fragilemq. mecum
Soluat faselum. sæpe Diespiter,
Neglectus, incesto addidit integrum.
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

Virtute præditum uirum nihil extimescere. Iunonis oraculum de imperio Romano. 3

IVSTVM, *& tenacem propositi uirum,*
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non uultus instantis tyranni
Mente quatit solida: neque auster
Dux inquieti turbidus Hadriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & uagus Hercules
Innixus, arces attigit igneas.
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem Bacche pater tuæ
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes. hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum elocuta consiliantibus
Iunone diuis. Ilion, Ilion
Fatalis, incestusq. iudex,
Et mulier peregrina uertit
In puluerem, ex quo destituit deos

Mercede pacta Laomedon: mihi
Castæq. damnatum Mineruæ
Cum populo, & duce fraudulento.
Iam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famosus hospes: nec Priami domus
Periura, pugnaces Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Nostrisq. ductum seditionibus
Bellum resedit. protinus & graues
Iras, & inuisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo. illum ego lucidas
Inire sedes, ducere nectaris
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter sæuiat Ilion,
Romamq. pontus: qualibet exsules
In parte regnanto beati:
Dum Priami, Paridisq. busto
Insultet armentum: & catulos feræ
Cælent inultæ: stet Capitolium
Fulgens: triumphatisq. possit
Roma ferox dare iura Medis.
Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras. qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro:
Qua tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum, & sic melius situm,
Cum terra cælat, spernere fortior,
Quàm

Quàm cogere humanos in uſus,
Omne ſacrum rapiente dextra.
Quicunque mundo terminus obſtitit,
Hunc tangat armis, uiſere geſtiens,
Qua parte debacchentur ignes:
Qua nebulæ, pluuijq́. rores.
Sed bellicoſis fata Quiritibus
Hac lege dico: ne nimium pij,
Rebusq́. fidentes, auitæ
Tecta uelint reparare Troiæ.
Troiæ renaſcens alite lugubri
Fortuna triſti clade iterabitur,
Ducente uictrices cateruas
Coniuge me Iouis, & ſorore.
Ter ſi reſurgat murus aheneus
Auctore Phœbo: ter pereat meis
Exciſus Argiuis: ter uxor
Capta uirum, pueroſq́. ploret.
Non hæc iocoſæ conueniunt lyræ.
Quò Muſa tendis? deſine peruicax
Referre ſermones Deorum: &
Magna modis tenuare paruis.

Se a multis periculis, Muſarum ope ereptum fuiſſe. Male ceſsiſſe omnibus, qui aduerſum Deos aliquid moliri uoluerint.

DESCENDE *cælo, & dic age tibia* 4
Regina longum Calliope melos,
Seu uoce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, citharáue Phœbi.

Auditis? an me ludit amabilis
Insania? audire, & uideor pios
Errare per lucos: amœnæ
Quos & aquæ subeunt, & auræ.
Me fabulosæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatumq. somno,
Fronde noua puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus:
Quicunque celsæ nidum Acherontiæ,
Saltusq. Batinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti,
Vt tuto ab atris corpore uiperis
Dormirem, & ursis: ut premerer sacra
Lauroque, collataq. myrto,
Non sine Dis animosus infans.
Vester Camœnæ, uester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tibur supinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Vestris amicum fontibus, & choris,
Non me Philippis uersa acies retro,
Deuota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus unda.
Vtcunque mecum uos eritis: libens
Insanientem nauita Bosphorum
Tentabo, & arentes arenas
Littoris Assyrij uiator.
Visam Britannos hospitibus feros,

Et

Et lætum equino sanguine Concanum.
Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.
Vos Cæsarem altum, militia simul
Fessas coborteis abdidit oppidis:
Finire quærentem labores
Pierio recreatis antro.
Vos lene consilium & datis: et dato
Gaudetis almæ. scimus ut impios
Titanas, immanemq. turmam
Fulmine sustulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & urbes, regnaq. tristia:
Diuosque, mortaleisq. turmas
Imperio regit unus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui
Fidens iuuentus, horrida brachijs,
Fratresq. tendentes opaco
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid Typhoeus, & ualidus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
Quid Rhœtus, euulsisq. truncis
Enceladus iaculator audax,
Contra sonantem Palladis ægida
Possent ruentes? hinc auidus stetit
Vulcanus: hinc matrona Iuno, &
Nunquam humeris positurus arcum,
Qui rore puro Castaliæ lauit
Crineis solutos: qui Lyciæ tenet

Dumeta, natalemq́. siluam,
Delius, & Patareus Apollo.
Vis consili expers mole ruit sua.
Vim temperatam Di quoque prouehunt
In maius: ijdem odere uires
Omne nefas animo mouentes.
Testis mearum centimanus Gyges
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ
Virginea domitus sagitta.
Iniecta monstris terra dolet suis:
Mæretq́. partus fulmine luridum
Missos ad orcum: nec peredit
Impositam celer ignis Aetnam:
Incontinentis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Custos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent cathenæ.

AVGVSTI LAVDES.

Reguli constantia, & ad Pœnos reditus. 5

CAELO *tonantem credidimus Iouem*
Regnare. præsens diuus habebitur
Augustus, adiectis Britannis
Imperio, grauibusq́. Persis.
Miles'ne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus uixit? & hostium
(Pro curia, inuersiq́. mores)

Consenuit socerorum in armis,
Sub rege Medo, Marsus, & Appulus
Ancyliorum, nominis, & togæ
Oblitus, æternæq. Vestæ,
Incolumi Ioue, & urbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli
Dissentientis condicionibus
Fœdis, & exemplo trahentis
Perniciem ueniens in æuum:
Si non periret immiserabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde, dixit,
Direpta uidi. uidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
Portasq. non clausas, & arua
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum. neque amissos colores
Lana refert medicata fuco:
Nec uera uirtus, cum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata densis
Cerua plagis: erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus:
Et Marte Pœnos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners: timuitq. mortem.

Hic unde uitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor,
O magna Carthago probrosis
Altior Italiæ ruinis.
Fertur pudicæ coniugis osculum,
Paruosq. natos, ut capitis minor,
A se remouisse, & uirilem
Toruus humi posuisse uultum:
Donec labanteis consilio patres
Firmaret auctor nunquam alias dato,
Interq. mærentes amicos
Egregius properaret exsul.
Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
Tortor pararet. non aliter tamen
Dimouit obstanteis propinquos,
Et populum reditus morantem,
Quàm si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

Corruptos sui temporis mores insectatur.

6

DELICTA maiorum immeritus lues
Romane: donec templa refeceris,
Aedesq. labentes deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.
Dis te minorem quod geris: imperas.
Hinc omne principium: huc refer exitum.
Di multa neglecti dederunt

Hesperiæ

Hesperiæ mala luctuosæ.
Iam bis Monæses, & Pacori manus
Non auspicatos coutudit impetus
Nostros: & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Pæne occupatam seditionibus
Deleuit urbem Dacus, & Aethiops,
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.
Fœcunda culpæ sæcula, nuptias
Primum inquinauere, & genus, & domos.
Hoc fonte deriuata clades
In patriam populumq. fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura uirgo: & fingitur artubus
Iam nunc, & incestos amores
De tenero meditatur ungui.
Mox iuniores quærit adulteros
Inter mariti uina: neque eligit,
Cui donet impermissa raptim
Gaudia luminibus remotis:
Sed iussa coram non sine conscio
Surgit marito: seu uocat institor,
Seu nauis Hispanæ magister,
Dedecorum pretiosus emptor.
Non his iuuentus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico:
Pyrrhumque, & ingentem cecidit
Antiochum, Annibalemq. dirum:

Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas: & seueræ
Matris ad arbitrium recisos
Portare fustes: Sol ubi montium
Mutaret umbras: & iuga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies?
Aetas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem uitiosiorem.

AD ASTERIEN.

Consolatur eam de mariti absentia dolentem.

QVID *fles Asterie, quem tibi candidi* 7
Primo restituent uere fauonij,
Thynna merce beatum
Constantis iuuenem fide
Gygen? ille notis actus ad Oricum
Post insana capræ sidera frigidas
Noctes, non sine multis
Insomnis lacrymis agit.
Atqui solicitæ nuntius hospitæ
Suspirare Chloen, & miseram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille uafer modis.
Vt Prœtum mulier perfida credulum

Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem refert.
Narrat pæne datum Pelea Tartaro:
Magnessam Hippoliten dum fugit abstinens:
Et peccare docentes
Fallax historias monet
Frustra: nam scopulis surdior Icari
Voces audit adhuc integer. at tibi,
Ne uicinus Enipeus
Plus iusto placeat, caue.
Quamuis non alius flectere equum sciens
Aeque conspicitur gramine Martio:
Nec quisquam citus æque
Tusco denatat alueo.
Prima nocte domum claude: neque in uias
Sub cantu querulæ despice tibiæ:
Et te sæpe uocanti
Duram, difficilis mane.

AD MAECENATEM.

Cur Kal. Martiis, cum sine uxore sit, nihilo minus tamen epu letur, & sacrificet.

8

MARTIIS *cælebs quid agam kalendis:*
Quid uelint flores, & acerra turis
Plena, miraris, positusq. carbo in
Cespite uiuo,
Docte sermones utriusque linguæ.
Voueram dulces epulas, & album

Libero caprum prope funeratus
Arboris ictu.
Hic dies anno redeunte festus
Corticem adstrictum pice dimouebit
Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mæcenas cyathos amici
Sospitis centum: & uigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis esto
Clamor, & ira:
Mitte ciuiles super urbe curas.
Occidit Daci Cotisonis agmen:
Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis:
Seruit Hispanæ uetus hostis oræ
Cantaber sera domitus cathena.
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens nequa populus laboret,
Parce priuatus nimium cauere: &
Dona præsentis cape lætus horæ: ac
Linque seuera.

Dialogus Horatii & Lydiæ.

Ho. DONEC *gratus eram tibi,*
Nec quisquam potior brachia candidæ
Ceruici iuuenis dabat:
Persarum uigui rege beatior.
Ly. Donec non alia magis

Arsisti:

Arſiſti : neque erat Lydia poſt Chloen :
Multi Lydia nominis
Romana uigui clarior Ilia.
Ho. *Me nunc Threſſa Chloe regit*
Dulces docta modos, & citharæ ſciens :
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata ſuperſtiti.
Ly. *Me torret face mutua*
Thurini Calais filius Ornithi :
Pro quo bis patiar mori :
Si parcent puero fata ſuperſtiti.
Ho. *Quid? ſi priſca redit Venus,*
Diductosq́. iugo cogit aheneo?
Si flaua excutitur Chloe,
Reiectæq́. patet ianua Lydiæ?
Ly. *Quanquam ſidere pulchrior*
Ille eſt : tu leuior cortice, & improbo
Iracundior Adria :
Tecum uiuere amem : tecum obeam libens.

AD LYCEN.

Vt, poſita duritie, aliqua ipſius miſeratione capiatur.

10
EXTREMVM *Tanain ſi biberes Lyce,*
Sæuo nupta uiro : me tamen aſperas
Porrectum ante fores obijcere incolis
Plorares aquilonibus.
Audis quo ſtrepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra ſitum tecta remugiat

Ventis?

Ventis? & positas ut glaciet niues
Puro numine Iupiter?
Ingratam Veneri pone superbiam:
Ne currente retro funis eat rota.
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamuis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus uiola pallor amantium,
Nec uir Pieria pellice saucius
Curuat: supplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior æsculo,
Nec mauris animum mitior anguibus.
Non hoc semper erit liminis, aut aquæ
Cælestis patiens latus.

AD MERCVRIVM.

Vt modos sibi dictet, quibus Lyde flecti posit. Danaidum fabula.

II

MERCVRI, *nam te docilis magistro*
Mouit Amphion lapides canendo,
Tuq́. testudo resonare septem
Callida neruis,
Nec loquax olim, neque grata, nunc &
Diuitum mensis, & amica templis,
Dic modos, Lyde quibus obstinatas
Applicet aures.
Quæ uelut latis equa trima campis,
Ludit exsultim: metuitq́. tangi,

Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Cruda marito.
Tu potes tigres, comitesq́. siluas
Ducere: & riuos celeres morari.
Cessit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus: quamuis furiale centum
Muniant angues caput eius: atque
Spiritus teter, saniesq́. manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tityosq́. uultu
Risit inuito. stetit urna paullum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.
Audiat Lyde scelus, atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraq́. fata.
Quæ manent culpas etiam sub orco
Impiæ: nam quid potuere maius?
Impiæ sponsos potuere duro
Perdere ferro.
Vna de multis face nuptiali
Digna, periurum fuit in parentem
Splendide mendax: & in omne uirgo
Nobilis æuum.
Surge, quæ dixit iuueni marito:
Surge: ne longus tibi somnus, unde
Non times, detur: socerum, & scelestas
Falle

Falle ſorores.

Quæ, uelut nactæ uitulos leænæ
Singulos eheu lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam: nec intra
Clauſtra tenebo.

Me pater ſæuis oneret cathenis:
Quòd uiro clemens miſero peperci:
Me uel extremos Numidarum in agros
Claſſe releget.

I, pedes quò te rapiunt, et auræ:
Dum fauet nox, et Venus: i ſecundo
Omine: et noſtri memorem ſepulcro
Scalpe querelam.

AD NEOBVLEN.

Eam Hebri adoleſcentis amore correptam, otio ſe iam tradere.

MISERARVM eſt neque amori dare ludum:
Neque dulci mala uino lauere: aut ex-
animari metuentes patruæ uerbera linguæ.
Tibi qualum Cythereæ puer ales,
Tibi telas, operoſæq. Mineruæ
Studium aufert Neobule Liparæi nitor Hebri.
Eques ipſo melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque ſegni pede uictus,
Simul unctos Tiberinis humeros lauit in undis.
Catus idem per apertum fugientes
Agitato grege ceruos iaculari: et
Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum.

AD FONTEM BLANDVSIAE.

Commendat eius amœnitatem.

13

O FONS *Blandusiæ splendidior uitro,*
Dulci digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hœdo:
Cui frons turgida cornibus
Primis, et Venerem, & prœlia destinat
Frustra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine riuos,
Lasciui soboles gregis.
Te flagrantis atrox hora caniculæ
Nescit tangere: tu frigus amabile
Fessis uomere tauris
Præbes, et pecori uago.
Fies nobilium tu quoque fontium:
Me dicente cauis impositam ilicem
Saxis: unde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

AVGVSTI LAVDES.

14

HERCVLIS *ritu modo dictus o plebs*
Morte uenalem petijsse laurum, Cui . post red. ad quir. 209. 6. f.
Cæsar, Hispana repetit penates
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito
Prodeat iustis operata diuis:
Et soror clari ducis, et decoræ
Supplice uitta

Virginum

Virginum matres, iuuenumq́. nuper
Soſpitum. uos o pueri, et puellæ
Iam uirum expertæ, male ominatis
    Parcite uerbis.
Hic dies uere mihi feſtus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per uim metuam, tenente
    Cæſare terras.
I, pete unguentum puer, et coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli:
Spartacum ſi qua potuit uagantem
    Fallere teſta.
Dic et argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per inuiſum mora ianitorem
    Fiet: abito.
Lenit albeſcens animos capillus
Litium, et rixæ cupidos proteruæ.
Non ego hoc ferrem calidus iuuenta
    Conſule Planco.

IN CHLORIM.

Vt ſaltem uetula nequitias facere deſinat.

15

VXOR pauperis Ibici,
Tandem nequitiæ pone modum tuæ,
Famoſiſq́. laboribus.
Maturo propior deſine funeri
Inter ludere uirgines:

Et Stellis nebulam ſpargere candidis.
Non, ſi quid Pholoen ſatis,
Et te Chlori decet. filia rectius
Expugnat iuuenum domos,
Pulſo Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Laſciuæ ſimilem ludere capreæ.
Te lanæ prope nobilem
Tonſæ Luceriam, non citharæ decent,
Nec flos purpureus roſæ,
Nec poti uetulam fece tenus cadi.

AD MAECENATEM.

Se contentum eſſe ſua ſorte. hac autem affectione animi uitam beatam conſtare.

INCLVSAM *Danaen turris ahenea,* 16
Robuſtæq. fores, & uigilum canum
Triſtes excubiæ munierant ſatis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acriſium, uirginis abditæ
Cuſtodem pauidum, Iupiter, & Venus
Riſiſſent: fore enim tutum iter, et patens
Conuerſo in pretium deo.
Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amat ſaxa, potentius
Ictu fulmineo. concidit auguris
Argiui domus, ob lucrum
Demerſa excidio. diffidit urbium

Portas uir Macedo: & subruit æmulos
Reges muneribus. munera nauium
Sæuos illaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam,
Maiorumq. fames. iure perhorrui
Late conspicuum tollere uerticem
Mæcenas equitum decus.
Quanto quisque sibi plura negauerit,
A Dis plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto: & transfuga, diuitum
Partes linquere gestio,
Contemptæ dominus splendidior rei,
Quàm, si quidquid arat non piger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Puræ riuus aquæ, siluaq. iugerum
Paucorum, & segetis certa fides meæ,
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit sorte beatior.
Quanquam nec Calabræ mella ferunt apes:
Nec Læstrigonia Bacchus in amphora
Languescit mihi: nec pinguia Gallicis
Crescunt uellera pascuis:
Importuna tamen pauperies abest.
Nec, si plura uelim, tu dare deneges.
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam:
Quàm si Mygdonijs regnum Alyattici
Campis continuem. multa petentibus,

Desunt multa. bene est, cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

AD AELIVM LAMIAM.

Nobilitatem ipsius commendat: deinde admonet, ut se præparet ad diem crastinum, qui pluuiosus fore uidebatur, hilariter exigendum.

17
AELI *uetusto nobis ab Lamo,*
Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne fastos:
Auctore ab illo ducis originem.
Qui Formiarum mœnia dicitur
Princeps, & innantem Maricæ
Litoribus tenuisse Lyrin
Late tyrannus. cras folijs nemus
Multis, & alga litus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet: aquæ nisi fallit augur
Annosa cornix. dum potes, aridum,
Compone lignum: cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

AD FAVNVM.

Vt sibi propitius sit.

18
FAVNE, *Nympharum fugientum amator,*
Per meos fines, & aprica rura

Lenis incedas: abeasq́. paruis
Aequus alumnis:
Si tener pleno cadit hœdus anno:
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateri: uetus ara multo
Fumat odore:
Ludit herboso pecus omne campo:
Cum tibi nonæ redeunt Decembres:
Festus in pratis uacat otioso
Cum boue pagus:
Inter audaces lupus errat agnos:
Spargit agrestes tibi silua frondes:
Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

AD TELEPHVM.

Non ita curandas esse ueteres historias, ut ea quæ ad uitam exhilarandam pertinent.

19

QVANTVM distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Aeaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio.
Quo Chium pretio cadum
Mercemur; quis aquam temperet ignibus:
Quo præbente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus; taces.
Da Lunæ propere nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ, tribus, aut nouem

Miſcentur cyathis pocula commodis.
Qui muſas amat impares;
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates. tres prohibet ſupra
Rixarum metuens tangere Gratia
Nudis iuncta ſororibus.
Inſanire iuuat. cur Berecynthiæ
Ceſſant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fiſtula cum lyra?
Parcentes ego dexteras
Odi: ſparge roſas. audiat inuidus
Dementem ſtrepitum Lycus:
Et uicina ſeni non habilis Lyco.
Spiſſa te nitidum coma,
Puro te ſimilem Telephe ueſpero:
Tempeſtiua petit Chloe:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM.

Ne formoſum puerum a puella abſtrahere moliatur.

20.

N O N *uides, quanto moueas periclo*
Pyrrhe Getulæ catulos leænæ?
Dura poſt paullo fugies inaudax
Prœlia raptor:
Cum per obſtantes iuuenum cateruas
Ibit, inſignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Maior, an illi.

Interim dum tu celeres ſagittas
Promis, hæc dentes acuit timendos:
Arbiter pugnæ poſuiſſe nudo
Sub pede palmam
Fertur: et leni recreare uento
Sparſum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquoſa
Raptus ab Ida.

AD AMPHORAM.

Vt in Coruini gratiam uina ueteſta promat.

O NATA *mecum conſule Manlio,*
Seu tu querelas, ſiue geris iocos,
Seu rixam, et inſanos amores,
Seu facilem pia teſta ſomnum:
Quocunque lectum nomine Maſſicum
Seruas, moueri digna bono die:
Deſcende Coruino iubente,
Promere languidiora uina.
Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus: te negliget horridus:
Narratur & priſci Catonis
Sæpe mero caluiſſe uirtus.
Tu lene tormentum ingenio admoues
Plerunque duro: tu ſapientium
Curas, & arcanum iocoſo
Conſilium retegis Lyæo:
Tu ſpem reducis mentibus anxijs,

Viresque,

Viresque, & addis cornua pauperi,
Post te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
Te Liber, & si læta aderit Venus,
Segnesq. nodum soluere Gratiæ,
Viuæq. producent lucernæ:
Dum rediens fuget astra Phœbus:

IN DIANAM.

22

MONTIVM *custos, nemorumq. uirgo,*
Quæ laborantes utero puellas
Ter uocata audis: adimisq. leto
Diua triformis:
Imminens uillæ tua pinus esto:
Quam per exactos ego lætus annos,
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

AD PHIDILEN.

Suadens Deos puris manibus, & bona conscientia colendos esse.

23

CAELO *supinas si tuleris manus*
Nascente Luna rustica Phidile:
Si ture placaris, & horna
Fruge lareis, auidaq. porca:
Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda uitis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumni

Pomifero graue tempus anno.
Nam quæ niuali pascitur Algido
Deuota, quercus inter, & ilices:
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, pontificum secures
Ceruice tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos fragiliq. myrto.
Immunis aram si tetigit manus:
Non sumptuosa blandior hostia,
Mollibit auersos penates
Farre pio, & saliente mica.

IN AVAROS.

INTACTIS opulentior
Thesauris Arabum, & diuitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Thyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum:
Si figit adamantinos
Summis uerticibus dira necessitas
Clauos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra uagas rite trahunt domos,
Viuunt, & rigidi Getæ:
Immetata quibus iugera liberas
Fruges, & Cererem ferunt:

Nec cultura placet longior annua:
Defunctumq. laboribus
Aequali recreat sorte uicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit uirum
Coniux: nec nitido fidit adultero.
Dos est magna, parentium
Virtus, & metuens alterius uiri
Certo fœdere castitas.
Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O quisquis uolet impias
Cædes, aut rabiem tollere ciuica:
Si quæret, pater urbium,
Subscribi statuis: indomitam audeat
Refrænare licentiam,
Clarus post genitis. quatenus, heu nefas,
Virtutem incolumem odimus:
Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
Quid tristes querimoniæ:
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus
Vanæ proficiunt? si neque feruidis
Pars inclusa caloribus
Mundi, nec boreæ finitimum latus,
Durataéq. solo niues
Mercatorem abigunt. horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ.
Magnum pauperies opprobrium, iubet

Quiduis & facere, & pati:
  Virtutisq. uiam deserit arduæ.
Vel nos in Capitolium,
  Quò clamor uocat, & turba fauentium:
Vel nos in mare proximum
  Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
  Mittamus. scelerum si bene pœnitet:
Eradenda cupidinis
  Praui sunt elementa: & teneræ nimis
Mentes asperioribus
  Formandæ studijs. nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
  Venariq. timet, ludere doctior,
Seu græco iubeas trocho:
  Seu malis uetita legibus alea.
Cum periura patris fides
  Consortem socium fallat, & hospitem:
Indignoq. pecuniam
  Heredi properet. scilicet improbæ
Crescunt diuitiæ: tamen
  Curtæ nescio quid semper abest rei.

AD BACCHVM. 25

QVO me Bacche rapis tui
  Plenum? quæ nemora, & quos agor in specus
Velox mente noua? quibus
  Antris egregij Cæsaris audiar

Aeternum meditans decus
Stellis inserere, & concilio Iouis?
Dicam insigne recens, adhuc
Indictum ore alio. non secus in iugis
Ex somnis stupet Eubyas,
Hebrum prospiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro
Lustratam Rhodopen. ut mihi deuio
Rupes, & uacuum nemus
Mirari libet. o Naiadum potens,
Baccharumq. ualentium
Proceras manibus uertere fraxinos,
Nil paruum, aut humili modo,
Nil mortale loquar. dulce periculum est
O Lenaee sequi Deum
Cingentem uiridi tempora pampino.

non legitur quia profana sunt. sacra, ne reliqua? 26

Se iam senem amoribus aptum amplius non esse.

VIXI *puellis nuper idoneus;*
Et militaui non sine gloria:
Nunc arma, defunctumq. bello
Barbiton hic paries habebit:
Laeuum marinae qui Veneris latus
Custodit. hic hic ponite lucida
Funalia, & uecteis, & arcus
Oppositis foribus minaceis.
O, quae beatam diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sythonia niue

Regina,

Regina, ſublimi flagello
Tange Chleon ſemel, arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATVRAM.

Deterret eam præcipue exemplo Europæ. 27

IMPIOS parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Rana decurrens lupa Lanuuino,
Fetaq. uulpes:
Rumpat & ſerpens iter inſtitutum:
Si per obliquum ſimilis ſagittæ
Terruit mannos. ego cui timebo,
Prouidus auſpex,
Ante quàm ſtantes repetant paludes
Imbrium diuina auis imminentum:
Oſcinem coruum prece ſuſcitabo
Solis ab ortu.
Sis licet felix ubicunque mauis:
Et memor noſtri Galatea uiuas:
Teq. nec leuus uetet ire picus,
Nec uaga cornix:
Sed uides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego, quid ſit ater
Hadriæ, noui, ſinus: & quid albus
Peccet Iapyx.
Hoſtium uxores, puériq. cæcos
Sentiant motus orientis Hædi, &
Aequoris nigri fremitum, & trementes
Verbere

Verbere ripas.

Sic et Europe niueum doloso
Credidit tauro latus: et scatentem
Belluis pontum, mediasq. fraudes
Palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum, et
Debitæ nymphis opifex coronæ,
Nocte sublustri, nihil, astra præter,
Vidit et undas.

Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten: pater o relictum
Filiæ nomen, pietasq. dixit
Victa furore,

Vnde, quò ueni? leuis una mors est
Virginum culpæ. uigilans ne ploro
Turpe commissum, an uitijs carentem
Ludit imago

Vana, quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? melius'ne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat iratæ: lacerare ferro, &
Frangere enitar modo multum amati
Cornua tauri.

Impudens liqui patrios penates:
Impudens Orcum moror. O, deorum
Si quis hæc audis: utinam inter errem
Nuda leones

Ante,

Vide Theocriti [illegible] Europe.

Ante, quàm turpis macies decentes
Occupet malas: teneræq. succus
Defluat prædæ: speciosa quæro
Pascere tigres.
Vilis Europe, pater urget absens:
Quid mori cessas? potes hac ab orno
Pendulum zona bene te secuta,
Elidere collum.
Siue te rupes, et acuta leto
Saxa delectant: age te procellæ
Crede ueloci: nisi herile mauis
Carpere pensum
Regius sanguis: dominæq. tradi
Barbaræ pellex. aderat querenti
Perfidum ridens Venus, et remisso
Filius arcu.
Mox ubi lusit satis: abstineto
Dixit irarum, calidæq. rixæ:
Cum tibi inuisus laceranda reddet
Cornua taurus.
Vxor inuicti Iouis esse nescis?
Mitte singultus: bene ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus orbis
Nomina ducet.

AD LYDEN.

Diem Neptuno sacrum hilariter exigendum esse.

28

FESTO *quid potius die*
Neptuni faciam? prome reconditum

Lyde strenua Cæcubum:
Munitæq. adhibe uim sapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis: ac, ueluti stet uolucris dies,
Parcis diripere horreo
Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus inuicem
Neptunum, et uirides Nereidum comas.
Tu curua recines lyra
Latonam, et celeris spicula Cynthiæ:
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteisq. tenet Cycladas: et Paphon
Iunctis uisit oloribus.
Dicetur merita Nox quoque nenia.

AD MAECENATM.

Inuitat eum ad cenam. 29

TYRRHENA *regum progenies, tibi*
Non ante uerso lene merum cado
Cum flore Mæcenas rosarum, et
Pressa tuis balanus capillis
Iam dudum apud me est. eripe te moræ,
Ne semper udum Tibur, et Esulæ
Decliue contempleris aruum, et
Telogoni iura parricidæ,
Fastidiosam desere copiam, et
Molem propinquam nubibus arduis:
Omitte mirari beatæ

Fumum,

Fumum, et opes, strepitumq. Romæ.
Plerunque gratæ diuitibus uices,
Mundæq. paruo sub lare pauperum
Cenæ, sine aulæis, et ostro
Solicitum explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem: iam Procyon furit,
Et stella uesani leonis,
Sole dies referente siccos.
Iam pastor umbras cum grege languido,
Riuumq. fessus quærit, et horridi
Dumeta Siluani: caretq.
Ripa uagis taciturna uentis.
Tu, ciuitatem quis deceat status,
Curas: et urbi solicitus times,
Quid Seres, et regnata Cyro
Bactra parent, Tanaisq. discors.
Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus:
Ridetque, si mortalis ultra
Fas trepidat. quod adest, memento
Componere æquus. cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alueo
Cum pace dilabentis Etruscum
In mare; nunc lapides adesos,
Stirpesq. raptas, et pecus, et domos
Voluentis una, non sine montium
Clamore, uicinæq. siluæ.
Cum fera diluuies quietos

Irritat amnes. ille potens sui,
Lætusq́. deget: cui licet in diem
Dixisse, uixi: cras uel atra
Nube polum pater occupato,
Vel sole puro: non tamen irritum
Quodcunque retro est, efficiet: neque
Diffinget, infectumq́. reddet,
Quod fugiens semel hora uexit.
Fortuna sæuo læta negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.
Laudo manentem. si celeres quatit
Pennas, resigno quæ dedit: & mea
Virtute me inuoluo: probamq́.
Pauperiem sine dote quæro.
Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere; & uotis pacisci,
Ne Cypriæ, Tyriæq́. merces
Addant auaro diuitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ,
Tutum per Aegæos tumultus
Aura feret, geminusq́. Pollux.

Carminum suorum gloriam æternam fore.

EXEGI monumentum ære perennius, 50
Regaliq́. situ Pyramidum altius:
Quod non imber edax, non aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis

Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multaq. pars mei
Vitabit Libitinam. usque ego postera
Crescam laude recens: dum capitolium
Scandet cum tacita uirgine pontifex.
Dicar, qua uiolens obstrepit Aufidus:
Et qua pauper aquæ Daunus, agrestium
Regnator populorum: ex humili potens
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. sume superbiam
Quæsitam meritis: & mihi Delphica
Lauro cinge uolens Melpomene comam.

Q. HORATII FLACCI CARMINVM LIBER IIII.

Se iam ea ætate esse, ut a rebus Venereis alieno esse animo debeat: & tamen Ligurini uæsano amore torreri.

NTERMISSA *Venus diu*
Rursus bella moues. parce precor, precor.
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ. desine dulcium
Mater sæua Cupidinum
Circa lustra decem flectere mollibus
Iam durum imperijs. abi
Quò blandæ iuuenum te reuocant preces.
Tempestiuius in domo
Paulli, purpureis ales oloribus,
Comessabere Maximi:
Si torrere iecur quæris idoneum.
Nanque & nobilis, & decens,
Et pro solicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late signa feret militiæ tuæ.
Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli,
Albanos prope te lacus

Ponet marmoream ſub trabe Cypria.
Illic plurima naribus
Duces tura: lyræque, & Berecynthiæ
Delectabere tibiæ
Miſtis carminibus non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris uirginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem ſalium, ter quatient humum.
Me nec femina, nec puer,
Iam nec ſpes animi credula mutui,
Nec certare iuuat mero:
Nec uincire nouis tempora floribus.
Sed cur heu Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter uerba cadit lingua ſilentio?
Nocturnis te ego ſomnijs
Iam captum teneo: iam uolucrem ſequor
Te per gramina Martij
Campi, te per aquas dure uolubiles.

AD ANTONIVM IVLVM.

Pindarum inimitabilem eſſe.

PINDARVM quiſquis ſtudet æmulari,
Iule: ceratis ope Dædalea
Nititur pennis, uitreo daturus
Nomina ponto.

Monte

Monte decurrens uelut amnis, imbres
Quem ſuper notas aluere ripas,
Feruet, immenſusq. ruit profundo
Pindarus ore,
Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluit, numerisq. fertur
Lege ſolutis:
Seu Deos, regesq. canit, Deorum
Sanguinem: per quos cecidere iuſta
Morte centauri: cecidit tremendæ
Flamma chimæræ:
Siue, quos Elea domum reducit
Palma cæleſtes: pugilem'ue, equum'ue
Dicit: & centum potiore ſignis
Munere donat:
Flebili ſponſæ iuuenem'ue raptum
Plorat: & uires, animumque, moresque,
Aureos deducit in aſtra: nigroq.
Inuidet orco.
Multa Dircæum leuat aura cycnum:
Tendit Antoni quoties in altos
Nubium tractus. ego apis Matinæ
More, modoq.
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uuidiq.
Tiburis ripas, operoſa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poeta plectro

Cæsarem: quandoque trahet feroces
Per sacrum cliuum, merita decorus
Fronde, Sicambros,
Quo nihil maius, melius'ue terris
Fata donauere, boniq. diui:
Nec dabunt: quamuis redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines lætosq. dies, & urbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forumq.
Litibus orbum.
Tum meæ, siquid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars: & o Sol
Pulcher, o laudande, canam, recepto
Cæsar felix.
Tuq. dum procedis; Io triumphe,
Non semel dicemus, Io triumphe,
Ciuitas omnis: dabimusq. diuis
Tura benignis.
Te decem tauri totidemq. uaccæ,
Me tener soluet uitulus relicta
Matre, qui largis iuuenescit herbis
In mea uota,
Fronte curuatos imitatus igneis
Tertium Lunæ referentis ortum,
Qua notam duxit, niueus uideri,
Cetera fuluus.

AD MELPOMENEN.

Se uitam, famamq. ei debere.

3

QVEM tu Melpomene ſemel
Naſcentem placido lumine uideris:
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem: non equus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem: neque res bellica Delijs
Ornatum folijs ducem,
Quòd regum tumidas contuderit minas:
Oſtendet capitolio.
Sed quæ Tibur aquæ fertile perfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ,
Fingent Aeolio carmine nobilem.
Romæ principis urbium
Dignatur ſoboles inter amabiles
Vatum ponere me choros:
Et iam dente minus mordeor inuido.
O teſtudinis aureæ
Dulcem quæ ſtrepitum Pieri temperas:
O mutis quoque piſcibus
Donatura cycni, ſi libeat, ſonum,
Totum muneris hoc tui eſt, Ouid. Trist. 1. eleg. 5.
Quòd monſtror digito prætereuntium Persius sat. 1. At pulchrum est digito monstrari, et dicier, Hic est.
Romanæ fidicen lyræ:
Quòd ſpiro, & placeo: ſi placeo: tuum eſt.

DRVSI LAVDES. 4

QVALEM ministrum fulminis alitem,
Cui rex Deorum regnum in aues uagas
Permisit, expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo.
Olim iuuentas, & patrius uigor
Nido laborum propulit inscium:
Vernique, iam nimbis remotis,
Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demisit hostem uiuidus impetus:
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis, atque pugnæ:
Qualem'ue lætis caprea pascuis
Intenta, fuluæ matris ab ubere
Iam lacte depulsum leonem,
Dente nouo peritura uidit:
Videre Rhæti bella sub Alpibus
Drusum gerentem & Vindelici: quibus
Mos unda deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
Nec scire fas est omnia. sed diu,
Lateq. uictrices cateruæ
Consilijs iuuenis reuictæ
Sensere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus

In

In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus: & bonis
Est in iuuencis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
Doctrina sed uim promouet insitam:
Rectiq. cultus pectora roborant:
Vtcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas o Roma Neronibus,
Testis Metuarum flumen, & Asdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma risit adorea:
Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per tedas, uel eurus
Per Siculas equitauit undas.
Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes creuit: & impio
Vastata Pœnorum tumultu
Fana Deos habuere rectos:
Dixitq. tandem perfidus Hannibal,
Cerui luporum præda rapacium
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere, & effugere est triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus sacra,
Natosque, maturosq. patres
Pertulit Ausonias ad urbeis:

Duris

Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,
Per damna, per cædeis, ab ipso
Ducit opes, animumq. ferro.
Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem creuit in Herculem:
Monstrum'ue summisere Colchi
Maius, Echioniæ'ue Thebæ.
Merses profundo: pulchrior euenit.
Luctere: multa proruet integrum
Cum laude uictorem: geretq.
Prælia coniugibus loquenda.
Carthagini iam non ego nuntios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Nominis Asdrubale interempto.
Nil Claudiæ non efficient manus.
Quas & benigno numine Iupiter
Defendit: & curæ sagaces
Expediunt per acuta bella.

AD AVGVSTVM.

Vt tandem in urbem redeat.

5

DIVIS *orte bonis, optime Romulæ*
Custos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ dux bone patriæ,

Instar

Instar ueris enim uultus ubi tuus
Affulsit: populo gratior it dies:
Et soles melius nitent.
Vt mater iuuenem, quem notus inuido
Flatu Carphathij trans maris æquora
Cunctantem spatio longius annuo
Dulci detinet a domo:
Votis omnibusque, & precibus uocat:
Curuo nec faciem littore dimouet:
Sic desiderijs icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaq. faustitas:
Pacatum uolitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides:
Nullis polluitur casta domus stupris:
Mos, & lex maculosum edomuit nefas
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit,
Fœtus incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quisque diem collibus in suis:
Et uitem uiduas ducit ad arbores:
Hinc ad uina redit lætus: & alteris
Te mensis adhibet Deum.
Te multa prece, te prosequitur mero
Diffuso pateris; & laribus tuum

Miscet

Miſcet numen, uti Græcia Caſtoris,
Et magni memor Herculis.
Longas o utinam dux bone ferias
Præſtes Heſperiæ, dicimus integro
Sicci mane die: dicimus uuidi,
Cum Sol Oceano ſubeſt.

IN APOLLINEM ET DIANAM,
carmen ſæculare.

6

DIVE, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityosq. raptor
Senſit, & Troiæ prope uictor altæ
Phthius Achilles,
Ceteris maior, tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidos marinæ
Dardanas turres quateret tremenda
Cuſpide pugnax.
Ille, mordaci uelut icta ferro
Pinus, aut impulſa cupreſſus euro,
Procidit late: poſuitq. collum
Puluere teucro.
Ille non incluſus equo Mineruæ
Sacra mentito, male feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam.
Sed palam captis grauis, heu nefas, heu,
Neſcios fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latentes
Matris in aluo:

Ni tuis uictus, Venerisq. gratæ
Vocibus diuum pater annuisset
Rebus Aeneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ
Phœbe, qui Xantho lauis amne crines:
Dauniæ defende decus camœnæ
Leuis Agyieu.
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenq. dedit poetæ.
Virginum primæ, pueriq. claris
Patribus orti,
Deliæ tutela deæ, fugaces
Lyncas, & ceruos cohibentis arcu,
Lesbium seruate pedem, meique
Pollicis ictum.
Rite Latonæ puerum canentes,
Rite crescentem face noctilucam,
Prosperam frugum, celeremq. pronos
Voluere menseis.
Nupta iam dices, ego dis amicum,
Sæculo festas referente luces,
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM.

Veris aduentu, & æqua moriendi condicione proposita, inuitat ad hilaritatem.

7

DIFFVGERE *niues: redeunt iam gramina cāpis,*
Arbo-

Arboribusq. comæ.
Mutat terra uices: & decrescentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminisq. sororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt zephyris: uer proterit æstas,
Interitura, simul
Pomifer autumnus fruges effuderit: & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cælestia Lunæ:
Nos ubi decidimus,
Quò pius Aeneas, quò Tullus diues, & Ancus.
Puluis, & umbra sumus.
Quis scit an adijciant hodiernæ crastina summæ
Tempora Di superi?
Cuncta manus auidas fugient heredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum semel occideris; & de te splendida Minos
Fecerit arbitria:
Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum:
Nec lethæa ualet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

AD MARCIVM CENSORINVM.

Nihil eſſe potentius carminibus ad perpetuandam famam.

8

DONAREM *pateras, grataq. commodus*
Cenſorine meis æra ſodalibus:
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum: neque tu peſſima munerum
Ferres: diuite me ſcilicet artium,
Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas,
Hic ſaxo, liquidis ille coloribus,
Solers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non hæc mihi uis: non tibi talium
Res eſt, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus. carmina poſſumus
Donare: & pretium dicere muneri.
Non inciſa notis marmora publicis,
Per quæ ſpiritus, & uita redit bonis
Poſt mortem ducibus: non celeres fugæ,
Reiectæq. retrorſum Hannibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Eius, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediјt; clarius indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides: neque,
Si chartæ ſileant, quod beneféceris,
Mercedem tuleris. quid foret Iliæ,
Mauortisq. puer, ſi taciturnitas
Obſtaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygijs fluctibus Aeacum

Virtus,

Virtus, & fauor, & lingua potentium
Vatum diuitibus consecrat insulis.
Dignum laude uirum musa uetat mori:
Cælo musa beat. sic Iouis interest
Optatis epulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rates.
Ornatus uiridi tempora pampino
Liber uota bonos ducit ad exitus.

AD LOLLIVM.

Scripta sua nunquam interitura. sine poetarum ope, uirtutem obliuione obrui. se Lollij laudes posteris proditurum.

9

NE *forte credas interitura,*
Longe sonantem natus ad Aufidum,
Non ante uulgatas per artes
Verba loquor socianda chordis.
Non, si priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus: Pindaricæ latent,
Cææque, & Alcæi minaces,
Stesichoriq. graues camœnæ.
Nec, siquid olim lusit Anacreon,
Deleuit ætas. spirat adhuc amor:
Viuuntq. commissi calores
Aeoliæ fidibus puellæ.
Non sola comptos arsit adulteri
Crines, & aurum uestibus illitum
Mirata, regaleisq. cultus,
Et comites, Helene Lacæna:

Primus

Primus ue Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non semel Ilios
Vexata: non pugnauit ingens
Idomeneus, Sthenclus'ue solus
Dicenda musis prœlia, non ferox
Hector, uel acer Deiphobus graues
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus, puerisq. primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi, sed omnes illacrymabiles
Vrgentur, ignotiq. longa
Nocte: carent quia uate sacro.
Paullum sepultæ distat inertiæ
Celata uirtus. non ego te meis
Chartis inornatum sileri,
Tot'ue tuos patiar labores
Impune Lolli carpere liuidas
Obliuiones. est animus tibi
Rerumq. prudens, & secundis
Temporibus, dubijsq. rectus,
Vindex auaræ fraudis, & abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
Consulq. non unius anni,
Sed quoties bonus, atque fidus
Iudex honestum prætulit utili: &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu: & per obstantes cateruas
Explicuit sua uictor arma.
Non possidentem multa, uocaueris

Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter uti,
Duramq. callet pauperiem pati:
Peiusq. leto flagitium timet:
Non ille pro caris amicis,
Aut patria timidus perire.

od. 18 lib. 1. grauis pauperiem.

AD LIGVRINVM.

Vt, dum per ætatem licet, fruatur formæ suæ bono: fore enim alioqui, ut ipsum pæniteat, cum florem illum ætatis amiserit.

10

O CRVDELIS *adhuc, & Veneris muneribus potens,*
Insperata tuæ cum ueniet pluma superbiæ:
Et quæ nunc humeris inuolitant, deciderint comæ:
Nunc & qui color est Puniceæ flore prior rosæ:
Mutatus, Ligurinum in faciem uerterit hispidam:
Dices, heu (quoties te speculo uideris alterum)
Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

AD PHYLLIDEM.

Inuitat eam ad epulas.

11

EST *mihi nonum superantis annum*
Plenus Albani cadus: est in horto
Phylli nectendis apium coronis:
Est ederæ uis
Multa: qua crines religata fulges:
Ridet argento domus: ara, castis
Vincta uerbenis, auet immolato

Spargier

Spargier agno:
Cuncta festinat manus: huc, & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris, quibus aduoceris
Gaudijs: idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem:
Iure sollemnis mihi, sanctiorq́.
Pæne natali proprio: quòd ex hac
Luce Mæcenas meus affluentes
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupauit,
Non tuæ sortis iuuenem, puella
Diues, & lasciua: tenetq́. grata
Compede uinctum.
Terret ambustus Phaethon auaras
Spes: & exemplum graue præbet ales
Pegasus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem,
Semper ut te digna sequare: & ultra
Quàm licet, sperare, nefas putando,
Disparem uites. age iam meorum
Finis amorum,
(Non enim posthac alia calebo
Femina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas. minuuntur atræ
Carmine curæ.

AD VIRGILIVM.

Deſcribit ueris aduentum: tum ipſum inuitat ad epulas, ea condicione, ut ſecum pro ſymbolo nardi onycem afferat. 12

IAM ueris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent; nec fluuij ſtrepunt
Hiberna niue turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens
Infelix auis, & Cecropiæ domus
Aeternum opprobrium, quòd male barbaras
Regum eſt ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Cuſtodes ouium carmina fiſtula:
Delectantq. deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere ſitim tempora Virgili.
Sed preſſum Calibus ducere Liberum
Si geſtis, iuuenum nobilium cliens:
Nardo uina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum;
Qui nunc Sulpicijs accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaraq.
Curarum eluere efficax.
Ad quæ ſi properas gaudia; cum tua
Velox merce ueni. non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis:
Plena diues ut in domo.
Verum pone moras, & ſtudium lucri:

Nigrorumq. memor, dum licet, ignium,
Misce stultitiam consilijs breuem.
Dulce est desipere in loco.

IN LYCEN.

Insultat ei, quòd iam anus fiat, & libidine flagrans, contemnatur a iuuenibus.

13

AVDIVERE *Lyce di mea uota: di*
Audiuere Lyce: fis anus; & tamen
Vis formosa uideri:
Ludisque: & bibis impudens;
Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum solicitas. ille uirentis, &
Doctæ psallere Chiæ,
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transuolat aridas
Quercus: & refugit te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis niues.
Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora: quæ semel
Notis condita fastis,
Inclusit uolucris dies.
Quò fugit Venus heu? quo ue color decens?
Quò motus? quid habes illius? illius?
Quæ spirabat amores:
Quæ me surpuerat mihi?
Felix post Cynaram, notaq. & artium
Gratarum facies: sed Cynaræ breues

Annos fata dederunt,
Seruatura diu parem
Cornicis uetulæ temporibus Lycen:
Possent ut iuuenes uisere feruidi
Multo non sine risu,
Dilapsam in cineres facem.

AD AVGVSTVM.

A senatu populoq. R. dignos ipsi honores reddi non posse. 14

QVAE *cura patrum, quæ'ue Quiritium*
Plenis honorum muneribus, tuas
Auguste uirtutes in æuum
Per titulos, memoresq. fastus
Aeternet? o, qua sol habitabiles
Illustrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte posses. milite nam tuo
Brennus Genaunos, implacidum genus,
Brennosq. ueloces, & arces
Alpibus impositas tremendis,
Deiecit acer, plus uice simplici.
Maior Neronum mox graue prœlium
Commisit: immanesq. Rhætos
Auspicijs pepulit secundis,
Spectandus in certamine Martio;
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:

Indomi-

Indomitas prope qualis undas
Exercet auster, Pleiadum choro
Scindente nubes: impiger hostium
Vexare turmas: & frementem
Mittere equum medios per ignes.
Sic tauriformis uoluitur Aufidus:
Qui regna Dauni præfluit Appuli:
Cum sæuit: horrendamq. cultis
Diluuiem meditatur agris.
Vt barbarorum Claudius agmina
Ferrata uasto diruit impetu:
Primosque, & extremos metendo
Strauit humi sine clade uictor:
Te copias, te consilium, & tuos
Præbente diuos. nam tibi, quo die
Portus Alexandrea supplex,
Et uacuam patefecit aulam;
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus:
Laudemque, & optatum peractis
Imperijs decus arrogauit.
Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, o tutela præsens
Italiæ, dominæq. Romæ:
Te fontium qui cælat origines
Nilusque, & Ister, te rapidus Tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis,

Te ne pauentis funera Galliæ,
Duræq. tellus audit Iberiæ.
Te cæde gaudentes Sicambri,
Compoſitis uenerantur armis.

AVGVSTI LAVDES.

15

PHOEBVS *uolentem prælia me loqui,*
Victas & urbes increpuit lyra:
Ne parua Tyrrenum per æquor
Vela darem. tua Cæſar ætas
Fruges & agris rettulit uberes:
Et ſigna noſtro reſtituit Ioui,
Direpta Parthorum ſuperbis
Poſtibus: & uacuum duellis
Ianum Quirini clauſit: & ordinem
Rectum, & uaganti fræna licentiæ
Iniecit: amouitq. culpas:
Et ueteres reuocauit artes:
Per quas latinum nomen, & Italæ
Creuere uires: famaq. & imperi
Porrecta maieſtas ad ortum
Solis, ab Heſperio cubili.
Cuſtode rerum Cæſare, non furor
Ciuilis, aut uis eximet otium:
Non ira, quæ procudit enſeis:
Et miſeras inimicat urbes.
Non qui profundum Danubium bibunt,
Edicta rumpent Iulia: non Getæ,

Non

Non Seres, infidi'ue Persæ,
Non Tanain prope flumen orti.
Nosq. & profestis lucibus, & sacris
Inter iocosi munera Liberi
Cum prole, matronisq. nostris,
Rite deos prius apprecati,
Virtute sanctos more patrum duces,
Lydis remisto carmine tibijs,
Troiamque, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER.

AD MAECENATEM, IN BELLVM Actiacum proficiſcentem.

BIS *liburnis inter alta nauium*
Amice propugnacula,
Paratus omne Cæſaris periculũ
Subire Mæcenas tuo.
Quid nos? quibus te uita ſit ſuperſtite
Iucunda; ſi contra; grauis.
Vtrum'ne iuſsi perſequemur otium
Non dulce, ni tecum ſimul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles uiros,
Feremus? & te uel per Alpium iuga,
Inhoſpitalem & Caucaſum,
Vel occidentis uſque ad ultimum ſinum,
Forti ſequemur pectore?
Roges, tuum labore quid iuuem meo,
Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore ſum futurus in metu:
Qui maior abſenteis habet.
Vt aſsidens implumibus pullis auis
Serpentium allapſus timet

Magis

Magis relictis : non, ut adsit, auxili
  Latura plus præsentibus.
Libenter hoc, & omne militabitur
  Bellum in tuæ spem gratiæ:
Non ut iuuencis illigata pluribus
  Aratra nitantur meis:
Pecus'ue Calabris ante sidus feruidum
  Lucana mutet pascua:
Nec ut superni uilla candens Tusculi
  Circæa tangat mœnia.
Satis superq. me benignitas tua
  Ditauit. haud parauero,
Quod, aut, auarus ut Chremes, terra premam:
  Discinctus aut perdam ut nepos.

VITAE RVSTICAE LAVDES.

BEATVS ille, qui procul negotijs,
  Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
  Solutus omni fœnore:
Non excitatur classico miles truci:
  Nec horret iratum mare:
Forumq. uitat, & superba ciuium
  Potentiorum limina.
Ergo aut adulta uitium propagine
  Altas maritat populos:
Aut in reducta ualle mugientium
  Prospectat errantes greges:

Inutiliq.

Inutilesq. falce ramos amputans,
Feliciores inserit:
Aut pressa puris mella condit amphoris
Aut tondet informes oues:
Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus aruis extulit:
Vt gaudet, insitiua decerpens pyra
Certantem & uuam purpuræ:
Qua muneretur te Priape, & te pater
Siluane tutor finium.
Libet iacere modo sub antiqua ilice:
Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ:
Queruntur in siluis aues:
Fontesq. lymphis obstrepunt manantibus:
Somnos quod inuitet leues.
At cum tonantis annus hibernus Iouis
Imbreis, niueisq. comparat:
Aut trudit acreis hinc & hinc multa cane
Apros in obstantes plagas:
Aut amite leui rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos,
Pauidumq. leporem, & aduenam laqueo gruem
Iucunda captat præmia.
Quis non malarum, quas amor curas habet,
Hæc inter obliuiscitur?
Quòd si pudica mulier in partem iuuet
Domum, atque dulces liberos:
Sabina qualis, aut perusta solibus

Pernicis

Pernicis uxor Appuli:
Sacrum & uetustis extruat lignis focum
Lassi sub aduentum uiri:
Claudensq. textis cratibus lætum pecus,
Distenta siccet ubera:
Et horna dulci uina promens dolio,
Dapes inemptas apparet:
Non me Lucrina iuuerint conchylia,
Magis'ue rhombus, aut sacri,
Si quos eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc uertat mare;
Non Afra auis descendat in uentrem meum,
Non attagen Ionicus
Iucundior; quàm lecta de pinguissimis
Oliua ramis arborum;
Aut herba lapathi prata amantis, & graui
Maluæ salubres corpori,
Vel agna festis cæsa Terminalibus,
Vel hœdus ereptus lupo.
Has inter epulas, ut iuuat pastas oues
Videre properantes domum:
Videre fessos uomerem inuersum boues
Collo trahentes languido:
Positosq. uernas, ditis examen domus
Circum renidenteis lareis.
Hæc ubi locutus: fœnerator Alphius,
Iam iam futurus rusticus,
Omnem relegit idibus pecuniam:
Querit calendis ponere.

AD MAECENATEM.
allium deteſtans.

3

PARENTIS *olim ſiquis impia manu*
Senile guttur fregerit:
Edat cicutis allium nocentius.
O dura meſſorum ilia.
Quid hoc ueneni ſæuit in præcordijs?
Num uiperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omnes candidum
Medea mirata eſt ducem:
Ignota tauris illigaturum iuga,
Perunxit hoc Iaſonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem
Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam ſiderum inſedit uapor
Siticuloſæ Apuliæ:
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarſit æſtuoſius.
At ſi quid unquam tale concupiueris
Iocoſe Mæcenas: precor
Manum puella ſuauio opponat tuo:
Extrema & in ſponda cubet.

Suet. in Aug. c. 50. a. m.

IN MENAM, LIBERTVM
Pompeij magni.

4

LVPIS, *& agnis quanta ſortito obtigit;*

Tecum

Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruste funibus latus,
Et crura dura compede
Licet superbus ambules pecunia:
Fortuna non mutat genus.
Vides'ne, sacram metiente te uiam
Cum bis ter ulnarum toga;
Vt ora uertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumuiralibus
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera:
Et Appiam mannis terit:
Sedilibusq. magnus in primis eques
Othone contempto sedet.
Quid attinet tot ora nauium graui
Rostrata duci pondere
Contra latrones, atque seruilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

IN CANIDIAM VENEFICAM. 5

AT o deorum quisquis in cælo regis
Terras, & humanum genus:
Quid iste fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si uocata partubus
Lucina ueris affuit:
Per hoc inane purpuræ decus precor,

Per improbaturum hæc Iouem,
Quid ut nouerca me intueris? aut uti
Petita ferro bellua?
Vt hæc trementi questus ore, constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus; quale posset impia
Mollire Thracum pectora:
Canidia breuibus implicata uiperis
Crines, & incomptum caput,
Iubet sepulcris caprificos erutas
Iubet cupressus funebres,
Et uncta turpis oua ranæ sanguine,
Plumamq. nocturnæ strygis,
Herbasque, quas & Colchos, atque Iberia
Mittit uenenorum ferax,
Et ossa ab ore rapta ieiunæ canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens auernales aquas,
Horret capillis, ut marinus, asperis
Echinus, aut currens aper:
Abacta nulla Veia conscientia,
Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus
Quò posset infossus puer
Longo die bis, ter ue mutatæ dapis
Inemori spectaculo:
Cum promineret ore, quantum extant aqua
Suspensa mente corpora:

Exerta

Exerta uti medulla, & aridum iecur,
Amoris esset poculum:
Interminato cum semel fixæ cibo
Intabuissent pupulæ.
Non defuisse masculæ libidinis
Ariminensem Foliam,
Et otiosa credidit Neapolis,
Et omne uicinum oppidum:
Quæ sidera excantata uoce Thessala,
Lunamq. cælo deripit.
Hic irresectum sæua dente liuido
Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? o rebus meis
Non infideles arbitræ
Nox, & Diana, quæ silentium regis:
Arcana cum fiunt sacra:
Nunc nunc adeste: nunc in hostiles domos
Iram, atque numen uertite.
Formidolosis dum latent siluis feræ
Dulci sopore languidæ:
Senem, quod omnes rideant, adulterum
Latrent Suburranæ canes,
Nardo perunctum: quale non perfectius
Meæ laborarunt manus.
Quid accidit? cur dira barbaræ minus
Venena Medeæ ualent?
Quibus superba fugit ulta pellicem
Magni Creontis filiam:
Cum palla, tabo munus imbutum, nouam

Incendio nuptàm abſtulit.
Atqui nec herba, nec latens in aſperis
Radix feſellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, ſolutus ambulat ueneficæ
Scientioris carmine.
Non uſitatis Vare potionibus,
O multa fleturum caput,
Ad me recurres: nec uocata mens tua
Marſis redibit uocibus.
Maius parabo: maius infundam tibi
Faſtidienti poculum:
Priusq́. cælum ſidet inferius mari
Tellure porrecta ſuper,
Quàm non amore ſic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non, ut ante mollibus.
Lenire uerbis impias:
Sed dubius unde rumperet ſilentium,
Miſit Thyeſteas preces.
Venena, magnum fas, nefasq́ue, non ualent
Conuertere humanam uicem.
Diris agam uos. dira deteſtatio
Nulla expiatur uictima.
Quin, ubi perire iuſſus expirauero:
Nocturnus occurram furor:
Petamq́. uultus umbra curuis unguibus:
Quæ uis deorum eſt manium:

Et

Et inquietis assidens præcordijs,
Pauore somnos auferam.
Vos turba uicatim hinc, & hinc saxis petens
Contundet obscenas anus.
Post, insepulta membra different lupi,
Et Exquilinæ alites.
Neque hoc parentes, heu mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

IN MALEDICVM.

6

QVID immerentes hospites uexas canis,
Ignauus aduersum lupos?
Quin huc inanes, si potes, uertis minas:
Et me remorsurum petis?
Nam qualis aut Molossus, aut fuluus Lacon,
Amica uis pastoribus,
Agam per altas aure sublata niues,
Quæcunque præcedet fera.
Tu cum timenda uoce complesti nemus:
Proiectum odoraris cibum.
Caue: caue: nanque in malos asperrimus
Parata tollo cornua.
Qualis Lycambæ spretus infido gener,
Aut acer hostis Bubalo:
An si quis atro dente me petiuerit,
Inultus ut flebo puer?

IN BELLVM CIVILE GESTVM
contra Brutum, & Caſſium.

7

QVO' quò ſceleſti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enſes conditi?
Parum ne campis, atque Neptuno ſuper
Fuſum eſt Latini ſanguinis?
Non ut ſuperbas inuidæ Carthaginis
Romanus arces ureret:
Intactus aut Britannus ut deſcenderet
Sacra cathenatus uia.
Sed ut, ſecundum uota Parthorum, ſua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vnquam, niſi in diſpar, feris.
Furor ne cæcus, an rapit uis acrior?
An culpa? reſponſum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit:
Menteſq. perculſæ ſtupent.
Sic eſt. acerba fata Romanos agunt,
Sceluſq. fraternæ necis:
Vt immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

IN ANVM LIBIDINOSAM.

8

ROGARE longo putidam te ſæculo,
Vires quid eneruet meas?

Cum sit tibi dens ater: & rugis uetus
Frontem senectus exaret:
Hietq. turpis inter aridas nates
Podex, uelut crudæ bouis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres,
Equina quales ubera,
Venterq. mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum.
Esto beata: funus atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec sit marita, quæ rotundioribus
Onusta bacis ambulet.
Quid? quod libelli stoici inter sericos
Iacere puluillos amant?
Illitterati num minus nerui rigent?
Minus'ue languet fascinum?
Quod ut superbo prouoces ab inguine:
Ore allaborandum est tibi.

AD MAECENATEM.

Præsentit alacritatem, quam percipiet, cum Augustus de Antonio, & Cleopatra triumphum aget.

9

QVANDO *repostum cæcubum ad festas dapes,*
Victore lætus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
Beate Mæcenas bibam,
Sonante mistum tibijs carmen lyra,
Hac Dorium, illis Barbarum?
Vt nuper, actus cum freto Neptunius

Dux fugit uſtis nauibus,
Minatus urbi uincla, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus, (eheu poſteri negabitis)
Emancipatus feminæ,
Fert uallum, & arma miles: & ſpadonibus
Seruire rugoſis poteſt:
Interq. ſigna turpe militaria
Sol aſpicit conopeum.
Ad hunc frementes uerterunt bis mille equos
Galli canentes Cæſarem:
Hoſtiliumq. nauium portu latent
Puppes ſiniſtrorſum citæ.
Io triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues,
Io triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportaſti ducem,
Neque Africano: cui ſuper Carthaginem
Virtus ſepulcrum condidit.
Terra, mariq. uictus hoſtis, punico
Lugubre mutauit ſagum:
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
Ventis iturus non ſuis,
Exercitatas aut petit Syrtes noto
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer ſcyphos,
Et Chia uina, aut Lesbia:
Vel quod fluentem nauſeam coerceat:
Metire nobis cæcubum.

Curam

Curam, metumq. Cæsaris rerum, iuuat
Dulci Lyæo soluere.

IN MEVIVM.

Optat ei naufragium. 10

MALA *soluta nauis exit alite,*
Ferens olentem Meuium.
Vt horridis utrunque uerberes latus,
Auster memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerso mari,
Fractosq. remos differat.
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementes ilices.
Nec sidus atra nocte amicum appareat;
Qua tristis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore
Quàm Graia uictorum manus:
Cum pallas usto uertit iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibiq. pallor luteus,
Et illa non uirilis eiulatio.
Preces & auersum ad Iouem:
Ionius cum remugiens sinus,
Noto carinam ruperit.
Opima quod si præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit:
Libidinosus immolabitur caper,
Et agna tempestatibus.

AD PECTIVM.

Se amore Lycisci captum, non posse ad uersus faciendos animum adijcere.

11

Pecti nihil me, sicut antea, iuuat
Scribere uersiculos, amore perculsum graui:
Amore, qui me, præter omnes expetit
Mollibus in pueris, aut in puellis urere.
Hic tertius december, ex quo destiti
Inachia furere; siluis honorem decutit.
Heu me per urbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui: conuiuiorum & pænitet:
In quis amantem & languor, & silentium
Arguit, & latere petitus imo spiritus.
Contraq. lucrum nil ualere candidum,
Pauperis ingenium querebar applorans tibi:
Simul calentis inuerecundus Deus
Feruidiora mero arcana promorat loco.
Quod si meis inæstuat præcordijs
Libera bilis: ut hæc ingrata uentis diuidat
Fomenta, uulnus nil malum leuantia:
Desinet imparibus certare summotus pudor.
Vbi hæc seuerus te palam laudaueram:
Iussus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos heu mihi postes, & heu
Limina dura, quibus lumbos, & infregi latus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet:
Vnde expedire non amicorum queant

Libera

Libera consilia, nec contumeliæ graues;
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam redonantis comam.

In fœdam anum, quæ se ab eo subigi uolebat. 12

QVID *tibi uis mulier nigris dignissima barris?*
Munera cur mihi quid'ue tabellas
Mittis nec firmo iuueni, nec naris obesæ?
Nanque sagacius unus odoror:
Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis:
Quàm canis acer, ubi lateat sus.
Quis sudor uietis, et quàm malus undique membris
Crescit odor: cum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare: nec illi
Iam manet humida creta, colorq́ue
Stercore fucatus crocodili: iamq. subando
Tenta cubilia tectaq. rumpit:
Vel mea cum sæuis agitat fastidia uerbis,
Inachia langues minus, ac me.
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad unum
Mollis opus. pereat male, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstrauit inertem:
Cum mihi Cous adesset Amyntas;
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyrijs iteratæ uellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe.
Ne foret æquales inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier sua, quàm te.

O ego

O ego non felix, quam tu fugis: ut pauet acres
Agna lupos, capreæq. leones.

AD AMICOS.

Hiemem uoluptatibus traducendam.

13

HORRIDA tempestas cælum contraxit et imbres,
Niuesq. deducunt Iouem. nunc mare, nunc siluæ
Threicio Aquilone sonant. rapiamus amici
Occasionem de die: dumq. uirent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
Tu uina Torquato moue consule pressa meo.
Cetera mitte loqui. Deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem uice. nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat: & fide Cyllenea
Leuare diris pectora solicitudinibus:
Nobilis ut grandi cecinit Centaurus alumno,
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide
Te manet Assaraci tellus: quam frigida parui
Findunt Scamandri flumina, lubricus & Simois,
Vnde tibi reditum certo sub tegmine Parcæ
Rupere: nec mater domum cærula te reuehet.
Illic omne malum uino, cantuq. leuato,
Deformis ægrimoniæ, dulcibus alloquijs.

AD MAECENATEM.

Phrynes amorem in caussa esse, ne promissos iambos absoluat.

14

MOLLIS inertia cur tantam diffuderit imis
Obliuionem sensibus,

Pocula Lethæos ut si ducentia somnos
Arente fauce traxerim:
Candide Mæcenas occidis sæpe rogando.
Deus deus nam me uetat,
Inceptos, olim promissum carmen, iambos
Ad umbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Bathillo
Anacreonta Teium:
Qui persæpe caua testudine fleuit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipse miser. quod si non pulchrior ignis
Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua. me libertina neque uno
Contenta Phryne macerat.

AD NEAERAM.

Fractam ab ea fidem conqueritur. 15

Nox erat: & cælo fulgebat Luna sereno
Inter minora sidera:
Cum tu magnorum numen læsura Deorum
In uerba iurabas mea,
Arctius, atque edera procera astringitur ilex
Lentis adhærens brachijs:
Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion
Turbaret hibernum mare:
Iutonsosq́. agitaret Apollinis aura capillos:
Fore hunc amorem mutuum,
O dolitura mea multum uirtute Neæra,

Nam

Nam siquid in Flacco uiri est:
Non feret assiduas potiori te dare noctes:
Et quæret iratus parem.
Nec semel offensæ cedet constantia formæ:
Si certus intrarit dolor.
At tu quicunque es felicior; atque meo nunc
Superbus incedis malo:
Sis pecore, & multa diues tellure licebit:
Tibiq. Pactolus fluat:
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati:
Formaq. uincas Nirea:
Eheu translatos alio mærebis amores:
At ego uicissim risero.

Queritur bellis ciuilibus nullum imponi finem.

16

ALTERA iam teritur bellis ciuilibus ætas:
Suis & ipsa Roma uiribus ruit.
Quam neque finitimi ualuerunt perdere Marsi,
Minacis aut Etrusca Porsenæ manus,
Aemula nec uirtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouisq. rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Germania pube,
Parentibusq. abominatus Hannibal:
Impia perdemus deuoti sanguinis ætas:
Ferisq. rursus occupabitur solum.
Barbarus heu cineres insistet uictor: & urbem
Eques sonante uerberabit ungula:
Quæq. carent uentis, & solibus, ossa Quirini,
Nefas uidere, dissipabit insolens.

Nefas

Forte quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia: Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
Agros, atque lares proprios, habitandaq. fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis:
Ire, pedes quocunque ferunt: quocunque per undas
Notus uocabit, aut proteruus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? secunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed iuremus in hæc, simul imis saxa renarint
Vadis leuata: ne redire sit nefas:
Neu conuersa domum pigeat dare lintea: quando
Padus Matina lauerit cacumina:
In mare seu celsus procurrerit Apenninus;
Nouaq. monstra iunxerit libidine
Mirus amor: iuuet ut tigres subsidere ceruis:
Adulteretur & columba miluio:
Credula nec flauos timeant armenta leones:
Ametq. salsa leuis hircus æquora.
Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulces,
Eamus omnis execrata ciuitas,
Aut pars indocili melior grege. mollis, & expes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est uirtus, muliebrem tollite luctum:
Etrusca præter & uolate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus. arua beata
Petamus arua, diuites & insulas:
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis;

Et

Et imputata floret uſque uinea:
Germinat & nunquam fallentis termes oliuæ:
Suamq́. pulla ficus ornat arborem:
Mella caua manant ex ilice: montibus altis
Leuis crepante lympha deſilit pede.
Illic iniuſſæ ueniunt ad mulctra capellæ:
Refertq́. tenta grex amicus ubera:
Nec ueſpertinus circumgemit urſus ouile:
Nec intumeſcit alta uiperis humus:
Pluraq́. felices mirabimur: ut neque largis
Aquoſus Eurus arua radat imbribus:
Pinguia nec ſiccis urantur ſemina glebis:
Vtrunque rege temperante cælitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus:
Neque impudica Colchis intulit pedem.
Non huc Sidonij torſerunt cornua nautæ:
Laborioſa nec cohors Vlyſſei.
Nulla nocent pecori contagia: nullius aſtri
Gregem æſtuoſa torret impotentia.
Iupiter illa piæ ſecreuit littora genti:
Vt inquinauit ære tempus aureum.
Aere, dehinc ferro durauit ſæcula. quorum
Pijs ſecunda uate me datur fuga.

AD CANIDIAM.

Veniam petit. 17

IAM iam efficaci do manus ſcientiæ
Supplex: & oro regna per Proſerpinæ,

Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atque libros carminum ualentium
Refixa cælo deuocare sidera,
Canidia parce uocibus tandem sacris:
Citumq. retro solue solue turbinem.
Mouit nepotem Telephus Nereium:
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum: & in quem tela acuta torserat.
Vnxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem:
Postquam relictis mœnibus rex procidit
Heu peruicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Vlyssei
Volente Circe membra: tunc mens, & sonus
Relapsus, atque notus in uultus honor.
Dedi satis, superq: pœnarum tibi
Amata nautis multum, & institoribus.
Fugit iuuentas, et uerecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida:
Tuis capillus albus est odoribus:
Nullum a labore me reclinat ocium:
Vrget diem nox, & dies noctem: neque est
Leuare tenta spiritu præcordia.
Ergo negatum uincor, ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina:
Caputq. Marsa dissilire nænia.
Quid amplius uis? o mare, & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi

Nessi cruore: nec sicana feruida
Furens in Aetna flamma. tu, donec cinis
Iniuriosis aridus uentis ferar:
Cales uenenis officina Colchicis.
Quæ finis? aut quod me manet stipendium?
Effare: iussas cum fide pœnas luam:
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuencos: siue mendaci lyra
Voles sonari: tu pudica, tu proba,
Perambulabis astra sidus aureum.
Infamis Helenæ Castor offensus uice,
Fraterq. magni Castoris, uicti prece
Adempta uati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) solue me dementia,
O nec paternis obsoleta sordibus,
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Nouendialeis dissipare pulueres.
Tibi hospitale pectus: & puræ manus;
Tuusq. uenter partumeius: & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit.
Vtcunque fortis exsilis puerpera.

CANIDIA. 18

QVID obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora nauitis
Neptunus alto tundit hibernus salo.
Inultus ut tu riseris cotyttia
Vulgata sacrum liberi Cupidinis?

Et exquilini pontifex uenefici
Impune ut urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditaſſe Pelignas anus?
Velocius ue miſcuiſſe toxicum,
Si tardiora fata te uotis manent?
Ingrata miſero uita ducenda eſt in hoc:
Nouis ut uſque ſuppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus ſemper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat ſupremo collocare Siſyphus
In monte ſaxum: ſed uetant leges Iouis.
Voles modo altis deſilire turribus:
Modo enſe pectus Norico recludere:
Fruſtraq. uincla gutturi innectes tuo,
Faſtidioſa triſtis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques:
Meæq. terra cedet inſolentiæ.
An quæ mouere cereas imagines,
Vt ipſe noſti curioſus, & polo
Deripere Lunam uocibus poſſum meis:
Poſſum crematos excitare mortuos,
Deſideriq. temperare poculum,
Plorem artis in te nil ualentis exitum?

Q. HORATII FLACCI
CARMEN
SAECVLARE.

HOEBE, *siluarumq. potens*
Diana,
Lucidum cæli decus, o colendi
Semper, & culti, date quæ pre
camur
Tempore sacro.
Quo Sibyllini monuere uersus,
Virgines lectas, puerosq. castos
Dis, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.
Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis; & celas: aliusque, & idem
Nasceris: possis nihil urbe Roma
Visere maius.
Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:
Siue tu Lucina probas uocari,
Seu genitalis
Diua, producas sobolem: patrumq.
Prosperes decreta super iugandis
Feminis, prolisq. nouæ feraci
Lege marita:
Certus ut denos decies per annos
Orbis, & cantus, referatq. ludos

Ter

Ter die claro, totiesq. grata
Nocte frequentes.
Vosq. ueraces cecinisse Parcæ,
Quod semel dictum est, stabilisq. rerum
Terminus seruat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum, pecorisq. tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fœtus & aquæ salubres,
Et Iouis auræ.
Condito mitis, placidusq. telo,
Supplices audi pueros Apollo:
Siderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma si uestrum est opus: Iliæq.
Littus Etruscum tenuere turmæ,
Iussa pars mutare lares, & urbem
Sospite cursu:
Cui per ardentem sine fraude Troiam
Castus Aeneas patriæ superstes
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis:
Di probos mores docili iuuentæ,
Di senectuti placidæ quietem,
Romulæ genti date, remque, prolemque,
Et decus omne.
Quiq. uos bobus ueneratur albis
Clarus Anchisæ, Venerisq. sanguis:
Imperet bellante prior, iacentem

Lenis in hostem.

Iam mari, terraq. manus potentes
Medus, Albanasq. timet secures:
Iam Scythæ responsa petunt superbi
Nuper, & Indi:

Iam fides, & pax, & honor, pudorq.
Priscus, & neglecta redire uirtus
Audet, apparetq. beata pleno
Copia cornu.

Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusq. nouem camœnis,
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus:

Si Palatinas uidet æquus arces,
Remq. Romanam, Latiumq. felix:
Alterum in lustrum, meliusq. semper
Proroget æuum.

Quæq. Auentinum tenet, Algidumq.
Quindecim Diana preces uirorum
Curet: & uotis puerorum amicas,
Applicet aures.

Hæc Iouem sentire, deosq. cunctos,
Spem bonam, certamq. domum reporto,
Doctus & Phœbi chorus, & Dianæ
Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARVM

LIBER I.

AD MAECENATEM.

RIMA dicte mihi, summa dicende camœna,
Spectatum satis, & donatum iam rude quæris
Mæcenas iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro:
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est, mihi purgatam crebro qui personet aurem:
Solue senescentem mature sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaque & uersus, & cetera ludicra pono:
Quid uerũ, atq. decẽs, curo, et rogo: et omnis in hoc (sum:
Cõdo, et cõpono, quæ mox depromere possim.
Ac ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:
Nullius addictus iurare in uerba magistri,
Quò me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, & uersor ciuilibus undis
Virtutis ueræ custos, rigidusq. satelles:
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus submittere conor.

Vt nox longa, quibus mentitur amica; diesq.
Longa uidetur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum;
Sic mihi tarda fluunt, ingrataq. tempora, quæ spem,
Consiliumq. morantur agendi gnauiter id, quod
Aeque pauperibus prodest, locupletibus æque,
Aeque neglectum pueris, senibusq. nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam soler q. elementis.
Non possis oculo quantum contendere Lynceus:
Non tamen icirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.
Feruet auaritia, miseraq. cupidine pectus?
Sunt uerba, & uoces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Inuidus, iracundus, iners, uinosus, amator,
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem commodat aurem.
Virtus est, uitium fugere: & sapientia prima,
Stultitia caruisse. uides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpemq. repulsam,
Quanto deuites animi, capitisq. labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per igneis.
Ne cures ea, quæ stulte miraris, & optas:
Discere, & audire, & meliori credere non uis.

Quis

Quis circum pagos, & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia? cui spes,
Cui sit conditio dulcis sine puluere palmæ?
Vilius argentum est auro, uirtutibus aurum.
O ciues ciues, quærenda pecunia primum est,
Virtus post nummos. hæc Ianus summus ab imo
Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata, sencsq.
Læuo suspensi loculos, tabulamq. lacerto.
Si quadringentis sex septem millia desunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidesque: Ouid. ex Ponto eleg. x.
Plebs eris. At pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si recte facies. Hic murus aheneus esto:
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum
Nenia, quæ regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curijs, & decantata Camillis?
Is ne tibi melius suadet, qui rem facias, rem:
Si possis recte; si non, quocunque modo rem: Iuuenalis. lib. xi. 73.
Vt proprius spectes lacrymosa poemata Puppi:
An qui fortunæ te responsare superbe
Liberum, et erectum præsens hortatur, et optat?
Quòd si me populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, sic iuditijs fruar isdem,
Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, uel odit:
Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Respondit, referam: quia me uestigia terrent
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum.
Bellua multorũ es capitũ. nam quid sequar? aut quẽ?
Pars hominum gestit conducere publica: sunt qui

Crustis, & pomis uiduas uenentur auaras;
Excipiantque senes, quos in uiuaria mittant.
Multis occulto crescit res fœnore. uerum
Esto alijs alios rebus, studijsq. teneri:
Idem eadem possunt horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Baijs prælucet amœnis,
Si dixit diues: lacus, & mare sentit amorem
Festinantis heri. cui si uitiosa libido
Fecerit auspicium: cras ferramenta Theanum
Tolletis fabri. Lectus genialis in aula est?
Nil ait esse prius, melius nil cælibe uita.
Si non est: iurat bene solis esse maritis.
Quo teneam uultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride. mutat cenacula, lectos,
Balnea, tonsores: conducto nauigio æque
Nauseat, ac locuples, quem ducit priua triremis.
Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri: rides. si forte subucula pexæ
Trita subest tunicæ: uel si toga dissidet impar:
Rides. Quid mea cum pugnat sententia secum:
Quod petijt, spernit: repetit, quod nuper omisit:
Aestuat, & uitæ disconuenit ordine toto:
Diruit, ædificat; mutat quadrata rotundis?
Insanire putas solennia me: neque rides:
Nec medici credis, nec curatoris egere
A prætore dati: rerum tutela mearum
Cum sis, & praue sectum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te respicientis amici.
Ad summam, sapiens uno minor est Ioue, diues,

Liber,

Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
Præcipue sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLLIVM.

2

TROIANI *belli scriptorem, maxime Lolli,*
Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi:
Qui, quid sit pulchrũ, quid turpe; quid utile, quid nõ
Plenius, ac melius Chrysippo, & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem,
Græcia barbariæ lento collisa duello:
Stultorum regum, & populorum continet æstus.
Antenor censet belli præcidere caussam.
Quid Paris? ut saluus regnet, uiuatq. beatus;
Cogi posse negat. Nestor componere lites
Inter Peliden festinat, & inter Atriden.
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrunque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, et extra.
Rursus quid uirtus, et quid sapientia possit,
Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem:
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus urbes,
Et mores hominum inspexit: latumq. per æquor,
Dum sibi, dum socijs reditum parat, aspera multa
Pertulit. aduersis rerum immersabilis undis.
Sirenum uoces, et Circes pocula nosti:
Quæ si cum socijs stultus, cupidusq. bibisset:

Sub

Sub domina meretrice fuisset turpis, & excors:
Vixisset canis immundus, uel amica luto sus.
Nos numerus sumus, & fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoiq́.
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Vt teipsum serues, non expergisceris? atqui
Si nolis sanus curres hydropicus. & ni
Posces ante diem librum cum lumine: si non
Intendes animum studijs, & rebus honestis:
Inuidia, uel amore uigil torquebere. nam cur,
Quæ lædunt oculos, festinas demere: si quod
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui cœpit habet. sapere aude:
Incipe, qui recte uiuendi prorogat horam:
Rusticus, expectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, & labetur in omne uolubilis æuum.
Quæritur argentum, puerisq́. beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur uomere siluæ.
Quod satis est, cui contingit: nihil amplius optet.
Non domus, et fundus, non æris aceruus, et auri
Aegroto domini deducit corpore febres',
Non animo curas. ualeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illum sic domus, aut res,
Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas citharæ collecta sorde dolentes.

Sincerum

Sincerum est nisi uas: quodcunque infundis, acescit.
Sperne uoluptates. nocet empta dolore uoluptas.
Semper auarus eget. certum uoto pete finem.
Inuidus alterius macrescit rebus opimis.
Inuidia Siculi non inuenere tyranni
Maius tormentum. qui non moderabitur iræ:
Infectum uolet esse, dolor quod suaserit, et mens,
Dum pœnas odio per uim festinat inulto.
Ira furor breuis est. animum rege: qui nisi paret,
Imperat: hunc frænis, hunc tu compesce cathena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister,
Ire uiam, quam monstrat eques. uenaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in seruis catulus. nunc adbibe puro
Pectore uerba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu. quòd si cessas, aut strenuus anteis:
Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

AD IVLIVM FLORVM.

3

IVLI *Flore, quibus terrarum militet oris*
Claudius Augusti priuignus, scire laboro.
Thraca ne uos, Hebrusq. niuali compede uinctus,
An freta uicinas inter currentia turres,
An pingues Asiæ campi, collesq. morantur?
Quid studiosa cohors operũ struit? Hæc quoque curo.
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis, & paces longum diffundit in æuum?

Quid

Quid Titius, Romana breui uenturus in ora:
Pindarici fontis qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus, & riuos ausus apertos:
Vt ualet? ut meminit nostri? fidibus ne latinis
Thebanos aptare modos studet auspice musa?
An tragica desæuit, & ampullatur in arte?
Quid mihi Celsus agit? monitus, multũq. monẽdus
Priuatas ut quærat opes, & tangere uitet
Scripta, palatinus quæcunque recepit Apollo:
Ne, si forte suas repetitum uenerit olim
Grex auium plumas: moueat cornicula risum
Furtiuis nudata coloribus. ipse quid audes?
Quæ circumuolitas agilis Thyma? non tibi paruum
Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum.
Seu linguam caussis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen:
Prima feres ederæ uictricis præmia. quòd si
Frigida curarum fomenta relinquere posses:
Quò te celestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parui properemus, et ampli:
Si patriæ uolumus, si nobis uiuere cari.
Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ:
Quàm te conueniat Munatius. an male sarta
Gratia necquidquam coit: & rescinditur? at uos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia uexat,
Indomita ceruice feros: ubicunque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus:
Pascitur in uestrum reditum uotiua iuuenca.

AD

AD ALBIVM TIBVLLVM. 4

ALBI, noſtrorum ſermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere quod Caſſi Parmenſis opuſcula uincat?
An tacitum ſiluas inter reptare ſalubreis,
Curantem quidquid dignum ſapiente, bonoq. eſt?
Non tu corpus eras ſine pectore. Di tibi formam,
Di tibi diuitias dederunt, artemq. fruendi.
Quid uoueat dulci nutricula maius alumno;
Quàm ſapere, & fari poſſit, quæ ſentiat; et cui
Gratia, fama, ualetudo contingat abunde,
Et mundus uictus non deficiente crumena?
Inter ſpem, curamque, timores inter, & iras
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.
Grata ſuperueniet, quæ non ſperabitur, hora.
Me pinguem, & nitidum bene curata cute uiſes:
Cum ridere uoles Epicuri de grege porcum.

AD TORQVATVM. 5

SI potes archaicis conuiua recumbere lectis,
Nec modica cenare times olus omne patella:
Supremo te ſole domi Torquate manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffuſa, paluſtreis
Inter Minturnas, Sinueſſanumq. Petrinum.
Sin melius quid habes, acceſſe, uel imperium fer.
Iandudum ſplendet focus, & tibi munda ſupellex.
Mitte leues ſpes, & certamina diuitiarum,

Et

Et Moschi caussam . cras nato Cæsare festus
Dat ueniam , somnumq. dies . impune licebit
Aestiuam sermone benigno tendere noctem .
Linacer. 161 a Quò mihi fortuna, si non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam , nimiumq. seuerus ,
Assidet insano. potare, & spargere flores,
Incipiam : patiarque, uel inconsultus haberi.
A. Gellius. lib. 15 cap. 2. Quid non ebrietas designat ? operta recludit :
Spes iubet esse ratas : in prœlia trudit inermem :
Solicitis animis onus eximit : addocet artes .
Fœcundi calices quem non fecere disertum ?
Contracta quem non in paupertate solutum ?
Hæc ego procurare & idoneus imperor, et non
Inuitus : ne turpe toral , ne sordida mappa
Corruget nareis : ne non et cantharus & lanx
Ostendat tibi te : ne fidos inter amicos
Sit , qui dicta foras eliminet . ut coeat par ,
Iungaturq. pari : Brutum tibi, Septiciumque ,
Et nisi cena prior , potiorq. puella Sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus umbris:
A. Gellius lib 13. cap. x. Sed nimis arcta premunt olidæ conuiuia capræ.
Tu quotus esse uelis , rescribe : & rebus omissis .
Atria seruantem postico falle clientem .

AD NVMICIVM.

6

NIL admirari , prope res est una Numici ,
Solaque , quæ possit facere , & seruare beatum .
Hunc Solem , & stellas , & decedentia certis

Tempo-

Tempora momentis, ſunt qui formidine nulla
Imbuti ſpectent. quid cenſes munera terræ?
Quid maris extremos Arabas ditantis, et Indos?
Ludicra quid, plauſus, & amici dona Quiritis,
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis, & ore?
Qui timet his aduerſa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto. pauor eſt utrique moleſtus:
Improuiſa ſimul ſpecies exterret utrunque.
Gaudeat, an doleat: cupiat, metuat'ue: quid ad rē?
Si, quidquid uidit melius, peius'ue ſua ſpe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpet.
Inſani ſapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra, quàm ſatis eſt, uirtutem ſi petat ipſam.
I nunc, argētū, et marmor uetus, æraque, et artes
Suſpice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quòd ſpectant oculi te mille loquentem:
Gnauus mane forum, et ueſpertinus pete tectum:
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius, indignum, quòd ſit peioribus ortus,
Hic tibi ſit potius, quàm tu mirabilis illi.
Quidquid, ſub terra eſt, in apricum proferet ætas:
Defodiet condetq. nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippæ, et uia te conſpexerit Appi:
Ire tamen reſtat, Numa quo deuenit, et Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto:
Quære fugam morbi. uis rectè uiuere? quis non?
Si uirtus hoc una poteſt dare: fortis omiſſis
Hoc age delicijs. uirtutem uerba putas, ut
Lucum ligna. caue ne portus occupet alter,

Nec

Nec Cybiratica, nec Bythina negotia perdas.
Mille talenta rotundentur: totidem altera porro:
Tertia ſuccedant: & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemq́ue, & amicos,
Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac bene nummatum decorat ſuadela, Venusq́ue.
Mancipijs locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si poſſet centum ſcenæ præbere rogatus,
Qui poſſũ tot? ait tamen et quæram, et quod habebo
Mittam. poſt paullo ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum: partem, uel tolleret omneis.
Exilis domus eſt, ubi non & multa ſuperſunt:
Et dominum fallunt: & proſunt furibus. ergo
Si res ſola poteſt facere, & ſeruare beatum:
Hoc primus repetas opus: hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies, & gratia præſtat:
Mercemur ſeruum, qui dictet nomina: læuum
Qui fodiat latus: et cogat trans pondera dextram
Porrigere. hic multum in Fabia ualet: ille Velina:
Cuilibet hic faſceis dabit: eripietq́. curule
Cui uolet importunus ebur. frater, pater, adde,
Vt cuique eſt ætas, ita quenque facetus adopta.
Si bene qui cenat, bene uiuit: lucet: eamus,
Quo ducit gula: piſcemur, uenemur: ut olim
Gargilius, qui mane plagas, uenabula, ſeruos,
Differtum tranſire forum, populumq́. iubebat:
Vnus ut e multis populo ſpectante referret
Emptum mulus aprum. crudi, tumidiq́. lauemur,

Quid

Quid deceat, quid non obliti, cerite cera
Digni, remigium uitiosum Ithacensis Vlyssei:
Cui potior patria fuit interdicta uoluptas.
Si, Mimnermus uti censet, sine amore, iocisq.
Nil est iucundum: uiuas in amore, iocisque.
Viue: uale. siquid nouisti rectius istis:
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

AD MAECENATEM.

7

QVINQVE *dies tibi pollicitus me rure futurũ,*
Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me uiuere uis sanum, recteq. ualentem:
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mæcenas ueniam: dum ficus prima, calorq.
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, et matercula pallet:
Officiosaq. sedulitas, et opella forensis
Adducit febres; et testamenta resignat.
Quod si bruma niues Albanis illinet agris:
Ad mare descendet uates tuus: et sibi parcet:
Coniunctusq. leget, te dulcis amice reuiset
Cum zephyris, si concedes, et hirundine prima.
Non quo more pyris uesci Calaber iubet hospes:
Tu me fecisti locupletem: Vescere sodes.
Iam satis est. At tu quantumuis tolle. Benigne.
Non inuisa feres pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono, quàm si dimittar onustus.
Vt libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.

Prodigus, & stultus donat quæ spernit, & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus, & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quod si me noles usquam discedere: reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
Inter uina fugam Cynaræ mœrere proteruæ.
Forte per angustam tenuis uulpecula rimam
Repserat in cameram frumenti: pastaq. rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul, si uis, ait, effugere istinc:
Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti.
Hac ego si compellar imagine: cuncta resigno.
Nec somnum plebis laudo satur altilium: nec
Otia diuitijs Arabum liberrima muto.
Sæpe uerecundum laudasti. rexque, paterque,
Audisti coram: nec uerbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere lætus.
Haud male Telemachus proles patientis Vlyssei:
Non est aptus equis Ithacæ locus: ut neque planis
Porrectus spatijs: nec multæ prodigus herbæ,
Atride. magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent. mihi iam non regia Roma,
Sed uacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus, & fortis, caussisq. Philippus agendis
Clarus, ab officijs octauam circiter horam
Dum redit: atque foro nimium distare Carinas

Iam

Iam grandis natu queritur: conspexit, ut aiunt,
Abrasum quendam uacua tonsoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri (puer hic non læue iussa Philippi
Accipiebat) abi: quære, et refer, unde domo, quis,
Cuius fortunæ, quo sit patre, quo ue patrono.
It: redit: & narrat, Vulteium nomine Menam,
Præconem, tenui censu, sine crimine notum,
Et properare loco, et cessare, et quærere, et uti,
Gaudentem paruisq. sodalibus, et lare certo,
Et ludis, et post decisa negotia campo.
Scitari libet ex ipso, quodcunque refers. dic
Ad cenam ueniat. non sane credere Mena.
Mirari secum tacitus. quid multa? benigne,
Respondet. negat ille mihi? negat improbus, et te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia uendentem tunicato scruta popello,
Occupat: et saluere iubet prior. ille Philippo
Excusare laborem, et mercenaria uincla:
Quòd non mane domum uenisset: deniq́ue, quod non
Prouidisset eum. sic ignouisse putato
Me tibi: si cenas hodie mecum. ut libet. ergo
Post nonam uenies. nunc i: rem strenuus auge.
Vt uentum ad cenam est: dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi sæpe
Occultum uisus decurrere piscis ad hamum.
Mane cliens, etiam certus conuiua iubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis.
Impositus mannis, aruum, cælumq. Sabinum

Non cessat laudare. uidet, ridetq́. Philippus:
Et sibi dum requiem, dum risus undique quærit:
Dum septem donat sestertia: mutua septem
Promittit: persuadet uti mercetur agellum.
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quàm satis est, morer: ex nitido fit rusticus: atque
Sulcos, & uineta crepat mera: præparat ulmos,
Immoritur studijs: & amore senescit habendi.
Verum ubi oues furto, morbo periere capellæ:
Spem mentita seges: bos est enectus arando:
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit: iratusq́. Philippi tendit ad ædeis.
Quem simul aspexit scabrum, intósumq́. Philippus,
Durus ait Vultei nimis, attentusq́. uideris
Esse mihi. pol me miserum patrone uocares:
Si uelles, inquit, uerum mihi dicere nomen.
Quod te per genium, dextramq́ue, deosq́. penates
Obsecro, & obtestor: uitæ me redde priori.
Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Præstent; mature redeat: repetatq́. relicta.
Metiri se quenque suo modulo, ac pede uerum est.

AD CELSVM ALBINOVANVM. 8

CELSO gaudere, ut bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer, comiti, scribæq́. Neronis.
Si quæret, quid agã: dic multa, et pulchra minantẽ,
Viuere, nec recte, nec suauiter: haud quia grando
Contuderit uites: oleamq́. momorderit æstus:

Nec quia longinquis armentum ægrotet in aruis.
Sed quia mente minus ualidus, quàm corpore toto,
Nil audire uelim: nil discere: quod leuet ægrum:
Fidis offendar medicis: irascar amicis:
Cur me funesto properent arcere ueterno:
Quæ nocuere sequar: fugiam quæ profore credam:
Romæ Tibur amem uentosus: Tibure Romam.
Post hæc ut ualeat: quo pacto rem gerat, & se:
Vt placeat iuueni, percontare, atque cohorti.
Si dicet, recte: primum gaudere, subinde
Præceptum auriculis hoc instillare memento:
Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAVDIVM NERONEM.

9

SEPTIMIVS *Claudi nimirum intelligit unus,*
Quanti me facias. nam cum rogat, et prece cogit,
Scilicet ut tibi se laudare, & tradere coner,
Dignum mente, domoq. legentis honesta Neronis:
Munere cum fungi propioris censet amici:
Quid possim uidet: ac nouit me ualdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis propriæ: mihi commodus uni.
Sic ego maioris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad urbanæ descendi præmia. quòd si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem:
Scribe tui gregis hunc: et fortem crede, bonumque.

AD FVSCVM ARISTIVM.

10

VRBIS amatorem Fuſcum ſaluere iubemus
Ruris amatores, hac in re ſcilicet una
Multum diſſimiles, ad cetera pæne gemelli.
Fraternis animis quidquid negat alter, & alter:
Annuimus pariter uetuli, notiq. columbi.
Tu nidum ſeruas: ego laudo ruris amœni
Riuos, muſco circumlita ſaxa, nemusque.
Quid quæris? uiuo, & regno: ſimul iſta reliqui,
Quæ uos ad cœlum effertis rumore ſecundo.
Vtq. ſacerdotis fugitiuus, liba recuſo:
Pane egeo, iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ ſi conuenienter oportet:
Ponendæq. domo quærenda eſt area primum:
Nouiſti ne locum potiorem rure beato?
Eſt ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat & rabiem canis, & momenta leonis;
Cum ſemel accepit ſolem furibundus acutum?
Eſt ubi diuellat ſomnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in uicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm, quæ per pronum trepidat cũ murmure riuũ?
Nempe inter uarias nutritur ſilua columnas:
Laudaturq. domus longos quæ proſpicit agros.
Naturam expellas furca: tamen uſque recurret:
Et mala perrumpet furtim faſtidia uictrix.
Non qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia uellera fucum;

Certius

Certius accipiet damnum, propius ue medullis;
Quàm qui non poterit uero diſtinguere falſum.
Quem res plus nimio delectauere ſecundæ:
Mutatæ quatient. ſiquid mirabere, pones
Inuitus. fuge magna: licet ſub paupere tecto
Reges, & regum uita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat: donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis: frænumq. recepit.
Sed poſtquam uictor uiolens diſceſſit ab hoſte:
Non equitem dorſo, non frænum depulit ore.
Sic qui pauperiem ueritus, potiore metallis
Libertate caret; dominum uehet improbus: atque
Seruiet æternum: quia paruo neſciet uti.
Cui non conueniet ſua res: ut calceus olim,
Si pede maior erit, ſubuertet; ſi minor, uret.
Lætus ſorte tua uiues ſapienter Ariſti.
Nec me dimittes incaſtigatum; ubi plura
Cogere, quàm ſatis eſt, ac non ceſſare uidebor.
Imperat, aut ſeruit collecta pecunia cuique,
Tortum digna ſequi potius, quàm ducere funem.
Hæc tibi dictabam poſt fanum putre Vacunæ,
Excepto quod non ſimul eſſes, cetera lætus.

AD BVLLATIVM.

II

QVID tibi uiſa Chios Bullati, notaq. Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Crœſi regia Sardis?
Smyrna quid, et Colophon? maiora, minorane fama?

Cuncta ne præ campo, & Tiberino flumine sordent?
An uenit in uotum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas odio maris, atque uiarum?
Scis Lebedus quàm sit Gabijs desertior, atque
Fidenis uicus: tamen illic uiuere uellem:
Oblitusq. meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul e terra spectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre, lutoq.
Aspersus, uolet in caupona uiuere: nec qui
Frigus collegit furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plene præstantia uitam.
Nec si te ualidus iactauerit auster in alto:
Iccirco nauem trans Aegæum mare uendas.
Incolumi Rhodos, & Mitylene pulchra facit: quod
Penula solstitio, campestre niualibus auris,
Per brumam Tiberis, sextili mense caminus.
Dum licet: & uultum seruat fortuna benignum:
Romæ laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens.
Tu quamcunque Deus tibi fortunauerit horam
Grata sume manu: nec dulcia differ in annum:
Vt quocunque loco fueris, uixisse libenter
Te dicas. nam si ratio, et prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter aufert:
Cælum non animũ mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: nauibus, atque
Quadrigis petimus bene uiuere. quod petis, hic est:
Est Vlubris: animus si te non deficit æquus.

A D

ADICCIVM.

12

Frvctibvs Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci
Si recte frueris: non est ut copia maior
Ab Ioue donari possit tibi. tolle querelas.
Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
Si uentri bene, si lateri est, pedibusq́. tuis: nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.
Si forte in medio positorum abstemus herbis
Viuis, et urtica: sic uiues, protinus ut te
Confestim liquidus fortunæ riuus inauret.
Vel quia naturam mutare pecunia nescit:
Vel quia cuncta putas una uirtute minora.
Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
Cultaq́., dum peregre est animus sine corpore uelox:
Cum tu inter scabiem tantam, et contagia lucri,
Nil paruum sapias: et adhuc sublimia cures?
Quæ mare cõpescant caussæ: quid temperet annum:
Stellæ spontæ sua, iussæ ne uagentur, et errent:
Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbẽ:
Quid uelit, et possit rerum concordia discors:
Empedocles, an Stertinij deliret acumen.
Verum seu pisces, seu porrum, et cæpe trucidas:
Vtere Pompeio Grospho: et siquid petet, ultro
Defer: nil Grosphus nisi uerum orabit, et æquum.
Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
Ne tamen ignores quo sit Romana loco res:
Cantaber Agrippæ, Claudi uirtute Neronis
Armenius cecidit. ius, imperiumq́. Phraates

Cæsaris

Cæſaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

AD VINIVM ASELLAM.

13

VT proficiſcentem docui te ſæpe, diuque:
Auguſto reddes ſignata uolumina Vinni:
Si ualidus, ſi lætus erit: ſi denique poſcet:
Ne ſtudio noſtri pecces: odiumq. libellis
Sedulus importes, opera uehemente miniſter.
Si te forte meæ grauis uret ſarcina chartæ:
Abijcito potius; quàm quò perferre iuberis
Clitellas ferus impingas: Aſinæq. paternum
Cognomen, uertas in riſum: & fabula fias.
Viribus uteris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimulac perueneris illuc:
Sic poſitum ſeruabis onus, ne forte ſub ala
Faſciculum portes librorum: ut ruſticus agnum,
Vt uinoſa globos furtiuæ Pyrrhia lanæ:
Vt cum pileolo ſoleas conuiua tribulis.
Ne uulgo narres te ſudauiſſe ferendo
Carmina: quæ poſſunt oculos, aureisq. morari
Cæſaris. oratus multa prece nitere porro.
Vade, uale, caue ne titubes; mandataq. frangas.

AD VILLICVM SVVM.

14

VILLICE ſiluarũ, et mihi me reddẽtis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum quinque focis, &

Quinque

Quinque bonos solitum Bariam dimittere patres:
Certemus: spinas animo ne ego fortius, an tu
Euellas agro: & melior sit Horatius, an res.
Me quamuis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem mærentis, rapto de fratre dolentis
Insolabiliter: tamen istuc mens, animusque
Fert: & amat spatijs obstantia rumpere claustra.
Rure ego uiuentem, tu dicis in urbe beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio, sors.
Stultus uterque locum immeritum caussatur inique.
In culpa est animus: qui se non effugit unquam.
Tu mediastinus tacita prece rura petebas:
Nunc urbem, & ludos, & balnea uillicus optas.
Me constare mihi scis: & discedere tristem,
Quandocunque trahunt inuisa negotia Romam.
Non eadem miramur: eo disconuenit inter
Meque, et te. nam quæ deserta, et inhospita tesqua
Credis: amœna uocat, mecum qui sentit: & odit,
Quæ tu pulchra uocas. fornix tibi, et uncta popina
Incutiunt urbis desiderium: uideo: & quòd
Angulus iste feret piper, et tus ocyus uua.
Nec uicina subest, uinum præbere taberna
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cuius
Ad strepitum salias terræ grauis. et tamen urges
Iampridem non tacta ligonibus arua: bouemque
Disiunctum curas: et strictis frondibus exples.
Addit opus pigro riuus, si decidit imber:
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc age quid nostrum concentum diuidat, audi.

Quem

Quem tenues decuere togæ, nitidiq. capilli:
Quem ſcis immunem Cynaræ placuiſſe rapaci:
Quem bibulum liquidi media de luce falerni:
Cena breuis iuuat, et prope riuum ſomnus in herba.
Nec luſiſſe pudet: ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat: non odio obſcuro, morſuq. uenenat.
Rident uicini, glebas, & ſaxa mouentem.
Cum ſeruis urbana diaria rodere mauis.
Horum tu in numerum uoto ruis. inuidet uſum
Lignorum, & pecoris tibi calo argutus, & horti:
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens, cenſebo, exerceat artem.

AD VALAM.

15

QVAE ſit hiems Veliæ, quod cœlũ Vala Salerni,
Quorum hominũ regio, & qualis uia, nã mihi Baias
Muſa ſuperuacuas Antonius, & tamen illis
Me facit inuiſum: gelida cum perluor unda
Per medium frigus. ſane myrteta relinqui,
Dictaq. ceſſantem neruis elidere morbum
Sulfura comtemni, uicus gemit, inuidus ægris,
Qui caput, et ſtomachum ſupponere fontibus audēt
Cluſinis: Gabioſq. petunt, & frigida rura.
Mutandus locus eſt: & diuerſoria nota:
Præter agendus equus. quò tendis? non mihi Cumas
Eſt iter, aut Baias. leua ſtomachoſus habena
Dicet eques. ſed equi frenato eſt auris in ore.

Maior

Maior utrum populum frumenti copia pascat:
Collectos ne bibant imbres, puteos ne perennes
Iugis aquæ: nam uina nihil moror illius oræ.
Rure meo possum quiduis perferre, patique.
Ad mare cum ueni: generosum, & lene requiro:
Quod curas abigat: quod cum spe diuite manet
In uenas, animumq. meum: quod uerba ministret:
Quod me Lucanæ iuuenem commendet amicæ.
Tractus uter pluris lepores, uter educet apros:
Vtra magis pisces, & echinos æquora celent:
Pinguis ut inde domum possim, Phæaxq. reuerti:
Scribere te nobis, tibi nos accredere par est.
Menius, ut rebus maternis, atque paternis
Fortiter absumptis, urbanus cœpit haberi
Scurra uagus, non qui certum præsepe teneret:
Impransus non qui ciuem dignosceret hoste:
Quælibet in quemuis opprobria fingere sæuus,
Pernicies, & tempestas, barathrumq. macelli,
Quidquid quæsierat, uentri donabat auaro.
Hic ubi nequitiæ fautoribus, & timidis nil,
Aut paullum abstulerat: patinas cenabat omasi
Vilis & agnini, tribus ursis quod satis esset.
Scilicet ut uentres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus. Menius idem
Quidquid erat nactus prædæ maioris, ubi omne
Verterat in fumum, & cinerem, non hercule miror
Aiebat, si qui comedunt bona: cum sit obeso
Nil melius turdo: nil uulua pulchrius ampla.
Nimirum

Nimirum hic ego ſum: nam tuta, et paruula laudo;
Cum res deficiunt: ſatis inter uilia fortis.
Verum ubi quid melius contingit, & unctius: idem
Vos ſapere, et ſolos aio bene uiuere: quorum
Conſpicitur nitidis fundata pecunia uillis.

AD QVINTIVM.

16

NE perconteris, fundus meus optime Quincti,
Eruo paſcat herum: an baccis opulentet oliuæ:
Pomis ne, et pratis: an amicta uitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, et ſitus agri.
Continui montes, niſi diſſocientur opaca
Valle: ſed ut ueniens dextrum latus aſpiciat ſol:
Læuum diſcedens curru fugiente uaporet.
Temperiem laudes. quid, ſi rubicunda benigne
Corna uepres, et pruna ferant? ſi quercus, et ilex,
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum?
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus:
Infirmo capiti fluit utilis, utilis aluo:
Hæ latebræ dulces, etiam (ſi credis) amœnæ
Incolumem tibi me præſtant Septembribus horis.
Tu recte uiuis, ſi curas eſſe, quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum.
Sed uereor, ne cui de te plus, quàm tibi, credas:
Ne'ue putes alium ſapiente, bonoq. beatum:
Neu ſi te populus ſanum, recteq. ualentem

Dictitet:

Dictitet: occultam febrem sub tempus edendi
Dissimules: donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Siquis bella tibi terra pugnata, marique
Dicat: & his uerbis uacuas permulceat aures:
Te ne magis saluum populus uelit, an populum tu:
Seruat in ambiguo, qui consulit, & tibi, & urbi,
Iupiter: Augusti laudes agnoscere possis?
Cum pateris sapiens, emendatusq. uocari:
Respondes ne tuo, dic sodes, nomine? nempe
Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, si uolet, auferet: ut si
Detulerit fasces indigno; detrahet idem.
Pone: meum est, inquit. pono: tristisq. recedo.
Idem si clamet furem: neget esse pudicum:
Contendat laqueo collum pressisse paternum:
Mordear opprobrijs falsis, mutemq. colores?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret,
Quē, nisi mendosum, et mendacē? uir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuraq. seruat:
Quo multæ magnæq. secantur iudice lites:
Quo responsore, & quo caussæ teste tenentur.
Sed uidet hunc omnis domus, & uicinia tota
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus: habes pretium: loris non ureris, aio:
Non hominem occidi. non pasces in cruce coruos.
Sum bonus, & frugi: renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus: accipiterque

Suspe-

Suspectos laqueos: & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni uirtutis amore.
Tu nil admittes in te, formidine pœnæ.
A. Gell. lib. 12 cap. xi. Sit spes fallendi: miscebis sacra profanis.
Nam de mille fabæ modijs cum surripis unum:
Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.
Vir bonus, omne forū quē spectat, et omne tribunal:
Quandocunque Deos uel porco, uel boue placat:
Iane pater clare, clare cum dixit Apollo:
Labra mouet metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere: da iustum, sanctumq. uideri:
Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.
Quo melior seruo, quo liberior sit auarus;
In triuijs fixum cum se demittit ob assem:
Non uideo. nam qui cupiet, metuet quoque. porro
Qui metuens uiuit, liber mihi non erit unquam.
Perdidit: arma locum uirtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat, & obruitur re.
Vendere cum possis captiuum, occidere noli.
Seruiet utiliter. sine pascat durus: aretque:
Nauiget: ac medijs hiemet mercator in undis:
Annonæ prosit: portet frumenta, penusque.
Vir bonus, & sapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patique
Indignum coges? adimam bona. nempe pecus, rem
Lectos, argentum, tollas licet. in manicis, &
Compedibus sæuo te sub custode tenebo.
Ipse deus, simulatq. uolam, me soluet, opinor,
Hoc sentit, moriar. mors ultima linea rerum est.

AD SCAEVAM.

17

QVAMVIS Scæua satis per te tibi cōsulis: et scis,
Quo tandem pacto deceat maioribus uti:
Disce docendus adhuc, quæ censet amiculus: ut si
Cæcus iter monstrare uelit: tamen aspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies, & primam somnus in horam
Delectat: si te puluis, strepitusq. rotarum,
Si lædit caupona: Ferentinum ire iubebo.
Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis:
Nec uixit male, qui natus, moriensq. fefellit.
Si prodesse tuis, paulloq. benignius ipsum
Te tractare uoles: accedes siccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter; regibus uti
Nollet Aristippus. si sciret regibus uti,
Fastidiret olus, qui me notat. utrius horum
Verba probes, & facta, doce: uel iunior, audi,
Cur sit Aristippi potior sententia. nanque
Mordacem Cynicum sic eludebat, (ut aiunt)
Scurror ego ipse mihi: populo tu. rectius hoc, &
Splendidius multo est. equus ut me portet: alat rex:
Officium facio. tu poscis uilia: uerum es
Dante minor: quamuis fers te nullius egentem.
Omnis Aristipppum decuit color, et status, et res:
Tentantem maiora, fere præsentibus æquum.
Contra, quem duplici panno patientia uelat:
Mirabor, uitæ uia si conuersa decebit.
Alter purpureum non exspectabit amictum:

Quidlibet indutus celeberrima per loca uadet:
Personamq. feret non inconcinnus utranque.
Alter Mileti textam cane peius & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. refer: & sine uiuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibus hostes:
Attingit solium Iouis: & cælestia tentat.
Principibus placuisse uiris, non ultima: laus est.
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum. A. Gell. lib. 1. cap. 8.
Sedit, qui timuit, ne non succederet: esto.
Quid? qui peruenit, fecit'ne uiriliter? atqui
Hic est, aut nusquã, quod quærimus. hic onus horret,
Vt paruis animis, & paruo corpore maius:
Hic subit: & perfert. aut uirtus nomen inane est:
Aut decus, & pretium recte petit experiens uir.
Coram rege suo de paupertate tacentes,
Plus poscente ferent. distat, sumas'ne pudenter:
An rapias. atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec uendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit: clamat, uictum date. succinit alter:
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus: haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæque.
Brundusium comes, aut Surrentũ ductus amœnum,
Qui queritur salebras, & acerbum frigus, et imbres
Aut cistam effractam, & subducta uiatica plorat:
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam,
Sæpe periscelidem raptam sibi flentis: uti mox
Nulla

Nulla fides damnis, uerisq́. doloribus adſit.
Nec ſemel irriſus triuijs attollere curat
Fracto crure Planum: licet illi plurima manet
Lacryma: per ſanctum iuratus dicat Oſirin:
Credite: non ludo: crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum, uicinia rauca reclamat.

AD LOLLIVM.

18

Si bene te noui, metues liberrime Lolli
Scurrantis ſpeciem præbere, profeſſus amicum.
Vt matrona meretrici diſpar erit, atque
Diſcorlor infido ſcurræ diſtabit amicus.
Eſt huic diuerſum uitio uitium prope maius,
Aſperitas agreſtis, & inconcinna, grauiſq́ue:
Quæ ſe commendat tonſa cute, dentibus atris:
Dum uult libertas mera dici, ueraq́. uirtus.
Virtus eſt medium uitiorum, utrinque reductum.
Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi
Deriſor lecti, ſic nutum diuitis horet;
Sic iterat uoces, & uerba cadentia tollit:
Vt puerum ſæuo credas dictata magiſtro
Reddere: uel partes mimum tractare ſecundas.
Alter rixator de lana ſæpe caprina
Propugnat, nugis armatus: ſcilicet ut non
Sit mihi prima fides: & uere quod placet, ut non
Acriter elatrem: pretium ætas altera ſordet.
Ambigitur quid enim? Caſtor ſciat, an Docilis plus:
Brundiſium Numici melius uia ducat, an Appi.

Quem damnosa Venus, quem præceps alea nudat:
Gloria quem supra uires, & uestit, & ungit:
Quem tenet argenti sitis importuna, famesque:
Quem paupertatis pudor, et fuga: diues amicus
Sæpe decem uitiis instructior, odit et horret.
Aut si non odit, regit: ac ueluti pia mater
Plus quàm se sapere, & uirtutibus esse priorem
Vult: & ait prope uera. meæ, contendere noli,
Stultitiam patiuntur opes. tibi paruula res est.
Arcta decet sanum comitem toga. desine mecum
Certare. Eutrapelus cuicunque nocere uolebat:
Vestimenta dabat pretiosa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes:
Dormiet in lucem: scorto postponet honestum
Officium: nummos alienos poscet: ad imum
Thrax erit: aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam:
Commissumq́. teges, & uino tortus, & ira.
Nec tua laudabis studia: aut aliena reprendes:
Nec cum uenari uolet ille, poemata panges.
Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atque
Zethi dissiluit: donec suspecta seuero
Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur
Moribus Anphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotiesq́. educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta, canesq́ue,
Surge: & inhumanæ senium depone camœnæ:
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta.
Romanis solenne uiris opus, utile famæ,

Vitæq., & membris: præsertim cum ualeas, et
Vel cursu superare canem, uel uiribus aprum
Possis: adde, uirilia quod speciosius arma
Non est qui tractet. scis quo clamore coronæ
Pœlia sustineas campestria: denique sæuam
Militiam puer, et Cantabrica bella tulisti
Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit:
Et nunc, si quid abest Italis adiudicat armis.
Ac ne te retrahas, et inexcusabilis absis:
Quamuis nil extra numerum fecisse, modumq́.
Curas: interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.
Aduersarius est frater. lacus, Adria: donec
Alterutrum uelox uictoria fronde coronet.
Consentire suis studijs qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam, siquid monitoris eges tu:
Quid de quoque uiro, & cui dicas, sæpe uideto.
Percontatorem fugito: nam garrulus idem est.
Nec retinent patulæ commissa fideliter aures:
Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum.
Non ancilla tuum iecur ulceret ulla, puer ue
Intra marmoreum uenerandi limen amici,
Ne dominus pueri pulchri, caræ ue puellæ
Munere te paruo beet: aut incommdus angat.
Qualem commendes, etiã atq; etiam aspice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur: et quondam, non dignum tradimus: ergo

Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri:
Vt penitus notum si tentent crimina serues,
Tuterisq. tuo fidentem præsidio, qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te post paullo uentura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere uires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici.
Expertus metuit. tu dum tua nauis in alto est:
Hoc age: ne mutata, retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes, tristemq. iocosi,
Sedatum celeres, agilem gnauumq. remissi:
Potores bibuli media de nocte falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamuis
Nocturnos iures te formidare uapores.
Deme supercilio nubem. plerunque modestus
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges, & percontabere doctos:
Qua ratione queas traducere leniter æuum:
Ne te semper inops agitet; uexetq. cupido:
Ne pauor, & rerum mediocriter utilium spes.
Virtutem doctrina paret: natura'ne donet:
Quid minuat curas: quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet: honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita uitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus,
Quem Mandela bibit rugosus frigore pagus,
Quid sentire putas? quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc est, etiam minus: ut mihi uiuã

Quod

Quod superest æui: si quid superesse uolunt Di.
Sit bona librorum, & prouisæ frugis in annum
Copia: neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Hæc satis est orare Iouem, qui donat, & aufert:
Det uitam: det opes: æquum mi animũ ipse parabo.

AD MAECENATEM.

19

PRISCO si credis Mæcenas docte Cratino:
Nulla placere diu, nec uiuere carmina possunt, in epigramm. 49. b. p, et c. 5. 3. a. p.
Quæ scribuntur aquæ potoribus: ut male sanos
Adscribit Liber Satyris, Faunisq. poetas.
Vina fere dulces oluerunt mane camœnæ:
Laudibus arguitur uini uinosus Homerus.
Ennius ipse pater nunquam nisi potus ad arma
Prosiluit dicenda: forum, putealq. Libonis
Mandabo siccis: adimam cantare seueris.
Hoc simul edixit: non cessauere poetæ
Nocturno certare mero: putere diurno.
Quid? siquis uultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguæq. togæ simulet textore Catonem:
Virtutem'ne repræsentet, moresq. Catonis?
Rupit Hyarbitam Timægenis æmula lingua:
Dum studet urbanus, tenditq. disertus haberi.
Decipit exemplar uitijs imitabile. quòd si
Pallerem casu: biberent exangue cuminum.
O imitatores seruum pecus, ut mihi sæpe
Bilem, sæpe iocum uestri mouere tumultus.
Libera per uacuum posui uestigia princeps.

Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit,
Dux, regit examen. Parios ego primus iambos
Ostendi Latio, numeros animosq. secutus
Archilochi, non res, & agentia uerba Lycambem.
At ne me folijs ideo breuioribus ornes:
Quod timui mutare modos, & carminis artem:
Téperat Archilochi musam pede mascula Sappho:
Temperat Alcæus: sed rebus, & ordine dispar.
Nec socerum quærit, quem uersibus oblinat atris:
Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuis oculisq. legi, manibusq. teneri.
Scire uelis, mea cur ingratus opuscula lector
Laudet, ametq. domi: premat extra limen iniquus.
Non ego uentosæ plebis suffragia uenor
Impensis cœnarum, & tritæ munere uestis.
Non ego nobilium scriptorum auditor, & ultor,
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lacrymæ. spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare; & nugis addere pondus:
Si dixi: rides ait: & Iouis auribus ista
Seruas. fidis enim manare poetica mella
Te solum, tibi pulcher. ad hæc ego naribus uti
Formido: et luctantis acuto ne secer ungui:
Displicet iste locus, clamo: et diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram:
Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

AD LIBRVM SVVM. 20

VERTVMNVM, Ianumq́. liber ſpectare uideris.
Scilicet ut proſtes Soſiorum pumice mundus:
Odiſti claueis, et grata ſigilla pudico:
Paucis oſtendi gemis: et communia laudas,
Non ita nutritus. fuge, quò diſcedere geſtis.
Non erit emiſſo reditus. quid miſer egi?
Quid uolui? dices: ubi quis te læſerit: et ſcis
In breue te cogi: cum plenus languet amator.
Quòd ſi non odio peccantis deſipit augur:
Carus eris Romæ: donec te deſerat ætas.
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere uulgi
Cœperis: aut tineas paſces taciturnus inertes:
Aut fugies Vticam: aut unctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille
Qui male parentem in rupes detruſit aſellum
Iratus. quis enim inuitum ſeruare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in uicis balba ſenectus.
Cum tibi ſol tepidus plures admouerit aures;
Me libertino natum patre, et in tenui re
Maiores pennas nido extendiſſe loqueris:
Vt quantum generi demas, uirtutibus addas.
Me primis uerbis belli placuiſſe, domiq́ue,
Corporis exigui, præcanum, ſolibus aptum,
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Forte meum ſiquis te percontabitur æuum:
Me quater undenos ſciat impleuiſſe decembres:
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARVM
LIBER II.

AD AVGVSTVM.

VM tot sustineas, et tanta negotia solus:
Res Italas armis tuteris: moribus ornes:
Legibus emendes: in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora Cæsar.
Romulus, & Liber pater, & cum Castore Pollux
Post ingentia facta, Deorum in templa recepti,
Dum terras, hominumq. colunt genus: aspera bella
Componunt: agros assignant: oppida condunt:
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram:
Notaq. fatali portenta labore subegit:
Comperit inuidiam supremo fine domari.
Salluest. in Iugurtha 32. 6. et ouid. eleg 4 lib. 3. ex ponto. propert. eleg. 1 lib. 3. Vrit enim fulgore suo, qui prægrauat artes
Infra se positas: extinctus amabitur idem. 95 a
Præsenti tibi maturos largimur honores:
Iurandasq. tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes:
Sed tuus hic populus sapiens, & iustus in uno,
Te nostris ducibus, te Graijs anteferendo,

Cetera nequaquam simili ratione, modoq́.
Aestimat: et nisi quæ terris semota, suisq́.
Temporibus defuncta uidet: fastidit, & odit:
Sic fautor ueterum, ut tabulas peccare uetantes,
Quas bis quinque uiri sanxerunt, fœdera regum
Vel Gabijs, uel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa uolumina uatum,
Dictitet Albano musas in monte locutas.
Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque
Scripta, uel optima: Romani pensantur eadem
Scriptores trutina: non est quod multa loquamur.
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunæ. pingimus; atque
Psallimus; & luctamur Achiuis doctius unctis.
Si meliora dies, ut uina, poemata reddit;
Scire uelim, pretium chartis quotus arroget annus.
Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, ueteresq́. referri debet, an inter
Viles, atque nouos? excludat iurgia finis.
Est uetus, atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperijt minor uno mense, uel anno:
Inter quos referendus erit? ueteres'ne poetas?
An quos & præsens, & postera respuet ætas?
Iste quidem ueteres inter ponetur honeste:
Qui uel mense breui, uel toto est iunior anno.
Vtor permisso, caudæq́. pilos ut equinæ
Paullatim uello: & demo unum: demo etiam unum
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui,
Qui redit ad fastos, & uirtutem æstimat annis:

Miraturq. nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
Ennius et sapiens, et fortis, et alter Homerus,
Vt critici dicunt, leuiter curare uidetur,
Quò promissa cadant, et somnia Pythagorea.
Næuius in manibus non est: et mentibus hæret
Pene recens: adeo sanctum est uetus omne poema.
Ambigitur quoties uter utro sit prior: aufert
Pacuius docti famam senis: Accius alti:
Dicitur Afrani toga conuenisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi:
Vincere Cæcilius grauitate: Terentius arte:
Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens: habet hos, numeratq. poetas
Ad nostrum tempus Liui scriptoris ab æuo.
Interdum uulgus rectum uidet: est ubi peccat.
Si ueteres ita miratur, laudatq. poetas;
Vt nihil anteferat; nihil illis comparet; errat.
Si quædam nimis antiquæ, si pleraque dure
Dicere credat eos: ignaue multa, fatetur:
Et sapit: & mecum facit: & Ioue iudicat æquo.
Non equidem insector: delendaq. carmia Liui
Esse reor: memini quæ plagosum mihi paruo
Orbilium dictare: sed emendata uideri,
Pulchraque, et exactis minimum distantia, miror.
Inter quæ uerbum emicuit si forte decorum, &
Si rursus paullo concinnior unus, & alter,
Iniuste totum ducit, ueenditq. poema.
Indignor quidquam reprehendi; non quia crasse
Compositum, illepide'ue putetur: sed quia nuper:
Nec

Nec ueniam antiquis, sed honorem, et præmia posci.
Recte nec ne crocum, floresq. perambulet Attæ
Fabula, si dubitem: clament perijsse pudorem
Cuncti pene patres: ea cum reprehendere coner,
Quæ grauis Aesopus, quæ doctus Roscius egit.
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt:
Vel quia turpe putant parere minoribus: & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Iam saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat, solus uult scire uideri:
Ingenijs non ille fauet, plauditq. sepultis:
Nostra sed impugnat: nos, nostraq. liuidus odit.
Quod si tam Græcis nouitas inuisa fuisset,
Quàm nobis: quid nunc esset uetus? aut quid haberet
Quod legeret, tereretq. uiritim publicus usus?
Vt primum positis nugari Græcia bellis
Cœpit: et in uitium fortuna labier æqua:
Nunc athletarum studijs, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit:
Suspendit picta uultum, mentemq. tabella:
Nunc tibicinibus, nunc est gauisa tragœdis:
Sub nutrice puella, uelut si luderet infans:
Quod cupide petijt, mature plena reliquit.
Quid placet aut odio est, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, uentiq. secundi.
Romæ dulce diu fuit, & solenne reclusa
Mane domo uigilare; clienti promere iura;
Cautos nominibus certis expendere nummos;
Maiores audire: minori dicere, per quæ

Crescere

Crescere res posset, minui damnosa libido.
Mutauit mentem populus leuis: & calet uno
Scribendi studio. pueri, patresq. seueri
Fronde comas uincti cenant, & carmina dictant.
Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere uersus:
Inuenior Parthis mendacior: & prius orto
Sole, uigil calamum, & chartas, & scrinia posco.
Nauem agere ignarus nauis timet. abrotanum ægro
Nó audet, nisi qui didicit, dare. quod medicorum est,
Promittunt medici. tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctiq. poemata passim.
Hic error tamen, et leuis hæc insania, quantas
Virtutes habeat, sic collige. uatis auarus
Non temere est animus: uersus amat: hoc studet unũ:
Detrimenta, fugas seruorum, incendia ridet:
Non fraudem socio, puero non cogitat ullam
Pupillo: uiuit siliquis, et pane secundo:
Militiæ quanquam piger, & malus, utilis urbi.
Si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari:
Os tenerum pueri, balbumq. poeta figurat:
Torquet ab obscenis iam nunc sermonibus aurem:
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis, & inuidiæ corrector, & iræ.
Recte facta refert: orientia tempora notis
Instruit exemplis: inopem solatur, & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret unde preces, uatem ni musa dedisset?
Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit:
Cælestes implorat aquas docta prece blandus:
Auertit

Auertit morbos: metuenda pericula pellit,
Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.
Carmine Di superi placantur, carmine manes.
Agricolæ prisci, fortes, paruoq. beati,
Condita post frumenta, leuantes tempore festo
Corpus, et ipsum animum spe finis dura ferentem,
Cum socijs operum, et pueris, et coniuge fida
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus et uino Genium memorem breuis æui.
Fescennina per hunc inuenta licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit,
Libertasq. recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter: donec iam sæuus apertam
In rabiem uerti cœpit iocus: et per honestas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente lacessiti. fuit intactis quoque cura
Condicione super communi. quin etiam lex,
Pœnaq. lata, malo quæ nollet carmine quenquam
Describi. uertere modum, formidine fustis
Ad benedicendum, delectandumq. redacti.
Græcia capta, ferum uictorem cepit: et artes
Intulit agresti Latio. sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius: et graue uirus
Munditiæ pepulere. sed in longum tamen æuum
Manserunt, hodieq. manent uestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis
Et post Punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles, et Thespis, et Aeschylus utile ferrêt.
Tentauit quoque rem si digne uertere posset:

Et placuit sibi natura sublimis, & acer.
Nam spirat tragicum satis: & feliciter audet:
Sed turpem putat in scriptis, metuitq. lituram.
Creditur, ex medio quia res accessit, habere
Sudoris minimum: sed habet comœdia tanto
Plus oneris, quanto ueniæ minus. aspice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi:
Vt patris attenti, lenonis ut insidiosi:
Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis:
Quàm non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummum in loculos dimittere posthac
Securus, cadat, an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scenam uentoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator; sedulus inflat.
Sic leue, sic paruum est, animum quod laudis auarũ
Subruit, aut reficit. ualeat res ludicra: si me
Palma negata, macrum; donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat hoc, terretq. poetam,
Quod numero plures, uirtute & honore minores,
Indocti, stolidique, & depugnare parati,
Si discordet eques: media inter carmina poscunt
Aut ursum, aut pugiles. his nam plebecula gaudet.
Verũ equitis quoque iam migrauit ab aure uoluptas
Omnis ad incertos oculos, & gaudia uana.
Quattuor aut plures aulæa premuntur in horas:
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq. cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, petorita, naues:
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.

Si fo-

Si foret in terris, rideret Democritus: seu
Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus uulgi conuerteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo. nam quæ peruincere uoces
Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Diuitiæq. peregrinæ. quibus oblitus arctor
Cum stetit in scena: concurrit dextera leuæ.
Dixit adhuc aliquid? nil sane. quid placet ergo?
Lana Tarentino uiolas imitata ueneno.
Ac ne forte putes me, quæ facere ipse recusem,
Cum recte tractent alij; laudare maligne:
Ille per extentum funem mihi posse uidetur
Ire poeta: meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magus: et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verum age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quàm spectatoris fastidia ferre superbi:
Curam redde breuem: si munus Apolline dignum
Vis complere libris: & uatibus addere calcar:
Vt studio maiore petant Helicona uirentem.
Multa quidem nobis facimus mala sæpe poetæ:
Vt uineta egomet cedam mea: cum tibi librum
Solicito damus, aut fesso: cum lædimur, unum
Siquis amicorum est ausus reprendere uersum:

Cum loca iam recitata reuoluimus irreuocati:
Cum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poemata filo:
Cum speramus eò rem uenturam, ut simulatque
Carmina rescieris nos fingere; commodus ultro
Accersas; & egere uetes; & scribere cogas.
Sed tamen est operæpretium cognoscere, quales
Aedituos habeat belli spectata, domiq.
Virtus, indigno non committenda poetæ.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus: incultis qui uersibus, & male natis
Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos.
Sed ueluti tractata notam, labemq. remittunt
Atramenta: fere scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum, tam care prodigus emit:
Edicto uetuit ne quis se, præter Apellem,
Pingeret: aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri uultum simulantia. quòd si
Iudicium subtile uidendis artibus illud
Ad libros, et ad hæc musarum dona uocares:
Bœotum in crasso iurares aere natum.
At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi Virgilius, Variusq. poetæ:
Nec magis expressi uultus per ahenea signa,
Quàm per uatis opus mores, animiq. uirorum
Clarorum, apparent. nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere gestas:

Terrarumq.

Terrarumq́. situs, et flumina dicere, et arces
Montibus impositas, et barbara regna, tuisq́.
Auspicijs totum confecta duella per orbem,
Claustraq́. custodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si quantum cuperē, possem quoque. sed neq. paruū
Carmen maiestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam uires ferre recusent.
Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget:
Præcipue cum se numeris commendat, et arte.
Discit enim citius, meminitq́. libentius illud,
Quod quis deridet, quàm quod probat, et ueneratur.
Nil moror officium, quòd me grauat: ac neq. ficto
In peius uultu proponi cereus usquam,
Nec praue factis decorari uersibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere: et una
Cum scriptore meo capsa porrectus aperta,
Deferar in uicum uendentem tus, et odores,
Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

AD IVLIVM FLORVM.

FLORE, bono, claroq́. fidelis amice Neroni,
Siquis forte uelit puerum tibi uendere natum
Tibure, uel Gabijs: et tecum sic agat: hic et
Candidus, et talos a uertice pulcher ad imos,
Fiet, eritq́. tuus, nummorum millibus octo,
Verna ministerijs ad nutus aptus heriles,
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti

Cuilibet: argilla quiduis imitabitur uda.
Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa leuant: ubi plenius æquo
Laudat uenales, qui uult extrudere, merces.
Res urget me nulla: meo sum pauper in ære.
Nemo hoc mangonum faceret tibi. non temere a me
Quiuis ferret idem. semel hic cessauit: & , ut fit,
In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos: excepta nihil te si fuga lædat.
Ille ferat pretium, pœnæ securus, opinor.
Prudens emisti uitiosum: dicta tibi est lex.
Insequeris tamen hunc: & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiscenti tibi: dixi
Talibus officijs prope mancum: ne mea sæuus
Iurgares ad te quòd epistola nulla ueniret.
Quid tum profeci? mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam; quod
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta uiatica multis
Aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hoc uehemens lupus, et sibi, et hosti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
Præsidium regale loco deiecit, ut aiunt,
Summe munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis:
Accipit & bis dena super sestertia nummum.
Forte sub hoc tempus castellum euertere prætor
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoque possent addere mentem.

in ep. Grac. c. 12. b. m. Cic. in verr. act. V. 212. b. l. c. de verb. signi. tas suum.

I bone

I bone, quo uirtus tua te uocat: i pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia. quid stas?
Post hæc ille catus, quantum uis rusticus, Ibit,
Ibit eo, quò uis, qui zonam perdidit, inquit.
Romæ nutriri mihi contigit: atque doceri,
Iratus graijs quantum nocuisset Achilles.
Adiecere bonæ paullo plus artis Athenæ.
Scilicet ut possem curuo dignoscere rectum:
Atque inter siluas Academi quærere uerum.
Dura sed amouere loco me tempora grato:
Ciuilisq. rudem belli tulit æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primum me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis, inopemq. paterni
Et laris, & fundi: paupertas impulit audax,
Vt uersus facerem. sed, quod non desit, habentem,
Quæ poterunt unquam satis expurgare cicutæ:
Ni melius dormire putem, quàm scribere uersus?
Singula de nobis anni prædantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum:
Tendunt extorquere poemata. quid faciam uis?
Denique non omnes eadem mirantur: amantque.
Carmine tu gaudes: hic delectatur iambis:
Ille Bioneis sermonibus, & sale nigro.
Tres mihi conuiuæ prope dissentire uidentur
Poscentes uario multum diuersa palato.
Quid dē? quid non dem? renuis tu, quod iubet alter.
Quod petis, id sane est inuisum, acidumq. duobus.
Præter cetera, Romæ me ne poemata censes

 Scribere

Scribere posse, inter tot curas, totq. labores?
Hic sponsum uocat: hic auditum scripta, relictis
Omnibus officijs: cubat hic in colle Quirini:
Hic extremo in Auentino: uisendus uterque.
Interualla uides humane commoda. uerum
Puræ sunt plateæ: nihil ut meditantibus obstet.
Festinat calidus mulis, gerulisq. redemptor.
Torquet nunc lapidem, nũc ingens machina tignum:
Tristia robustis luctantur funera plaustris:
Hac rabiosa fugit canis: hac lutulenta ruit sus.
I nunc, & uersus tecum meditare canoros.
Scriptorũ chorus omnis amat nemus: et fugit urbes,
Rite cliens Bacchi somno gaudentis, et umbra.
Tu me inter strepitus nocturnos, atque diurnos
Vis canere, et contracta sequi uestigia uatum.
Ingenium, sibi quod uacuas desumpsit Athenas
Et studijs annos septem dedit; insenuitq.
Libris, et curis: statua taciturnius exit
Plerunque; & risu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in medijs, & tempestatibus urbis
Verba lyræ motura sonum connectere digner?
Frater erat Romæ consulti rhetor: ut alter
Alterius sermone meros audiret honores:
Gracchus ut hic illi foret: hic ut Mucius illi.
Qui minus argutos uexat furor iste poetas?
Carmina compono; hic elegos, mirabile uisu,
Cælatumq. nouem musis opus. aspice primum,
Quanto cum fastu, quanto molimine circum
Spectemus uacuam Romanis uatibus ædem.

Mox

Mox etiam, ſi forte uacat, ſequere, et procul audi,
Quid ferat: & quare ſibi nectat uterque coronam.
Cædimur: & totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere uiſus:
Fit Mimnermus; & optiuo cognomine creſcit.
Multa fero; ut placem genus iritabile uatum,
Cum ſcribo, & ſupplex populi ſuffragia capto.
Idem finitis ſtudijs, & mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina: uerum
Gaudent ſcribentes; & ſe uenerantur; & ultro
Si taceas, laudant, quidquid ſcripſere, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poema;
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit quæcunque parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba mouere loco; quamuis inuita recedant:
Et uerſentur adhuc intra penetralia Veſtæ.
Obſcurata diu populo, bonus eruet: atque
Proferet in lucem ſpecioſa uocabula rerum:
Quæ priſcis memorata Catonibus, atque Cethegis,
Nunc ſitus informis premit, & deſerta uetuſtas.
Adſciſcet noua; quæ genitor produxerit uſus:
Vehemens, & liquidus, puroq. ſimillimus amni,
Fundet opes; Latiumq. beabit diuite lingua.
Luxuriantia compeſcet: nimis aſpera ſano
Leuabit cultu: uirtute carentia tollet:

Ludentis speciem dabit; & torquebitur: ut qui
Nunc satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur.
Prætulerim scriptor delirus, inersq. uideri:
Dum mea delectent mala me, uel denique fallant,
Quàm sapere, & ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire tragœdos
In uacuo lætus sessor, plausorq. theatro.
Cetera qui uitæ seruaret munia recto
More; bonus sane uicinus, amabilis hospes,
Comis in uxorem, posset qui ignoscere seruis:
Et signo læso non insanire lagenæ:
Posset qui rupem, & puteum uitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus, curisq. refectus,
Expulit helleboro morbum, bilemq. meraco;
Et redit ad sese: pol me occidistis amici;
Non seruastis, ait: cui sic extorta uoluptas:
Et demptus per uim mentis gratissimus error.
Nimirum sapere est abiectis utile nugis;
Et tempestiuum pueris concedere ludum:
Ac non uerba sequi fidibus modulanda Latinis:
Sed ueræ numerosque, modosq. ediscere uitæ.
Quo circa mecum loquor hæc; tacitusq. recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ;
Narrares medicis. quòd quanto plura parasti,
Tanto plura cupis; nulli ne faterier audes?
Si uulnus tibi, monstrata radice, uel herba
Non fieret leuius: fugeres radice, uel herba
Proficiente nihil curarier. audieras, cui
Rem Di donarent, illi decedere prauam

Stultitiam: et cum ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es: tamen uteris monitoribus iſdem?
At ſi diuitiæ prudentem reddere poſſent:
Si cupidum, timidumq. minus te: nempe ruberes,
Viueret in terris te ſiquis auarior uno.
Si proprium eſt, quod quis libra mercatur, & ære;
Quædam (ſi credis conſultis) mancipat uſus:
Qui te paſcit ager, tuus eſt: & uillicus Orbi
Cum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus.
Te dominum ſentit. das nummos: accipis uuam,
Pullos, oua, cadum temeti: nempe modo iſto
Paullatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra nummorum millibus emptum.
Quid refert, uiuas numerato, nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis & arui,
Emptum cænat olus; quamuis aliter putat: emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed uocat uſque ſuum: qua populus adſita certis
Limitibus uicina refugit iurgia: tanquam
Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
Núc prece, nunc pretio. nunc ui, nunc ſorte ſuprema,
Permutet dominos: & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur uſus: & hæres
Hæredum alterius, uelut unda ſuperuenit undam:
Quid uici proſunt, aut horrea? quíue Calabris
Saltibus adiecti Lucani? ſi metit Orcus
Grandia cum paruis, non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas,
Argentum, ueſtes Getulo murice tinctas,

Sunt

Sunt qui non habeant; est qui non curet habere.
Cur alter fratrum cessare, & ludere, & ungi
Præferat Herodis palmetis pinguibus: alter
Diues, & importunus, ad umbram lucis ab ortu,
Siluestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit genius; ne tale comes qui temperat astrum:
Naturæ Deus humanæ, mortalis in unum-
Quodque caput, uultu mutabilis, albus, & ater.
Vtar: & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam: nec metuam, qui de me iudicet hæres:
Quòd non plura datis inuenerit. & tamen idem
Scire uolam, quantum simplex, hilarisq́. nepoti
Discrepet: & quantum discordet parcus auaro:
Distat enim, spargas tua prodigus: an neq. sumptum
Inuitus facias: neque plura parare labores.
Ac potius, puer ut festis quinquatribus, olim
Exiguo gratoq́. fruaris tempore raptim.
Pauperies immunda domus procul absit. ego, utrum
Naue ferar magna, an parua, ferar unus et idem.
Non agimur tumidis uelis aquilone secundo:
Non tamen aduersis ætatem ducimus austris
Viribus, ingenio, specie, uirtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis usque priores.
Non es auarus: abi. quid cetera? num simul ista
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, et ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures, portentaq́. Thessala rides?
Natales grate numeras? ignoscis amicis?

Lenior

Lenior, et melior fis accedente senecta?
Quid te exempta iuuat spinis de pluribus una?
Viuere si recte nescis; decede peritis.
Lusisti satis: edisti satis, atque bibisti:
Tempus abire tibi est: ne potum largius æquo
Rideat, et pulset lasciua decentius ætas.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI
DE ARTE POETICA
LIBER.

AD PISONES.

VMANO capiti ceruicem pictor equinam
Iungere si uelit, et uarias inducere plumas,
Vndiq; collatis membris: ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne:
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones isti tabulæ fore librum
Persimilem, cuius, uelut ægri somnia, uanæ
Fingentur species: ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. pictoribus, atque poetis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, et hanc ueniã petimusque, damusq. uicissim.
Sed non ut placidis coeant immitia: non ut
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis grauibus plerunque, et magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus, et alter
Assuitur pannus: cum lucus, et ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: et fortasse cupressum

Aristotel. cap. 1. de insomn.

Scis

Scis simulare. quid hoc, si fractis enatat expes
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cœpit
Institui: currente rota cur urceus exit?
Denique sit quod uis simplex duntaxat, & unum,
Maxima pars uatum, pater, & iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
Obscurus fio. sectantem leuia, nerui
Deficiunt, animique: professus grandia turget:
Serpit humi, tutus nimium, timidusq. procellæ.
Qui uariare cupit rem prodigialiter unam:
Delphinum siluis appingit, fluctibus aprum.
In uitium ducit culpæ fuga: si caret arte.
Aemilium circa ludum faber Imus & ungues
Exprimet: & molles imitabitur ære capillos:
Infelix operis summa: quia ponere totum
Nesciet. hunc ego me, siquid componere curem,
Non magis esse uelim: quàm prauo uiuere naso
Spectandum nigris oculis, nigroq́. capillo.
Sumite materiam uestris qui scribitis æquam
Viribus: & uersate diu, quid ferre recusent,
Quid ualeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc uirtus erit, & uenus: aut ego fallor:
Vt iam nunc dicat: iam nunc debentia dici
Pleraque differat, & præsens in tempus omittat.
Hoc amet; hoc spernat promissi carminis auctor.
In uerbis etiam tenuis, cautusq. serendis,
Dixeris egregie: notum si callida uerbum
Reddiderit iunctura nouum. si forte necesse est
Indicijs

Indicijs monſtrare recentibus abdita rerum:
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget: dabiturq. licentia ſumpta pudenter.
Et noua, fictaq. nuper habebunt uerba fidem: ſi
Græco fonte cadant, parce detorta. quid autem
Cæcilio, Plautoq. dabit Romanus ademptum
Virgilio, Varioque? ego cur acquirere pauca
Si poſſum, inuideor? cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit: & noua rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperq. licebit,
Signatum præſente nota producere nomen.
Conseguire nuovi
Vt ſiluæ folijs pronos mutantur in annos:
Prima cadunt: ita uerborum uetus interit ætas:
Et iuuenum ritu florent modo nata, uigentque.
Debemur morti nos, noſtraque: ſiue receptus
Terra Neptunus, claſſes Aquilonibus arcet,
Regis opus: ſterilis ue diu palus, aptaq. remis
Vicinas urbes alit: & graue ſentit aratrum:
Seu curſum mutauit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius: mortalia facta peribunt:
Nedum ſermonum ſtet honos, & gratia uiuax.
Multa renaſcentur, quæ iam cecidere cadentque,
Quæ nunc ſunt in honore uocabula: ſi uolet uſus:
A. Gellius lib. xii cap. 13. pag. 296.
Quem penes arbitrium eſt, et uis, et norma loquédi.
Res geſtæ regumque, ducumque, & triſtia bella
Quo ſcribi poſſent numero, monſtrauit Homerus.
Verſibus impariter iunctis querimonia primum,
Poſt etiam incluſa eſt uoti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor:

Gramma-

Grammatici certant: & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit iambo.
Hunc socci cepere pedem, grandesq. cothurni,
Alternis aptum sermonibus, et populares
Vincentem strepitus, et natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos, pverosq. deorum,
Et pugilem uictorem, et equum certamine primũ,
Et iuuenum curas, & libera uina referre.
Descriptas seruare uices, operumq. colores,
Cur ego, si nequeo, ignoroque, poeta salutor?
Cur nescire, pudens praue, quàm discere malo?
Versibus exponi tragicis res comica non uult.
Indignatur item priuatis, ac prope socco
Dignis carminibus narrari cena Thyestæ.
Singula quæque locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & uocem comœdia tollit:
Iratusq. Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerunque dolet sermone pedestri.
Telephus, & Peleus, cum pauper, et exsul uterque,
Proijcit ampullas, & sesquipedalia uerba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela.
Non satis est pulchra esse poemata: dulcia sunto:
Et quocunque uolent; animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident: ita flentibus adsunt
Humani uultus. si uis me flere; dolendum est
Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia lædent. lævent
Telephe, uel Peleu, male si mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mæstum
Vultum uerba decent: iratum, plena minarum:

Luden-

Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat: aut impellit ad iram:
Aut ad humum mœrore grauit deducit; & angit:
Post effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta:
Romani tollent equites, peditesq. cachinnum.
Intererit multum Dauus ne loquatur, an heros;
Maturus ne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruidus; an matrona potens, an sedula nutrix;
Mercator ne uagus, cultor ne uirentis agelli;
Colchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere: aut sibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum si forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictaque: flebilis Ino:
Perfidus Ixion: Io uaga: tristis Orestes.
Siquid inexpertum scenæ committis; et audes
Personam formare nouam: seruetur ad imum,
Qualis ab incepto processerit: et sibi constet.
Difficile est proprie communia dicere: tuq.
Rectius Iliacum carmen deducis in actus:
Quàm si proferres ignota, indictaq. primus.
Publica materies priuati iuris erit: si
Nec circa uilem, patulumq. moraberis orbem:
Nec uerbum uerbo curabis reddere, fidus
Interpres: nec desilies imitator in arctum:
Vnde pedem proferre pudor uetet, aut operis lex.

Nec ſic incipies, ut ſcriptor Cyclicus olim,
Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes: naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte.
Dic mihi muſa uirum, captæ poſt tempora Troiæ,
Qui mores hominum multorum uidit, & urbes.
Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat: ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphatem, Scyllamque, et cũ Cyclope Charybdim.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum feſtinat: et in medias res
Non ſecus, ac notas, auditorem rapit: et quæ
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit.
Atque ita mentitur: ſic ueris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.
Tu quid ego, et populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulæa manentis, et uſque
Seſſuri, donec cantor, uos plaudite, dicat:
Aetatis cuiuſque notandi ſunt tibi mores:
Mobilibusq. decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui uoces iam ſcit puer: et pede certo
Signat humum; geſtit paribus colludere: et iram
Colligit, ac ponit temere: et mutatur in horas.
Imberbis iuuenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis, canibusque, et aprici gramine campi,
Cereus in uitium flecti, monitoribus aſper,
Vtilium tardus prouiſor, prodigus æris,

Sublimis, cupidusque, & amata relinquere pernix.
Conuersis studijs, ætas, animusq. uirilis
Quærit opes, & amicitias: inseruit honori:
Commisisse cauet, quod mox mutare laboret,
Multa senem circumueniunt incommoda: uel quod
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet uti:
Vel quod res omnes timide, gelideq. ministrat,
Dilator, spe longus, iners, auidusq́. futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor, castigatorq́. minorum.
Multa ferunt anni uenientes commoda secum:
Multa recedentes adimunt, ne forte seniles
Mandentur iuueni partes, pueroq́. uiriles:
Semper in adiunctis, æuoq́. morabimur aptis.
Aut agitur res in scenis: aut acta refertur.
Segnius irritant animos dèmissa per aurem.
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus: & quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri promes in scenam: multaq́. tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus:
Aut in auem Progne uertatur: Cadmus in anguê.
Quodcunque ostendis mihi sic incredulus odi.
Ne ue minor, neu sit quinto productior actu
Fabula, quæ posci uult, & spectata reponi.
Nec deus intersit; nisi dignus uindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui persona laboret.
Actoris partes chorus, officiumq́. uirile
Defendat:

Defendat: neu quid medios intercinat actus.
Quod non proposito conducat, & hæreat apte.
Ille bonis faueatq., & consilietur amicis,
Et regat iratos, & amet peccare timentes.
Ille dapes laudet mensæ breuis: ille salubrem
Iustitiam, legesq., & apertis otia portis.
Ille tegat commissa: deosq. precetur, & oret,
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non ut nunc orichalco uincta, tubæq.
Aemula, sed tenuis, simplexq. foramine pauco
Aspirare & adesse choris erat utilis; atque
Non dum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quò sane populus numerabilis, ut pote paruus,
Et frugi castusq., uerecundusq. coibat,
Postquam cœpit agros extendere uictor: & urbem
Latior amplecti murus: uinoq. diurno
Placari Genius festis impune diebus:
Accessit numerisq., modisq. licentia maior.
Indoctus quid enim saperet, liberq. laborum,
Rusticus, urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motumq., & luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitq. uagus per pulpita uestem.
Sic etiam fidibus uoces creuere seueris:
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps:
Vtiliumq. sagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui tragico uilem certauit ob hircum.
Mox etiam agrestes satyros nudauit: & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit. eo quod

Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator functusq́. sacris, & potus, & exlex.
Verum ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet satyros; ita uertere seria ludo:
Ne, quicunque deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas:
Aut dum uitat humum, nubes, & inania captet.
Effutire leues indigna tragœdia uersus.
Vt festis matrona moueri iussa diebus:
Intererit satyris paullum pudibunda proteruis.
Non ego inornata, & dominantia nomina solum,
Verbaq́ue, Pisones, satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar tragico differre colori;
Vt nihil intersit Dauus ne loquatur, an audax
Pithias, emuncto lucrata Simone talentum:
An custos, famulusq́. Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quiuis
Speret idem: sudet multum, frustraq́. laboret
Ausus idem. tantum series, iuncturaq́. pollet:
Tantum de medio sumptis accedit honoris.
Siluis deducti caueant me iudice Fauni;
Ne uelut innati triuijs, ac pæne forenses,
Aut nimium teneris iuuenentur uersibus unquam:
Aut immunda crepent, ignominiosaq́. dicta.
Offenduntur enim, quibus est equus, et pater, et res:
Nec, siquid fricti ciceris probat, & nucis emptor,
Aequis accipiunt animis: donant ue corona.
Syllaba longa breui subiecta, uocatur Iambus,

Pes

Pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen iambeis: cum senos redderet ictus,
Primus ad extremum similis sibi. non ita pridem,
Tardior ut paullo, grauiorq. ueniret ad aureis:
Spondeos stabilis in iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non ut de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In scenam missos magno cum pondere uersus,
Aut operæ celeris nimium, curaq. carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis uidet immodulata poemata iudex:
Et data romanis uenia est indigna poetis.
Iccirco ne uager, scribamq. licenter? an omneis
Visuros peccata putem mea? tutus, & intra
Spem ueniæ cautus, uitaui denique culpam:
Non laudem merui. uos exemplaria Græca
Nocturna uersate manu, uersate diurna.
At uestri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere sales, nimium patienter utrunque,
Ne dicam stulte, mirati: si modo ego, & uos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto.
Legitimumq. sonum digitis callemus, & aure.
Ignotum tragicæ genus inuenisse camœnæ
Dicitur, & plaustris uexisse poemata Thespis:
Quæ canerent agerentq. peruncti fecibus ora.
Post hunc personæ, pallæq. repertor honestæ
Aeschylus & modicis instrauit pulpita tignis:
Et docuit, magnumq. loqui, nitiq. cothurno.

Successit uetus his comœdia, non sine multa
Laude: sed in uitium libertas excidit, & uim
Dignam lege regi. lex est accepta: chorusq́.
Turpiter obticuit, sublato iure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poetæ:
Nec minimum meruere decus, uestigia Græca
Ausi deserere, & celebrare domestica facta:
Vel qui prætextas, uel qui docuere togatas.
Nec uirtute foret, claris ue potentius armis,
Quàm lingua, Latium: si non offenderet unum-
Quenque poetarum limæ labor, & mora. uos o
Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coercuit: atque
Perfectum, decies non castigauit ad unguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit: & excludit sanos Helicone poetas
Democritus: bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca: balnea uitat.
Nanciscetur enim pretium, nomenq́. poetæ:
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori Licino commiserit. O ego læuus,
Qui purgor bilem sub uerni temporis horam.
Non alius faceret meliora poemata. uerum
Nil tanti est. ergo fungar uice cotis: acutum
Reddere quæ ferrum ualet, exors ipsa secandi:
Munus, & officium, nil scribens ipse, docebo:
Vnde parentur opes: quid alat, formetq́. poetam:
Quid deceat: quid non: quò uirtus, quò ferat error.
Scribendi recte, sapere est & principium, & fons.

Rem

Rem tibi Socraticæ poterunt oſtendere chartæ:
Verbaq. prouiſam rem non inuita ſequentur.
Qui didicit, patriæ quid debeat; & quid amicis
Quo ſit amore parens, quo frater amãdus, et hoſpes,
Quod ſit conſcripti, quod iudicis officium: quæ
Partes in bellum miſſi ducis: ille profecto
Reddere perſonæ ſcit conuenientia cuique.
Reſpicere exemplar uitæ, morumq. iubebo
Doctum imitatorem: & ueras hinc ducere uoces.
Interdum ſpecioſa iocis, morataq. recte
Fabula, nullius ueneris, ſine pondere, & arte,
Valdius oblectat populum, meliusq. moratur:
Quàm uerſus inopes rerum, nugæq. canoræ.
Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Muſa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, ſi de quincunce remota eſt
Vncia: quid ſuperat? poteras dixiſſe triens. heus
Rem poteris ſeruare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis: ad hæc animos ærugo, & cura peculi,
Cum ſemel imbuerit: ſperamus carmina fingi
Poſſe linenda cedro, & leui ſeruanda cupreſſo?
Aut prodeſſe uolunt, aut delectare poetæ:
Aut ſimul & iucunda, & idonea dicere uitæ.
Quidquid præcipies, eſto breuis, ut cito dicta
Percipiant animi dociles: teneantq. fideles.
Omne ſuperuacuum pleno de pectore manat.
Ficta uoluptatis cauſſa, ſint proxima ueris.

Nec quodcunque uolet, poſcat ſibi fabula credi:
Neu pranſæ Lamiæ uiuum puerum extrahat aluo.
Centuriæ ſeniorum agitant expertia frugis:
Celſi prætereunt auſtera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterq́. monendo.
Hic meret æra liber Soſiis: hic & mare tranſit;
Et longum noto ſcriptori prorogat æuum.
Sunt delicta tamen, quibus ignouiſſe uelimus.
Ná neq. chorda ſonũ reddit, qué uult manus, et mẽs:
Poſcentiq́. grauem perſæpe remittit acutum:
Nec ſemper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verum ubi plura nitent in carmine: non ego paucis
Offendar maculis: quas aut incuria fudit:
Aut humana parum cauit natura. quid ergo?
Vt ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,
Quamuis eſt monitus, uenia caret: & citharœdus
Ridetur; chorda qui ſemper oberrat eadem:
Sic mihi, qui multum ceſſat, fit Chærilus ille,
Quem bis, terq́. bonum, cum riſu miror: & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.
Vt pictura, poeſis erit, quæ, ſi propius ſtes,
Te capiet magis: & quædam, ſi longius abſtes.
Hæc amat obſcurum: uolet hæc ſub luce uideri,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit ſemel: hæc decies repetita placebit.
O maior iuuenum, quamuis & uoce paterna
Fingeris ad rectum, & per te ſapis: hoc tibi dictum

Tolle

Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Recte concedi. consultus iuris, & actor
Caussarum mediocris, abest uirtute diserti
Messallæ: nec scit quantum Cascellius Aulus:
Sed tamen in pretio est. mediocribus esse poetis
Non homines, non Di, non concessere columnæ.
Vt gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum unguentum, et Sardo cũ melle papauer,
Offendunt: poterat duci quia cœna sine istis:
Sic animis natum, inuentumq́. poema iuuandis,
Si paullum summo discessit: uergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
Indoctusq́. pilæ, disci'ue, trochi'ue quiescit:
Ne spissæ risum tollant impunæ coronæ. 104.6.
Qui nescit, uersus tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus, præsertim census equestrem
Summam nummorum, uitioq́. remotus ab omni.
Tu nihil inuita, dices, faciesq́. Minerua:
Id tibi iudicium est, ea mens. siquid tamen olim
Scripseris; in Metij descendat iudicis aures,
Et patris, et nostras: nonumq́. prematur in annum.
Membranis intus positis delere licebit,
Quod non edideris. nescit uox missa reuerti.
Siluestres homines sacer, interpresq́. Deorum
Cædibus, & uictu fœdo deterruit Orpheus.
Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosq́. Leones.
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis
Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quo uellet. fuit hæc sapientia quondam,

Publica priuatis ſcernere, ſacra profanis:
Concubitu prohibere uago: dare iura maritis:
Oppida moliri: leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis uatibus, atque
Carminibus uenit. poſt hos inſignis Homerus,
Tirtæusq. mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictæ per carmina ſortes:
Et uitæ monſtrata uia eſt: & gratia regum
Pierijs tentata modis: ludusq. repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi muſa lyræ ſolers, & cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæſitum eſt. ego nec ſtudium ſine diuite uena,
Nec rude quid proſit uideo ingenium: alterius ſic
Altera poſcit opem res: & coniurat amice.
Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit, fecitq. puer: ſudauit, & alſit:
Abſtinuit Venere, & uino. qui Pythia cantat
Tibicen: didicit prius, extimuitq. magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe, ego mira poemata pango.
Occupet extremum ſcabies. mihi turpe relinqui eſt:
Et quod non didici, ſane neſcire fateri.
Vt præco ad merces turbam qui cogit emendas:
Aſſentatores iubet ad lucrum ire poeta
Diues agris, diues poſitis in fœnore nummis.
Si uero eſt, unctum qui recte ponere poſſit:
Et ſpondere leui pro paupere: & eripere atris
Litibus implicitum: mirabor, ſi ſciet inter-
Noſcere mendacem, uerumq. beatus amicum.

Tu seu donaris, seu quid donare uoles cui:
Nolito ad uersus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim, pulchre, bene, recte:
Pallescet super his: etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem: saliet: tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo: sic
Derisor uero plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perspexisse laborent:
An sit amicitia dignus. si carmina condes:
Nunquam te fallant animi sub uulpe latentes.
Quinctilio siquid recitares, corrige sodes
Hoc, aiebat, & hoc. melius te posse negares:
Bis, terq́. expertum frustra, delere iubebat:
Et male tornatos incudi reddere uersus.
Si defendere delictum, quàm uertere malles:
Nullum ultra uerbum: aut operam sumebat inanē:
Quin sine riuali teq́. & tua soles amares.
Vir bonus, & prudens uersus reprehendet inertes:
Culpabit duros incomptis allinet atrum
Transuerso calamo signum: ambitiosa recidet
Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
Arguet ambigue dictum: mutanda notabit:
Fiet Aristarchus: nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel, exceptumq́. sinistre.
Vt mala quem scabies, aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, & iracunda Diana:

Vesanum tetigisse timent, fugiuntq. poetam,
Qui sapiunt: agitant pueri: incautiq. sequuntur.
Hic, dum sublimes uersus ructatur, & errat:
Si ueluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueam'ue: licet, succurrite, longum
Clamet, io ciues: non sit, qui tollere curet.
Siquis curet opem ferre, et demittere funem:
Qui scis, an prudens huc se deiecerit? atque
Seruari nolit? dicam, Siculiq. poetæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles: ardentem frigidus Aetnam
Insiluit. sit ius, liceatq. perire poetis.
Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit: nec si retractus erit: iam
Fiet homo: et ponet famosæ mortis amorem.
Nec satis apparet, cur uersus factitet: utrum
Minxerit in patrios cineres: an triste bidental
Mouerit incestus. certe furit: ac uelut ursus,
Obiectos caueæ ualuit si frangere clathros:
Indoctum, doctumq. fugat recitator acerbus.
Quem uero arripuit, tenet, occiditq. legendo,
Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

Q. HO-

Q. HORATII FLACCI SERMONVM
LIBER I.
SATYRA PRIMA.

QVI FIT, *Mæcenas, ut nemo, quam sibi sortem* — in fragm. poet. 300.
Seu ratio dederit; seu fors obiecerit, illa
Contentus uiuat: laudet diuersa sequentes? — Paullus Manut. in lib. 2. di orat. num. 125.
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, nauim iactantibus austris,
Militia est potior. quid enim? concurritur: horæ
Momento aut cita mors uenit, aut uictoria læta.
Agricolam laudat iuris, legumq. peritus. — plaut. mil. 180
Sub galli cantum, consultor ubi ostia pulsat. — plin. lib. x. cap. 21.
Ille datis uadibus, qui rure extractus in urbem est;
Solos felices uiuentes clamat in urbe. — Xenoph. Cyrop. lib. 1. c. 18. n. 33.
Cetera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacem
Delassare ualent Fabium. ne te morer: audi,
Quo rem deducam. siquis deus, en ego, dicat,
Iam faciam, quod uultis. eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu consultus modo, rusticus, hinc uos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. eia
Quid statis? nolunt. atqui licet esse beatis.

Quid

Quid caussæ est, merito quin illis Iupiter ambas
Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
Tam facilem dicat, uotis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, ut qui iocularia, ridens
Percurram: quanquam ridentem dicere uerum
Quid uetat? ut pueris olim dant crustula blandi
Doctores; elementa uelint ut discere prima.
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille grauem duro terram qui uertit aratro:
Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt: hac mente laborem
Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
Aiunt: cum sibi sint congesta cibaria: sicut
virg. georg. 1. pag. 34. a. 5. plin. lib. xi. cap. 30 *Paruula, nam exemplo est magni formica laboris,*
Ore trahit quodcunque potest: atque addit aceruo,
Quem struit, aut ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, simul inuersum contristat aquarius annum;
Non usquam prorepit: & illis utitur ante
Quæsitis patiens. cum te neque feruidus æstus
Dimoueat lucro: neque hiems, ignis, mare, ferrum:
Nil obstet tibi: dum ne sit te ditior alter.
Quid iuuat immensum te argenti pondus, & auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
Quòd si comminuas, uilem redigatur ad assem.
At ni id fit, quid habet pulchri constructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum.
Non tuus hoc capiet uenter plus, quàm meus: ut si
Reticulum panis uenales inter onusto
Forte uehas humero: nibilo plus accipias, quàm

Qui nil portarit. uel dic, quid referat intra
Naturæ fines uiuenti, iugera centum, an
Mille aret? at suaue est ex magno tollere aceruo.
Dum ex paruo nobis tantundem haurire relinquas:
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Vt tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho: & dicas, magno de flumine mallem,
Quàm ex hoc fonticulo tantundem sumere. eo fit,
Plenior ut siquos delectet copia iusto:
Cum ripa simul auulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto est opus; is neque limo
Turbatam haurit aquā; neque uitā amittit in undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falso,
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantū habeas, sis.
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter:
Quatenus id facit. ut quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac diues, populi contemnere uoces
Sic solitus: populus me sibilat: at mihi plaudo
Ipse domi: simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris sitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur. congestis undique saccis
Indormis inhians: & tanquam parcere sacris
Cogeris: aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Nescis, quid ualeat nummus: quem præbeat usum.
Panis ematur, olus, uini sextarius: adde,
Quis humana sibi doleat natura negatis.
An uigilare metu exanimem, noctesque, diesque
Formidare malos fures, incendia, seruos,

Ne te compilent, fugientes: hoc iuuat? horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus:
Aut alius casus lecto te affixit: habes qui
Assideat; fomenta paret; medicum roget, ut te
Suscitet: ac reddat natis, carisq. propinquis.
Non uxor saluum te uult, non filius. omnes
Vicini oderunt; noti, pueri, atque puellæ.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas;
Si nemo præstet, quem non merearis, amorem?
At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere uelis, seruareq. amicos:
Infelix operam perdas: ut siquis asellum
In campum doceat parentem currere frænis.
Denique sit finis quærendi: quoq. habeas plus:
Pauperiem metuas minus: & finire laborem
Incipias, parto quod auebas: nec facias, quod
Vuidius quidam (non longa est fabula) diues,
Vt metiretur nummos: ita sordidus, ut se
Non unquam seruo melius uestiret: ad usque
Supremum tempus, ne se penuria uictus
Opprimeret, metuebat. at hunc libertá securi
Diuisit medium fortissima Tyndaridarum.
Quid mi igitur suades? ut uiuam Menius? aut sic,
Vt Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere. non ego auarum
Cum ueto te fieri: uappam iubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam, socerumq. Viselli.
Est modus in rebus: sunt certi denique fines;

Quos ultra, citraq. nequit consistere rectum,
Illuc, unde abij, redeo. nemon ut auarus
Se probet: ac potius laudet diuersa sequentes:
Quodque aliena capella gerat distentius uber,
Tabescat? neque se maiori pauperiorum
Turbæ comparet? hunc, atq. hũc superare laboret?
Sic festinanti semper, locupletior obstat:
Vt cum carceribus missos rapit ungula currus:
Instat equis auriga, suos uincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit; ut raro, qui se uixisse beatum
Dicat: & exacto contentus tempore uitæ
Cedat, uti conuiua satur, reperire queamus.
Iam satis est. ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, uerbum non amplius addam.

SATYRA II.

AMBVBAIARVM collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mæstum, ac solicitum est cantoris morte Tigelli.
Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus esse
Dicatur metuens, inopi dare nolit amico;
Frigus quo, duramq. famem depellere possit.
Hunc si perconteris, aui cur, atque parentis
Præclaram ingrata stringat malus ingluuie rem
Omnia conductis coemens obsonia nummis:
Sordidus, atque animi quod parui nolit haberi;
Respondet. laudatur ab his: culpatur ab illis.

Fufidius uappæ famam timet, ac nebulonis,
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exigit: atque
Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget.
Nomina sectatur modo sumpta ueste uirili
Sub patribus duris tironum. maxime, quis non,
Iupiter, exclamet; simulatque audiuit? at ipse
Pro questu sumptum facit. hic, uix credere possis,
Quàm sibi non sit amicus; ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miserum nato uixisse fugato
Inducit; non se peius cruciauerit, atque hic.
Siquis nunc quærat, quò res hæc petinet? illuc.
Dum uitant stulti uitia; in contraria currunt.
Malchinus tunicis demissis ambulat: est qui
Inguen ad obscœnum subductis usque facetus.
Pastillos Rufillus oret: Gorgonius hircum.
Nil medium est. sunt qui nolint tetigisse, nisi illas,
Quarum subsuta talos tegat instita ueste.
Contra, alius nullam, nisi olenti in fornice stantem.
in fragm. poet. 294. *Quidam notus homo, cum exiret fornice: macte*
Virtute esto, inquit sententia dia Catonis.
Nam simulac uenas inflauit tetra libido:
Huc iuuenes æquum est descendere: non alienas
Permolere uxores. nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupennius albi.
Audire est operæ pretium, procedere recte
Qui mœchis non uultis: ut omni parte laborent:
Vtq. illis multo corrupta dolore uoluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla.

Hic

Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem
Prædonũ in turbã: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones. quin etiam illud
Accidit; ut quidam testes, caudamq. salacem
Demeteret ferro. iure omnes: Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda?
Libertinarum dico: Sallustius in quas
Non minus insanit: quam qui mœchatur. aut hic si
Qua res, qua ratio suaderet: quaq. modeste
Munificum esse licet, uellet bonus, atque benignus
Esse: daret quantum satis esset: nec sibi damno,
Dedecoriq. foret: uerum hoc se amplectitur uno;
Hoc amat, & laudat: matronã nullam ego tango.
Vt quondam Marsæus amator Originis, ille
Qui patrium mimæ donat: fundumq. laremque:
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis:
Verum est cum mimis: est cum meretricibus. unde
Fama malũ grauius, quàm res, trahit. an tibi abũde
Personam satis est, non illud, quidquid ubique
Officit, euitare? bonam deperdere famam,
Rẽ patris oblimare, malum est ubicunq. quid inter-
Est in matrona, ancilla, pecces'ue togata?
Villius in Fausta Syllæ gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, pœnas dedit usque, superq.
Quàm satis est, pugnis cæsus, ferroq. petitus,
Exclusus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic si mutonis uerbis mala tanta uidentis
Diceret hæc animus; quid uis tibi? nunquid ego a te

Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumq. stola, mea cum conferbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaq. istis
Diues opis natura suæ. tu si modo recte
Dispensare uelis: ac non fugienda petendis
Immiscere. tuo uitio, rerum ne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier: unde laboris
Plus haurire mali est: quàm ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niueos, uiridesq. lapillos,
Sit licet hoc Chærinte tuũ, tenerũ est femur, aut crus
Rectius: atque etiam melius persæpe togatæ.
Adde huc, quòd mercem sine fucis gestat: aperte
Quod uenale habet, ostendit: nec, siquid honesti est,
Iactat, habetq. palam: quærit quo turpia celet.
Regibus hic mos est: ubi equos mercantur, apertos
Inspiciunt: ne, si facies (ut sæpe) decora
Molli fulta pede est: emptorem inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breue quod caput, ardua cer- (uix.
Hoc illi recte: ne corporis optima Lynceis
Contemplere oculis: Hypsea cæcior, illa,
Quæ mala sunt, spectes. o crus, o brachia: uerum
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem, nil cernere possis,
Cetera, ni Catia est, demissa ueste tegentis.
Si interdicta petes, uallo circundata, (nam te
Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ,

Ad talos stola demissa, & circundata palla
Plurima: quæ inuideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obstat: Cois tibi pæne uidere est,
Vt nudam: ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus. an tibi mauis
Insidias fieri, pretiumq. auellier, ante,
Quàm mercem ostendi? leporem uenator, ut alta
In niue sectatur: positum sic, tangere nolit;
Cantat, et apponit. meus est amor huic similis: nam
Transuolat in medio posita: & fugientia captat.
Hiscine uersiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curasq. graues e pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum quem?
Quid latura, sibi quid sit dolitura negatum,
Quærere plus prodest; & inane abscindere soldo.
Num, tibi cum fauces urit sitis: aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia præter
Pauoné, rhombúq.? tument tibi cũ inguina: num, si
Ancilla, aut uerna est præsto puer; impetus in quem
Continuo fiat; malis tentigine rumpi?
Non ego: nanq. parabilé amo Venerẽ, facilemque.
Illam post paullo, sed pluris, si exierit uir.
Gallis hanc Philodemus ait: sibi, quæ neque magno
Stet pretio: neque cunctetur, cum est iussa, uenire.
Candida, rectaq. sit, munda hactenus, ut neq. lõga,
Nec magis alba uelit, quam det natura, uideri.
Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi leuum:
Ilia, & Aegeria est: do nomen quodlibet illi.
Nec uereor ne, dum futuo, uir rure recurrat:

Ianua frangatur: latret canis: undique magno
Pulsa domus strepitu resonet: uel pallida lecto
Desiliat mulier: miseram se conscia clamet:
Cruribus hæc metuat: doti deprensa: egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo:
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est. Fabio uel iudice uincam.

SATYRA III.

OMNIBVS hoc uitiũ est cantoribus, inter amicos
Vt nunquam inducant animum cantare, rogati:
Iniussi nunquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam; non
Quicquam proficeret. si collibuisset; ab ouo
ouid. Metam. 230 m. Vsque ad mala citaret, Io Bacche, modo summa
Voce, modo hac resonans, quæ chordis quattuor ima.
Nil æquale homini fuit illi: sæpe uelut qui
Currebat fugiens hostem. persæpe uelut qui
Iunonis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos. modo reges, atque tetrarchas,
Omnia magna loquens: modo, sit mihi mẽsa tripes, et
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamuis crassa, queat. decies centena dedisses
Huic parco paucis contento: quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes uigilabat ad ipsum
Mane: diem totum stertebat. nil fuit unquam
Sic impar sibi. nunc aliquis dicat mihi, quid tu?
Nulla

Nullane habes uitia? immo alia, haud fortasse mino
Menius absentem Neuiũ cum carperet: heus tu (ra.
Quidam ait, ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? egomet mi ignosco, Menius inquit. A. Gellius lib. 13 cap. 2. in fine
Stultus, & improbus hic amor est, dignusq. notari.
Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum uitijs tam cernis acutum,
Quã aut aquila, aut serpẽs Epidaurius? at tibi cõtra
Euenit: inquirant uitia ut tua rursus & illi.
Iracundior est paullo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri possit, eo quòd
Rusticius tonso toga defluit, & male laxus
In pede calceus hæret. at est bonus; ut melior uir
Non alius quisquã: at tibi amicus: at ingeniũ ingens
Inculto latet hoc sub corpore. denique te ipsum
Concute: nunqua tibi uitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala. nanque
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc præuertamur: amatorem quod amicæ
Turpia decipiunt cæcum uitia: aut etiam ipsa hæc
Delectant: ueluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus: & isti
Errori nomen uirtus posuisset honestum.
At pater ut gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit uitium, non fastidire. strabonem
Appellat pætum pater: & pullum, male paruus
Si cui filius est: ut abortiuus fuit olim
Sisyphus. hunc uarum, distortis cruribus: illum
Balbutit scaurum, prauis fultum male talis.

Parcius hic uiuit; frugi dicatur ineptus
Et iactantior hic paullo est: concinnus amicis
Postulat, ut uideatur. at est turculentior. atque
Plus æquo liber: simplex, fortisq. habeatur.
Caldior est: acres inter numeretur. opinor
Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.
At nos uirtutes ipsas inuertimus: atque
Sincerum cupimus uas incrustare. probus quis
Nobiscum uiuit, multum demissus homo? illi
Tardo cognomen pingui damus. hic fugit omnes
Insidias: nulliq. malo latus obdit apertum:
Cum genus hoc inter uitæ uersetur: ubi acris
Inuidia atque uigent ubi crimina. pro bene sano,
Ac non incauto, fictum, astutumq. uocamus.
Simplicior siquis: qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi Mæcenas: ut forte legentem,
Aut tacitum impellam, quouis sermone molestus:
Communi sensu plane caret, inquimus. eheu
Quàm temere in nosmet legem sancimus iniquam.
Nam uitijs nemo sine nascitur. optimus ille est,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut æquum est,
Cum mea compenset uitijs bona: pluribus hisce
(Si modo plura mihi bona sunt) inclinet: amari
Si uolet, hac lege in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus proprijs offendat amicum,
Postulat: ignoscat uerrucis illius æquum est
Peccatis ueniam poscentem, reddere rursus.
Denique, quatinus excidi penitus uitium iræ,
Cetera item nequeunt stultis hærentia: cur non
Pon-

Ponderibus, modulisq́. suis ratio utitur? ac res
Vt quæque est, ita supplicijs delicta coercet?
Siquis eum seruum, patinam qui tollere iussus,
Semesos pisces, tepidumq́. ligurierit ius,
In cruce suffigat: Labeone insanior inter
Sanos dicatur. quanto hoc furiosius, atque
Maius peccatum est? paullum deliquit amicus:
Quod nisi concedas, habeare insuauis. acerbus
Odisti: & fugis, ut Drusonem debitor æris:
Qui, nisi cum tristes misero uenere kalendæ,
Mercedé, aut nummos unde unde extricat: amaras,
Porrecto iugulo, historias, captiuus ut, audit.
Comminxit lectum potus: mensá'ue catillum
Euandri manibus tritum deiecit: ob hanc rem:
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide? sponsum'ue negarit?
Quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
Cum uentú ad uerú est: sensus, moresq́. repugnant,
Atque ipsa utilitas iusti prope mater, & æqui.
Cum prorepserunt primis animalia terris,
Mutú, et turpe pecus, glandé, atque cubilia propter,
Vnguibus, et pugnis, dein fustibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ post fabricauerat usus:
Donec uerba, quibus uoces, sensusq́. notarent,
Nominaq́. inuenere. dehinc absistere bello;
Oppida cœperunt munire; & ponere leges,
Nequis fur esset, neu latro, neu quis adulter.

Nam

Nam fuit ante Helenam cunnus deterrima belli
Caussa: sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior cædebat: ut in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est:
Tempora si, fastosq. uelis euoluere mundi:
Nec natura potest iusto secernere iniquum:
Diuidit ut bona diuersis, fugienda petendis:
Nec uincet ratio hoc; tantundem ut peccet, idemq.
Qui teneros caules alieni fregerit horti:
Et qui nocturnus diuum sacra legerit. adsit
Regula; peccatis quæ pœnas irroget æquas:
Ne scutica dignum, horribili sectere flagello:
Nam ut ferula cædas meritum maiora subire
Verbera; non uereor: cum dicas esse pares res
Furta latrocinijs: & magnis parua, mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. si diues, qui sapiens est,
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
Cur optas, quod habes? non nosti, quid pater, inquit,
Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi nunquam,
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens. quo?
Vt quamuis tacet Hermogenes: cantor tamen, atque
Optimus est modulator; ut Alfenus uafer omni
Abiecto instrumento artis, clausaq. taberna,
Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex: si rex solus. uellunt tibi barbam
Lasciui pueri: quos tu nisi fuste coerces;
Vergeris turba circum te stante, miserq.

Rum-

Rumperis: & latras magnorum maxima regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lauatum
Rex ibis: neque te quisquam stipator, ineptum
Præter Crispinum: sectabitur: & mihi dulces
Ignoscent, siquid peccauero stultus, amici:
Inq. uicem illorum patiar delicta libenter:
Priuatusq. magis uiuam te rege beatus.

SATYRA IIII.

EVPOLIS, atq. Cratinus, Aristophanesq. poetæ,
Atque alij, quorum comœdia prisca uirorum est:
Siquis erat dignus describi, quòd malus, aut fur,
Quòd mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucillius hosce secutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisq. facetus,
Emunctæ naris, durus componere uersus.
Nam fuit hoc uitiosus: in hora sæpe ducentos,
Vt magnum, uersus dictabat stans pede in uno;
Cum flueret lutulentus. erat, quod tollere uelles.
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem,
Scribendi recte: nam ut multum, nil moror. ecce
Crispinus minimo me prouocat: accipe si uis,
Accipe iam tabulas. detur nobis locus, hora,
Custodes: uideamus uter plus scribere possit.
Di bene fecerunt: inopis me, quodq. pusilli
Finxerunt animi; raro, & perpauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras;

Vſque laborantes, dum ferrum molliat ignis,
Vt mauis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capſis, & imagine: cum mea nemo
Scripta legat, uulgo recitare timentis, ob hanc rem:
Quòd ſunt, quos genus hoc minime iuuat: utpote plu
Culpari dignos. quem uis media erue turba: (res
Aut ob auaritiam, aut miſera ambitione laborat.
Hic nuptarum inſanit amoribus: hic puerorum,
Hunc capit argenti ſplendor, ſtupet Albius ære:
Hic mutat merces ſurgente a ſole ad eum, quo
Veſpertina tepet regio: quin per mala præceps
Fertur: uti puluis collectus turbine, nequid
Summa deperdat metuens: aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt uerſus: odere poetas.
Fœnum habet in cornu: longe fuge. dum modo riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico.
Et quodcunque ſemel chartis illeuerit; omnes
Geſtiet a furno redeuntes ſcire, lacuq.
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus eſſe poetas,
Excerpam numero. neque enim concludere uerſum
Dixeris eſſe ſatis: neque ſiquis ſcribat, uti nos,
Sermoni propiora; putes hunc eſſe poetam.
Ingenium cui ſit, cui mens diuinior, atque os
Magna ſonaturum: des nominis huius honorem.
Idcirco quidam comœdia, nec ne poema
Eſſet, quæſiuere: quòd acer ſpiritus, ac uis
Nec uerbis, nec rebus ineſt: niſi quòd pede certo,
Differt ſermoni ſermo merus. at pater ardens

Sæuit;

Sæuit; quod meretrice nepos insanit amica
Filius: uxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius &, magnum quod dedecus, ambulet ante
Noctem cum facibus. nunquid Pomponius istis
Audiret leuiora; pater si uiueret? ergo
Non satis est puris uersum perscribere uerbis:
Quem si dissoluas, quiuis stomachetur eodem,
Quo personatus, pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucillius, eripias si
Tēpora certa, modosque: et quod prius ordine uerbū
Posterius facias, præponens ultima primis: (est:
Non, ut si soluas, Postquam discordia tetra
Belli ferratos postes, portasq. refregit:
Inuenias etiam disiecti membra poetæ.
Hactenus hæc: alias iustum sit necne, poema.
Nunc illud tantum quæram, merito ne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci male, cumq. libellis,
Magnus uterque timor latronibus: at bene siquis,
Et uiuat puris manibus: contemnat utrunque.
Vt sis tu similis Celi, Byrrhique latronum:
Non ego sim Capri neque Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos:
Quis manus insudet uulgi, Hermogenisq. Tigelli.
Non recito cuiquam, nisi amicis, idq. coactus.
Non ubiuis, coram'ue quibuslibet. in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi: quiq. lauantes.
Suaue locus uoci resonat conclusus. inanes

Hoc

Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. lædere gaudes
Inquis: & hoc studio prauus facis. unde petitum
Hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum;
Vixi cum quibus? absentem qui rodit amicum:
Qui non defendit alio culpante: solutos
Qui captat risus hominum, famamq. dicacis:
Fingere qui non uisa potest: commissa tacere
Qui nequit: hic niger est: hunc tu Romane caueto.
Sæpe tribus lectis uideas cenare quaternos:
E quibus unus auet, quauis aspergere cunctos
Præter eũ, qui præbet, aqua: post, hũc quoque, potus,
Condita cum uerax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & urbanus, liberq. uidetur
Infesto nigris. ego si risi, quòd ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Liuidus, & mordax uideor tibi? mentio siqua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit: defendas, ut tuus est mos,
Me Capitolinus conuictore usus, amicoque
A puero est: caussaq. mea permulta rogatus
Fecit: & incolumis lætor quòd uiuit in urbe:
Sed tamen admiror; quo pacto iudicium illud
Fugerit. hic nigræ succus loliginis, hæc est
Aerugo mera: quod uitium procul absore chartis,
Atque animo prius, ut si quid promittere de me
Possum aliud: uere promitto. liberius si
Dixero quid, si forte iocosius: hoc mihi iuris
Cum uenia dabis. insueuit pater optimus hoc me,

Vt fugerem, exemplis uitiorum quæque notando.
Cum me hortaretur parce, frugaliter, atque
Viuerem uti contentus eo, quod mi ipſe paraſſet:
Non ne uides, Albi ut male uiuat filius? utq́ue
Barus inops? magnum documeutum, ne patriam ré
Perdere quis uelit. a turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani diſſimilis ſis.
Ne ſequerer mœchas, conceſſa cum Venere uti
Poſſem: deprehenſi non bella eſt fama Treboni,
Aiebat. ſapiens uitatu, quidq́. petitu
Sit melius, cauſſas reddet tibi: mi ſatis eſt, ſi
Traditum ab antiquis morem ſeruare, tuamq́ue,
Dum cuſtodis eges, uitam famamq́. tueri
Incolumem poſſim. ſimulac durauerit ætas
Membra, animumq́. tuum: nabis ſine cortice. ſic me
Formabat puerum dictis: & ſiue iubebat
Vt facerem quid: habes auctorem, quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus ſelectis obijciebat.
Siue uetabat: an hoc inhoneſtum, & inutile factu
Nec ne ſit, addubites? flagret rumore malo cum
Hic, atque ille. auidos uicinum funus ut ægros
Exanimat: mortisq́. metu ſibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria ſæpe
Abſterrent uitijs. ex hoc ego ſanus ab illis,
Perniciem quæcunque ferunt: mediocribus, et queis
Ignoſcas, uitijs teneor. fortaſſis & iſtinc
Largiter abſtulerit longa ætas, liber amicus,
Conſilium propriũ. neque enim cum lectulus, aut me
Porticus excepit: deſum mihi. rectius hoc eſt:

Ho

Hoc faciens, uiuam melius: sic dulcis amicis
Occurram. hoc quidam non belle. nunquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compressis agito labris. ubi quid datur oci:
Illudo chartis. hoc est mediocribus illis
Ex uitijs unum: cui si concedere nolis;
Multa poetarum ueniat manus; auxilio quæ
Sit mihi: nam multo plures sumus: ac ueluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGRESSVM *magna me excepit Aricia Roma*
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus
Græcorum longe doctissimus: inde Forum Appi
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignaui diuisimus, altius ac nos
Præcinctis unum. minus est grauis Appia tardis.
Hic ego, propter aquá, quòd erat deterrima, uétri
Indico bellum, cenantes haud animo æquo
Expectans comites. iam nox inducere terris
Vmbras, & cælo diffundere signa parabat.
Tum pueri nautis, pueris conuicia nautæ
Ingerere. huc appelle. trecentos inseris: ohe
Iam satis est. dum æs exigitur: dum mula ligatur:
Tota abit hora. mali culices, ranæq. palustres
Auertunt somnos, absentem cantat amicam
Multa prolutus uappa nauta, atque uiator
Certatim. tandem fessus dormire uiator

Incipit: ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat: stertitq. supinus.
Iamq. dies aderat: cum nil procedere lyntrem
Sentimus: donec cerebrosus prosilit unus:
Ac mulæ, nautæq. caput, lumbosq. saligno
Fuste dolat. quarta uix demum exponimur hora.
Ora, manusq. tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repsimus: atque subimus
Impositum saxis late candentibus Anxur.
Huc uenturus erat Mæcenas optimus, atque
Cocceius, missi magnis de rebus uterque
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Mæcenas aduenit, atque
Cocceius, Capitoq. simul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, & latum clauum, prunæq. catillum.
In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam,
Postera lux oritur multo gratissima: nanque
Plotius, & uarius Sinuessæ, Virgiliusq.
Occurrunt: animæ, quales neque candidiores
Terra tulit: neque quis me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt.
Nil ego contulerim iucundo sanus amico.
Proxima Campano ponti quæ uillula, tectum
Præbuit: & parochi quæ debent, ligna, salemque,

Hinc muli Capuæ clitellas tempore ponunt.
Lusum it Mæcenas: dormitum ego, Virgiliusque.
Nanque pila lippis inimicum, & ludere crudis.
Hinc nos Cocceij recipit plenissima uilla:
Quæ super est Caudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam, Messiq. Cicerri
Musa uelim memores: & quo patre natus uterque
Contulerit lites. Messi clarum genus Osci.
Sarmenti domina extat. ab his maioribus orti
Ad pugnam uenere. prior Sarmentus, equi te
Esse feri similem dico. ridemus: & ipse
Messius, accipio: caput & mouet. o tua cornu
Ni foret execto frons, inquit: quid faceres? cum
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam leui frontem turpauerat oris.
Campanum in morbũ, in faciem permulta iocatus,
Pastorem saltaret uti Cyclopa rogabat:
Nil illi larua, aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicerrus ad hæc: donasset iam ne cathenam
Ex uoto laribus, quærebat. scriba quod esset:
Deterius nihilo dominæ ius esse. rogabat
Denique, cur nunquam fugisset: cui satis una
Farris libra foret, gracili sic, tamq. pusillo.
Prorsus iucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneuẽtum: ubi sedulus hospes
Pæne macros arsit, dum turdos uersat in igne.
Nam uaga per ueterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cœnam, seruosq. timentes

Tum

Tum rapere, atque omnes restinguere uelle uideres.
Incipit ex illo montes Apulia notos
Ostentare mihi: quos torret Atabulus: & quos
Nunquam erepsemus: nisi nos uicina Triuici
Villa recepisset lacrymoso non sine fumo,
Vdos cum folijs ramos urente camino.
Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem exspecto. somnus tamen aufert
Intentum Veneri. tum immundo somnia uisu
Nocturnam uestem maculant, uentremq́. supinum.
Quattuor hinc rapimur, uiginti & millia, rhedis,
Mansuri oppidulo, quod uersu dicere non est:
Signis perfacile est. uenit uilissima rerum
Hic aqua: sed panis longe pulcherrimus: ultro
Callidus ut soleat humeris portare uiator.
Nam Canusi lapidosus, aquæ non ditior urna,
Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit mæstus amicis.
Inde Rubos fessi peruenimus: utpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior: uia peior, adusque
Bari mœnia piscosi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis extructa dedit risusque, iocosque:
Dum flamma sine, tura liquescere limine sacro
Persuadere cupit. credat Iudæus appella:
Non ego. nanque deos didici securum agere æuum:
Nec siquid miri faciat natura: Deos id
Tristes ex alto cœli dimittere tecto.
Brundisium longe finis chartæque, uiæque.

SATYRA VI.

NON, *quia Mæcenas Lydorum quidquid Etruscos*
Incoluit fines, nemo generosior est te:
Nec, quòd auus tibi maternus fuit, atque paternus
Olim qui magnis legionibus imperitarint:
Vt plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos; ut me libertino patre natum.
Cum referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus. persuades hoc tibi uere:
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe uiros nullis maioribus ortos,
Et uixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contra Leuinum Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non unquam pretio pluris licuisse, notante
Iudice, quem nosti, populo: qui stultus honores
Sæpe dat indignis: & famæ seruit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere a uulgo longe, lateq. remotos?
Nanque esto: populus Leuino mallet honorem,
Quàm Decio mandare nouo: censorq. moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus.
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. quo tibi Tulli
Sumere depositum clauum, fieriq. tribunum?
Inuidia accreuit: priuato quæ minor esset.

Nam

Ná ut quiſque inſanus nigris medium impedijt crus
Pellibus; & latum demiſit pectore clauum:
Audit continuo, quis homo hic? aut quo patre natus?
Vt ſiqui ægrotet, quo morbo Barus: haberi
Et cupiat formoſus: eat quacunque: puellis
Injiciat curam quærendi ſingula: quali
Sit facie, ſura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, ciues, urbem ſibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum:
Quo patre ſit natus, num ignota matre inhoneſtus,
Omnes mortales curare, & quærere cogit.
Tu ne Syri Damæ, aut Dionyſi filius, audes
Deijcere e ſaxo ciues? aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu poſt me ſedet uno.
Namq. eſt ille, pater quod erat meus. hoc tibi Paul
Et Meſſalla uideris. at hic ſi ploſtra ducenta, (lus
Concurrantq. foro tria funera: magna ſonabit
Cornua quod, uincatq. tubas. ſaltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre na tum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum;
Nunc, quia Mæcenas tibi ſum conuictor: at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Diſſimile hoc illi eſt: quia non ut forſan honorem
Iure mihi inuideat quiuis: ita te quoque amicum:
Præſertim cautum dignos aſſumere, praua
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me poſſum caſu: quòd te ſortitus amicum.
Nulla etenim mihi te ſors obtulit. optimus olim
Virgilius, poſt hunc Varius dixere, quid eſſem.

Vt ueni coram: singultim pauca locutus,
Infans nanque pudor probibebat plura profari:
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano uectari rura caballo,
Sed quod eram, narro. respondes (ut tuus est mos)
Pauca. abeo: & reuocas nono post mense: iubesq.
Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco:
Quòd placui tibi, qui turpi secernis honestum:
Non patre præclaro, sed uita, & pectore puro.
Atqui si uitijs mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta: uelut si
Egregio inspersos reprendas corpore næuos:
Si neque auaritiam, neque sordes, ac mala lustra
Obijciet uere quisquam mihi: purus, & insons,
(Vt me collaudem) si uiuo, & carus amicis:
Caussa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flaui ludum me mittere Magni:
Quò pueri magnis e centurionibus orti,
Leuo suspensi loculos, tabulamq. lacerto,
Ibant octonis referentes idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quiuis eques, atque senator
Semet prognatos. uestem, seruosq. sequentes
In magno ut populo si quis uidisset: auita
Ex re præberi sumptus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos incorruptissimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
Qui primus uirtutis honos, seruauit ab omni
Non solum facto, uerum opprobrio quoque turpi:

Nec timuit, sibi ne uitio quis uerteret, olim
Si præco paruas, aut, ut fuit ipse, coactor
Mercedes sequerer: neq. ego essem questus. ob hoc,
Laus illi debetur, & a me gratia maior. (*nunc*
Nil me pœniteat sanum patris huius: eoque,
Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
Quòd non ingenuos habeat, clarosq. parentes:
Sic me defendam. longe mea discrepat istis
Et uox, & ratio. nam si natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum:
Atque alios legere ad fastum, quoscunque parentes
Optaret sibi quisque: meis contentus, honestos
Fascibus, & sellis nolim mihi sumere, demens
Iudicio uulgi, sanus fortasse tuo: quòd
Nollé onus haud unquam solitus portare molestum.
Nam mihi continuo maior quærenda foret res:
Atque salutandi plures: ducendus & unus,
Et comes alter: uti ne solus, rus ue, peregre ue,
Exirem: plures calones, atque caballi
Pascendi: ducenda petorita. nunc mihi curto
Ire licet mulo, uel, si libet usque, Tarentum:
Mática cum lumbos onere ulceret, atq. eques armos.
Obijceret nemo sordes mihi; quas tibi Tulli:
Cum Tiburte uia prætorem quinque sequuntur
Te pueri lasanum portantes, œnophorumque.
Hoc ego commodius, quàm tu præclare senator,
Millibus atque alijs uiuo. quacunque libido est,
Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem circum, uespertinumq. pererro

Sæpe forum: assisto diuinis: inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganiq. catinum
Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
Vilis: cum patera guttus, Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non solicitus, mihi quòd cras
Surgendum sit mane; obeundus Marsia: qui se
Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartam iaceo: post hanc uagor: aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuuet. ungor oliuo:
Non quo fraudatis immundus Naca lucernis.
Ast ubi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit: fugio rabiosi tempora signi.
Pransus non auide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare: domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione, grauique:
His me consolor, uicturum suauius; ac si
Quæstor auus, pater atque meus, patruusq. fuissent,

SATYRA VII.

PROSCRIPTI *Regis Rupili pus, atque uenenum*
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis: etiam lites cum Rege molestas:
Durus homo, atque odio qui posset uincere Regem:
Confidens, tumidusque, adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis præcurret albis.

Ad

Ad Regem redeo. postquam nihil inter utrunque
Conuenit. hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillé
Ira fuit capitalis: ut ultima diuideret mors:
Non aliam ob caussam, nisi quod uirtus in utroque
Summa fuit. duo si discordia uexat inertes:
Aut si disparibus bellum incidat; ut Diomedi
Cum Lycio Glauco: discedat pigrior, ultro
Muneribus missis. Bruto prætore tenente
Ditem Asiam, Rupili, et Persi par pugnat: uti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius. in ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
Persius exponit caussam: ridetur ab omni
Conuentu: laudat Brutum: laudatq. cohortem.
Solem Asiæ Brutum appellat: stellasq. salubres
Appellat comites, excepto rege: canem illum,
Inuisum agricolis sidus, uenisse. ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
Tum Prænestinus salso, multumq. fluenti
Expressa arbusto regerit conuicia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui sæpe uiator
Cessisset, magna compellans uoce cucullum.
At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius; exclamat: per magnos Brute Deos te
Oro: qui reges consueris tollere: cur non
Húc regé iugulas? operũ hoc (mihi crede) tuorũ est.

SATY-

SATYRA VIII.

OLIM truncus eram Ficulnus, inutile lignum:
Cum faber incertus, ſcamnum, faceret ne priapum:
Maluit eſſe Deum. Deus inde ego furum auiumq́.
Maxima formido: nam fures dextra coercet,
Obſcenoq́. ruber porrectus ab inguine palus:
Aſt importunas uolucres in uertice arundo
Terret fixa: uetatq́. nouis conſidere in hortis.
Huc prius anguſtis eiecta cadauera cellis
Conſeruus uili portanda locabat in arca.
Hoc miſeræ plebi ſtabat commune ſepulcrum,
Pantolabo ſcurræ, Nomentanoq́. nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat: hæredes monimentum ne ſequerentur.
Nunc licet Aeſquilijs habitare ſalubribus: atque
Aggere in aprico ſpatiari: quo modo triſtes
Albis informem ſpectabant oſſibus agrum.
Cum mihi non tantum fureſque, feræq́. ſuetæ
Hunc uexare locum, curæ ſunt, atque labori
Quantum, carminibus quæ uerſant, atque uenenis
Humanos animos. has nullo perdere poſſum,
Nec prohibere modo, ſimulac uaga Luna decorum
Protulit os: quin oſſa legant, herbaſq́. nocentes.
Vidi egomet nigra ſuccinctam uadere palla
Canidiam pedibus nudis, paſſoq́. capillo,
Sum ſagana maiore ululantem pallor utraſque.
Fecerat horrendas aſpectu. ſcalpere terram
Vnguibus,

Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt. cruor in fossam confusus: ut inde
Manes elicerent animas responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea: maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat seruilibus, utq́.
Iam peritura, modis. Hecaten uocat altera. sæuam
Altera Tisiphonen. serpentes, atque uideres
Infernas errare canes: Lunamq́. rubentem,
Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
Mentior at siquid: merdis caput inquiner albis
Coruorum: atque in me ueniat mictum, atq. cacatũ,
Iulius, & fragilis Pedatia, furq́. Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquẽtes
Vmbræ cum Sagana resonarent triste, & acutum?
Vtq́. lupi barbam uariæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & imagine cerea
Largior arserit ignis? & ut non testis inultus
Horruerim uoces furiarum & facta duarum?
Nam, displosa sonat quantum uesica, pepedi
Diffisa nate ficus. at ille currere in urbem.
Canidiæ dentes, altum Saganæ caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno risuque, iocoq́. uideres.

SATYRA IX.

IBAM *forte uia sacra (sicut meus est mos)*
Nescio quid meditans nugarum, totus in illis.
Occurrit

Occurrit quidam notus mihi nomine tantum:
Arreptaq. manu, quid agis dulciſſime rerum?
Suauiter, ut nũc eſt, inquã: & cupio omnia, quæ uis.
Cum aſſectaretur, nunquid uis? occupo; at ille,
Noris nos, inquit. docti ſumus. hic ego, pluris
Hoc inquam, mihi eris. miſere diſcedere quærens.
Ire modo ocyus: interdum conſiſtere: in aurem
Dicere neſcio quid puero: cum ſudor ad imos
Manaret talos. o te Bollane cerebri
Felicem, aiebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret: uicos, urbem laudaret. ut illi
Nil reſpondebam: miſere cupis, inquit, abire.
Iandudum uideo: ſed nil agis: uſque tenebo,
Perſequar. hinc quò nunc iter eſt tibi? ni opus eſt te
Circumagi: quendam uolo uiſere, non tibi notum.
Trans Tiberim longe cubat is prope Cæſaris hortos.
Nil habeo quod agã: et nõ ſum piger. uſq. ſequar te.
Demitto auriculas: ut iniquæ mentis aſellus,
Cum grauius dorſo ſubijt onus. incipit ille.
Si bene me noui, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me ſcribere plures,
Aut citius poſſit uerſus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat. eſt tibi mater?
Cognati? quis te ſaluo eſt opus? haud mihi quiſquam.
Omnes compoſui felices. nunc ego recto.
Confice. nanque inſtat fatum mihi triſte: Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus urna.
Hunc neque dira uenena, nec hoſticus auferet enſis,

Nec

Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra.
Garrulus hunc quando consumet cũque. loquaces
Si sapiat, uitet: simulac adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
Præterita: & casu tunc respondere uadato
Debebat: quod ni fecisset: perdere litem.
Si me amas, inquit, paullum hic ades: inteream, si
Aut ualeo stare: aut noui ciuilia iura:
Et propero, quò scis. dubius sum, quid faciã, inquit:
Te ne relinquam, an rem. me sodes. non faciam, ille,
Et præcedere cœpit. ego, contendere durum est,
Cum uictore sequor. Mæcenas quo modo tecum?
Hinc repetit, paucorũ hominũ, et mẽtis bene sanæ?
Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes
Magnum adiutorem: posset qui ferre secundas:
Hunc hominem si uelles tradere. dispeream,
Summosses omnes. non isto uiuimus illic,
Quo tu rere, modo. domus hac nec purior ulla est:
Nec magis his aliena malis. nil mi officit unquam:
Ditior hic, aut est quia doctior. est locus uni-
Cuique suus. magnum narras, uix credibile. atqui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. uelis tantummodo: quæ tua uirtus,
Expugnabis. & est qui uinci possit: eoq́.
Difficiles aditus primos habet. haud mihi deero:
Muneribus seruos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam: tempora quæram:
Occurram in triuijs: deducam. nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit; ecce
Fuscus

Fuſcus Ariſtius occurrit mihi carus: & illum
Qui pulchre noſſet. conſiſtimus. unde uenis? &
Quò tendis? rogat: & reſpondet. uellere cœpi:
Et prenſare manu lentiſſima brachia, nutans,
Diſtorquens oculos: ut me eriperet. male ſalſus
Ridens diſſimulare. meum iecur urere bilis.
Certe neſcio quid ſecreto uelle loqui te
Aiebas mecum. memini bene: ſed meliori
Tempore dicam. hodie triceſima ſabbata. uin tu
Curtis Iudæis oppedere? nulla mihi inquam
Relligio eſt. At mi. ſum paullo infirmior, unus
Multorum: ignoſces: alias loquar. huncćine ſolem
Tam nigrum ſurrexe mihi? fugit improbus: ac me
Sub cultro linquit. caſu uenit obuius illi
Aduerſarius: &, quò tu turpiſſime? magna
Exclamat uoce: & licet anteſtari? ego uero
Oppono auriculam. rapit in ius. clamor utrinque:
Vndique concurſus: ſic me ſeruauit Apollo.

SATYRA X.

NEMPE incompoſito dixi pede currere uerſus
Lucilli. quis tam Lucilli fautor inepte eſt,
Vt non hoc fateatur? ad idem, quod ſale multo
Vrbem defricuit: charta laudatur eadem.
Nec tamẽ hoc tribuens, dederim quoq; cetera.nã ſic
Et laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris: & eſt quædam tamen hic quoque uirtus.

Est breuitate opus: ut currat sententia: neu se
Impediat uerbis lassas onerantibus aures.
Et sermone opus est modo tristi, sæpe iocoso,
Defendente uicem modo rhetoris, atque poetæ,
Interdum urbani, parentis uiribus, atque
Extenuantis eas consulto. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunque secat res.
Illi scripta quibus comœdia prisca uiris est;
Hoc stabant: hoc sunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque simius iste
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit: quòd uerbis græca latinis
Miscuit. o seri studiorum, qui ne putatis
Difficile, & mirum Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? at sermo lingua concinnus utraque
Suauior: ut Chio nota si commista Falerni est.
Cum uersus facias, teipsum percontor: an & cum
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli?
Scilicet oblitus patriæque, patrisq. Latini
Cum Pedius caussas exudet Poplicola, atque
Coruinus: patrijs intermiscere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis.
Atque ego cum græcos facerem, natus mare citra,
Versiculos: uetuit me tali uoce Quirinus
Post mediam noctem uisus, cum somnia uera:
In siluam non ligna feras insanius: ac si
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus, iugulat dũ Memnona; dumq́ue
Diffingit Rheni luteum caput; hæc ego ludo:

Quæ

Quæ nec in æde ſonent certantia iudice Tarpa:
Nec redeant iterum, atque iterũ ſpectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Dauoq́. Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos
Vnus uiuorum Fundani. Pollio regum
Facta canit. pede ter percuſſo forte epos acer,
Vt nemo, Varius ducit. molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure camœnæ.
Hoc erat, experto fruſtra Varrone Atacino,
Atque quibuſdã alijs, melius quod ſcribere poſſem,
Inuentore minor: neque ego illi detrahere auſim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum, ſæpe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age quæſo,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucillius Acci?
Non ridet uerſus Enni grauitate minores,
Cum de ſe loquitur non ut maiore reprenſis?
Quid uetat, & noſmet Lucilli ſcripta legentes
Quærere; num illius, num rerum dura negarit
Verſiculos natura magis factos, & euntes
Mollius? at ſiquis pedibus quid claudere ſenis
Hoc tantum contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum uerſus; totidem cenatus: Etruſci
Quale fuit Caſſi rapido feruentius amni
Ingenium: capſis quem fama eſt eſſe, librisque
Ambuſtum proprijs. fuerit Lucillius inquam
Comis & urbanus: fuerit limatior idem,
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis auctor:

Quamq. poetarum seniorum turba: sed ille,
Si foret hoc nostrum fato dilatus in æuum;
Detereret sibi multa: recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur: & in uersu faciendo
Sæpe caput scaberet; uiuos & roderet ungues.
Sæpe stilum uertas, iterum quæ digna legi sint,
Scripturus: neque te ut miretur turba labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Nõ ego: nã satis est equitẽ mihi plaudere: ut audax,
Contemptis alijs, explosa Arbuscula dixit.
Men' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quòd
Vellicet absentem Demetrius? aut quòd ineptus
Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & Varius, Mæcenas, Virgiliusque,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuscus: & hæc utinam Viscorum laudet uterque.
Ambitione relegata te dicere possum
Pollio, te Messalla tuo cum fratre, simulque
Vos Bibule, & Serui, simul his te candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos, & amicos
Prudens prætereo: quibus hæc, sint qualiacunque,
Arridere uelim, doliturus, si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, teq. Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM LIBER II.

SATYRA PRIMA.

VNT, *quibus in satyra uidear*
nimis acer: et ultra
Legem tendere opus. sine neruis altera quidquid
Composui pars esse putat: similesq. meorum
Mille die uersus deduci posse. Trebati,
Quid faciam, præscribe. quiescas. ne faciam, inquis,
Omnino uersus? aio. peream male. si non
Optimum erat: uerum nequeo dormire. ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto:
Irriguumq. mero sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit: aude
Cæsaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum pater optime uires
Deficiunt. neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut labentis equo describat uulnera Parthi.
Attamen & iustum poteras, & scribere fortem
Scipiadam, ut sapiens Lucillius. haud mihi deero,
Cum res ipsa feret. nisi dextro tempore Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem.

Cui

Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc: quàm tristi lædere uersu
Pantolabum scurram, Nomentanumq. nepotem?
Cum sibi quisque timet; quanquã est intactus, et odit.
Quid faciam? saltat Milonius: ut semel icto
Accessit feruor capiti, numerusq. lucernis.
Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem,
Pugnis. quot capitum uiuunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere uerba
Lucilli ritu, nostrum melioris utroque.
Ille uelut, fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris: neque, si male gesserat unquam:
Decurrens aliò; neque si bene. quo fit: ut omnis
Votiua pateat ueluti descripta tabella,
Vita senis. sequor hũc: Lucanus an Apulus, anceps:
Nam Venusinus arat finem sub utrunque colonus,
Missus ad hoc, pulsis (uetus est ut fama) Sabellis.
Quò ne per uacuum Romano incurreret hostis:
Siue quod Apula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret uiolenta. sed hic stilus haud petet ultro
Quenquam animantem: et me ueluti custodiet ensis
Vagina tectus. quem cur distringere coner
Tutus ab infestis latronibus? o pater, & rex
Iupiter ut pereat positum rubigine telum
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis. at ille,
Qui me commorit, (melius non tangere, clamo)
Flebit: & insignis tota cantabitur urbe.
Seruius iratus leges minitatur, & urnam:
Canidia Albuti, quibus est inimica, uenenum:

Grande malum Turius, siquis se iudice certet.
Vt quo quisque ualet, suspectos terreat: utq́.
Imperet hoc natura potens: sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, nisi intus
Monstratum? Scæuæ uiuacem crede nepoti
Matrem. nil faciet sceleris pia dextera. mirum:
Vt neq. calce lupos quenquá, neque dente petit bos:
Sed mala tollet anum uitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Exspectat: seu mors atris circumuolat alis:
Diues, inops, Romæ, seu fors ita iusserit, exul,
Quisquis erit uitæ scribam color. o puer, ut sis
Vitalis metuo, & maiorum nequis amicus
Frigore te feriat. quid cum est Lucillius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem?
Detrahere & pellem, nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lælius, aut qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offensi? aut læso doluere Metello?
Famosisq́. Lupo cooperto uersibus? atqui
Primores populi arripuit, populumq́. tributim,
Scilicet uni æquus uirtuti, atque eius amicis.
Quin, ubi se a uulgo, & scena, in secreta remorant
Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli:
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. quicquid sum ego, quam
Infra Lucilli censum, ingeniumque, tamen me(uis
Cum magnis uixisse inuita fatebitur usque
Inuidia: & fragili quærens illidere dentem,

Offendet

Offendet solido. nisi quid tu docte Trebati
Dissentis. equidem nihil huic diffingere possum.
Sed tamen ut monitus caueas, ne forte negoci
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciumque. esto, siquis mala: sed bona siquis
Iudice condiderit laudatur Cæsare. siquis
Opprobrijs dignum latrauerit, integer ipse:
Soluentur risu tabulæ. tu missus abibis.

SATYRA II.

QVAE uirtus, & quanta bonis sit uiuere paruo:
Nec meus hic sermo est: sed quem precipit Ofellus
Rusticus, anormis, sapiens, crassaq. Minerua:
Discite non inter lances, mensasq. nitentes:
Cum stupet insanis acies fulgoribus: & cum
Acclinis falsis animus, meliora recusat:
Verum hic impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam si potero. male uerum examinat omnis
Corruptus iudex. leporem sectatus, equo ue
Lassus ab indomito, uel si Romana fatigat
Militia, assuetum græcari; seu pila uelox,
Molliter austerum studio fallente laborem,
Seu te discus agit: pete cedentem aera disco.
Cum labor extuderit fastidia: siccus, inanis
Sperne cibum uilem: nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus: & atrum
Defendens pisces hiemat mare. cum sale panis

Latrantem stomachum bene leniet. unde putas? aut
Qui partum? non in caro nidore uoluptas
Summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quære
Sudando. pinguem uitijs, albumque, nec ostrea,
Nec scarus, aut poterit peregrina iuuare lagois.
Vix tamen eripiam, posito pauone, uelis quin
Hoc potius, quàm gallina tergere palatum,
Corruptus uanis rerum: quia ueneat auro
Rara auis: & picta pandat spectacula cauda:
Tanquam ad rem attineat quicquá. nũ uesceris ista,
Quam laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
Carne tamen quamuis distat nihil hac magis illa:
Imparibus formis deceptum te patet. esto,
Vnde datum, sentis, lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet, pontes ne inter iactatus, an amnis
Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
Mulũ: in singula quem minuas pulmenta necesse est.
Ducit te species. uideo. quò pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit: his breue pondus.
Ieiunus stomachus raro uulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait harpyis gula digna rapacibus. at uos
Præsentes austri coquite horum obsonia: quamuis
Putet aper rhombusq́. recens: mala copia quando
Aegrum solicitat stomachum: cum rapula plenus,
Atque acidas mauult inulas. nec dum omnis abacta
Pauperies epulis regum. nam uilibus ouis,
Nigrisq́. est oleis hodie locus. haud ita pridem

Galloni

Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis. quid? tũ rhombos minus æquora alebant?
Tutus erat rhombus, tutoq́. ciconia nido;
Donec uos auctor docuit prætorius. ergo
Siquis nunc mergos suaueis edixerit assos:
Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus a tenui uicta distabit, Osello
Iudice. nam frustra uitium uitaueris illud;
Si te aliò prauum detorseris. Auidienus,
Cui Canis ex uero dictum cognomen adhæret:
Quinquenneis oleas est, & siluestria corna:
Ac, nisi mutatum, parcit diffundere uinum: &
Cuius odorem olei nequeas perferre. licebit
Ille repotia, natales, alios ue dierum
Festos albatus celebret: cornu ipse bilibri
Caulibus instillat ueteris non parcus aceti.
Quali igitur uictu sapiens utetur? & horum
Vtrũ imitabitur? hac urget lupus: hac canis angit.
Mundus erit, qui non offendat sordibus: atque
In neutram partem cultus miser. hic neque seruis,
Albuti senis exemplo, dum munia didit,
Sæuus erit: nec sic ut simplex Neuius, unctam
Conuiuis præbebit aquam. uitiũ hoc quoq́. magnũ.
Accipe nunc, uictus tenuis quæ quantaq́. secum
Afferat. in primis ualeas bene. nam uariæ res
Vt noceant homini, credas, memor illius escæ,
Quæ simplex olim tibi sederit. at simul assis
Miscueris elixa; simul conchylia turdis:
Dulcia se in bilem uertent: stomachoq́. tumultum

Lenta feret pituita. uides, ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
Hesternis uitijs animum quoque prægrauat una:
Atque affigit humo diuinæ particulam auræ.
Alter, ubi dicto citius, curata sopori
Membra dedit: uegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam
Siue diem festum rediens adduxerit annus:
Seu recreare uolet tenuatum corpus: ubiq.
Accedent anni: & tractari mollius ætas
Imbecilla uolet. tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer & ualidus præsumis, mollitiem? seu
Dura ualetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia nasus
Illis nullus erat: sed credo hac mente, quòd hospes
Tardius adueniens, uitiatum commodius, quàm
Integrum edax dominus consumeret. hos utiná inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.
Das aliquid famæ? quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam. grandes rhombi, patinæq.
Grande ferunt una cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, uicinos, te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
Aes, laquei pretium. iure, inquit, Trasius istis
Iurgatur uerbis. ego uectigalia magna,
Diuitiasq. habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod superat, non est melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua Deum? cur improbe caræ

Non aliquid patriæ tanto emetiris aceruo?
Vni nimirum tibi recte semper erunt res?
O magnus post hac inimicis risus. uter nam
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
Pluribus assuerit mentem, corpusq. superbum;
An, qui contentus paruo, metuensq. futuri,
In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego paruus Ofellum
Integris opibus noui, non latius usum,
Quàm nunc accisis. uideas metato in agello
Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi in luce profesta
Quicquam præter olus famosæ cum pede pernæ.
At mihi cum longum post tempus uenerat hospes:
Siue operum uacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus: bene erat, non piscibus urbe petitis,
Sed pullo, atque hœdo: tum pensilis una secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat culpa potare magistra:
Ac uenerata Ceres, ut culmo surgeret alto,
Explicuit uino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus:
Quantum hinc imminuet? quàto aut ego parcius, aut
O pueri nituistis, ut huc nouus incola uenit? (uos
Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit ille:
Illum aut nequities, aut uafri inscitia iuris,
Postremo expellet certe uiuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus,

Dictus, erit nulli proprius: sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alij. quocirca uiuite fortes:
Fortiaq. aduersis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIC raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæque retexens,
Iratus tibi, quòd uini, somniq. benignus
Nil dignum sermone canas. quid fiet? ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis. incipe. nil est.
Culpantur frustra calami: immeritusq. laborat
Iratis natus paries dijs, atque poetis.
Atqui uultus erat multa, & præclara minantis,
Si uacuum tepido cepisset uillula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Inuidiam placare paras uirtute relicta?
Contemnere miser. uitanda est improba Siren
Desidia: aut quidquid uita meliore parasti,
Ponendum æquo animo. Di te Damasippe, Deæq.
Verum ob consilium donent tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Ianũ
Ad medium fracta est: aliena negotia curo,
Excussus proprijs. olim nam quærere amabam,
Quo uafer ille pedes lauisset Sisyphus ære:
Quid scalptum infabre, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum:

Hortos, egregiasq. domos, mercarier unus
Cum lucro noram. unde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. noui:
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit ueterem mire nouus: ut solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitisq. dolore.
Vt lethargicus hic cum fit pugil, & medicum urget
Dum nequid simile huic, esto ut libet. o bone ne te
Frustrere: insanis & tu: stultiq. prope omnes:
Siquid Stertinius ueri crepat: unde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iussit sapientem pascere barbam:
Atque a Fabricio non tristem ponte reuerti.
Nam male re gesta cum uellem mittere operto
Me capite in flumen: dexter stetit: caue faxis
Te quicquam indignũ. pudor inquit te malus urget:
Insanos qui inter uereare insanus haberi.
Primum nã inquirã, quid sit furere. hoc si erit in te
Solo: nil uerbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala stultitia, & quæcunque inscitia ueri
Cæcum agit: insanum Chrysippi porticus, & grex
Autumat hæc populos, hæc magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. nunc accipe quare
Desipiant omnes, æque ac tu: qui tibi nomen
Insano posuere. uelut siluis, ubi passim
Palantes error certo de tramite pellit:
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit unus utrique
Error: sed uariјs illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum: nihilo ut sapientior ille,

Qui

Qui te deridet, caudam trahat. est genus unum
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: ut ignes,
Vt rupes, fluuiosq́. in campo obstare queratur.
Alterum et huic uarium, et nihilo sapientius, ignes,
Per medios fluuiosq́. ruentis. clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor,
Hic fossa est ingens: hic rupes maxima: serua:
Non magis audierit: quàm Fusius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit: Catienis mille ducentis
Cic. pro sextio 31. b. Mater te appello, clamantibus. huic ego uulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit ueteres statuas Damasippus emendo.
Integer est mentis Damasippi creditor? esto:
Accipe, quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam
Tu ne insanus eris, si acceperis? an magis excors
Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem Nerio: non est satis: adde Cicutæ
Nodosi tabulas: centum, mille adde cathenas:
Effugiet tamen hæc sceleratus uincula Proteus.
Cum rapies in iura, malis ridentem alienis:
Fiet aper: modo auis: modo saxũ: et cum uolet, arbor.
Si male rem gerere insani est: contra, bene sani:
Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
Audire, atque togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, tristi'ue superstitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo insanire omnes, uos ordine audite.

Danda

Danda est ellebori multo pars maxima auaris:
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Hæredes Staberi summam incidere sepulcro.
Ni sic fecissent: gladiatorum dare centum
Dánati populo paria; atque epulum, arbitrio Arri,
Frumenti quantum metit Africa. siue ego praue,
Seu recte, hoc uolui: ne sis patruus mihi. credo
Hoc Staberi prudentem animum uidisse. quid ergo
Sensit cum summam patrimoni insculpere saxo
Hæredes uoluit? quoad uixit, credidit ingens
Pauperiem uitium: & cauit nihil acrius; ut si
Forte minus locuples uno quadrante periret;
Ipse uideretur sibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, diuina, humanaq. pulchris
Diuitijs parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens etiam, & rex,
Et quidquid uolet. hoc, ueluti uirtute paratum,
Sperauit magnæ laudi fore. quid simile isti
Græcus Aristippus? qui seruos proijcere aurum
In media iussit Libya: quia tardius irent
Propter onus segnes. uter est insanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
Siquis emat citharas, emptas comportet in unum,
Nec studio citharæ, nec musæ deditus ulli:
Si scalpra, & formas non sutor: nautica uela
Auersus mercaturis: delirus, & amens
Vndique dicatur merito. quid discrepat istis,
Qui nummos, aurumq. recondit, nescius uti
Compositis, metuensq. uelut contingere sacrum?
Siquis

Siquis ad ingentem frumenti semper aceruum
Porrectus uigilet cum longo fuste: neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum:
Ac potius folijs parcus uescatur amaris:
Si positis intus Chij, ueterisq. Falerni
Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, si & stramentis incubet, unde-
Octoginta annos natus, cui stragula uestis,
Blattarum, ac tinearum epulæ, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis uideatur; eo quòd
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius, aut etiam libertus ut ebibat hæres:
Dis inimice senex custodis? ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum,
Vngere si caules oleo meliore, caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Siquid uis satis est: periuras, surripis, aufers
Vndique? tun sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruos'ue tuos, quos ære pararis:
Insanum te omnes pueri, clamentq. puellæ.
Cum laqueo uxorem interimis, matremq. ueneno:
Incolumi capite es? quid enim? neq. tu hoc facis Ar-
Nec ferro: ut demens genitricē occidit Orestes. (gis
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non ante malis dementem actum furijs, quàm
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes:
Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
Non Pyladen ferro uiolare, ausus'ue sororem

Electram:

Electram: tantum malę dicit utrique, uocando
Hanc furiam, hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, uappamq́. profestis:
Quondam lethargo grandi est oppressus: ut hæres
Iam circum loculos, & claues lætus, ouansq́ue
Curreret. hunc medicus multum celer, atque fidelis
Excitat hoc pacto. mensam poni iubet: atque
Effundi saccos nummorum: accedere plures
Ad numerandū. hominem sic erigit. addit & illud,
Ni tua custodis: auidus iam hoc auferet hæres.
Men'uiuo? ut uiuas igitur, uigila. hoc age. quid uis?
Deficient inopem uenæ te: ni cibus, atque
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Quid cessas? agedum sume hoc ptisanarium orizæ.
Quanti emptæ? paruo. quanti ergo? octussibus. eheu
Quid refert morbo, an furtis, peream ne rapinis?
Quisnam igitur sanus? qui non stultus. quid auarus?
Stultus & insanus. quid si quis non sit auarus:
Continuo sanus? minime. cur Stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic æger. recte est igitur? surgetq́.? negabit:
Quòd latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non est periurus, neque sordidus. immolet æquis
Hic porcum laribus. uerum ambitiosus, et audax.
Nauiget Anticyram. quid enim differt? barathro ne
Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
Seruius Oppidius Canusi. duo prædia diues

Antiquo censu, natis didiſſe duobus
Fertur: & hoc moriens pueris dixiſſe uocatis
Ad lectum: Poſtquam te talos Aule, nuceſque
Ferre ſinu laxo, donare, & ludere uidi:
Te Tiberi numerare: cauis abſcondere triſtem:
Extimui, ne uos ageret ueſania diſcors:
Tu Nomentanum, tu ne ſequerere Cicutam,
Quare per diuos oratus uterque penates,
Tu caue ne minuas: tu ne maius facias id,
Quod ſatis eſſe putat pater: & natura coercet.
Præterea ne uos titillet gloria, iure-
Iurando obſtringam ambos: uter ædilis fuerit, uel
Veſtrum prætor, is inteſtabilis, & ſacer eſto.
In cicere, atque faba, bona tu perdasq. lupinis,
Lætus ut in circo ſpaciere, aut æneus ut ſtes,
Nudus agris, nudus nummis inſane paternis?
Scilicet ut plauſus, quos fert Agrrippa, feras tu
Aſtuta ingenuum uulpes imitata leonem?
Nequis humaſſe uelit Aiacem Atrida uetas cur?
Rex ſum. nil ultra quæro plebeius. & æquam
Rem imperito: ac ſi cui uideor non iuſtus, inulto
Dicere, quæ ſentit, permitto maxime regum
Di tibi dent capta claſſem deducere Troia.
Ergo conſulere, & mox reſpondere licebit?
Conſule. cur Aiax heros ab Achille ſecundus
Putreſcit, toties ſeruatis clarus Achiuis?
Gaudeat ut populus Priami, Priamusq. inhumato
Per quem tot iuuenes patrio caruere ſepulcro?
Mille ouium inſanus morti dedit, inclytum Vlyxem
Et

Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
Tu cum pro uitula statuis dulcem Aulide natam
Ante aras: spargisq. mola caput improbe salsa:
Rectũ animis seruas? quorsum? insanus quid.n. Aiax
Fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit uim
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipsum uiolauit Vlyssem.
Verum ego, ut hærentes aduerso littore naues
Eriperem: prudens placaui sanguine diuos.
Nempe tuo furiose? meo, sed non furiosus.
Qui species alias ueris, scelerisq. tumultu
Permistas capiet, commotus habebitur: atque,
Stultitia ue erret, nihilum distabit, an ira.
Aiax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inanes:
Stas animo? et purum est uitio tibi, cum tumidum est
Siquis lectica nitidam gestare amet agnam: (cor?
Huic uestem ut gnatæ, paret ancillas: paret aurum:
Rufam, aut Pusillam appellet: fortiq. marito
Destinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
Prætor: & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid siquis gnatam pro muta deuouet agna:
Integer est animi? ne dixeris. ergo ubi praua
Stultitia; hic est summa insania. qui sceleratus,
Et furiosus erit: quem cepit uitrea fama,
Hunc circuntonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age luxuriam, et Nomentanum arripe mecũ.
Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimoni mille talenta:

Edicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tuſci turba impia uici,
Cum ſcurris fartor, cum uelabro omne macellum,
Mane domum ueniant. quid tum? uenere frequentes.
Verba facit leno. quidquid mihi, quidquid et horum
Cuiq. domi eſt; id crede tuum: uel nunc pete, uel cras.
Accipe, quid contra iuuenis reſponderit æquus.
In niue Lucana dormis ocreatus: ut aprum
Cœnem ego: tu piſces hiberno ex æquore uellis:
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam. aufer:
Sume tibi decies: tibi tantundem: tibi triplex,
Vnde uxor media currat de nocte uocata.
Filius Aeſopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet ut decies ſolidum exſorberet, aceto
Diluit inſignem baccam. qui ſanior, ac ſi
Illud idem in rapidum flumen, iaceret ue cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellum,
Luſcinias ſoliti impenſo prandere coemptas.
Quorſum abeant ſani? creta an carbone notandi?
Aedificare caſas, ploſtello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Siquem delectet barbatum: amentia uerſet
Si puerilius his ratio eſſe euincet amare:
Nec quicquam differre, utrum ne in puluere trimus
Quale prius ludas opus: an meretricis amore
Solicitus plores: quæro, facias ne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia: potus ut ille

Dicitur

Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas:
Poſtquam eſt impranſi correptus uoce magiſtri.
Porrigis irato puero cum poma: recuſat.
Sume Catelle: negat. ſi non des: optat. amator
Excluſus qui diſtat? ait ubi ſecum, eat, an non,
Quò rediturus erat non arceſſitus: & hæret
Inuiſis foribus. nec nunc cum me uocet ultro Persius fere in fine
Accedam? an potius mediter finire dolores? sat. 5.
Excluſit: reuocat: redeam? non ſi obſecret. ecce
Seruus non paullo ſapientior. o here, quæ res
Nec modum habet, neque conſilium ratione, modoq́.
Tractari non uult. in amore hæc ſunt mala, bellum
Pax rurſum. hæc ſiquis tempeſtatis prope ritu
Mobilia, & cæca fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa: ſibi nihilo plus explicet: ac ſi
Inſanire paret certa ratione, modoq́ue.
Quid? cum Picenis excerpens ſemina pomis
Gaudes: ſi cameram percuſti forte: penes te es?
Quid cum balba feras annoſo uerba palato;
Aedificante caſas qui ſanior? adde cruorem
Stultitiæ: atque ignẽ gladio ſcrutare. modo inquam
Hellade percuſſa Marius cum præcipitat ſe,
Ceritus fuit? an commotæ crimine mentis
Abſolues hominem, & ſceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata uocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita ſiccus
Lautis mane ſenex manibus currebat. & unum,
Quoddam magnum addens, unũ me ſurpite morti,
Dis etenim facile eſt, orabat: ſanus utriſque

Auribus, atque oculis: mentem, nisi litigiosus
Exciperet dominus, cum uẽderet. hoc quoque uulgus
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iupiter ingentes qui das, adimisq́. dolores:
Mater ait pueri menses iam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia: nudus
In Tiberi stabit. casus, medicus ue leuarit
Aegrum, ex præcipiti: mater delira necabit
In gelida fixum ripa: febrimq́. reducet.
Quo ne malo mentem concussa? timore Deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octauus amico
Arma dedit: posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet: atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic uendas omnia pluris:
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam uideor mihi sanus.
Quid? caput abscissum demens cum portat Agaue
Gnati infelicis: sibi tum furiosa uidetur?
Stultum me fateor (liceat concedere ueris)
Atque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
Aegrotare putes animi uitio. accipe: primum
Aedificas: hoc est longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis: & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis
Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?
An quodcunque facit Mæcenas: te quoq. uerum est,
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis

Absentis ranæ pullis uituli pede pressis
Vnus ubi effugit: matri denarrat; ut ingens
Bellua cognatos eliserit. illa rogare,
Quanta ne? nũ tandem, se inflans, sic magna fuisset.
Maior dimidio. num tanto? cum magis, atque
Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,
Par eris. hæc a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc: hoc est oleum adde camino:
Quæ siquis sanus fecit: sanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem, iam desine cultum
Maiorem censu. teneas Damasippe tuis te:
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

SATYRA IIII.

VNDE, et quo Catius? non est mihi tempus auenti
Ponere signa nouis præceptis: qualia uincunt
Pythagoram, Anytiq. reum, doctumq. Platona.
Peccatum fateor: cum te sic tempore leuo
Interpellarim: sed des ueniam bonus oro.
Quòd si interciderit tibi nunc aliquid: repetes mox.
Siue est naturæ hoc, siue artis, mirus utroque. nel'una ed altra cosa
Quin id erat curæ: quo pacto cuncta tenerem.
Vtpote res tenues, tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen: simul an Romanus, an hospes.
Ipsa memor præcepta canam: celabitur auctor.
Longa quibus facies ouis erit; illa memento,
Vt succi melioris, & ut magis alba rotundis

Ponere: nanque marem cohibent callosa uitellum.
Caule suburbano, qui siccis creuit in agris,
Dulcior. irriguo nihil est elutius horto.
Si uespertinus subito te oppresserit hospes;
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris uiuam misto mersare falerno.
Hoc teneram faciet. pratensibas optima fungis
Natura est: alijs male creditur. ille salubres
Aestates peraget; qui nigris prandia moris
Finiet: ante grauem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose: quoniam uacuis committere uenis,
Nil nisi lene decet. leni præcodia mulso
Prolueris melius. si dura morabitur aluus:
Mutulus, & uiles pellent obstantia conchæ,
Et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ.
Sed non omne mare est generosæ fertile testæ.
Murice Baiano melior lucrina Peloris.
Ostrea Circæis, Miseno oriuntur Echini.
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum quiuis temere arroget artem:
Ni prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara pisces auertere mensa,
Ignarum quibus est ius aptius: & quibus assis
Languidus in cubitum iam se conuiua reponet.
Vmber, & iligna nutritus glande, rotundas
Curuet aper lances carnem uitantis inertem.
Nam Laurens malus est, uluis, & arundine pinguis
Vinea

Vinea summittit capreas non semper edules.
Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atque auibus quæ natura, & foret ætas;
Ante meum nulli patuit quæsita palatum.
Sunt quorum ingenium noua tantũ crustula promit.
Nequaquam satis in re una consumere curam.
Vt siquis solum hoc, mala ne sint uina, laboret,
Quali perfundat pisces securus oliuo.
Massica si cælo supponas uiua sereno:
Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura:
Et decedet odor neruis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino uitiata saporem.
Surrentina uafer qui miscet fece Falerna
Vina: columbino limum bene colligit ouo:
Quatenus ima petit, uoluens aliena uitellus.
Tostis marcentem squillis recreabis, & Afra
Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri
Post uinum stomacho: perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morsus refici: quin omnia malit,
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Est operæpretium duplicis pernoscere iuris
Naturam. simplex è dulci constat oliuo:
Quod pingui miscere mero, muriaq. decebit:
Non alia quàm quæ Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis:
Corycioq. croco sparsum stetit: insuper addes
Pressa Venafranæ, quod bacca remisit oliuæ,
Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
Nam facie præstant. Venucula conuenit ollis.

Rectius Albanam fumo duraueris uuam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & alec,
Primus & inueni piper album, cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.
Immane eſt uitium, dare millia terna macello:
Anguſtoq. uagos piſces urgere catino.
Magna mouent ſtomacho faſtidia: ſeu puer unctis
Tractauit calicem manibus: dum furta ligurit:
Siue grauis ueteri crateræ limus adhæſit.
Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
Conſiſtit ſumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides uarios lutulenta radere palma:
Et Tyrias dare circum illota toralia ueſtes:
Oblitum, quanto curam, ſumptumq. minorem
Hæc habeant: tanto reprendi iuſtius illis:
Quæ, niſi diuitibus nequeunt contingere menſis;
Docte Cati per amicitiam, diuosq. rogatus
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamuis referas memori mihi pectore cuncta:
Non tamen interpres tantundem iuueris. adde
Vultum, habitumq. hominis: quem tu uidiſſe beatus
Non magnipendis: quia contigit: at mihi cura
Non mediocris ineſt, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam uitæ præcepta beatæ.

SATYRA V.

Hoc quoque Tireſia, præter narrata, petenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res

Artibus, atque modis. quid rides? iam ne doloſo
Non ſatis eſt Ithacam reuehi: patriosq́. penates
Aſpicere? o nulli quidquam mentite, uides ut
Nudus, inopsq́. domum redeam te uate: neq. illic,
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus. atqui
Et genus, & uirtus, niſi cum re, uilior alga eſt.
Quando pauperiem miſsis ambagibus horres:
Accipe, qua ratione queas diteſcere. turdus,
Siue aliud primum dabitur tibi: deuolet illuc:
Res ubi magna nitet domino ſene. dulcia poma,
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante larem guſtet uenerabilior lare diues.
Qui quamuis periurus erit, ſine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus: ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.
Vis ne tegam ſpurco Damæ latus? haud ita Troiæ
Me geſsi certans ſenper melioribus. ergo
Pauper eris. fortem hoc animum tolerare iubebo.
Et quondam maiora tuli. tu protinus, unde
Diuitias, ærisq́. ruam, dic augur, aceruos.
Dixi equidem: & dico; captes aſtutus ubique
Teſtamenta ſenum: neu ſi uafer unus, & alter
Inſidiatorem præroſo fugerit hamo:
Aut ſpem deponas: aut artem illuſus omittas.
Magna minor ue foro ſi res certabitur olim:
Viuet uter locuples ſine gnatis, improbus ultro
Qui meliorem audax uocet in ius: illius eſto
Defenſor. fama ciuem, cauſſaq́. priorem
Sperne: domi ſi gnatus erit, fœcunda ue coniux.

Quinte

Quinte puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
Auriculæ) tibi me uirtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui: caussas defendere possum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quàm te
Contemptum cassa nuce pauperet. hæc mea cura est
Ne quid tu perdas: neu sis iocus. ire domum, atque
Pelliculam curare iube. sis cognitor ipse.
Persta, atque obdura: seu rubra canicula findet
Infantes statuas: seu pingui tentus omaso
Furius hibernas cana niue conspuet Alpes.
Non ne uides, aliquis cubito stantem prope tangens
Inquiet: ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
Plures annabunt thunni: & cetaria crescent.
Si cui præterea ualidus male filius in re
Præclara sublatus aletur: ne manifestum
Cælibis obsequium nudet te: leniter in spem
Arrepe officiosus: ut & scribare secundus
Hæres: &, siquis casus puerum egerit orco:
In uacuum uenias. perraro hæc alea fallit.
Qui testamentum tradet tibi cunque legendum:
Abnuere, & tabulas a te remouere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
Cera uelit uersu. solus, multis ne cohæres,
Veloci percurre oculo: plerunque recoctus
Scriba ex quinqueuiro coruum deludet hiantem:
Captatorq. dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade quicquid dicam, aut erit, aut non.
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.

Quid tamen ista uelit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore quo iuuenis Parthis horrendus ab alto
Demissum genus Aenea, tellure, mariq.
Magnus erit: forti nubet procera Corano
Filia Nasicæ metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit: atque
Vt legat, orabit, multum Nasica negatas
Accipiet tandem: & tacitus leget, inuenietq.
Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
Illud ad hæc iubeo: mulier si forte dolosa,
Libertus ue senem delirum temperet: illis
Accedas socius: laudes: lauderis ut absens,
Adiuuat hoc quoque: sed uincit longe prius ipsum
Expugnare caput. scribet mala carmina uecors:
Laudato. scortator erit: caue te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. putas ne,
Perduci poterit, tam frugi, tamq. pudica?
Quam nequiere proci recto depellere cursu.
Venit enim magnum donandi parca iuuentus,
Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinæ,
Sic tibi Penelope frugi est. quæ si semel uno
De sene gustarit, tecum partita lucellum:
Vt canis, a corio nunquam absterrebitur uncto.
Me sene quod, dicã, factum est. anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata: cadauer
Vnctum oleo nudis humeris tulit hæres:
Scilicet elabi si posset mortua: credo,
Quod nimium institerat uiuenti. cautus adito:
Ne desis operæ: ne ue immoderatus abundes

Difficilem

Difficilem, & morosum offendet garrulus. ultro
Non etiam sileas. Dauus sis comicus: atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
Obsequio grassare: mone, si increbuit aura,
Cautus uti uelet carum caput: extrahe turba
Oppositis humeris. aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari. donec ohe iam
Ad cælum manibus sublatis dixerit. urge: &
Crescentem timidis infla sermonibus utrem.
Cum te seruitio longo, curaq. leuarit:
Et certum uigilans, quartæ sit partis Vlysses
Audieris hæres, ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est? unde mihi tam fortem, tamq. fidelem?
Sparge subinde: & si paullum potes, illacrymare. est
Gaudia prodentem uultum celare. sepulcrum
Commissum arbitrio sine sordibus extrue, funus
Egregie factum laudet uicinia. siquis
Forte cohæredum senior male tussiet: huic tu
Dic, ex parte tua seu fundi, siue domus sit
Emptor, gaudentem nummo te addicere. sed me
Imperiosa trahit Proserpina. uiue ualeque.

SATYRA VI.

ouid. 3. Trist. eleg. 2

HOC erat in uotis: modus agri non ita magnus
Hortus ubi, & tecto uicinus iugis aquæ fons,
Et paullum siluæ super his foret. auctius, atque
Di melius fecere. bene est. nihil amplius oro
Maia nate: nisi ut propria hæc mihi munera faxis:

Si neque maiorem feci ratione mala rem:
Nec sum facturus uitio, culpa'ue minorem.
Si ueneror stultus nihil horum: O si angulus ille
Proximus accedat: qui nunc deformat agellum:
O si urnam argenti fors qua mihi monstret: ut illi
Thesauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit diues amico
Hercule: si quod adest, gratum iuuat: hac prece te oro
Pingue pecus domino facias, & cetera, præter
Ingenium: utq. soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in montes, et in arcem ex urbe remoui:
Quid prius illustrem satyris, musaq. pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus auster,
Autumnusq. grauis, Libitinæ questus acerbæ.
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
Vnde homines operum primos, uitæq. labores
Instituunt (sic Dis placitum) tu carminis esto
Principium. Romæ sponsorem me rapis: eia
Ne prior officio quisquam respondeat: urge.
Siue aquilo radit terras: seu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit: ire necesse est:
Post modo, quod mi obsit clare, certumq. locuto.
Luctandum in turba: facienda iniuria tardis.
Quid uis insane, & quas res agis? improbus urget
Iratis precibus. tu pulses, omne, quod obstat,
Ad Mæcenatem memori si mente recurras.
Hoc iuuat: & melli est: non mentiar. at simul atras
Ventum est Aesquilias: aliena negotia centum
Per caput, & circa saliunt latus. ante secundam
Roscius

Roſcius orabat ſibi adeſſes ad puteal cras.
De re communi ſcribæ magna, atque noua te
Orabant hodie meminiſſes Quinte reuerti.
Imprimat his cura Mæcenas ſigna tabellis.
Dixeris experiar: ſi uis, potes, addit: & inſta.
Septimus octauo propior iam fugerit annus:
Ex quo Mæcenas me cœpit habere ſuorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens: & cui concredere nugas
Hoc genus. hora quota eſt? Thrax eſt Gallina Syro-
Matutina parū cautos iam frigora mordent: (par
Et quæ rimoſa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus ſubiector in diem, & horam
Inuidiæ: noſter ludos ſpectauerat una:
Luſerat in campo, fortunæ filius omnes.
Frigidus a roſtris manat per compita rumor.
Quicunque obuius eſt, me conſulit: o bone (nam te
Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
Nunquid de Dacis audiſti? nil equidem. ut tu
Semper eris deriſor ad omnes Di exagitent me:
Si quidquam. quid? militibus promiſſa, Triquetra
Prædia Cæſar, an eſt Itala tellure daturus?
Iurantem me ſcire nihil, mirantur, ut unum
Scilicet egregij mortalem, altiq. ſilenti.
Perditur hæc inter miſero lux, non ſine uotis.
Orus, quando ego te aſpiciam? quandoq. licebit,
Nunc ueterum libris, nunc ſomno, et inertibus horis
Ducere ſolicitæ iucunda obliuia uitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, ſimulq.
Vncta

Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, cenæq. Deum: quibus ipse, meiq.
Ante larem proprium uescor: uernasq. procaces
Pasco libatis dapibus, prout cuique libido est.
Siccat inæquales calices conuiua, solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula: seu modicis humescit lætius. ergo
Sermo oritur, non de uillis, domibus ue alienis
Nec male necne Lepos saltet: sed quod magis ad nos
Pertinet: & nescire malum est, agitamus. utrum ne
Diuitijs homines, an sint uirtute beati,
Quid ue ad amicitias, usus, rectum ne trahat nos,
Et quæ sit natura boni, summumq. quid eius.
Ceruius hæc inter uicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam siquis laudat Arelli
Solicitas ignarus opes: sic incipit. Olim
Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cauo, ueterem uetus hospes amicum,
Asper, & attentus quæsitis, ut tamen arctum
Solueret hospitijs animum: quid multa? neque illi
Sepositi ciceris, nec longæ inuidit auenæ:
Aridum & ore ferens acinum, semesaq. lardi
Frusta dedit, cupiens uaria fastidia cœna
Vincere, tangentis male singula dente superbo:
Cum pater ipse domus palea porrectus in horna
Esset ador, loliumq. dapis meliore relinquens.
Tádem urbanus ad hunc, quid te iuuat, inquit, amice
Prærupti nemoris patientem uiuere dorso?
Vis tu homines, urbemq. feris præponere siluis?
Carpe

Carpe uiam (mihi crede) comes: terrestria quando
Mortales animas uiuunt sortita: neque ulla est,
Aut magno, aut paruo leti fuga. quo bene circa
Dum licet, in rebus iucundis uiue beatus:
Viue memor, quàm sis æui breuis. hæc ubi dicta
Agrestem pepulere: domo leuis exilit. inde
Ambo propositum peragunt iter, urbis auentes
Mœnia nocturni subrepere. iamq. tenebat
Nox medium cæli spatium; cum ponit uterque
In locuplete domo uestigia: rubro ubi cocco
Tincta super lectos canderet uestis eburnos:
Multaq. de magna superessent fercula cœna:
Quæ procul extructis inerant hesterna canistris.
Ergo ubi purpurea porrectum in ueste locauit
Agrestem: ueluti succinctus cursitat hospes:
Continuatq. dapes: nec non uernaliter ipsis
Fungitur officijs, prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte: bonisq.
Rebus agit lætum conuiuam: cum subito ingens
Valuarum strepitus lectis excussit utrunque.
Currere per totum pauidi conclaue: magisq.
Exanimes trepidare: simul domus alta Molossis
Personuit canibus. tum rusticus, haud mihi uita
Est opus hac ait: & ualeas. me silua, cauusq.
Tutus ab insidijs tenui solabitur eruo.

SATYRA VII.

IANDVDVM *ausculto: et cupiẽs tibi dicere seruus*
Pauca,

Pauca, reformido. Dauus ne? ita Dauus, amicum
Mancipiũ domino, & frugi, quod sit satis; hoc est,
Vt uitale putes. age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores uoluerunt) utere: narra.
Pars hominum uitijs gaudet constanter: & urget
Propositũ: pars multa natat, modo recta capessens,
Interdum prauis obnoxia. saepe notatus
Cum tribus anellis, modo leua Priscus inani
Vixit inaequalis: clauum ut mutaret in horas:
Aedibus ex magnis subito se conderet, unde
Mundior exiret uix libertinus honeste.
Iam moechus Romae, iam mallet doctus Athenis
Viuere, Vertumnis; quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos: qui pro se tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto constantior idem
In uitijs: tanto leuius miser, ac prior ille:
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant
Furcifer? ad te inquam. quo pacto pessime? laudas
Fortunam, & mores antiquae plebis: & idem
Siquis ad illa Deus subito te agat: usque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas rectius esse:
Aut quia non firmus rectum defendis: & haeres,
Nequidquam ceno cupiens euellere plantam.
Romae rus optas: absentem rusticus urbem
Tollis ad astra leuis. si nusquam es forte uocatus
Ad cenam; laudas securum olus: ac uelut usquam

Vinctus eas; ita te felicem dicis; amasque:
Quòd nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
Mæcenas serum sub lumina prima uenire
Conuiuam: nemo n' oleum feret ocyus? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore: fugisque.
Miluius, & scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me dixerit ille
Duci uentre leuem: nasum nidore supino
Imbecillus, iners, sin quid uis, adde popino,
Tu cum sis, quod ego, & fortassis nequior, ultro
Insectere uelut melior? uerbisq. decoris
Obuoluas uitium? quid si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me uultu terrere: manum, stomachumq. teneto:
Dum, quæ Crispini docuit me ianitor, edo.
Te coniux aliena capit: meretricula Dauum.
Peccat uter nostrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit: sub clara nuda lucerna
Quæcunque excepit turgentis uerbera caudæ,
Clunibus aut agitauit equum lasciua supinum:
Dimittit neque famosum, neque solicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eodem.
Tu cum proiectis insignibus, annulo equestri,
Romanoq. habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna:
Non es quod simulas: metuens induceris: atque
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert uri uirgis, ferroq. necari?
Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,

Quò te demisit peccati conscia herilis
Contractum: genibus tangas caput? est ne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
In corruptorem uel iustior? illa tamen se
Non habitu, mutat'ue loco: peccat'ue superne,
Cum te formidet mulier: neque credat amanti.
Ibis sub furcam prudens: dominoq. furenti,
Cómittes rem omnem, et uitá, et cũ corpore famá.
Euasti. credo metues: doctusq. cauebis.
Quæres, quando iterum paueas: iterumq. perire
Possis. o toties seruus. quæ bellua ruptis,
Cum semel effugit: reddit se praua cathenis?
Nó sum mœchus, ais. neq. ego hercule fur: ubi uasa
Prætereo sapiens argentea. tolle periclum:
Iam uaga prosiliet frænis natura remotis.
Tu ne mihi dominus, rerum imperijs, hominumq.
Tot, tantisq. minor? quem ter uindicta, quaterq.
Imposita haud unquam misera formidine priuet?
Adde supradictis: quod non leuius ualeat. nam
Siue uicarius est, qui seruo paret: uti mos
Vester ait: seu conseruus: tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, alijs seruis miser: atque
Duceris, ut neruis alienis mobile lignum.
Quis nam igitur liber? sapiens: sibi qui imperiosus:
Qué neq. pauperies, neq. mors, neq. uincula terrét.
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, et in seipso totus teres, atque rotundus:
Externi nequid ualeat per leue morari.
In quem manca ruit semper fortuna. potes ne

Ex his, ut proprium quid noſcere? quinque talenta
Poſcit te mulier: uexat: foribusq́. repulſum
Perfundit gelida. rurſus uocat. eripe turpi
Colla iugo, liber. liber ſum, dic age. non quis.
Vrget enim dominus mentem non leuis: et acres
Subiectat laſſo ſtimulos: uerſatq́. negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes inſane tabella:
Qui peccas minus, atq.ego? cũ Fului, Rutubæque,
Aut Placedeiani contento poplite miror
Prœlia rubrica picta, aut carbone: uelut ſi
Re uera pugnent: feriant: uitentq́. mouentes
Arma uiri. nequam, & ceſſator Dauus: at ipſe
Subtilis ueterum iudex, & callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus cœnis reſponſat opimis.
Obſequium uentris mihi pernicioſius eſt cur?
Tergo plector enim. qui tu impunitior? illa,
Quæ paruo ſumi nequeunt cum obſonia captas.
Nempe inamareſcunt epulæ ſine fine petitæ:
Illuſiq́. pedes uitioſum ferre recuſant
Corpus. an hic peccat, ſub noctem qui puer uuam
Furtiua mutat ſtrigili: qui prædia uendit:
Nil ſeruile gulæ parens habet? adde, quòd idem
Non horam tecum eſſe potes: non otia recte
Ponere: teq́. ipſum uitas fugitiuus, ut erro,
Iam uino quærens, iam ſomno fallere curam,
Fruſtra: nã comes atra premit, ſequiturq́. fugacem.
Vnde mihi lapidẽ? quorſum eſt opus? unde ſagittas?
Aut inſanit homo: aut uerſus facit. ocyus hinc te

Ni rapis: accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

VT Nasidieni iuuit te cena beati?
Nam mihi quærenti conuiuam, dictus here illic
De medio potare die. Sic, ut mihi nunquam
In uita fuerit melius. da, si graue non est:
Quæ prima iratum uentrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper, leni fuit austro
Captus, ut aiebat cenæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
Peruellunt stomachum, siser, alec, fecula coa.
His ubi sublatis, puer alte cinctus, acernam
Gausape purpureo mensam pertersit: & alter
Sublegit quodcunque iaceret inutile: quodq́.
Posset cenantes offendere: ut Attica uirgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes
Cecuba uina ferens, Alcon chium maris expers.
Hic herus, Albanum Mæcenas, siue Falernum
Te magis appositis delectat: habemus utrunque.
Diuitias miseras. Siquis cœnantibus una
Fundani pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
Sūmus ego, et prope me Viscus Turinus, & infra,
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius: quos Mæcenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra,
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui si quid forte lateret,

Indice monſtraret digito. nam cetera turba,
Nos inquam, cenamus aueis, conchylia, piſces
Longe diſſimilem noto celantia ſuccum.
Vt uel continuo patuit: cum paſſeris atque,
Inguſtata mihi porrexerit ilia rhombi.
Poſt hoc me docuit melimela rubere minorem
Ad lunam delecta. quid hoc interſit: ab ipſo
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni.
Nos niſi damnoſe bibimus: moriemur inulti.
Et calices poſcunt maiores. uertere pallor
Tum Parochi faciem nil ſic metuentis, ut acres
Potores: uel quod maledicunt liberius: uel
Feruida quod ſubtile exſurdant uina palatum.
Inuertunt Aliphanis uinaria tota
Vibidius, Balatroque, ſecutis omnibus imis.
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter murena natantes
In patina porrecta. ſub hoc herus, hæc grauida, īquit,
Capta eſt, deterior poſt partum carne futura.
His miſtum ius eſt oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella: garo de ſuccis piſcis Iberi,
Vino quinquenni, uerum citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium ſic conuenit, ut non
Hoc magis ullum aliud: pipere albo, non ſine aceto,
Quod Methymnæam uitio mutauerat uuam.
Erucas uirides, inulas ego primus amaras
Monſtraui incoquere, illutos Curtillos echinos,
Vt melius muria quàm teſta marina remittat.
Interea ſuſpenſa graues aulæa ruinas

In patinam fecere, trahentia pulueris atri,
Quantum non aquilo Campanis excitat agris.
Nos maius ueriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus: erigimur. Rufus posito capite, ut si
Filius immaturus obisset: flere. quis esset
Finis? ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret. heu fortuna, quis est crudelior in nos
Te deus? ut semper gaudes illudere rebus
Humanis. Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est condicio uiuendi, aiebat: eoq́.
Responsura tuo nunquam est par fama labori.
Te ne, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Solicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne male conditum ius apponatur? ut omnes
Præcincti recte pueri, comptiq́. ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruent si;
Ut modo: si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris, uti ducis, ingenium res
Aduersæ nudare solent: celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: tibi Di, quæcunque preceris,
Commoda dent: ita uir bonus es, conuiuaq́. comis.
Et soleas poscit. tum in lecto quoque uideres
Stridere secreta diuisos aure susurros.
Nullos his mallem ludos spectasse: sed illa
Redde age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
Quærit de pueris, num sit quoque fracta lagæna:
Quod sibi poscenti non dentur pocula: dumq́.
Ridetur fictis rerum Balatrone: secundo

Nasidiene redis mutatæ frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde secuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi,
Et leporum auulsos, ut multo suauius, armos,
Quàm si cum lumbis quis edat. tum pectore adusto
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes.
Suauis res, si non caussas narraret earum, &
Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
Vt nihil omnino gustaremus: uelut illis
Canidia afflasset peior serpentibus Afris.

FINIS,

M. ANTONII MVRETI IN HORATIVM SCHOLIA.

Res breuis ampla fuit, res fuit ampla breuis

Cuidis fecit hic Versus

IN ODAS.

MOECENAS] *In omnibus antiquis libris non Horatij modo, sed Varronis, Cornelij Taciti, Plinij, & aliorum, Mœcenas, non, ut uulgo, Mecœnas, legitur. itaque, quod apud Dionem* μαικήνας *scribitur, uidendum' ne* μοικήνας *legi debeat. quanquam, si quis malit Mæcenatem scribere, non pugnabo; dum hoc teneatur, in prima, non in secunda huius nominis syllaba esse diphthongum. Quo autem nomine politissimus hic, & Musarum studijs deditos adiuuandi studiosissimus homo fuerit, permirum est, e tanta turba eruditorum, quos ille tam prolixe, tamq. munifice fouerat, qui posteritati proderet, neminem extitisse. itaque nomen ipsius hodie obliuione sepultum, in hominum ignoratione uersatur: quod ualde abhorret a magnificis illis pollicitationibus, qui bus poetæ ad fautores suos uti solent. Cornelius Tacitus lib.* VIII, *Cillenium Mœcenatem nominat; cor rupte, ut puto. Dion autem lib.* LV, *Acyli cuiusdã meminit, quem libertum Mœcenatis fuisse dicit. eius*

uerba

uerba ſunt. καὶ πρῶτος (*de* Mæcenate *autem loquitur*) σημεῖά τινα γραμμάτων πρὸς τάχος ἐξεῦρε, καὶ αὐτὰ διὰ ἀκύλου ἀπελευθέρου συχνοὺς ἐξεδίδαξε. *ac uidi, qui eo loco uel* ἀκιλλίε, *uel* ἀκυλλίου *legendum ſuſpicarentur. porro cum liberti, ut notum eſt, patronorum ſibi nomina aſſumerent, ex eo loco acutior fortaſſe aliquis poterit, qua ex gente Mœcenas fuerit, conijcere.*

Hunc ſi mobilium turba Quiritium] *Cur, mobilium, quàm, ut erat in alijs, nobilium, maluerim, cauſſa eſt. primum, quòd in mandandis honoribus, non nobiles modo, ſed etiam quamlibet obſcuri, ut notum eſt, ſuffragij ius habebant. deinde quod ad indicandam comitiorum leuitatem, & inconſtantiam, epitheton hoc accommodatiſſimum uiſum eſt, de qua Cicero pro Murena, & pro Plancio copioſiſſime diſputat.*

- Nec polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton] *Polyhymniam* πενταςυλλάβως *dixit & Ouidius.*

Diſſenſere deæ, quarum Polyhymnia cœpit
Prima. *& alias:*
Finierat uoces Polyhymnia. dicta probarunt
Clioque, & curuæ ſcita Thalia lyræ.

quo fit, ut hoc loco nihil mutandum putem.

IN ODEN III.

Audax Iapeti genus] *Videtur expreſſiſſe epitheton*

ton αἰπυμήτης, *quod ei apud Aeschylum a Vulcano tribuitur:*

Τῆς ὀρθοβούλου θέμιδος αἰπυμῆτα παῖ.

facit autem hoc Horatius libentissime, ut qui Græcos poetas (quod aliis præcipit) nocturna, diurnaq. uersasset manu, cum loquendi complures modos, tũ præcipue deorum, heroumq. epitheta ab eis sumat. sic supra uocauit augurem Apollinem, id est, μάντιν, *& ridentem Venerem, id est,* φιλομειδῆ.

Expertus uacuum Daedalus aera] *Vacuum aera, sumpsit a Pindaro.* ἐρήμας δι' αἰθέρος.

Nil mortalibus arduum est.] *Similis est Oppiani sententia, principio libri quincti.*

Ὡς οὐδὲν μερόπεσσιν ἀμήχανον, οὔτ' ἐνὶ γαίῃ
Μητρὶ καμεῖν, οὐ κόλπον, ἀν' ἀτρύγετα θαλάσσης.

IN ODEN VI.

Ad P. Sextium consulem.] *Omnino deprauata est hæc inscriptio. Optimus interpretum, Porphyrio, consularem, non, consulem, legit. ego legendum arbitror,* Ad L. Sextium consularem. *fuit autem L. Sextius consul una cum Cn. Calpurnio Pisone, anno ab* V. C. DCCXI.

Iam te premet nox, fabulæq. manes.] *Qui pro, manes, hoc loco legunt, inanes: ipsi profecto sunt plane inanes. ille autem nescio quis, qui se Iouem, ut aiunt, lapidem iurare paratum ait, ita scripsisse Horatium, eo minus mihi fidem facit, quod homi-*

minibus iurandi cupidis, et iusiurandú sibi ultro deposcentibus, scio id temere deferendum non esse. tale est hoc Horatij, quale illud Persij, *- cinis, et manes, et fabula fies.* *omnino enim apud ueteres, etiã qui immortales esse animos non inficiabantur, maiorem tamen parté, fabulosa putabant, quæ de inferis dicerentur. Cicero in Catilinam. Itaque, ut aliqua in uita formido improbis esset posita, apud inferos eiusmodi quadam illi antiqui supplicia impijs constituta esse uoluerunt: quod uidelicet intelligebant, his remotis, non esse mortem ipsam pertimescendam. ac ne quis eum aut seruisse caussæ, aut de aliena magis, quàm de sua sententia locutum putet, libro primo Tusculanarum disputationum, hoc est, eo libro, quo uel maxime immortalitatem animi stabilire, ac constituere conatur, supplicia tamen inferorum, tanquam poetarum ac pictorum portenta deridet.*

IN ODEN VI.

Nec cursus duplicis per mare Vlyssei.] *Cursus duplices exponunt, itionem, & reditionem. ego illam alteram ueterum interpretum sententiam malo: ut nomen, duplicis, referatur ad Vlyssem: quem minime simplicem fuisse accepimus, sed uersutum & fraudulentum. tales autem duplices eleganter dicuntur. Catullus:*

Nam mihi quam dederit duplex Amathuntia curá,
Scitis. *Euripides in Rhæso* - φιλῶ λέγειν

T' ἀλη-

Τ᾽ἀληθὲς αἰεὶ, κ᾽οὐ διπλοῦς πέφυκ᾽ἀνήρ. *et paullo post.*

Τοιοῦτός εἰμι κ᾽ αὐτὸς ἀλήθειαν λόγων

Τέμνων κέλευθον, κ᾽ οὐ διπλοῦς πέφυκ᾽ἀνήρ.

IN ODEN VII.

Ad Numantium Plancum.] *Pertinaciter errarunt librarij, & ut hoc, & alijs in hoc poeta locis Numatium pro Munatio perpetuo scriberent. Est autem hic L. Munatius Plancus, qui cum M. Aemilio Lepido consul fuit.*

Bimaris'ue Corinthi] ἀμφιθαλάσσου. *ut docui capite septimo libri primi uariarum lectionum.*

Plurimus in Iunonis honorem aptum dicet equis Argos, ditesq́. Mycenas.] *Hæc quoque epitheta de Græcis poetis sumpta sunt. aptú enim equis Argos, est* ἵππιον. *Euripides in Iphigenia in Tauris:*

Οταν δ᾽ἐς ἑλλάδ᾽ ἵππιόν τ᾽Αργος μόλῃς.

& ἱππόβοτον. *Theocritus.*

Αὐτὸς ἐπεὶ μάλα πολλὰ θοῶν ἐξήρατ᾽ ἀγώνων

Αργει ἐν ἱπποβότῳ κειμήλια.

Dites autem Mycenas uocat, πολυχρύσους *Sophocles in Electra:*

φάσκειν Μυκήνας τὰς πολυχρύσους ὁρᾷν.

nam, patientem Lacedæmona cur dixerit, nemini ignotum esse arbitror. Larissam autem opimam accipio, ἐριβώλακα. *Homerus:*

Οὐδέποτ᾽ ἐν φθίῃ ἐριβώλακι βωτιανείρῃ

Καρ-

Καρπὸν ἐδηλήσαντο.

Et præceps Anio, & Tiburni lucus.] *Iam pridem admonui, Tiburni, hoc loco, non, ut antea, Tiburti, legendum esse. sic emendandus est etiam locus Papinij e silua, qua Tiburtinum Manlij laudat. ubi enim uulgo legitur:*

- illa recubat Tiberinus in umbra:

ueteres, etiam impressi, libri habent:

illa recubat Tiburnus in umbra:

Teucer Salamina patremque] *Hac de re ita commemorat C. Velleius posteriore uolumine. Teucer non receptus a patre Telamone, ob segnitiam non uindicatæ fratris iniuriæ, Cyprum appulsus, cognominem patriæ suæ Salamina constituit. de oraculo autem, quod sibi ab Apolline datum dicit, ita ipse apud Euripidem in Helena loquitur.*

Οπῃ νεὼς στείλαιμ' ἂν οὔριον πτερὸν,
Εις γῆν ἐναλίαν Κύπρον, οὗ μ' ἐθέσπισεν
Οἰκεῖν Απόλλων, ὄνομα νησιωτικὸν
Σαλαμῖνα θέμενον τῆς ἐκεῖ χάριν πάτρας.

IN ODEN IX.

Vides ut alta.] *Non dubium est, quin imitatus fuerit uersus illos Alcæi, qui apud Athenæum libro x. leguntur: quod & alij quidam annotarunt: qui me hoc labore eos recitandi leuassent, si in eis recte distinguendis plusculum uel diligentiæ, uel artis adhibuissent. Sunt autem hi.*

Υει μὲν ὁ ζεὺς, ἐν δ' ὀρανῶ μέγας
Χειμὼν. πεπάγασι δ' ὑδάτων ῥοαί.

*

Κάββαλλε τὸν χειμῶν'. ἐπὶ μὲν τιθεὶς
Πῦρ, ἐν δὲ κιρνὰς οἶνον ἀφειδέως
Μελιχρόντε.

in eorum autem uersuum primo scio me a ceterorum scriptura recedere. nam apud Athenæum quidem legitur, ἐν δ' ἀρανῶ. *quæ uox quid significet, illi uiderint qui eam retinuerunt. in libris Henrici Stephani, præstanti adolescentis ingenio, atque doctrina, legitur,* ἐν δ' ὠρανῶ *ad sensum aptissime, ad uersus rationem parum apte. quãuis igitur* ὀρανὸς *pro* οὐρανὸς *alibi non legerim; ipsa me tamen metri ratio adducit, ita ut legendum putem. primum enim* ὠρανὸς *pro* οὐρανος *dici posse, omnes sciunt. cum autem Aeoles o pro ω sæpe ponant, ut cum* ὄραν *uocant, quam ceteri Græci* ὥραν, ὀτειλὴν, *quam alij* ὠτειλὴν: *quid ni potuerit Alcæus, qui Aeolice scripsit, ex* ὠρανὸς *facere* ὀρανός? *quam sententiã illud quoque adiuuat quòd Etymologici auctor* ὀρανὸν παρὰ τὸ ὁρᾶν *dictũ, esse tradit: ut sit* ὀρανὸς*, quasi* ὁρανός. *Aperui opinionem meam, qua cedam, si aut qui* ἀρανῶ *legunt, sensum; aut qui* ὠρανῶ*, uersum explicare potuerint.*

IN ODEN XI.

Tu ne quæsieris, (scire nefas) etc.] *Nefas hoc loco ualet* ἀδύνατον, *ut & infra,*

Durum

Durum : ſed leuius fit patientia,
Quidquid corrigere eſt nefas.
ponitur et eodem ſenſu a Cicerone in quodam loco ex Timæo.

IN ODEN XII.

Quem uirum, aut heroa] *Expreſſit illud Pindari e ſecundo* εἴδει *Olympiorum*
Ἀναξιφόρμιγγες ὕμνοι,
Τίνα θεὸν, τίν' ἥρωα,
Τίνα δ' ἄνδρα κελαδήσομεν;

Quid prius dicam ſolitis parentum laudibus?] *Hunc locum quo modo ceteri exponant, uidere eſt. ego leuiter deprauatum eſſe, & ita corrigendum puto.*
Quid prius dicam? ſolitis parentem
Laudibus, qui res hominum, ac Deorum,
Qui mare, & terras, uarijsq. mundum
Temperat horis.
ut Iouem ipſum, parentem nominet. ei autem loco Qui mare & terras, &c. germaniſſimus eſt ille ex libro tertio:
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventoſum, & urbes, regnaq. triſtia,
Diuosque, mortalesq. turmas
Imperio regit unus æquo.

Nec uiget quidquam ſimile, aut ſecundum: Proximos illi tamen occupauit Pallas honores.]

nores.] *Negat, quidquam esse secundum Ioui: et Pallada tamen proximos illi honores occupasse. nimirum quia aliud secundum est, aliud proximum. secundum est, quod statim sequitur: proximum etiam, quod longe remotum est. Itaque Nonius, proximum, inquit, dicebant ueteres: non solum adhærens, & adiunctum, uerumetiam longe remotum, si tamen inter duo discreta nihil medium extitisset. Virgilius Aeneidos lib. v. Proximus huic, longo sed proximus interuallo.*

et Cic. in Bruto: duob. igitur summis uiris Crasso et Antonio L. Philippus proximus accedebat, sed longo interuallo tamen proximus.

Hunc equis, illum superare pugnis Nobilem.] *Sic alibi:*

Castor gaudet equis: ouo prognatus eodem
Pugnis. *Vtrobique autem expressit uersum Homericum ex undecimo Odysseæ,*

Κάςορά θ' ἱππόδαμον, καὶ πὺξ ἀγαθὸν πολυδεύκεα.

Illa autem,

Defluit saxis agitatus humor,
Concidunt uenti, fugiuntq. nubes,
Et minax (sic Di uoluere) ponto
Vnda recumbit:

expressa uidentur ex illis Theocriti, in Dioscuris:

Αἶψα δ' ἀπολήγόν τ' ἄνεμοι, λιπαρὰ δὲ γαλάνα
Αμπέλαγος, νεφέλαι δὲ διέδραμον ἄλλυδις ἄλλαι.

IN ODEN XVI.

O nauis] *Aliud agebat Quinctilianus, cum tradidit, in hac ode populum R. nauis nomine intelligi.*

multa enim hic ſunt, quæ nullo modo ad populum R. referri queunt. Sed non eſt inuſitatum, magnis interdum uiris eiuſmodi non nulla excidere.

Tu, niſi uentis Debes ludibrium, caue.] *Debere ludibrium, Græcum loquendi genus eſt. ita enim illi dicunt,* ὀφλισκάνειν γέλωτα, ὀφλισκάνειν μωρίαν, *& ſimilia. Lucianus in Ioue tragœdo:* ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν ἀτολμότατός ἐστι, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης, καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦτο ἐν ταῖς συνουσίαις. *Euripides Alceſtide:*

Αἰνῶ μὲν αἰνῶ: μωρίαν δ' ὀφλισκάνεις.

Idem Iphigenia in Tauris – δύ' ἐξ ἑνὸς

Κακὼ συνάπτει, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει.

IN ODEN XVII.

Nec martiales hœdilia lupos.] *Nihil mutandum eſt. ionicum enim* ἀπὸ ζόνος *pro choriambo poſuit, more ueteribus non inuſitato, pedes* ἰσοχρόνους *alios pro alijs uſurpandi.*

IN ODEN XVIII.

Nullam Vare ſacra] *Hoc quoque Alcæi eſt.* μηδὲν ἄλλο φυτεύσῃς πρότερον δένδρον ἀμπέλω. *in quo tamen* δένδρεον, *non* δένδρον, *metri cauſſa legendum puto.*

Quis poſt uina] *Apud Nonium uerſus hic ita legitur:*

Quis

Quis post uina graue militiam, aut pauperie crepat?
neque dubium est, quin ita legi debeat. Sic & alias locutus est Horatius:
Sulcos, & uineta crepat mera.

At ne quis modici] *Multa in hanc sententiam apud Theognidem leguntur: quorum hæc conclusio est denique:*

Οἶνος πινόμενος πουλὺς κακός. ἢν δέ τις αὐτὸν
Πίνῃ ἐπισαμένως, οὐ κακὸς ἀλλ᾽ ἀγαθός.

Vinum autem immoderate sumptum nocere, indicauit & Lucilius, cuius hæc sunt e libro XXX.
Scito etenim bene longinquum mortalibu' morbum,
In uino esse, ubi qui inuitauit dapsilius se.

IN ODEN XXII.

Non eget Mauri iaculis] *Mauris iaculis, legendum esse, & Acro affirmat, & ueteres libri comprobant.*

Siue facturus per inhospitalē Caucasum] ἀπάνθρωπον *uocat Aeschylus. interpretes autem ipsius admonent,* τέλος εἶναι τῆς οἰκουμένης.

Terminum curis uagor expeditus] *Expeditis, legendum est, ex Porphyrione, & antiquis libris.*

IN ODEN XXIII.

Nam seu mobilibus ueris inhorruit Ad-

uentus foliis] *Hanc ſcripturam agnoſcunt et ueteres interpretes . neque tamen repudianda uidetur hæc , quæ in antiquis quibuſdam reperitur libris :*

Nam ſeu mobilibus uitis inhorruit
Ad uentum folijs .

IN ODEN XXVII.

Vino & lucernis medus acinaces Immane quantum diſcrepat?] Ἀκινάκης , *ait Iulius Pollux ,* περσικὸν ξιφίδιόν τι τῷ μηρῷ προσηρτημένον . *Heſychius autem ,* ἀκινάκης, δόρυ περσικὸν , ξίφος . *Idem etiam Suidas, idem incertus auctor libelli* περὶ σχημάτων ῥητορικῶν . *Si igitur omnium conſenſu, Perſarum geſtamen eſt, cur Horatius Medum, non Perſicum Acinacen uocat ? nimirum , quia hoſce populos , propter ipſorum uicinitatem, antiqui ſcriptores plerunque confundere ſolebant . Sic Xerxen Iuuenalis Medum uocat :*

Aut perfoſſus Athos , epotaq. flumina Medo :

quem tamen Perſam fuiſſe conſtat . & Catullus ,

Cum Medi irrupere nouum mare :

Cũ tamẽ de Perſis proprie intelligat . ac illud ipſum bellum , quo profligatus eſt Xerxes , Iſocrates in panathenaico περσικὸν πόλεμον *uocat : at Ariſtoteles* τὰ μηδικὰ , *cuius uerba e ſecundo libro* πολιτικῶν *libet recitare , ut , quoniam , niſi fallor , leuiter deprauata ſunt, quo modo emendanda uideantur , admoneam . Sunt igitur hæc .* τῆς ναυαρχίας γὰρ ἐν τοῖς

μηδι-

μηδικοῖς ὁ δῆμος αἴτιος γενόμενος, ἐφρονηματίσθη. *ubi homo doctissimus Sepulueda* ναυαγίας *legendum putat: quod mihi quidem minime probatur. legendum autem arbitror,* ναυμαχίας*: tum quia sententia melior efficitur; tum quia Isocratem eadem de re loquentem, hoc ipso uerbo usum esse uideo, in panegyrico,* οὐδεὶς δὲ πρὸς ἡμᾶς οὕτως ἔχει δυσμενῶς, ὅς τις οὐκ ἂν ὁμολογήσειε, διὰ μὲν τὴν ναυμαχίαν ἡμᾶς τῷ πολέμῳ κρατῆσαι, ταύτης δὲ τὴν ἡμετέραν πόλιν αἰτίαν γενέσθαι. *et in panathenaico,* οἱ δὲ ἡμέτεροι Θεμιστοκλέα, τὸν ὁμολογουμένως ἅπασιν αἴτιον εἶναι δόξαντα, καὶ τοῦ τὴν ναυμαχίαν γενέσθαι κατὰ τρόπον, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κατορθωθέντων.

Immane quantum discrepat.] *Simile exemplum citat Nonius, in dictione Insanum, e secundo libro historiarum Sallustij:*

Immane quantum animi exarsere.

IN ODEN XXVIII.

Occidit et Pelopis genitor] *Hoc argumentum, quo, æquo animo ferendam esse mortem, ex eo demonstrat, quod multi præstantiores eam iam oppetierint, copiosissime tractat Lucretius libro* III.

Hoc etiam tibi tute interdum dicere possis;
Lumina sic etiam Solis bonus Ancu' reliquit,
Qui melior, quàm tu, multis fuit improbe rebus.

totum locum uideat, qui uolet: est enim & longissimus, & supra quàm dici potest, longe pulcherrimus.

Sed princeps Homerus eo argumento usus fuerat, cuius illa sunt ex Iliados φ.

Ἀλλὰ φίλος θάνε καὶ σύ. τίη ὀλοφύρεαι οὕτως;
Κάτθανε καὶ Πάτροκλος, ὅπερ σέο πολλὸν ἀμείνων.
Οὐχ ὁράᾳς, οἷος κἀγὼ καλός τε μέγας τε;
Πατρὸς δ' εἰμ' ἀγαθοῖο, θεὰ δέ μ' ἐγείνατο μήτηρ:
Ἀλλ' ἔπι τοι κἀμοὶ θάνατος, καὶ μοῖρα κραταιή
Ἔσσεται ἢ ἠὼς, ἢ δείλης, ἢ μέσον ἦμαρ.

IN ODEN XXXIV.

- Insignem attenuat Deus,
Obscura promens.] *Hanc sententiam sumpsit, ut opinor, ab Hesiodo sub principium* ἔργων.

Ῥεῖα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει,
Ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει, καὶ ἄδηλον ἀέξει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

idem etiam ualet, quod Hecuba loquitur apud Euripidem in Troadibus.

Ὁρῶ τὰ τῶν θεῶν. ὡς τὰ μὲν πυργοῦσ' ἄνω
Τὰ μηδὲν ὄντα, τὰ δὲ δοκοῦντ' ἀπώλεσαν.

IN ODEN XXXVII.

Nunc est bibendum] *Alcæus apud Athenæum libro x,*

Νῦν χρὴ μεθύσκειν, καί τινα πρὸς βίαν
Πίνειν, ἐπειδὴ κάθτανε Μύρσιλος.

profecto enim, quamuis apud Athenæum legitur πονεῖν,

νεῖν, *tamen conſtat, legendum,* πίνειν. *quod mirum eſt non animaduertiſſe eos, qui ante me hoc annotarunt. nam quòd male diſtinxerunt uerſus, quoquo modo ignoſci poterat, ſi ſaltem hanc tam inſignem mendam ſuſtuliſſent.*

IN LIBRVM II.

IN ODEN V.

Non dum ſubacta ferre iugum ualet
Ceruice] *Eadem metaphora uſus eſt & Plautus in Curculione.*

- Iam ne ea fert iugum?
Tam a me pudica eſt, quàm mea ſi ſoror ſiet.

IN ODEN VII.

- Non ego ſanius
Bacchabor Edonis.] *Quidam emendare hunc locum uoluit, ſcribendumq́. admonuit Hedonis, non Edonis. inepte.* ἠδωνοὶ, *enim, non ut ille putauit,* ἠδονοὶ *populi illi Thraciæ uocantur. neque ſolet Horatius in tertia horum carminum ſede iambum, ſed ſpondeum ponere.*

IN ODEN IX.

- Deſine mollium
Tandem querelarum] *Græca conſtructio eſt, ut recte admonet Porphyrio, non, ut alij uaticinantur,*

cinantur, hypallage. Homerus:
Αλλ' ἄγε λῆγ', ἔριδος, μὴ δὲ ξίφος ἕλκεο χειρί.

IN ODEN X.

Rectius uiues.] *Quoniam hic Horatius ostendit, tutissimam esse eorum uitam, qui mediocritatem retinent: libet apponere, quæ in hanc sententiam diuine, ut omnia, Aristoteles* IIII πολιτικῶν *scripsit.* καὶ σώζονται δ' ἐν ταῖς πόλεσιν οὗτοι *(loquitur autem* περὶ τῶν μέσων*)* μάλιστα τῶν πολιτῶν, οὔτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἀλλοτρίων, ὥσπερ οἱ πένητες, ἐπιθυμοῦσιν, οὔτε τῆς τούτων ἕτεροι, καθάπερ τῆς τῶν πλουσίων οἱ πένητες. καὶ διὰ τὸ μήτ' ἐπιβουλεύεσθαι, μήτ' ἐπιβουλεύειν, ἀκινδύνως διάγουσι. διὰ τοῦτο καλῶς ηὔξατο φωκυλίδης,
Πολλὰ μέσοισιν ἄριστα. μέσος θέλω ἐν πόλει εἶναι.

IN ODEN XIII.

Dulci laborum decipitur sono.] *Non dubium est, quin hoc loco respexerit ad uariam significationem uerbi* λανθάνειν*: ut & alibi:*
Nec uixit male, qui natus moriensq. fefellit.
ibi enim, fefellit, est, ἔλαθε. *& alibi - fallentis semita uitæ.*

IN ODEN XVI.

Non enim gazæ] *In eandem sententiam extant*

tant uersus Varronis,
Non fit thesauris, non auro pectu' solutum,
Non animis demunt curas. ac religiones
Persarum montes, non atria diuiti' Crassi.

Longa Tithonum minuit senectus] *Ea de caussa Clearchus apud Athenæum libro primo, ait, Melanthium quendam in optando sapientiorem Tithono fuisse. nam Tithonus cum immortalitatem optasset, neque illud addidisset, ut ne unquam senesceret, senio confectus, & uoluptatum omnium priuatus usu, in thalamo languebat: Melanthius uero, quo uoluptatibus ijs, quæ gustatu percipiuntur, melius frui posset, collum sibi gruis optauit. hoc autem posterius uotum etiam Philoxeni Eryxij fuisse, idem Athenæus paullo supra dixerat. sed in impressis libris mendum est, non difficile illud quidem ad tollendum, eiusmodi tamen, ut imperitiorem fallere aliquem possit. legitur enim* φιλόξενον τὸν δρύξιδος, *cũ legi debeat,* φιλόξενον τὸν ἐρύξιον. *ita autem legendũ esse, constat ex Aristotele, tertio Ethicorum, ubi hoc ipsum eiusdem uotum exponitur.*

IN ODEN XVII.

Nec Dis amicum est] *De hoc loquendi genere scripsi cap.* XII. *lib.* II. *Var. lect.*

IN ODEN XVIII.

Trahunt honestæ purpuras clientæ.]

Ita

Ita legendum eſſe, non, ut antea, clientes, admonuit me Chariſius libro primo, cuius hæc uerba ſunt. Cliens communis eſt. inuenimus tamen & clientam apud Afranium in Pompa. Interim tua clienta. & apud Horatium. Nec Laconicas mihi Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.

IN ODEN XX.

Superne, naſcunturq. leues] *Superna, non ſuperne, legendum eſſe, & metri ratio et ueteres libri probant. eſt autem figura loquendi græca.*

IN LIBRVM III.

IN ODEN II.

Dulce & decorum eſt pro patria mori.]
Tyrtæus:
Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
Ἄνδρ' ἀγαθὸν, περὶ ᾗ πατρίδι μαρνάμενον.
& Caſſandra apud Euripidem in Troadibus:
Τρῶες δὲ πρῶτον μὲν, τὸ κάλλιστον κλέος,
Ὑπὲρ πάτρας ἔθνησκον.
Mors & fugacem perſequitur uirum.]
Simonides:
Ὁ δ' αὖ θάνατος ἐφῆκε καὶ τὸν φυγόμαχον.

Teſtis

IN ODEN IV.

Qui Lyciæ tenet
Dumeta] *Tenet, eſt, ἀμφιβέβηκε.*

Teſtis mearum centimanus gigas
Sententiarum] *In quibuſdam ueteribus, Gyas: de quo amplius quærendum puto. uide quæ ſcripſi cap.* XIII. *lib.* VI. *uar. lect.*

IN ODEN XI.

Quæ uelut latis equa trima campis] *Henricus Stephanus, utriuſque linguæ peritiſſimus adoleſcens, cuius ego e ſingulari ingenio, placidiſſimisq́. moribus, ſextum iam menſem, incredibilem in hac urbe haurio ſuauitatem, iam pridem indicauit Anacreontis locũ, e quo hic Horatij expreſſus uideretur.*

IN ODEN XVII.

Per memores genus omne faſtus] *In alijs libris faſtus, in alijs faſtos, eodem tamen ſenſu, & affirmare ipſi poſſumus, & iam pridem teſtatum reliquerat Priſcianus.*

IN ODEN XXIX.

Iam clarus occultum Andromedes pater
Oſtendit ignem.] *Expreſſum ex illo Alcæi,*
Τέγγε πνεύμονας οἴνῳ. τὸ γὰρ ἄστρον περιτέλλεται
Ἁ δ' ὥρα χαλεπὰ, πάντα δὲ διψᾶ ὑπὸ καύματος.

IN ODEN II.

Monte decurrrens uelut amnis] *Non absimilis eſt Homerica illa comparatio, qua Vlyſſis orationem hibernis niuibus confert. Iliados* III,

Ἀλλ᾽ὅτε δὴ ῥ᾽ ὅπα τε μεγάλην ἐκ ϛήθεος ἵει,
Καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν,
Οὐκ ἂν ἔπειτ᾽ Ὀδυσῆϊ ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος.

Qua notam duxit, niueus uideri] *Talia ſunt illa,*
Et uultus nimium lubricus aſpici: & illa Theocriti
-καλὸς ἰδέσθαι, δεινὸς ἰδεῖν, *& ſimilia.*

IN ODEN VI.

Rite creſcentem face noctilucam] *Expreſſit epitheton* νυκτιλαμπῆ, *quod apud Dionyſium Halic. in quibuſdam Simonidis uerſibus legitur.*

IN ODEN VII.

Quis ſcit, an adiiciant] *Euripides Alceſtide:*

Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται.
Κοὐκ ἔϛι θνητῶν ὅς τις ἐξεπίϛαται,
Τὴν αὔριον μέλλουσαν εἰ βιώσεται.

Diluuiem minatur] *In quibuſdam ueteribus, meditatur: quod mihi quidem neſcio quomodo uenuſtius uidetur.*

Te non pauentis funera Galliæ] *Libet hoc loco duo grauiſſimorum auctorum teſtimonia proferre, quibus ſingularem quandam imperterriti, & inuicti periculis animi magnitudinem in gente noſtra ex omni antiquitatis memoria uiguiſſe intelligatur. ac primum quidem Ariſtotelis eſt, qui tertio de moribus ad Nicomachum affirmat,* τοὺς κελτοὺς μήτε σεισμοὺς, μήτε κύματα φοβεῖσθαι. *Alterum autem Aeliani, qui libro duodecimo de uaria hiſtoria de Gallis ita commemorat.* Ανθρώπων δὲ ἐγὼ ἀκούω φιλοκινδυνοτάτους εἶναι τοὺς κελτούς. τῶν ἀσμάτων οὖν ὑποθέσεις ποιοῦνται τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῷ πολέμῳ καλῶς. καὶ μάχονται δὲ ἐστεφανωμένοι. ἀλλὰ καὶ τρόπαια ἐγείρουσιν. ἅμα τε ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις σεμνυνόμενοι, καὶ ὑπομνήματα αὐτῶν τῆς ἀρετῆς ἀπολείποντες ἑλληνικῶς. οὕτως δὲ αἰσχρὸν νομίζουσι τὸ φεύγειν, ὡς μηδὲ ἐκ τῶν οἰκιῶν κατολισθαινουσῶν, καὶ ἐμπιπλουσῶν πολλάκις ἀποδιδράσκειν. ἀλλὰ μὴ πιμπραμένων αὐτῶν παραλαμβανομένους ὑπὸ τοῦ πυρὸς, πολλοὶ δὲ ἐπικλύζουσαν τὴν θάλασσαν ὑπομένουσιν. εἰσὶ δὲ καὶ οἳ ὅπλα λαμβάνοντες ἐμπίπτουσι τοῖς κύμασι, καὶ τὴν φορὰν αὐτῶν εἰσδέχονται, γυμνὰ τὰ ξίφη, καὶ τὰ δόρατα προσείοντες, ὥσπερ ἓν ἢ φοβῆσαι δυνάμενοι, ἢ τρῶσαι.

IN EPODON.

CVR epodos liber hic uocetur, non equidem satis intelligo: ac uidi ueterem librum, in quo hic quinctus odarum liber inscribebatur. quæ ad hanc inscriptionem confirmandam afferuntur a grammaticis, leuia sane sunt, & huiusmodi, ut nullo negotio refelli queant.

IN ODEN II.

Vel hœdus ereptus lupo] Plutarchus lib. secund ὁ συμποσιακῶν tradit earum pecudum, quas lupus momorderit, carnem quidem teneriorem, ac delicatiorem fieri: lanam autem corrumpi, ac contrahere id uitium, ut postea pediculos gignat. hinc intelligi potest, cur ereptum lupo hœdum Horatius dixerit: quod interpretes parum, ut uidetur, animaduerterant.

IN EPISTOLAS.

IN EPISTOLAM I.

Feruet auaritia] Vide quæ scripsi capite quarto libri primi Variarum lectionum.

Per mare pauperiē fugiens, per saxa, per ignes.] Respexisse uidetur ad Theognidis uersus, quibus per mare, per saxa fugiendam esse pauperiem monet.

Ἢν δὴ χρὴ φεύγοντα καὶ ἐς μεγακήτεα πόντον
   Ῥίπτειν, καὶ πετρῶν Κύρνε κατ᾽ ἠλιβάτων.

Olim quod uulpes ægroto cauta leoni
Reſpondit referã: quia me ueſtigia terrent
Omnia te aduerſum ſpectãtia, nulla retrorſum.] *Locum hunc, ut opinor, e Lucilio acceperat Horatius, e cuius XXX libro hi uerſus apud Nonium repcriuntur:*

Quid ſibi uult, quare fit, ut intro uerſus, ut ad te
Spectent, atque ferant ueſtigia ſe omnia prorſus?

IN EPISTOLAM II.

Semper auarus eget] *Nulla eſt diuitiarum tanta uis, quæ explere animum hominis auari queat. quam in ſententiam extant præclari uerſus Varronis ex Eumenidibus. - denique auarus*

Quis ſanus? cui ſi ſtet terra, & traditus orbis,
Furunculo tamen, ac morbo ſtimulatus eodem,
Ex ſeſe ipſe aliquid quærat, cogatq. peculi.

& apud Ariſtophanem eſt, ἁπάντων εἶναι πλησμονήν, πλὴν πλούτου, τούτου δὲ μηδένα μεστὸν γενέσθαι πώποτε. *& Theognis; ſeu quis alius: ſunt enim qui Soloni tribuant:*

Πλούτου δ᾽ οὐδὲν τέρμα πεφασμένον ἀνδράσι κεῖται.
   Οἳ γὰρ νῦν ἡμέων πλεῖστον ἔχουσι βίον,
Διπλάσιον σπεύδουσι.

Præclare autem Ariſtoteles primo politicorũ huius ἀκορίας *cauſſam aperuit. Hominum enim quidam diuitias*

uitias, ut finem, appetunt; quidam, ut instrumenta uiuendi. illi ne satiari possint, eo fit, quia finis ipsius infinita est appetitio; hi autem iccirco facile explentur, quia nulla est neque ars, neque facultas, quæ infinita uel multitudine, uel magnitudine instrumenta desideret.

Ira furor breuis est.] *Idem, & totidem pæne uerbis dixit nobilissimus philosophus Themistius in oratione quam scripsit de amicitia.* ἐγὼ δὲ οἶμαι, *inquit,* τὴν ὀργὴν μανίαν ὀλιγοχρόνιον εἶναι. *& antea Ennius, ut est apud M. Tullium, iram insaniæ initium dixerat.*

-animum rege] *Animum ita dixit, ut Græci* θυμὸν: *significat autem ea uox iræ principium. Diogenes Laertius in Zenone:* ὁ δὲ θυμός ἐστιν ὀργὴ ἀρχομένη.

IN EPISTOLAM III.

Quantæ conueniat Numatius.] *Deprauatus locus. ita autem restituendus est: Quàm te conueniat Munatius. hoc enim significat, cupere se scire, serio ne Munatius cum ipso in gratiá redierit, et ecquid eũ: ut amicorũ mos est, alloquatur.*

IN EPISTOLAM V.

Quò mihi fortuna si non cõceditur uti?] *Lego, Quò mihi fortunas, si non conceditur uti? &*

uti? et uero, cur ita legi debeat, multæ ſunt cauſſæ: quas minimo negotio uidere intelligentes poſſunt.

IN EPISTOLAAM VI.

Quidquid ſub terra eſt, in apricum profe-
ret ætas:
Defodiet, condetq́. nitentia.] *Sententiam hanc, uideri poteſt, ſumpſiſſe a Sophocle, apud quem ita loquitur Aiax:*

Ἅπανθ᾽ ὁ μακρὸς, κἀναρίθμητος χρόνος
φύειτ᾽ ἄδηλα, καὶ φανέντα κρύπτεται.

Si uirtus hæc una poteſt dare] *Antiquus Bernardini Lauredani, adoleſcentis clariſſimi, liber, Si uirtus hoc una poteſt dare. neque dubium eſt, quin ita legi debeat.*

Mercemur ſeruũ, qui dictet nomina, ſæuũ,
Qui fodiat latus.] *Legendum ſuſpicor,*
- læuum Qui fodiat latus.

Si Mimnermus uti cẽſet, ſine amore iocisq́.
Nil eſt iucundum; uiuas in amore iocisque.
Magna huius poetæ apud ueteres fuit auctoritas: quod alibi oſtendit Horatius;
Diſcedo Alcæus puncto illius: ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus appoſcere uiſus,
Fit Mimnermus.
ſed & Propertius,
Plus in amore ualet Mimnermi uerſus Homero.
uerſus autem, quibus ea ſententia efficiebatur, qua

de hic mẽtio est, eos apud Stobæum reperisse uideor.

Τίς δὲ βίος, τί δὲ τερπνὸν ἄνευ χρυσῆς ἀφροδίτης;
Τεθναίην, ὅτ' ἐμοὶ μηκέτι ταῦτα μέλοι.

IN EPISTOLAM VII.

Haud male Telemachus.] *Locus est* Ὀδυσ. δ. *ubi cum Menelaus longum cum Telemacho sermonem ita clusisset:*

Καὶ τότε σ' εὖ πέμψω, δώσω δέ τι ἀγλαὰ δῶρα
Τρεῖς ἵππους, καὶ δίφρον ἐΰξοον:

interiectis aliquot uersibus, respondet Telemachus.

Δῶρον δ' ὅττι κέ μοι δοίης, κειμήλιον ἔστω,
Ἵππους δ' εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξομαι, ἀλλά σοι αὐτῷ
Ἐνθάδε λείψω ἄγαλμα. σὺ γὰρ πεδίοιο ἀνάσσεις
Εὐρέος, ᾧ ἐνὶ μὲν λωτὸς πολὺς, ἐν δὲ κύπειρον,
Πυροί τε, ζειαί τ' ἠδ' εὐρυφυὲς κρῖ λευκόν.
Ἐν δ' Ἰθάκῃ οὔτ' ἂν δρόμοι εὐρέες, οὔτε τι λειμών.
Αἰγίβοτος, καὶ μᾶλλον ἐπήρατος ἱπποβότοιο.
Οὐ γάρ τις νήσων ἱππήλατος οὐδ' εὐλείμων,
Αἵ θ' ἁλὶ κεκλίαται, Ἰθάκη δέ τε καὶ περὶ πασέων.

IN EPISTOLAM XII.

Si uentri bene, si lateri est.] *Dictum hoc uidetur de Metrodori sententia, qui summum bonum definiebat firma corporis affectione, et explorata spe, semper ita fore: ut est apud Ciceronẽ quincto Tusculanarum disputationum. Id autem docuerat philoso-*

phus ille in libro, quem inſcripſerat, περὶ τοῦ μείζονα εἶναι τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων, idq́. ita ſua lingua expreſſerat, ut diceret, τέλος ἀγαθῶν εἶναι τὸ σαρκὸς εὐπαθὲς κατάστημα, καὶ τὸ περὶ ταύτης (ſed forte melius legeretur περὶ τούτου) πιστὸν ἔλπισμα. Auctor Clemens Alexandrinus libro ſecundo στρωματ.

IN EPISTOLAM XV.

non hercule miror,
Aiebat, ſi qui comedunt bona] *Ita eſt aperte in libro Bernardini Lauredani: & ita in impreſſis pæne omnibus legebatur, multis annis antequam Petrus Victorius, homo doctiſſimus, uariarum lectionum libros edidiſſet.*

IN EPISTOLAM XVI.

Vir bonus, & prudens audebit dicere, Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq́.
Indignum coges?] *Superiore anno elucubratus eram annotationum in uarios auctores libellos duos: quos cum edere cogitarem, accidit quiddam ut eos ad tempus aliquod premere ſatius ducerem. quoniã igitur, quando eos editurus ſim aut potius, editurus necne ſim, ne ipſe quidem, ſi quis roget, ſatis explorate ſcio, libet interim communicare cum ſtudioſis caput*

primum prioris libri: quo hos ipsos Horatij uersus aliqua ex parte interpretabar. in eo igitur ita scriptum est.

Vir bonus, & prudens audebit dicere: Pentheu,
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq.
Indignum coges? Adimam bona: nempe pecus, ré,
Lectos, argentum. tollas licet. In manicis, &
Compedibus sæuo te sub custode tenebo.
Ipse Deus, simul atque uolam, me soluet, opinor,
Hoc sentit, moriar. mors ultima linea rerum est.

His uersibus Horatius exprimere, quasiq. ante oculos statuere uoluit eam animi libertatem, quam ueteres philosophi, ac Stoici præter ceteros, in omnibus sapientibus, neque præterea in quibusdam alijs, esse dicebant: qua fieret, ut illi tyrannorum minas, imperia, potentiam pro nihilo putarent, ac libere ic circo apud eos, intrepideq. loquerentur: quippe qui præclare intelligerent, ea modo fortunæ ludibria, in quibus ipsi nullam beatæ uitæ partem ponerent, a tyrannis eripi posse: bona animi, quæ ipsi non summa tantum, sed sola etiam uere bona ducerent, firmiora esse, quàm ut ullam eiusmodi uim reformidare deberent: uinciri posse corpora; animos nullis uinculis coerceri: mortem denique, cuius metu ceteri homines fanda infanda omnia & paterentur, & facerent, ipsi sibi nunquam refugiendam, non nunquam etiam ultro accersendam, semper quidem æquissimo animo subeundá putarent. Hoc igitur Horatius exprimere cum uellet, præstantissimi poetæ Euripidis locum si

bi

bi ad imitandum proposuit, eumq. leuiter inflexum, & immutatũ, apte admodum, scienterq. ad id, quod docere instituerat, accommodauit. Quibus enim uerbis scenicus ille philosophus, ut eum ueteres nominarunt, Liberum patrem, cum Pentheum alloqueretur, utentem fecerat; iisdem noster hic quemlibet sapientem aduersus tyrannos uti posse docuit: ipsumq., in ea re explicanda, retinuit Penthei nomen, ut quẽ ipse cuius poetæ locum imitatus esset, posteris indicaret. Ipsa igitur Euripidis uerba ponam: qua ex re duplicem utilitatem studiosos percepturos esse confido: quòd & Horatij locum intelligent, & eius exemplo discent, quo modo in Græcorũ poetarum lectione uersari, eosq. in usum suum conuertere debeant. Euripides Bacchis:

Διο. εἶφ᾽, ὅ,τι παθεῖν δεῖ. τί με τὸ δεινὸν ἐργάσῃ;
Πεν. πρῶτον μὲν ἁβρὸν βόστρυχον τεμῶ σέθεν.
Διο. ἱερὸς ὁ πλόκαμος. τῷ θεῷ δ᾽ αὐτὸν τρέφω.
Πεν. ἔπειτα θύρσον τόνδ᾽ παράδος ἐκ χεροῖν.
Διο. αὐτός μ᾽ ἀφαιροῦ. τόνδε Διονύσου φορῶ:
Πεν. εἱρκταῖσί τ᾽ ἔνδον σῶμα σὸν φυλάξομεν.
Διο. λύσει μ᾽ ὁ δαίμων αὐτὸς, ὅταν ἐγὼ θέλω.

Admirari autem licet, quanto & ingenio, & iudicio Latinus poeta, quæ inflectere ad institutum suũ non poterat, ea prætermiserit, aliaq. eorum loco accommodate ad significandum id, quod uolebat, interposuerit. quod eodem modo facere omnes debent, qui ueterum scripta cum laude imitari uolunt.

Si pranderet olus patienter] *Diogenes Laertius in Aristippo:* παριόντα ποτὲ αὐτὸν λάχανα πλυνῶν Διογένης ἔσκωψε καί φησιν, εἰ ταῦτα ἔμαθες προσφέρεσθαι, οὐκ ἂν τυράννων αὐλὰς ἐθεράπευες. ὁ δὲ, καὶ σὺ, εἶπεν, εἴπερ ᾔδεις ἀνθρώποις ὁμιλεῖν, οὐκ ἂν λάχανα ἔπλυνες.

Omnis Aristippum decuit color, et status, & res.] *Laertius de eo:* ἦν δὲ ἱκανὸς ἁρμόσασθαι καὶ τόπῳ, καὶ χρόνῳ, καὶ προσώπῳ, καὶ πᾶσαν περίστασιν ἁρμονίας ὑποκρίνασθαι.

IN EPISTOLAM XVIII.

Exiguæq. togæ simulet textore Catonem] *In quibusdam ueteribus, pro textore, legitur tesquore, ignota quidem mihi uox: sed uideant alij, credibile sit, an minus, tesquorem pro squalore dixisse Horatium. id enim quosdam non ineruditos homines suspicari uideo.*

IN EPISTOLAM

DE ARTE POETICA.

Poteram *facile supersedere hoc labore annotandi quidquam in epistolam de arte poetica: tot enim eruditi homines in eam scripserunt, scribuntq. quotidie, ut ea breui pauciores aliquanto uersus,*

quàm interpretes, habitura uideatur. suspenso igitur, ut aiũt, brachio eam percurrere satis habebo, et uelu ti dicis caussa, pauca quædam annotare: quæ an alij iam notauerint, nescio: non enim sane nisi per admodum paucorum scripta legi: sed cum omnes, qui tractamus litteras, ijsdem fere utamur libris; nullo modo fieri potest, ut non eadem animaduertantur a pluribus. itaque mirari soleo, cum quidam uentosi homines conqueruntur, ea notare alios, quæ ipsi quo que antea uiderint: in eoq. ita disputant, grauem sibi, minimeq. tolerandam iniuriam fieri. nullam esse rationem, quæ ipsis quoque in mentem uenerint, ea dicere alios sine honorifica ipsorum appellatione. atque operæpretium est quorundam ea in re cognoscere amentiam. deprehensi enim sunt, qui cum legissent commentariolum, quem proximo superiore an no in Catullum edidi, missis ad amicos litteris me accusarent, quòd quædam afferrem, ut mea, quæ ipsi plus triginta iam annos in libris suis notata haberẽt. quasi uero magnopere mihi laborandum fuerit, quid in suo libro notasset is, quem ego natum mehercule nesciebam. sed, ut ad rem: si quid ab alijs dictum, tacito ipsorum nomine, attulero, testificor id me eo facere, quia, quod bona ipsorum uenia dictũ sit, quid quid mihi datur otij, soleo non paullo libentius in ueterum quàm in recentiorum scriptorum lectione con sumere: non quòd hos contemnam, sed quòd a quibus ipsi didicerunt, ab ijsdem uolo ego quoque, si li ceat, discere.

Telephus & Peleus] *Quædam ſcitu digna attulit in hunc locum Victorius lib.* XIV *uariarum lectionum, quibus hoc addo, fabulam illam, in qua mendicus Telephus ita magnifice loquens inducebatur, Euripidis fuiſſe, ut teſtatur interpres Ariſtophanis in locum illum e Nubibus,*

Τήλεφος εἶναι μυσὸς φάσκων,
Ἐκ πηριδίου
Γνώμας τρώγων πανδελετείους.

mendicum etiam fuiſſe eum, affirmat Timocles *in iambicis quibuſdam, quibus ad omnes pæne calamitates, propoſitis magnorum uirorum exemplis, rationem quandam minuendi doloris tradidit. ita enim ſcribit.*

– ὢν μὲν γὰρ πένης,
Πτωχότερον αὑτοῦ καταμαθὼν τὸν τήλεφον
Γενόμενον, οὕτω τὴν πενίαν ῥᾷον φέρει.

de mendicitate autem Pelei commemorabo ea, quæ apud eundem interpretem legi: ſimul enim loco cuidam ex odis, ubi eiuſdem mentio eſt, lucis aliquid afferetur. Peleus igitur continentiſſimus fuiſſe proditur. cumque aliquando contigiſſet, ut Hippolyte, Acaſti uxor, eum adamaſſet, neque potuiſſet blanditijs ad explendam cupiditatem ſuam adducere, calumniata eſt eum apud uirum, quòd ſibi uim afferre uoluiſſet. Quod cum Acaſtus reſciuiſſet, comprehenſum eum, in ſolitudinemq. perductum, ac ſpoliatum armis, dimiſit, fore dicens, ſi iuſtus eſſet, ut e periculo euaderet. cum autem in eum irruere pararent feræ, miſerunt ei Dij per Mercurium, enſem a

Vulcano

Vulcano fabricatum. atque ita ſeruatus eſt. Narratur & alio quodam modo. Peleus cum inſidijs exceptum Phocum fratrem una cum Telamone in patria interfeciſſet, exſulatum ijt in Phthiam, ad Eurytum Actoris filium: a quo expiatus eſt. illinc cum ad uenationem apri Calydonij profectus eſſet, in Eurytum incidit, eumq. nolens interemit. Rurſum igitur ex Phthia fugiens, Iocum ad Acaſtum uenit: ab eoq. expiatus eſt. Aſtydamia uero, Acaſti uxor, eius amore capta, cum eum (qua prædιtus erat temperantia) ad faciendum adulterium pellicere nequijſſet, tentatam ſe ab eo, apud uirum mentita eſt. at is, quem expiarat, interficere quidem noluit: ſed ducit eum ad uenationem in montem Pelion, ibiq. ſopitum relinquens, cum prius enſem ipſius ſub ſtercore bubulo occultaſſet, domum reuertitur. ille uero ſomno ſolutus, neque reperto enſe, parum abfuit, quin interficeretur a Centauris: ſed Chironis ope ſeruatus eſt.

ut ſibi quiuis
Speret idem; ſudet multum, fruſtraq. laboret, Auſus idem.] *Eadem ſententia uſus eſt Iſocrates in panathenaico, qui cum dixiſſet ſe illo compto orationis genere nõ uſurum, quo fuerat uſus adoleſcens:* ἀλλὰ, *inquit,* ὡς ἅπαντες μὲν ἂν ἐλπίσειαν, ἢ βουληθεῖεν, οὐδεὶς δ' ἂν δυνηθείη ῥᾳδίως, πλὴν τῶν πονεῖν ἐθελόντων, καὶ σφόδρα προσεχόντων τὸν νοῦν.

Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.] *Quandoque, hic ualet, quandocunque, ut & Petrus Victorius admonuit. ſic & alias*

apud hunc ipsum scriptorem accipitur: ut,

Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream sub trabe Cypria, & lib. IV.
Concines maiore poeta plectro
Cæsarem, quandoque trahet feroces
Per sacrum cliuum merita decorus
Fronde Sicambros.

Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciũt prope plura dolẽtibus ex animo]

Comparationem hanc sumpsit ex Lucillio, ex cuius libro XXII a Nonio citantur hi uersus:

- mercede quæ
Conductæ flent alieno in funere præficæ,
Multo & capillos scindunt, & clamant magis.

IN SATYRAS.

SATYRA IX LIBRI PRIMI.

- sum paullo infirmior, unus
Multorum. ignosces. alias loquatur.]

Vnus multorum, dixit, pro unus e simplici plebe. more greco, εἷς τῶν πολλῶν.

SATYRA X.

- uetuit tali me uoce Quirinus
Post mediam noctẽ uisus, cũ somnia uera.]

Vera

Vera esse somnia, quæ post mediam noctem fiunt, affirmat & Theocritus: qui cum dixisset:

Νυκτὸς ὅτε τρίτατον λάχος ἵσαται, ἐγγύθι δ᾽ ἠώς.

addit paullo post:

Εὖ τε καὶ ἀτρεκέων ποιμαίνεται ἔθνος ὀνείρων.

Versiculos natura magis factos, & euntes Mollius] *Factos, ualet, exquisite ornatos: ut & Græci* πεποιημένους.

IN SATYRAM III.

LIBRI II.

Mater te appello] *Principium est uersus e uetere quapiam tragœdia, quod ponitur & a Cicerone in oratione pro Sextio. primo autem libro Tusculanarum disputationum etiam reliquũ uersus ponitur:*

Mater te appello, quæ curã somno suspensam leuas,
Neque te mei miseret. surge, & sepeli natum.

Nequis humasse uelit Aiacẽ Atrida, uetas cur?

Rex sum] *Ostendi supra in epistolis locum quendam expressum ex Euripidis Bacchis. possem hoc loco idem facere, & describere Sophoclis ex Aiace mastigophoro uersus, e quibus hic Teucri & Menelai dialogus expressus est. sed quia multi uersus huc transferendi forent: satis habeo locum indicasse, ex quo eos, qui uolet, petat.*

IN SATYRAM IV.

Mutulus & uiles.] *In manuscripto Bernar-*

dini Lauredani, etiamq. in impreßis, quos ego quidem uiderim, omnibus, aut mutilus, aut Mitulus legebatur.

Murice baiano] *Tales quidam uersus Antiphanis, aliorumq. ueterum poetarum, apud Athenæum libro primo leguntur, quos cum ijs conferre, neque inutile, neque iniucundum fuerit.*

IN SATYRAM VI.

- terrestria quando (est
Mortales animas uiuunt sortita: neque ulla
Aut magno, aut paruo leti fuga. quo bene circa
Dum licet, in rebus iucundis uiue beatus:
Viue memor, quàm sis æui breuis.] *Quam orationem hic Horatius tribuit minimo animalculo muri, eandem tribuit Euripides fortißimo heroum Herculi, quem in Alcestide ita loquentem facit:*

Ταῦτ᾽οὖν ἀκούσας καὶ μαθὼν ἐμοῦ πάρα,
Εὔφραινε σαυτὸν, πῖνε, τὸν καθ᾽ ἡμέραν
Βίον λογίζου σὸν. τὰ δ᾽ ἄλλα τῆς τύχης.

IN SATYRAM VII.

Duceris, ut neruis alienis mobile lignũ] *In hoc uersu explicando, piget dicere, quàm cæcutiant interpretes, quàmq. nihil afferant dignum, in quo uel refellendo ponatur opera. Est autem intelli-*

telli-

gendum, uocari ab Horatio neruis alienis mobile lignum, id, quod Græci uocant νευρόσπαστον. Eo autem nomine uocabantur exigua quædam simulacra hominum ita compacta, ut insertis quibusdam, siue neruis, siue fidiculis, singulæ earum partes alligatæ essent. itaque ut quis neruos illos traxerat, modo caput motitare, modo brachium porrigere, aut contrahere, modo uibrare oculos statua uidebatur. quicunque tamen auctor est, ψευδαριστοτελείου illius libelli, qui de mundo ad Alexandrum inscribitur, unico istæc omnia funiculo solita fieri tradit. eius uerba sunt: ὁμοίως δὲ καὶ οἱ νευροσπάσται μίαν μήρινθον ἐπισπασάμενοι, ποιοῦσι καὶ αὐχένα κινεῖσθαι, καὶ χεῖρα τοῦ ζώου, καὶ ὦμον καὶ ὀφθαλμὸ, ἔστι δὲ ὅτε πάντα τὰ μέρη μετά τινος εὐρυθμίας. ubi annotandum, ipsos quoque qui tales statuas uulgo circumferrent, νευροσπάστας, uocari.

FINIS.

DE METRIS HORATIANIS.

Genera metrorum, quibus in odis usus est Horatius, sunt undeuiginti.

Primi generis odæ tres.

Lib. 1. *ode* 1. *Mæcenas atauis edite regibus.*
l. 3. *O.* 30. *Exegi monumentum ære perennius.*
4. 8. *Donarem pateras, grataq. commodis.*
—— —∪∪— —∪∪— ∪∪

Secundi generis odæ XXVI.

1. 2. *Iam satis terris niuis, atque diræ.*
1. 10. *Mercuri facunde nepos Atlantis.*
1. 12. *Quem uirum, aut heroa lyra, uel acri.*
1. 20. *Vile potabis modicis Sabinum.*
1. 22. *Integer uitæ, scelerisq. purus.*
1. 25. *Parcius iunctas quatiunt fenestras.*
1. 30. *O Venus regina Gnidi, Paphique.*
1. 32. *Poscimus siquid uacui sub umbra.*
1. 38. *Persicos odi puer apparatus.*
2. 2. *Nullus argento color est auaris.*
2. 4. *Ne sit ancillæ tibi amor pudori.*
2. 6. *Septimi Gades aditure mecum.*
2. 8. *Vlla si iuris tibi peierati.*
2. 10. *Rectius uiues Lycini, neque altum.*

Otium

2. 16. *Otium Diues rogat in patenti.*
3. 8. *Martiis cælebs quid agam kalendis.*
3. 11. *Mercuri nam te docilis magistro.*
3. 14. *Herculis ritu modo dictus o plebs.*
3. 18. *Faune nympharum fugientum amator.*
3. 20. *Non uides quanto moueas periclo.*
3. 22. *Montium custos, nemorumq. Virgo.*
3. 27. *Impios parræ recinentis omen.*
4. 2. *Pindarum quisquis studet æmulari.*
4. 6. *Diue, quem proles Niobea magnæ.*
4. 11. *Est mihi nonum superantis annum.*
5. 18. *Phœbe, syluarumq. potens diana.*

–υ –– –υυ –υ ––
–υ –– –υυ –υ –υ
–υ –– –υυ –υ ––
–υυ

Tertij generis odæ XII.

1. 3. *Sic te diua potens Cypri.*
1. 13. *Cum tu Lydia Telephi.*
1. 19. *Mater sæua Cupidinum.*
1. 36. *Et ture, & fidibus iuuat.*
3. 9. *Donec gratus eram tibi.*
3. 15. *Vxor pauperis Ibici.*
3. 19. *Quantum distat ab Inacho.*
3. 24. *Intactis opulentior.*
3. 25. *Quo me Bacche rapis tui.*
3. 28. *Festo quid potius die.*

4. 1. *Intermissa Venus diu.*
4. 3. *Quem tu Melpomene.*

— — —∪∪— ∪—
— — —∪∪— —∪∪— ∪∪

Quarti generis ode una.

1. 4. *Soluitur acris hiems grata uice ueris & fauoni.*

—∪∪ —∪∪ — — —∪∪ —∪ —∪ —∪
∪— ∪— — —∪ —∪ — —

Quincti generis odæ Septem.

1. 5. *Quis multa gracilis te puer in rosa.*
1. 14. *O nauis referent in mare te noui.*
1. 21. *Dianam teneræ dicitæ Virgines.*
1. 23. *Vitas inuleo me similis Chloe.*
3. 7. *Quid fles Asterie quem tibi candidi.*
3. 13. *O fons Blandusiæ splendidior uitro.*
4. 13. *Audiuere Lyce Di mea uota Di.*

— — —∪∪— —∪∪— ∪—
— — —∪∪— —∪∪— ∪∪
— — —∪∪ — —
— — —∪∪— ∪∪

Sexti generis odæ I X

1. 6. *Scriberis Vario fortis & hostium*

Pastor

I. 15. *Pastor cum traheret per freta nauibus.*
I. 24. *Quis desiderio sit pudor, aut modus.*
I. 33. *Albi ne doleas plus nimio memor.*
2. 12. *Nolis longa feræ bella Numantiæ.*
3. 10. *Extremum Tanain si biberes Lyce.*
3. 16. *Inclusam Danaen turris ahenea.*
4. 5. *Diuis orte bonis optime Romulæ.*
4. 12. *Iam ueris comites quæ mare temperant.*

-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- u-
-- -uu- uu

Septimi generis odæ III.

I. 7. *Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenem.*
I. 28. *Te maris & terræ, numeroq. carentis arenæ*
5. 12. *Quid tibi uis mulier nigris dignissima barris.*

-- -uu- -- -uu- uu- --
-- -uu -uu --

Octaui generis ode unica.

I 8. *Lydia dic per omnes.*

–∪∪– ∪––
–∪–– –∪∪– –∪∪– ∪––

Noni generis odæ XXXVII.

1. 9. *Vides ut alta ſtet niue candidum*
1. 16. *O matre pulchra filia pulchrior*
1. 17. *Velox amœnum ſæpe Lucretilem*
1. 26. *Muſis amicus triſtitiam & metus.*
1. 27. *Natis in uſum lætitiæ ſcyphis.*
1. 29. *Icci beatis nunc Arabum inuides*
1. 31. *Quid dedicatum poſcit Apollinem*
1. 34. *Parcus Deorum cultor, & infrequens*
1. 35. *O diua gratum quæ regis Antium*
1. 37. *Nunc eſt bibendum, nunc pede libero*
2. 1. *Motum ex Metello conſule ciuicum*
2. 3. *Aequam memento rebus in arduis*
2. 5. *Nondum ſubacta ferre iugum ualet*
2. 7. *O ſæpe mecum tempus in ultimum*
2. 9. *Non ſemper imbres nubibus hiſpidos*
2. 11. *Quid bellicoſus Cantaber, & Scythes*
2. 13. *Ille & nefaſto te poſuit die*
2. 14. *Eheu fugaces Poſthume, Poſthume*
2. 15. *Iam pauca aratro iugera regiæ*
2. 17. *Cur me querelis exanimas tuis*
2. 19. *Bacchum in remotis carmina rupibus*
2. 20. *Non uſitata, nec tenui ferar*
3. 1. *Odi profanum uulgus, & arceo*
3. 2. *Anguſtam amici pauperiem pati*

Iuſtum

3. 3. *Iustum, & tenacem propositi uirum*
3. 4. *Descende cælo, & dic age tibia*
3. 5. *Cælo tonantem credidimus Iouem.*
3. 6. *Delicta maiorum immeritus lues*
3. 17. *Aeli uetusto nobilis ab Lamo*
3. 21. *O nata mecum consule Manlio*
3. 23. *Cælo supinas si tuleris manus*
3. 26. *Vixi puellis nuper idoneus*
3. 29. *Tyrrhena regum progenies tibi*
4. 4. *Qualem ministrum fulminis alitem.*
4. 9. *Ne forte credas interitura, quæ*
4. 14. *Quæ cura patrum, quæq. Quiritium*
4. 15. *Phœbus uolentem prœlia me loqui.*

υ- υ- - -υυ -υυ
υ- υ- - -υυ -υυ
-- υ- -- υ- υ
-υυ -υυ -υ --

Decimi generis odæ tres.

1. 11. *Tu ne quæsieris scire, nefas, quem mihi, quem tibi.*
1. 18. *Nullam Vare sacra uite prius seueris arborem*
4. 10. *O crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens*

-- -υυ- -υυ- -υυ- υυ

Vndecimi generis ode una.

2. 18. *Non ebur, neque aureum.*

-u -u uu
u- u- u- u- u- u-

Duodecimi generis ode una.

3. 12. *Miſerarum eſt, neque amori dare ludum.*

uu-- uu-- uu-u
uu-- uu-- uu--
uu-- uu-- uu--

Tertijdecimi generis ode una.

4. 7. *Diffugere niues, redeunt iam gramina campis.*

-- -uu -uu -- -uu --
-uu -uu -

Quartidecimi generis odæ decem.

5. 1. *Ibis liburnis inter alta nauium.*
5. 2. *Beatus ille, qui procul negotijs.*
5. 3. *Parentis olim ſiquis impia manu.*
5. 4. *Lupis & agnis quanta ſortito obtigit.*

At

5. 5. *At o deorum quiſquis in cælo regis.*
5. 6. *Quid immerentes hoſpites uexas canis.*
5. 7. *Quo quo ſceleſti ruitis, aut cur dexteris.*
5. 8. *Rogare longo putidam te ſæculo.*
5. 9. *Quando repoſtum Cæcubũ ad feſtas dapes*
5. 10. *Mala ſoluta nauis exit alite.*

– – ⏑ – – – ⏑ – ⏑ – ⏑⏑
⏑ – ⏑ – – – ⏑⏑

Quinctidecimi generis ode una.

5. 11. *Pecti nil me ſicut antea iuuat.*

– – ⏑ – – – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
– ⏑⏑ – ⏑⏑ – ⏑ – ⏑ – – – ⏑ –

Sextidecimi generis ode una.

5. 13. *Horrida tempeſtas cælum contraxit, & imbres.*

– ⏑⏑ – – – – – – – ⏑⏑ – –
⏑ – ⏑ – – – ⏑ – – ⏑⏑ ⏑⏑ –

Decimiſeptimi generis ode una.

5. 14. *Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.*
6. 15. *Nox erat, & cælo fulgebat Luna ſereno.*

-uu -uu -- -- -uu --
-- u- -- uu

Decimioctaui generis ode una.

5. 16. *Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas.*

-uu -uu -- -- -uu --
u- u- u- u- u uu

Vndeuigesimi generis ode una.

5. 17. *Iam iam efficaci do manus scientiæ.*

-- u- -- u- u- u-

GENERA METRORVM QVAE IN PRIMO LIBRO.

ODE *prima Monocolos. Sunt enim omnes uerſus choriambici Aſclepiadei tetrametri acatalecti, qui conſtant è ſpondeo, & duobus choriambis, & Pyrrhichio uel iambo, hoc modo.*

Mœce -- nās ătăuīs --ʋ- ēdĭtĕ rē -ʋʋ- gĭbŭs ʋʋ
o et -- præsĭdĭūm ĕt -ʋʋ- dŭlcĕ decus -ʋʋ- meŭm ʋʋ

-- -ʋʋ- -ʋʋ ʋʋ
-- -ʋʋ- -ʋʋ- ʋʋ

Ode II. *Dicolos tetraſtophos. primi quique tres uerſus ſunt hendecaſyllabi ſapphici pentametri acatalecti, qui conſtant e trochæo, ſpondeo, dactylo, & duobus trochæis, uel ſpondeo ultimo, Sic.*

Iām sā -- tīs tēr -- rīs nĭuĭs -ʋʋ ātqŭe -ʋ dīræ--
Grăndĭ ʋ nis mi -- sit pătĕr -ʋʋ ēt rū -ʋ bente -ʋ
Dēxte -ʋ rā sā -- crās pŏpŭ -ʋʋ lātŭs ʋ ārcēs--

Quartus autem quiſque eſt Adonius dimiter catalecticus ex dactylo & ſpondeo uel trochæo, ſic.

-ʋ -- -ʋʋ -ʋ --
-ʋ -- -ʋʋ -ʋ -ʋ
-ʋ -- ʋʋ- -ʋ --
-ʋʋ -ʋ

Ode I I I. *Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est choriambicus Gliconius trimeter acatalectus, constans e Spondeo, Choriambo, & Pyrrhichio, uel Iambo, sic.*

Sīc tē--dīuă pŏtēns-υυ- Cyprī υ-

Secundus uero quisque, Choriambicus, Asclepiadeus tetrameter Acatalectus, e Spondeo, duobus Choriambis, & Pyrrhychio, uel Iambo, sic.

Sic frā--trēs Hĕlĕnæ- υυ -lūcĭdă sy-υυ-dĕră υυ

-- -υυ- υ-

---υυ--υυ- υυ

Ode I I I I. *Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Dactylicus Archilochius heptameter Acatalectus, constans e quattuor primis pedibus spōdeis, uel Dactylis indifferenter ut in uersu Heroico, deinde e tribus trochæis, uel spondeo ultimo, sic.*

Sōluĭtŭr-υυ ācrĭs hy-υυ ĕms grā -- tā uĭcĕ-υυ uērĭs -υ ēt fă-υ uōni--

Secundus uero quisque est Archilochius constans ex penthemimere iambica, id est ex iambo uel spondeo, Iambo, & syllaba. Deinde e tribus Trochæis, uel Spondeo ultimo, sic.

Trăhūnt υ- que sīc--cās-māchĭ-υ næ că υ rīnās--

-υυ·υυ---υυ-υ-υ--

-- υ- - -υ ·υ --

Ode v. *Tricolos tetraſtrophos. Primi quique duo uerſus ſunt Aſclepiadei, qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim ſic.*

Quīs mūl -- tă grăcĭlīs -υυ- tē puer īn -υυ- rŏsă υ-
Pērfū -- sūs lī quidī -υυ- ūrgĕt ŏdō -υυ- rĭbŭs υ υ

Tertius autem quiſque eſt Pherecratius Heroicus trimeter Acatalectus, conſtans e ſpondeo, Dactylo & Spondeo, ſic.

Grātō -- Pyrrhă sŭb -υυ āntrō --

Quartus uero quiſque eſt Gliconius, qualis ille, Sic te diua potens Cypri. Scanditur enim hoc modo.

Cuī flā -- uām rĕlĭgās -υυ- cōmām υυ

-- -υυ- -υυ- υ-
-- -υυ- -υυ- υυ
-- -υυ --
-- -υυ -υυ

Ode vi. *Dicolos tetraſtrophos. Primi quique tres uerſus ſunt Aſclepiadei, qualis ille, Mæcenas atauis edite regibus. Scanduntur enim, hoc modo.*

Scribĕ -- ris uărĭō -υυ- fōrtĭs ĕt hō -υυ- flĭŭm υ υ
Victōr -- Mœŏnĭi -υυ- cārmĭnĭs ā -υυ- lĭtē υ υ
Quām rēm -- cūnquē fĕ rōx -υυ- nāuĭbŭs aŭt
-υυ- ĕquis υ-

Quartus autem Gliconius, qualis, Sic te diua potens Cypri. Scanditur ſic.

Milēs -- tē dŭcĕ gēs -- sĕ ĭt υυ

-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- uu
-- -uu- -uu- u-
-- -uu- uu

Ode VII. *Dicolos diſtrophos. primus quiſque uerſus eſt Heroicus Hexameter Catalecticus in duas ſyllabas, conſtans e ſex pedibus Dactylo, & Spondeo indifferenter in omnibus locis, quanquam in quinto aliquando Spondeus ponitur, & in ſexto Dactylus, ubi etiam ſæpe pro Spondeo Trochæus admittitur.*

Sed de uerſu Heroico multa diximus in inſtitutionibus noſtris grammaticis. ſcanditur autem ſic.

Lāūdā -- būnt ăllĭ - uu ī clā -- rām Rhŏdŏn -uu aūt
Mity - uulēnēn - u

Secundus autem quiſque eſt Dactylicus Alemanius tetrameter Catalecticus, habens quattuor ultimos pedes Heroici uerſus, ſic.

Aūt ĕphĕ - uu sūm bĭmă -uu rīs uĕ Cŏ -uu rīn thī --

-- -uu -- -uu -uu --
-uu -uu -uu --

Ode VIII. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Ariſtophanius Dimeter Acatalectus, conſtans e Choriambo, & Bacchio, ſiue Amphimacro, hoc modo.*

Lydia

Lydiā dīc -υυ pĕr ōmnēs

Secundus autem quiſque eſt Choriambicus Alcaicus Tetrameter Acatalectus, conſtans ex Epitrito ſecundo, duobus Choriambis, & Bacchio, ſiue Amphibracho, hoc modo.

Tĕ dĕōs ō -υ-- rō sybărīm -υυ- cūr prōpĕrēs -υυ- ămāndŏ υ--

-υυ- υ--

-υ-- -υυ- -υυ- υ--

Ode IX. Tricolos tetraſtrophos. Primi quique duo uerſus ſunt Dactylici Alcaici Acatalecti, qui conſtant ex Penthemimere Iambica, id eſt ex Iambo uel Spondeo, Iambo, & ſyllaba, quæ dicitur cæſura, deinde e duobus Dactylis, uel ultimo Amphimacro, hoc modo.

Vĭdēs υ- ūt āl υ- tā - ſtēt nĭuĕ υυ cāndĭdūm -υυ
Sŏrā υ- cte, nēc υ- iām sūſtĭnĕ -υυ ānt ŏnŭs -υυ

Tertius autē quiſque eſt Iambicus Archilochius Dimeter Hypercatalectus conſtans quattuor pedibus primo & tertio Iambo, uel Spondeo, ſecundo et quarto Iambo duntaxat. deinde, ſupereſt ſyllaba, hoc modo.

Syluæ -- lăbō υ- rāntēs -- gelū υ- quæ ω

Quartus autem quiſque eſt Dactylicus Alcaicus Acatalectus, conſtans ex Dimetro Heroico, & Dimetro Trochaico, id eſt e duobus Dactylis, et duobus

Trochæis

riambici Alcaici Pentametri Acatalecti, qui constant e Spondeo, tribus Choriambis, & Pyrrhichio, uel Iambo, hoc modo.

Tū nē - - quæsīeris - υυ - scirē nĕfās - υυ - quēm mihi quēm - υυ - tibi υυ

Finēm - - di dederint - υυ - Leūcŏthŏē - υυ - nēc bă bylō - υυ - niŏs υ -

- - - υυ - - υυ - - υυ - υυ

- - - υυ - - υυ - - υυ - υ -

Libro secundo.

Ode XVIII. *Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, constans Amphimacro, et duobus Iambis, uel ultimo Pyrrhichio, hoc modo.*

Nōn ebūr - υ - nequ' aū υ - reūm υυ

Secundus quisque uersus est Iambicus Archilochius dimeter Acatalectus, constans e quinque Iambis & syllaba, recepto tamē in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

Meă υ - reni υ - det in υ dŏmō υ - lăcū υ - năr υ

- υ - υ - υυ

υ - υ υ - υ - υ - υ

Libro tertio.

Ode XII. *Dicolos tristrophos. Primi quique duo uersus sunt Ionici a minore Sapphici trimetri Acatalecti, qui cōstant e tribus Ionicis a minore uel ultimo*

Pæone

Pæone tertio, hoc modo.
Miserār ēſt υυ- - neq ămōri υυ-- dăre lūdūm υυ- -
Neque dulci υυ- - mālă uinō υυ- - lăuer' aūt ēx υυ--

Tertius item uerſus eſt Ionicus a minore Sapphicus Acatalectus, ſed tetrameter, cōſtans e quattuor Ionicis a minore hoc modo.
ănimāri υυ-- mētūentes υυ- - pătriæ uer υυ-- beră linguæ υυ- -

υυ-- υυ - υυ--
υυ-- υυ-- υυ--
υυ-- υυ-- υυ-- υυ--

Libro quarto.

Ode VII. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.*
Diffū -- gēre ni -υυ uēs rede -υυ ūnt iām - - grāmină -υυ cāmpis --

Secundus quiſque eſt Dactylicus Archilochius dimeter Hypercatalectus, conſtans duobus Dactylis, & ſyllaba hoc modo.
ărbŏri -υυ būs qūe cō -υυ mæ -

-- -υυ -υυ -- -υυ --
-υυ -υυ -

Ode prima Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus, conſtans e ſex Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

ībis -- libur ᴗ- nis in -- tĕr āl ᴗ- tă nā ᴗ- uĭŭm ᴗᴗ

Secundus quiſque eſt Iābicus Archilochius Dimeter Acatalectus, cōſtans e quattuor Iambis, recepto tamē in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

ămi ᴗ- cĕ prō ᴗ- pūgnā -- cŭlă ᴗᴗ

-- ᴗ- -- ᴗ- ᴗ- ᴗᴗ

-ᴗ ᴗ- -- ᴗᴗ

Ode XI. *Dicolos diſtrophos. Primus quiſque uerſus eſt Iambicus Hipponactius trimeter Acatalectus, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo.*

Pēcti -- nĭhil ᴗ- mē si -- cūt ān ᴗ tĕā ᴗ- iŭuăt ᴗᴗ

Secundus uero quiſque eſt Sapphicus, conſtans penthemimere heroica & Dimetro Iambico, id eſt e duobus Dactylis, & ſyllaba, deinde e quattuor Iambis, recepto tamē in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo.

Scribere -ᴗᴗ uērsĭ cŭ -ᴗᴗ lōs - ămō ᴗ- re pēr ᴗ-
cūlsūm -- grăui ᴗ-

-- ᴗ- -- ᴗ- ᴗ- ᴗᴗ

-ᴗᴗ -ᴗᴗ- -ᴗ- ᴗ- -- ᴗ-

Ode XIII. *Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.*

Hōrridă - υυ tēmpē -- stās coelūm cōn --
tāxĭt ēt - υυ imbrēis --

Secundus uero quisque est Archilochius constans Dimetro Iambico & Penthemimere heroica, id est e quattuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo. Deinde e duobus Dactylis, & syllaba, hoc modo.

Niuēs υ - que dē υ dūcūnt -- Iŏuēm υ - nūnc mărē
- υυ nūnc sylu - υυ æ -

-υυ -- -- ---υυ --

υ- υ- --υ--υυ-υυ-

Ode XIIII. *Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen, hoc modo.*

Mōllis in - υυ ērtiă - υυ cūr rān -- tām diffū
derit υυ imis --

Secundus autem quisque est Iambicus Archilochius Dimeter Acatalectus, qualis ille, Amice propugnacula, hoc modo.

ōbli -- uiō υ - nēm sēn -- sibūs υυ

-υυ -υυ -- -- -υυ --

-- υ- -- υυ

Ode XVI. *Dicolos distrophos. Primus quisque uersus est Heroicus hexameter, hoc modo.*

altera̅ -υυ iam teri -υυ tūr bēl -- lis ci -- uilibus -υυ
ætās --

Secundus uero quisque est Iambicus Hipponactæus Trimeter, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, quanquam in hac ode secundus quisque uersus constat e solis Iambis, quod semel tantum legitur fecisse Horatius. Quam ob rem uersus ille, Eamus omnes execrata ciuitas, sic est legendus, Eamus omnis execrata ciuitas. Quod & Porphyrioni placet, ut sit figurata locutio, Eamus omnis ciuitas execrata, hæc & quæ poterunt reditus abscindere dulces. Sunt enim omnes iambi, hoc modo.

Suis υ- et ip υ- sa Rō υ- ma ui υ- ribūs υ- ruit υυ

-υυ -υυ -- -- -υυ --
υ- υ- υ· υ- υ- υυ

Ode XVII. *Monocolos. Sunt enim omnes uersus Iābi Hipponactei Trimetri Acatalecti, Qualis ille, Ibis Liburnis inter alta nauium, hoc modo.*

Iām i ēf -- ficā υ- ci dō -- manūs υ- sciēn υ- tiæ υ-
Sūpplēx -- et ō υ rō rē -- gna per υ- prōser -- pinæ υ-

-- υ- -- υ υ- υ-
-- υ- -- υ- -- υ-

FINIS.

EIVSDEM ALDI MANVTII IN HORATIVM SCHOLIA.

Ode prima libri primi.

V TERPE *cohibet, neque polymnia. Sic in omnibus legi exemplaribus, ſed non ſtat uerſus, quia pro choriambo, pæon quartus eſt,* nēque poly. υυυυ. *legēdū igitur uel, Euterpe cohibet, nec Polyhymnia, uel, Euterpe cohibet, nec Polymneia. ſi Polyhymnia, ſcādatur ſic,*

Eūtēr -- pē cŏhĭbĕt -υυ- nēc pŏlyhy -υυ- mnĭă υυ,

ut componatur a πολὺ *&* ὕμνος*, quaſi Multicinam, latine dixeris. id uidetur ſenſiſſe Phornutus in libro de natura Deorum, ubi ait* πολύμνια δὲ ἐςιν πολυΰμνητος ἀρετὴ, ἢ μᾶλλον, ἡ πολλοὺς ὑμνοῦσα, καὶ ὅσα περὶ τῶν γραμμάτων ὑμνεῖται, παρειληφυῖα, καὶ τῆς ἐκτε τῶν ποιημάτων, καὶ τῶν ἄλλων συγγραμμάτων ἱςορίας ὑθιμελουμένη. *Sic autem Polymneia, ſic*

Eūtēr -- pē cŏhĭbĕt -υυ- nēc pŏlymnē -υυ- ĭă υυ.

nec obſtat, ly corripi ſequentibus m et n, cum faciant ſyllabam, quæ procedit, indifferentem, ſicuti muta cum liquida, ut apud Græcos. Cratinus, ἀλλοςριογνόμοις ἐπιλήσμοσι μνημονικοῖσι. λήσμοσι *dactylus* -υυ. *Callimachus, ut citat Epheſtion, & Priſcianus,*

a a τὼς

τῶς μὲν ὁ μνησάρχειος ἔφη ξένος. τῶς μὲν ὁ dactylus -υυ et tunc componitur ex πολὺ et μνεία, quod sit multa memoria. nam Iouis at memoriæ filias esse musas testatur Hesiodus in Theogonia, Μοῦσαι ὀλυμπιάδες κοῦραι διὸς αἰγιόχοιο. Τὰς ἐν πιερίῃ κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα Μνημοσύνη, et dissoluta diphthongo πολυμνεία πεντασυλλάβως καὶ ἰωνικῶς πολυμνηΐα, unde Polymneia, sicut elegeia ἀπὸ τῆς ἐλεγηΐας secundum Ionas. Ouidius, Flebilis indignos Elegeia solue capillos. Quanquam Græci, tam prosa oratione, quàm carmine, πολύμνια τετρασυλλάβως cum accentu in antepenultima dicunt, uel altero y ex Polyhymnia, uel ε excluso ex ει diphthongo. Hesiodus in Theogonia, τερψιχόρη τ' ἐρατώ τε, πολύμνιά τ' οὐρανίη τε. Sed abunde multa diximus in quarto institutionum nostrarum.

Ode VIII. secundi libri.

Sæpe Minaci, sic legit Porphyrio, sed legendum potius Minaci, ut sit participium, id quod et Acroni placet, ut sit ordo, Nec priores, amantes scilicet relinqunnt tectum piæ dominæ sæpe minati, scilicet relicturos se eam. quod ualde miserum, ut quod a seruis fieri consueuit, id amatoribus non liceat, licet contempti deserturos se eam, quam amant, sæpe minati fuerint. Expressit enim uim amoris, ut ait Acron. Nam qui capti amore sunt, iniurias, contumelias cõtemptus, exclusiones, et id genus cetera pertinaciter

ter ferunt peiore condicione, quàm serui. Adde, quòd eas, quarum amore capti sunt, appellant dominas, uti serui. nam dominus et seruus correllatiua sunt. Pulchre Propertius amantium hanc expressit seruitutem, his uersibus.

Tum mihi constantis deiecit lumina fastus,
Et caput impositis pressit amor pedibus.

Ode XII. Eiusdem.

Simul unctos Tyberinis humeros la-
Vit in undis, eques ipso melior Bel-
Lerophonte, neque pugno, neque segni pede uictus.

Tres hos uersus siquis sic scribat, primum necesse est diuidere dictiones, quod durum uidetur, licet supra ode eadem sit,

Neque dulci mala uino lauere, aut ex-

Deinde lĕrōphōnte *est Pæon tertius, cum esse debeat Ionicus a minore, nam licet apud Græcos* ὁ βελλεροφόντης *primæ sit declinationis* τῶν ἰσοσυλλάβων, *Homerus* ἰλιάδος Ζ,

Τεθναίης ὦ προῖτ' ἢ κάκτανε βελλεροφόντην,

& paullo inferius,

ἡ δ' ἔτεκε τρία τέκνα δαΐφρονι βελλεροφόντῃ.

apud nos tamen est tertiæ, Bellerophontes Bellerophontis, ut εὐριπίδης εὐριπίδου *Euripides Euripidis. Horatius ode VII. libri tertij.*

Vt Prœtum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis

Casto Bellerophonti.

Iuuenalis Satyra X. *Omnibus in Terris.*

Sed casto quid forma nocet, quid profuit immo
Hippolyto graue propositum? quid Bellerophonti?

Quapropter iussi ego restituendos in suum locum quemadmodum habentur Viennæ in antiquo quodã Codice apud Stanislauum zaur, quod ad me amicus quidam meus misit, hoc ordine.

Eques ipso melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque segni pede uictus,
Simul unctos Tyberinis humeros lauit in undis.

Hoc modo & seruantur integræ dictiones, & non claudicat uersus in dictione Bellerophonte. nam primi duo uersus constant e tribus Ionicis a minore, Tertius uero e quattuor, ut suo loco licet uidere.

Ode XVI. *Epodon.*

Eamus omnes execrata ciuitas. Sic habetur in omnibus, quæ quidem ipse uiderim, exemplaribus. Sed quoniam in hac ode secundi quique uersus constant e solis iambis, quod studiose fecisse uidetur Horatius, omnis legendum est, ut sit omnis ciuitas eamus, quæ est, ut Porphyrio ait, figurata elocutio, ut Pars in frusta secant. hinc subiungit Porphyrio, aut omnis ciuitas eamus, inquit, aut pars maior remaneat, quæ mollis animi, & sine spe est, expersq. uirtutis. Est autem ordo, omnis ciuitas execrata hæc, & quæ poterunt abscindere reditus dulces, eamus

mus. execrata, hoc est execratione, & iureiurando interposito, sic supra. Forte communiter quæritis, quid expediat, aut melior pars carere malis laboribus, nulla sententia sit potior hac, ire quocunque ferent pedes, quocunque Notus, aut Africus proteruus uocabit per undas, uelut ciuitas Phoceorum execrata agros, atque patrios lares profugit, reliquiq. fana habitanda apris, et lupis rapacibus. execrata agros, et patrios lares, sic dixit, ut Sallustius in Catilinario, interea plebs coniuratione patefacta, quæ primo cupida nouarum rerum nimis bello fauebat, mutata mente, Catilinæ consilia execrari, Ciceronem ad cælum tollere, ueluti ex seruitute erepta gaudium, atque lætitiam agitabat.

Ode eadem.

Nos manet Oceanus circumuagus. arua beata Petamus arua diuites & insulas. Sic est legendum, non arua beata petamus aura. tum ut secundus uersus constet e solis iambis, ut ceteri, tum etiam quia bis dicẽdo, arua arua petamus beata, maiorem habet ad persuadendum uehementiam, ut relinquam patriam. & circumuagus est proprium Oceani epitheton, quia uagatur circum omnem terram nec placet hic Porphyrionis expositio, Oceanus circum arua beata uagus, quia ualde siccum est, et quasi imperfectum quod sequitur, petamus arua, nisi addatur epitheton.

Tuusq. uenter pactumeius, Videtur legendum partumeius, ut ſit a partu partumeius, quod fœcunda eſſet Canidia. id quod ex Acrone colligitur, cum dicit, Partumeium dicit filium Canidiæ, quem habere ſe fœcunditatis gratia lætatur. quanquam ipſe ſic conſtruo, & tuus uenter, Partumeius, id eſt fœcundus eſt tibi, quia ſubiungit, & obſtetrix lauit pannos rubros tuo cruore.

Ode eadem.

Vtcunque fortis exilis puerpera Porphyrio, & qui eum ſecuti ſunt, exilis nomen eſſe dicunt, cum ſit uerbi exilio ſecunda perſona, nec aliter ſtat uerſus, ut ſit Iambus in quarta ſede, in qua Spódeus eſſe non debet, quod et ipſe Horatius in Poetica ſic docet.
Spondeos ſtabiles in iura paterna recepit.
Commodus et patiens, non ut de ſede ſecunda
Cederet aut quarta ſocialiter. Quod ſi exilis hic nomẽ ſit, foret Spódeus in quarta ſede cótra legẽ Trimetri Iãbici, quali uſus eſt Horatius. ſcanditur autẽ ſic,
ūtcūn — — qué fōr ᴗ - tĭs ĕx silīs ᴗ - pŭēr ᴗ - pĕră ᴗᴗ
quod non aduertiſſe Porphyrionem, miror.

IN ARTE POETICA.

Intererit multum Dauus ne loquatur, an heros.

miror

miror non aduertisse quosdam non dici posse, an herus, ut in multis etiam est exemplaribus, idq. repugnante syllaba. Sunt qui legunt diues ne loquatur, an Irus. sunt qui, Diuus ne loquatur, an Heros. sed melius legitur Dauus ne loquatur, an Heros. sic etiam est in meo antiquo exemplari.

In epistola v. primi libri.

Vt coeat par,
Iungaturq. pari Brutum tibi, Septimiumq.
Et, nisi cena prior, potiorq. puella, Sabinum
Detinet, Assumam. Locus est et pluribus umbris.
Sed nimis arcta præmunt olidæ conuiuia capræ.
Tu quotus esse uelis rescribe.

in quibusdam exemplaribus legitur Brutum tibi, Septitiumque, Sed quoniam præcedit, ut coeat par, iungaturq. pari, & sequitur, Et nisi cena prior, potiorq. puella Sabinum detinet, Brutam imprimendum iussimus, quæ uidetur fuisse Amica Septitij, uel, si mauis Septimij, nam utrunque legitur. Deinde, quod in uno tantum legi exemplari, Assumam, pro ad summam reponendum curaui, præsertim, quod si ad summam dixeris, aliquod desideratur uerbum. Est autem ordo, ut par coeat, & iungatur pari, assumant tibi Brutam, et Septitium, et Sabinum, nisi prior cena, et potior puella detinet ipsum scilicet est locus et pluribus umbris idest conuiuis, sed capræ olidæ. i. graue olentes premunt, hoc est offendunt conuiuia nimis arcta, et hoc propter ma-

lum odorem, qui ſolet emitti, cum concauitas illa, quæ ſub alis eſt, nimis incaleſcit. Vnde Catullus.

Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur,
Valle ſub alarum trux habitare caper.

umbra uero pro conuiua nonnunquam accipitur, ut hic, & in ſermonibus Satyra poſtrema.

Sūmus ego. et prope me Viſcus Turinus, et infra,
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius, quos Mæcenas adduxerat umbras,
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, ut, ſi quid forte lateret,
Indice monſtraret digito.

Quæ carmina ideo etiā adpoſui, ut conſtruerem. Eſt enim ordo. Summus ego (eram in menſa) & prope me Viſcus Turinus, &, ſi memini, infra (erat) Varius, & Vibidius cum Seruilio Balatrone. Nomentanus erat ſuper Mæcenatem, Porcius ridiculus abſorbendo totas placentas (erat) infra, Nomentanus ad hoc, ut digito indice monſtraret, ſiquid (cibi ſuauis) forte lateret, quos ipſe Mæcenas adduxerat umbras, hoc eſt ſecum duxerat ad conuiuium. Conuiuæ autem umbræ dicuntur, quod ſequantur inuitatos in conuiuium non ipſi etiam inuitati, ut umbra corpus. Quem morem Plutarchus Conuiuiorum libro VII. ſic ſcribit, τὸ δὲ τῶν ὑποκλήτων ἔθος, ὃς νῦν σκιὰς καλοῦσιν, οὐ κεκλημένους αὐτοὺς, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῶν κεκλημένων ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀγομένους. ἐζητεῖτο πόθεν ἔσχε τὴν ἀρχήν. ἐδόκει δὲ ἀπὸ σωκράτους ἀριστόδημον ἀναπείσαντος, οὐ κεκλημένον εἰς ἀγά=

ἀγάθωνος ἴεναι σὺν αὐτῷ, καὶ παθόντά τι γελοῖον. (ἔλαθε γὰρ κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπολειφθεὶς ὁ σωκράτης.) ὁ δὲ προεισῆλθεν ἀτεχνῶς σκιὰ προβαδίζουσα σώματος ἐξόπιθεν τὸ φῶς ἔχοντος.

Sed hæc Erasmus meus Roterodamus prouerbiorum Chiliade prima, quæ octo ab hinc menses curaui imprimenda, prouerbio nono, docte ut omnia, & copiose docet. Inde igitur petat, qui melius scire uoluerit.

Epistola ultima secundi libri.

Non es auarus, abi. Quid? cetera iam simul isto
Cum uitio fuge. rite caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira? Sic in omnibus fere exéplarib. legitur. et potest sic cóstrui, Non es auarus, abi, Quid? iam fuge cetera simul cum isto uitio. quasi dicat, non potes. per quod intelligimus te esse etiam auarum, si ceteris hæres uitijs, ac teneris. Ipse tamen, quod in uno tantum legi exéplari, sic iussi imprimendum, Non es auarus? abi.
Quid cetera? num simul isto
Cum uitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira? hæc mihi uera lectio uisa est. eligat sibi quisque utram uelit suo arbitratu.

Satyra. III. eiusdem libri.

Illuc præuertamur, amatorem quod amicæ

Turpia

Turpia decipiunt cæcum uitia, aut etiam ipsa hæc Delectant, ueluti Balbinum Polypus Agnæ. Multi legunt Polypus metri caussa. sed & Polypus legi potest, idq́. dorice. Quod docet Athenæus his uerbis. ἀρχέστρατος δέ φησι, πώλυποι ἔν τε Θάσῳ, καὶ Καρίᾳ εἰσὶν ἄριστοι, καὶ κέρκυρα τρέφει πολλοὺς. μεγάλους τε τὸ πλῆθος. Δωριεῖς δὲ αὐτὸν διὰ τοῦ ω μεγάλου καλοῦσιν πωλύπουν, ὡς ἐπίχαρμος. καὶ σιμωνίδης δ᾽ ἔφη πόλυπον διζήμενος, ἄττικοι δὲ πολύπουν. *Sic in Epigrammatis.*

ΑΝΤΙΠΑΤΡΟΥ.

Πώλυπον εἰναλίῃ πότ᾽ ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς
Ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.

ΙΣΙΔΟΡΟΥ.

Πώλυπον ἀγρεύσας ποτὲ γυμνίχος, ἐξ ἁλὸς εἰς γῆν
Ἔρριψεν δήσας θηρὸς ἱμαντοπέδης.

Quamobrem & hic, & in Epodis illud
Polypus an grauis hirsutis cubet hircus in alis
Per, o, non per, u, excudendum, Po, iussimus.

Eadem Satyra.

Chrysippus dicat, sapiens crepidas sibi nunquam Nec soleas fecit. cum Crepida Græcum sit uocabulũ, et non per ε ψιλὸν, *sed per* η μέγα, *ut sic dixerim scribatur, nã sicut, o, duplex est apud Græcos* μικρὸν

καὶ

καὶ μέγα, ſic duplex ε, quorum alterum ψιλὸν, ἦτα alterum appellant, & declinetur, ἡ κρηπὶς τῆς κρηπῖδος τὴν κρηπῖδα, unde hæc crepida, crepidæ. miror Horatium, & cre, & pi, corripuiſſe, atque itidē Perſium feciſſe prima ſatyra.

Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere geſtit

Tum Gelliú lib. duodecimo, capite uigeſimo, tantum de prima ſyllaba correpta meminiſſe, cum & ſecunda corripiatur, quæ ſimiliter apud Græcos, ut prima, producitur. Theocritus ecloga ὁ συρακουσίας ἢ ἀδωνιαζέσαις,

Παντᾶ κρηπῖδες; παντᾶ χλαμυδιφόροι ἄνδρες.

Vbi κρηπι -- Spondeus, & libro tertio Epigrammaton εἰς ἀνδρείους,

Καὶ τύμβῳ κρηπῖδα περίγραφε περσικὸν ἄρη.

βῳκρη Spondeus, -- πῖδαπε, dactylus. - υ υ. Verba autem Gellij hæc.

Omnia enim ferme id genus, quibus plantarum calces tantum in fine teguntur, cetera prope nuda, & teretibus habenis iuncta, ſunt, ſoleas dixerunt, nonnunquam græca uoce crepidulas. Gallicas autem uerbum eſſe opinor nouum, non diu ante ætatem M. Ciceronis uſurpati cœptum. Itaque ab eo ipſo poſitum eſt in ſecunda Antonianarum. Cum Gallicis, inquit, & lacerna cucurriſti. Neque in ea ſignificatione, id apud quenquam alium ſcriptum lego, grauioris duntaxat auctoritatis ſcriptorem. Sed, ut dixi crepidas, et crepidulas prima ſyllaba correpta id genus calciamentum appellauerunt. quod Græci

κρηπῖδας

κρηπῖδας. hæc Gellius. Sed forte Horatius imprudenter lapsus est. & Persius, & alij eum secuti sunt, tanquam id uel licuisse sibi Horatius uoluerit, uel ab antiquioribus acceperit. non enim adduci possum, ut credam, latinam esse uocem arbitratos crepidam, atque a crepo uel crepitu, qui inter ambulationem a crepidatis redditur, deriuari, ut existimant nonnulli græcarum litterarum rudes. Quemadmodum, qui post Vergilium fuerunt Ouidius. Lucanus, Statius, & alij einarime dixerunt illum imitati, cum apud Græcos duæ sint dictiones εἰν præpositio ἰωνικῶς et ἀρίμοις datiuus. Vergilius Aeneidos lib.ix. Tum sonitu Prochyta alta tremit, durumq. cubile Inarime Iouis imperijs imposta Typhoeo. Excusamus aũt hic Virgiliũ, sicuti studiose dixerit einarime licet apud Homerum legerit εἰν ἀρίμοις duas esse dictiones. Quid, si & ipse minus aduertens lapsus est, Homo enim fuit. De qua dictione hæc Stephanus. Αριμα, ὅμηρος, εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. οἱ μὲν ἐν κιλικίᾳ, οἱ δὲ ἐν συρίᾳ, οἱ δὲ ἐν πιθηκούσαις παρὰ τυῤῥηνοῖς φασι γενέσθαι τὸν μῦθον. τὸ ἐθνικὸν ἀριμαῖος. ἐκαλοῦντο καὶ ἄριμοι. Eustathius postquam multa de Arimis dixit Iliad. β. hæc subiungit. συνακτέον ἐκ τῶν ῥηθέντων καὶ ὅτι οἱ ἄριμοι ἀρσενικῶς, καὶ τὰ ἄριμα οὐδετέρως λέγονται, τοπικὸν δὲ τῶν ἀρίμων ἀριμαῖος. Strabo quoque XIII. libro de Arimis hæc dicit. προσιθέασι δὲ καὶ διότι καὶ δρυμώδης ὁ τόπος, καὶ κεραυνοβόλος, καὶ ὅτι ἐν ταῦθα οἱ ἄριμοι, καὶ γὰρ οὕτως εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. ἐπιφέρουσι

χώρᾳ

χώρῳ ἐνὶ δρυόεντι ὕδης ἐν πίονι δήμῳ. & paullo inferius citat hæc Pindari carmina ἀλλοῖος ἄπλατον κεράϊζε θεῶν τυφῶνα πεντηκοντακεφάλον ἀνάικα ζεῦ πάτερ ἐν ἄριμοις ποτὲ. ecce, quod Homerus εἰν ἀριμοις, Pindarus ἐν ἀρίμοις dixit. cur igitur Virgilius ex duabus dictionibus unā fecerit, mutata etiam declinatione einarime, einarimes, si non lapsus est, non uideo. forte pro εἰν ἀρίμοις, εἰν αρίμης uidebatur sibi legisse apud Homerum. Quemadmodum & M. Tullio aliquando contigit, quod & Gellius in noctibus, & Politianus in Miscellaneis attestantur, et ipse in epistolis ad Atticum μνημονικὸν ἁμάρτημα fuisse fatetur. Quod autem hunc uersum Homeri imitatus fuerit, εἰν ἀρίμοις, ὅθι φασὶ τυφωέος ἔμμεναι εὐνὰς, uel hinc colligitur, quod uidetur fere ad uerbum traduxisse. Ille enim dicit in Arimis, ubi aiunt Typhoeos esse cubilia. Virgilius,

Durumq. cubile Inarime Iouis imperijs postea Typhoeo.

Satyra VI. primi libri.

Non quo fraudatis immūdus Nata lucernis. scribendum immūdus Naca. Appellantur enim nacæ, ut ait Festus, fullones, quod Nauci sint. i. nullius pretij. Omnia fere opera ex lana νάκαι dicuntur a Græcis. significat autem νάκη pellem ouium. Suidas. προβάτων δοράν. & subiungit, νάκη ἔντριχον δέρμα, ἤτοι δορὰ προβάτων. ἡ ἀναλογία δὲ, ὡς βλάβη

βλάβος

βλάβος, καὶ νάπη νάπος, καὶ δίψα δίψος, οὕτω καὶ νάκη νάκος. ὥσπερ δέ φασιν ἡ ἀήτη, καὶ ἀρσενικῶς ἀήτης ἀήτου, καὶ ἀράχνη, καὶ ἀράχνης ἀράχνου; οὕτω καὶ ἡ νάκη, καὶ ὁ νάκος. τριχῶς οὖν ὁ νάκος ἡ νάκη καὶ τὸ νάκος. κῶος δὲ τὸ τῆς αἰγὸς δέρμα, καὶ κώδιον κῶας δὲ τὸ τοῦ προβάτου. Naca igitur unico c ſcribendnm. ponitur autem hic pro Fulone & homine nullius pretij, qualis ouium uilloſa pellis.

Satyra x. eiuſdem libri.

In omnibus exemplaribus, quæ ipſa uiderim, uno excepto, deſunt hi octo uerſus.

Lucilli quàm ſis mendoſus, teſte Catone
Defenſore tuo peruincam, qui malefactos
Emendare parat uerſus, hoc lenius, ille
Eſt quo uir melior, longe ſubtilior illo,
Qui multum puer & loris, & funibus udis
Exhortatus, ut eſſet opem qui ferre poetis
Antiquis poſſet, contra faſtidia noſtra
Grámaticorum equitum doctiſſimus, ut redeam illuc.

Horum uerſuum & ſi ſtilus uidetur Horatianus, tamen, quia & Acron, & Porphyrio incipiunt enarrare ab eo uerſu, nempe incompoſito dixi pede currere uerſus; puto eos eſſe adulterinos. quod ita ſit, nec ne, iudicent doctiores.

F I N I S.

